

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลได้ประกาศแผนการปรองดองแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย ไปเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2553 ที่ผ่านมา โดยเชิญชนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตัวแทนภาควิชาการ และประชาชนทุกภาคส่วน ร่วมเดินทางปฏิรูปประเทศไทย เพื่อเป็นทางออกในการฟื้นฟูและนำบ้านเมืองกลับคืนสู่ภาวะปกติ ซึ่งในเบื้องต้นได้มีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาขับเคลื่อนแผนดังกล่าว ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1. การปกป้องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. การปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3. การปฏิรูปสื่อ 4. การตั้งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบข้อเท็จจริงความรุนแรงระหว่างการชุมนุมทางการเมือง และ 5. การปฏิรูปทางการเมือง

สำหรับในส่วนของการปฏิรูปสื่อ นั้น นับเป็นวาระที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของการดำเนินการตามแผนปรองดองดังกล่าว ซึ่งต้องอาศัยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันเสนอแนะและวางแนวทางการสร้างสื่อที่สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาประเทศชาติได้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ประกอบกับการเปิดเสรีของคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ส่งผลต่อการก่อกำเนิดของสื่อทางเลือกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวิทยุธุรกิจท้องถิ่น เคเบิลทีวีท้องถิ่น ทีวีดาวเทียม ฯลฯ ซึ่งการเกิดขึ้นของสื่อดังกล่าว ทำให้มีการบริหารจัดการสื่อที่มีหลักการบิดเบือนไปจากปรัชญาดั้งเดิมของวิทยุชุมชน กล่าวคือ ไม่ได้อาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง แต่เป็นการจัดตั้งในลักษณะเป็นสื่ออิมินีกกลุ่มผลประโยชน์อาศัยเป็นช่องทางในการบิดเบือนข้อมูล และปลุกระดม สร้างความเกลียดชัง และแตกแยกให้เกิดขึ้นในสังคม โดยปราศจากการกลั่นกรอง เพื่อเป็นเครื่องมือในการบรรลุประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ขณะเดียวกัน การขาดความเข้าใจในเรื่องเสรีภาพของสื่อเอง ก็ส่งผลให้สื่อมวลชนบางกลุ่มแสดงบทบาทเป็นปัจเจกบุคคลใช้เสรีภาพที่มีอยู่อย่างไม่สร้างสรรค์ แทนที่จะเป็นผู้จรรโลงชุมชนหรือสังคมที่ดีงาม จนเป็นต้นเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่ร้ายลึก จนอาจนำมาสู่การล่มสลายของระบบต่างๆ ในสังคมเสรีภาพสื่อได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมิติใหม่แห่งกระบวนการสื่อสารมวลชน จึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปสื่ออย่างเป็นระบบ อันจะนำมาซึ่งการใช้สื่อให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์ รวมทั้งยังป้องกันไม่ให้อิสระเป็นเครื่องมือของการสร้างความขัดแย้ง แตกแยก ขณะเดียวกัน ยังส่งเสริมให้องค์กรทางวิชาชีพสื่อมวลชน มีการดำเนินงานบนพื้นฐานของความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด อันจะเป็นพลังสำคัญในการนำพาบ้านเมืองให้ข้ามพ้นวิกฤติได้ในที่สุด

การที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปสื่ออย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง โดยการกำหนดให้เป็นหนึ่งในแผนปรองดองแห่งชาตินั้น นับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีและเป็นโอกาสอันดีที่สื่อมวลชนเองจะได้หันกลับมาพิจารณาบทบาท หน้าที่ของตนที่ผ่านมา และบทบาทในอนาคตว่าสื่อมวลชนควรมีบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างไรในการที่จะช่วยสร้างเสริมสังคมประชาธิปไตยและระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิเสรีภาพกับประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

จากอุปสรรคต่างๆ มากมายโดยเฉพาะความไร้เสถียรภาพทางการเมืองซึ่งส่งผลให้กระบวนการปฏิรูปสื่อไทยหยุดชะงักเป็นช่วงๆ เมื่อรัฐบาลชุดปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับวาระการปฏิรูปสื่ออย่างจริงจังแล้ว คณะผู้วิจัยจึงได้มองเห็นความสำคัญของการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติเบื้องต้นของสื่อมวลชนต่อแนวทางการปฏิรูปสื่อ เพื่อที่จะได้นำมาเป็นข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการวางแผนทางการปฏิรูปสื่ออย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อแนวทางในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อแนวทางในการปฏิรูปสื่อ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ที่มีต่อการปฏิรูปสื่อในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสำรวจความคิดเห็นคือผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาทิ ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศข่าว พิธีกร และนักวิเคราะห์ข่าว เป็นต้น

นิยามศัพท์ในการวิจัย

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน หมายถึง กลุ่มผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศ และนักวิเคราะห์ข่าว (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร เว็บไซต์) ผู้ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบแบบแผนการเปิดรับสื่อและการใช้สื่อประเภทต่างๆในการรับส่งข้อมูลข่าวสาร
2. ได้รับทราบความคิดเห็น ความต้องการของสื่อมวลชนต่อการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ได้รับทราบความคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน

บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องบรรทัดฐานของสื่อมวลชน (Normative Theories of Mass Communication)

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาสังคมอเมริกันเกิดข้อถกเถียงเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในทางหนึ่งผู้ที่มีแนวคิดอุดมการณ์เสรีนิยม เชื่อว่าไม่ควรมีกฎหมายใดๆ มาใช้เพื่อควบคุมจัดการสื่อ พวกเขาเชื่อในความเป็น “สื่อเสรี” ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าผู้ปฏิบัติการสื่อไม่มีความน่าเชื่อถือในการสื่อสาร หรือใช้สื่อเพื่อสนับสนุนความต้องการของสาธารณชน จึงมีความจำเป็นต้องควบคุมสื่อ

สื่อและสังคมนั้นเป็นสถาบันที่มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกัน ทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อ (Normative theory of media) คือทฤษฎีที่เสนอว่าสื่อควรจะเป็นหรือถูกคาดหวังจากสังคมให้ปฏิบัติหรือทำหน้าที่อะไรบ้าง (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) ลักษณะหลักโดยทั่วไปของทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อจะเกี่ยวข้องกับการควบคุม (Control) การปกป้อง (Protection) หรือการกำกับดูแล (Regulation) กระบวนการทำงานของสื่อมวลชนโดยอาศัยกลไกแบบต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

อย่างที่ได้อธิบายไว้ในข้างต้นว่าสื่อและสังคมนั้นเป็นสถาบันที่มีความเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อจะมีความผูกพันเชื่อมโยงกับสภาพสังคมที่เป็นอยู่ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) กล่าวคือเมื่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องแปรเปลี่ยนไปทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) กาญจนา แก้วเทพ (2552) ได้เสนอว่าพัฒนาการของตัวสื่อเองก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อเนื่องจากบรรทัดฐานเดิมที่มีอยู่อาจไม่ครอบคลุมถึงสื่อใหม่ (New media) ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายในปัจจุบัน การศึกษาการปฏิบัติหรือทำหน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อจะมีอยู่ 2 ระดับคือ ระดับโครงสร้าง (Structure) และระดับการปฏิบัติงาน (Performance) (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

Baran & Davis (2009) กล่าวว่าแหล่งกำเนิดของทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนนั้นมีที่มาจาก 3 แหล่งเป็นอย่างต่ำ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานสื่อ กลุ่มนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ และทฤษฎีในอดีต ด้วยเหตุนี้ลักษณะของทฤษฎีจึงมีความหลากหลายขึ้นกับแต่ละสังคมซึ่งมีความต้องการ “บรรทัดฐาน” ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเราอาจสรุปประเภทและรายละเอียดของทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนได้เป็นประเภทกว้างๆ ดังนี้

สำหรับการสำรวจในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปบรรทัดฐานของสื่อมวลชนที่ถูกเสนอไว้โดย McQuail (2005) ซึ่งประกอบด้วย 3 มิติและแบ่งออกเป็น 10 ประเด็น อย่างไรก็ตามเนื่องจากบรรทัดฐานของสื่อจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่เป็นอยู่และพัฒนาการของตัวสื่อ สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและการใช้สื่อที่หลากหลายรวมถึงสื่อใหม่ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การสำรวจในครั้งนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าควรมี

การเพิ่มเติมประเด็นที่จำเป็นเพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งนี้ประเด็นที่ถูกเพิ่มเติมมีทั้งหมด 5 ประเด็น รวมทั้งสิ้น 3 มิติและแบ่งออกเป็น 15 ประเด็น ตามตารางที่ 1

มิติ	ประเด็น
กรอบเรื่อง โครงสร้างและ การดำเนินงาน ของสื่อ (Structure and Operations)	1. การนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น และวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย (Diversity of Information, Opinion, and Culture) 2. ความมีเสรีภาพของสื่อในการดำเนินงาน (Freedom of Publication) 3. ความมีเสรีภาพของประชาชนในการรับสื่อ (Freedom of Media Consumption)* 4. การนำเสนอข้อมูลที่มีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Accuracy and Credibility of Information)* 5. ความสามารถของสื่อ (Competence of the Media)* 6. ความรับผิดชอบและจริยธรรมของสื่อ (Media Responsibilities and Morality)* 7. การกระจายตัวของการครอบครองสื่อ (Plurality of Ownership) 8. การเผยแพร่สื่อที่ครอบคลุมประชากร (Extensive Reach)
กรอบเรื่อง ประโยชน์ของ ส่วนรวม (Public Interests)	9. การสนับสนุนความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความมั่นคงของรัฐ (Support for Public Order and the Security of the State) 10. การสนับสนุนระบบประชาธิปไตย (Adequate Support for the Democratic Political System (Public Sphere) 11. คุณภาพของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อ (Quality of Information and Culture available to the Public) 12. การดำเนินงานตามกรอบสากล (Meeting International Obligations)
กรอบเรื่องความ ปลอดภัยของ ประชาชนและ สังคม (Avoiding Harm)	13. การให้เกียรติสิทธิผู้อื่น (Respect for Individual and General Human Rights) 14. การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและความรุนแรงต่อสังคมและบุคคลอื่น (Avoiding Harm and Offence to Society and Individuals) 15. การร้องเรียนสื่อ*

ตารางที่ 1 กรอบสำหรับการศึกษابรรทัดฐานของสื่อมวลชนไทย (*ประเด็นที่เพิ่มเติม)

2. ทฤษฎีอำนาจนิยม Authoritarian Theory)

แนวคิดอำนาจนิยมในสื่อมวลชนสามารถสืบย้อนไปได้ถึงศตวรรษที่ 16 เมื่อเกิดสื่อสิ่งพิมพ์โดยยุโรปในขณะนั้นปกครองด้วยระบบอำนาจนิยม (Authoritarian) ทฤษฎีอำนาจนิยมอธิบายความคิดเรื่องการควบคุมสื่อโดยรัฐ ในหลายประเทศผู้ใช้อำนาจดังกล่าวคือกษัตริย์ ซึ่งการปฏิบัติการสื่อต้องได้รับใบอนุญาต พวกเขาอาจถูกจับขังคุก ยึดใบอนุญาต หากฝ่าฝืน รวมถึงการการเซ็นเซอร์ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ไม่ยาก ดังนั้นทางออกของสื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องยอมปฏิบัติตามหน้าที่เพื่อรับใช้รัฐมากกว่าจะเพื่อรับใช้สาธารณะหรือประชาชนโดยรวม

3. ทฤษฎีเสรีนิยม (Libertarian Theory)

แนวคิดเสรีนิยมสมัยใหม่สามารถสืบสาวกลับไปได้หายุคที่แนวคิดอำนาจนิยมกำลังรุ่งเรือง แต่การควบคุมและจำกัดเสรีภาพอย่างเข้มงวด ทำให้เกิดการท้าทายจากฝ่ายต่างๆ มีการเคลื่อนไหวทางสังคมและการเมืองมากมาย หนึ่งในนั้นคือกลุ่มแนวคิดเสรี ซึ่งอ้างว่าหากปัจเจกบุคคลสามารถเป็นอิสระจากข้อจำกัดทางการสื่อสารที่ถูกควบคุมโดยศาสนจักรและรัฐแล้ว พวกเขาก็จะสามารถค้นหาความจริงได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถเข้าร่วมการโต้แย้งที่เป็นเรื่องของสาธารณะ และสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อตัวพวกเขาเองและเพื่อผู้อื่น นักเสรีนิยมในยุคแรกจำนวนมากเป็นพวกโปรเตสแตนต์ซึ่งต่อต้านศาสนจักรที่จำกัดเสรีภาพในการสื่อสารของพวกเขา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในประเทศแรกที่ใช้หลักการเรื่องเสรีนิยม โดยได้นำแนวคิดเรื่องเสรีนิยมมาใช้นับแต่สถาปนาประเทศ ปัจเจกบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการสื่อสาร และเสรีภาพในการรวมตัวกัน (Barran and Davis. 2009)

แต่ก็มีการเปลี่ยนรูปไปในแต่ละช่วงเวลา ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ความเชื่อมั่นของสาธารณะทั้งในด้านธุรกิจและรัฐบาลถูกสั่นคลอนโดยภาวะตกต่ำทางเศรษฐกิจ การทุจริตคอร์รัปชันที่แพร่กระจายไปทั่ว รวมถึงความอยุติธรรม

แนวคิดสายนี้เชื่อเรื่องการกำกับดูแลสื่อใน 2 แนวทาง คือกระบวนการตรวจสอบตัวเองในการแสวงหาข้อเท็จจริง ส่วนอีกด้านคือการมีทัศนคติที่หลากหลายในตลาดเสรีทางความคิด ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารสามารถแยกเรื่องที่เป็นเท็จออกจากเรื่องจริงได้

กระทั่งปัจจุบันทฤษฎีเสรีนิยมได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา ทำให้อุดสาหกรรมสื่อมวลชนขยายตัวไป จนปัจจัยทางเศรษฐกิจกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อระบบสื่อมวลชน แมคแคลวได้ตั้งข้อสังเกตเรื่องความแตกต่างระหว่าง “เสรีภาพของหนังสือพิมพ์” (press freedom) กับ “สิทธิในทรัพย์สิน” (property right) โดยความเชื่อเรื่องแนวคิดเสรีนิยมนี้ทำให้บรรดาหนังสือพิมพ์ซื้อ

กิจการของหนังสือพิมพ์รายย่อย และเป็นเจ้าของข้ามสื่อ สิ่งที่ตามมาคือการผูกขาดกิจการด้านสื่อมวลชน

4. ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

การใช้แนวคิดเสรีนิยมจนเกิดปัญหาข้างต้น จึงนำมาสู่การทบทวนและตั้งคำถามถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนว่าหากสื่อมวลชนใช้เสรีภาพและอิสรภาพจนเกินเลย แต่ไม่ได้พัฒนาแนวคิดเรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคม” จะทำให้เกิดปัญหาว่าใครจะเป็นผู้กำกับดูแลสื่อมวลชน

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามที่จะใช้กระบวนการของวิชาชีพและการกำกับดูแลตนเอง แต่ก็ยังมีแรงกดดันจากรัฐบาลที่จะกำกับดูแลสื่อตลอดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เลยมาจนถึงยุคต่อต้านคอมมิวนิสต์ในสหรัฐอเมริกาได้มีการจัด Commission on Freedom of the Press ในปี ค.ศ. 1942 โดยสมาชิกประกอบไปด้วยนักวิชาการ นักการเมือง และผู้นำกลุ่มทางสังคม กระทั่งมีการนำเสนอรายงานในปี ค.ศ. 1947 ในกลุ่มสมาชิกรายงานว่าทุกคนที่มีแนวคิดเสรีนิยม และพวกที่เชื่อว่าการกำกับดูแลสื่อมีความสำคัญ ทำให้เกิดเป็นแนวคิดใหม่เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับเสรีภาพของสื่อโดยตั้งอยู่บนหลักแห่งความรับผิดชอบต่อสังคม

เดนนิส แมคควอล (Dennis McQuail) ได้สรุปหลักการทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมดังนี้

- สื่อควรยอมรับในพันธะหน้าที่ต่อสังคม
- พันธะหน้าที่เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้โดยตั้งมาตรฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง ความถูกต้องในระดับสูง หรือระดับมืออาชีพ
- ในการยอมรับและนำพันธะหน้าที่นี้ไปใช้ สื่อควรมีการกำกับดูแลตัวเองภายในกรอบของกฎหมาย
- สื่อควรหลีกเลี่ยงสิ่งใดก็ตามที่นำไปสู่อาชญากรรม ความรุนแรง หรือความวุ่นวายของพลเมือง หรือต่อต้านชนกลุ่มน้อย
- สื่อควรเป็นนักพหุนิยม และสะท้อนความหลากหลายของสังคม นำเสนอมุมมองที่หลากหลาย
- สังคมและสาธารณะมีสิทธิที่จะคาดหวังในมาตรฐานการแสดงออกในระดับสูง และการเข้าแทรกแซงควรเป็นไปเพื่อความมั่นคงปลอดภัย หรือเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ
- นักหนังสือพิมพ์และวิชาชีพสื่อควรจะอธิบายต่อสังคมเช่นเดียวกับที่อธิบายต่อนายจ้างและตลาด

5. ทฤษฎีเบ็ดเสร็จนิยมแบบโซเวียต (Soviet-Totalitarian Theory)

แนวคิดนี้มีพื้นฐานความคิดมีจากว่าหน้าที่เบื้องต้นของสื่อมวลชนคือการมีส่วนร่วมในการสร้างระบบการปกครองแบบสังคมนิยม สื่อมวลชนจะถูกรัฐบาลควบคุมในฐานะกลไกของรัฐ ด้วยเหตุนี้รัฐจึงเข้าควบคุมและเป็นเจ้าของกิจการสื่อ อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาได้มีการผ่อนคลายความเข้มงวดของรัฐในการกำกับดูแลสื่อ โดยยินยอมให้เอกชนเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ และเริ่มมีการวิพากษ์วิจารณ์ผู้นำรัฐบาล

6. ทฤษฎีสื่อเพื่อการพัฒนา (Development Media Theory)

แนวคิดนี้มีที่มาจากการที่องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาของสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนาในปี ค.ศ. 1980 และพบว่าประเทศกำลังพัฒนายังขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร ทรพากรในการผลิตสื่อ และผู้รับสารขาดอุปกรณ์ในการรับสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีปัญหาเร่งด่วนอื่นที่สำคัญของประเทศ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา ปัญหาสาธารณสุข ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาสื่อมวลชน ดังนั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน เพื่อให้เข้ากับเงื่อนไขของประเทศโลกที่สาม ดังนี้

- เสรีภาพของสื่อมวลชนจะมีได้ในขอบเขตที่ขึ้นกับลำดับความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาด้านอื่นๆ ของสังคม
- เนื้อหาสารต้องให้ความสำคัญกับเรื่องวัฒนธรรมและภาษา
- นักสื่อสารมวลชนต้องให้ความสำคัญกับเสรีภาพควบคู่กับการตระหนักเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม
- เนื้อหาสารต้องให้ความสนใจกับประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ใกล้ชิดกันทางภูมิศาสตร์ การเมือง และวัฒนธรรม
- รัฐอาจเข้าแทรกแซง หรือควบคุมการทำงานของสื่อมวลชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

7. ทฤษฎีสื่อแบบประชาธิปไตยและเน้นการมีส่วนร่วม (Democratic-participant Media Theory)

แนวคิดนี้เน้นเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารในแนวนอนมากกว่าแบบแนวตั้ง หรือการสื่อสารจากบนลงล่าง โดยหลักการของแนวคิดนี้จะต่อต้านการผูกขาดกิจการสื่อ และการนำไปใช้เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป รวมทั้งปฏิเสธเรื่องการสื่อสารแบบรวมศูนย์ และได้เสนอเรื่องความหลากหลายในการสื่อสาร สิทธิที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิที่จะใช้ช่องทาง

การสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และกลุ่มวัฒนธรรมย่อยต่างๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เป็นต้น บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสื่อมวลชนตามแนวคิดนี้ได้แก่

- พลเมืองทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงสื่อมวลชน และมีสิทธิที่จะใช้สื่อเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง
- องค์กรสื่อและเนื้อหาสื่อจะต้องไม่ถูกควบคุมจากหน่วยงานของรัฐ
- ชุมชนสามารถเป็นเจ้าของสื่อได้เอง
- การสื่อสารนั้นมีความสำคัญเกินกว่าจะปล่อยให้อยู่ในเฉพาะแวดวงนักวิชาชีพสื่อมวลชนเท่านั้น

จากแนวคิดต่างๆ ข้างต้น จะเห็นว่าทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนนั้นมีหลายรูปแบบ ตามแต่ประวัติศาสตร์ด้านการเมืองของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม แมคควอล เสนอประเด็นบทบาทของสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยไว้ดังนี้ (McQuail, 2005)

8. ประเด็นโครงสร้างและการทำงานของสื่อ

เสรีภาพของสื่อมวลชน

ด้วยความเชื่อว่าสื่อมวลชนควรเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาลหรือกลุ่มผลประโยชน์ในสังคม เพื่อจะได้มีอิสระในการรายงานข่าว ไม่ต้องมีการเซ็นเซอร์หรือขออนุญาตจากรัฐ รวมถึงไม่มีการลงโทษอันเนื่องมาจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้เสรีภาพไม่ได้หมายความว่าถึงเพียงเสรีภาพของสื่อมวลชนเท่านั้น หากยังหมายถึงเสรีภาพในการเลือกรับข่าวสารของประชาชนอีกด้วย

ความหลากหลายในการเป็นเจ้าของสื่อ

ในสังคมเสรีประชาธิปไตย มีโอกาสสูงที่กลุ่มทุนขนาดใหญ่จะเข้าถึงการเป็นเจ้าของสื่อจำนวนมาก ซึ่งทำให้ขาดความหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากสื่อมีแนวคิดที่ชัดเจนอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงอาจปิดกั้นแนวคิดอื่นๆ ดังนั้นสื่อมวลชนจึงต้องไม่ถูกครอบครองโดยคนเพียงกลุ่มเดียว ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนก็ตาม นอกจากนี้สื่อที่ต่างกันควรได้รับการดูแลโดยหน่วยงานที่ต่างกัน

ความหลากหลายของข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นและวัฒนธรรม

สื่อมวลชนควรที่จะแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของสังคม โดยเฉพาะด้านการเมือง ศาสนา วัฒนธรรม เชื้อชาติ และอื่นๆ โดยสื่อมวลชนต้องเปิดโอกาสให้ความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยเฉพาะความคิดเห็นของคนส่วนน้อยได้ถูกนำเสนอผ่านสื่อ

9. ประเด็นผลประโยชน์สาธารณะ

การรักษากฎระเบียบของสาธารณะและความมั่นคงของรัฐ

สื่อมวลชนควรมีบทบาทต่อการรักษาความมั่นคง ความเป็นระเบียบของสังคม โดยเฉพาะในยามที่สังคมอยู่ในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น ภาวะสงคราม ความวุ่นวายทางการเมือง การถูกจู่โจมจากผู้ก่อการร้าย ฯลฯ

การส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตย

สื่อมวลชนควรช่วยดำรงรักษาประชาธิปไตยด้วยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เที่ยงตรง ยุติธรรม และน่าเชื่อถือ ในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของสาธารณะ ช่วยเผยแพร่ความคิดเห็นที่หลากหลาย อีกทั้งให้ประชาชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม

การส่งเสริมวัฒนธรรม

สื่อมวลชนควรให้ความสำคัญต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมหลักหรือวัฒนธรรมพื้นถิ่นในสังคม

การปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

สื่อมวลชนควรปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์เพื่อหลีกเลี่ยงการกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

10. ประเด็นผลกระทบด้านความปลอดภัยต่อประชาชนและสังคม

การเคารพสิทธิส่วนบุคคล

สื่อมวลชนควรคำนึงถึงการทำให้เกิดความเสียหายชื่อเสียง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นส่วนตัว และสิทธิในทรัพย์สินและเคหสถานของปัจเจกบุคคล โดยเฉพาะกับบุคคลสาธารณะ สื่อมวลชนควรหลีกเลี่ยงการทำให้ปัจเจกบุคคลกล้ว รวมถึงการก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชน

การคำนึงถึงอันตรายต่อสังคม

สื่อมวลชนควรหลีกเลี่ยงการเผยแพร่เนื้อหาข่าวที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคม เช่น ภาพความรุนแรงหรือภาพการต่อต้านสังคมรูปแบบต่างๆ เนื่องจากอาจทำให้ผู้มีความเปราะบางทางจิตใจได้รับผลกระทบโดยไม่ตั้งใจ

การคำนึงถึงอันตรายต่อปัจเจกบุคคล

สื่อมวลชนควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวที่อาจกลายเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้แก่ประชาชน เช่น การทำร้ายร่างกาย การก่อความรุนแรง หรือการฆ่าตัวตาย

ในการศึกษาเรื่องการทำหน้าที่ของสื่อตามแนวทางบรรทัดฐานของสื่อมวลชนนั้นมีอยู่ 2 ระดับ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) ได้แก่

1. ระดับโครงสร้าง (Structure) เป็นการตรวจสอบบรรทัดฐานในระดับโครงสร้างของสื่อมวลชน เช่น สื่อมวลชนมีเสรีภาพจากรัฐหรือไม่ ช่องทางการเสนอข่าวสารมีความหลากหลายหรือไม่ เป็นต้น
2. ระดับการปฏิบัติงาน (Performance) เป็นการตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติงานจริงของสื่อทั้งในระดับองค์กรสื่อและระดับบุคคล ว่าบุคคลและองค์กรสื่อเหล่านี้ทำงานอย่างมีกฎระเบียบ แนวทางวิชาชีพ และได้ดำเนินตามจรรยาบรรณสื่อหรือไม่

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้เน้นการศึกษาที่ความคิดเห็นของนักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน มากกว่าจะเป็นการศึกษาในระดับโครงสร้าง

จากประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนในยุคปัจจุบัน ซึ่งทำงานอยู่ภายใต้กระแสทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยมีหน้าที่ที่พึงกระทำและถูกคาดหวังให้กระทำในหลายมิติ ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่สามารถปฏิบัติตามได้ทั้งหมดแต่อย่างน้อยประเด็นที่ทฤษฎีบรรทัดฐานของสังคมได้ให้ข้อเสนอไว้ก็อาจได้รับการใช้เป็นเครื่องเตือนใจสื่อมวลชนในการที่จะวางแนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นสื่อมวลชนที่ดีและมีบรรทัดฐาน

งานวิจัยชิ้นนี้จะมุ่งเน้นวิเคราะห์ตามประเด็นต่างๆ ตามที่ได้นำเสนอไปข้างต้น โดยจะมีการวิเคราะห์ว่า สื่อมวลชนไทยมีความคิดเห็นว่ตนเองนั้นได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ควรยึดถือเป็นบรรทัดฐานมากน้อยเพียงใดและควรจะปรับเปลี่ยนในจุดใดเพื่อให้เป็นสื่อมวลชนที่มีมาตรฐานและมีบรรทัดฐานอย่างสมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) และเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interviews) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ประชากรในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาทิ ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศข่าว พิธีกร และนักวิเคราะห์ข่าว

กลุ่มตัวอย่าง ในการสำรวจความคิดเห็นคือผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน อาทิ ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศข่าว พิธีกร และนักวิเคราะห์ข่าว เป็นต้น ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เน้นส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนตามองค์กรสื่อต่างๆ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 183 คน ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 60 ราย และการสัมภาษณ์กลุ่ม จำนวน 48 ราย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ทำการศึกษา ได้แก่ (1) แหล่งข้อมูลทางเอกสาร (Secondary Data) อาทิ เอกสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และเอกสารอื่นๆ เพื่อประกอบในการอธิบายข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (2) แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล (Primary Data) คือ ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนจากองค์กรสื่อต่างๆ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบกรอกคำตอบด้วยตนเอง (Self-administrated questionnaire) แบบสอบถามมี 2 รูปแบบ ได้แก่ แบบสอบถามกระดาษ (Paper questionnaire) และแบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire)

(1) **แบบสอบถามกระดาษ (Paper questionnaire)** เก็บข้อมูลทั้งหมดจำนวน 610 ชุด โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองตามองค์กรสื่อ รวมทั้งส่งไปรษณีย์แบบสอบถามไปยังองค์กรสื่อที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 แห่ง ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 175 ชุด คิดเป็นร้อยละ 28.68

(2) **แบบสอบถามออนไลน์ (Online questionnaire)** ส่ง Link แบบสอบถามออนไลน์ไปที่ e-mail นักข่าว หัวหน้าโต๊ะข่าว และบรรณาธิการข่าว ขององค์กรผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน 30 แห่ง โดยได้รับการทำแบบสอบถามทางออนไลน์จำนวน 8 ชุด
สรุปรวมทั้งหมดมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 183 คน

2. การสัมภาษณ์เจาะลึก โดยทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน กลุ่มผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศ และนักวิเคราะห์ข่าว (หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์) จำนวน 60 ราย
3. วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ประกอบกาวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวีท้องถิ่น จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ จำนวน 48 ราย

ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่มใช้ประเด็นในการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 5 ประเด็นหลักดังนี้

1. เสรีภาพของสื่อ การควบคุมและครอบงำสื่อ
2. เนื้อหา
3. การทำงานในสถานการณ์ความขัดแย้ง
4. จรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อ
5. การกำกับดูแลและการตรวจสอบสื่อ

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เรียงลำดับสื่อและระบุชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

รูปแบบคำถาม เรียงลำดับสื่อเป็นคำถามแบบจัดอันดับ (Ranking question) ใช้มาตรวัดแบบเรียงลำดับ (Ordinal scale) จำนวน 15 ข้อ สำหรับการระบุชื่อสื่อเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ใช้มาตรวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน

รูปแบบคำถาม เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) หรือ Likert Scale / 5-point scale จำนวน 26 ข้อ โดยมีระดับมาตราส่วน 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน

ความหมาย

ระดับ 1	ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 2	ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3	ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	เฉยๆ
ระดับ 4	ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	เห็นด้วย
ระดับ 5	ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

รูปแบบคำถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ใช้มาตรวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รูปแบบคำถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ใช้มาตรวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

รูปแบบคำถาม เป็นคำถามแบบเปิด (Open ended question) โดยให้ผู้ตอบเขียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเกี่ยวกับประเด็นเรื่องสื่อมวลชน

ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสำรวจความคิดเห็นของสื่อมวลชนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้มานักวิชาการทางด้านนิเทศศาสตร์พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง
2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคำถามว่าสามารถสื่อความหมายได้ตรงตามความต้องการหรือไม่ ทั้งนี้ได้ใช้การตรวจสอบโดยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้การประมวลผลจากโปรแกรมสำเร็จรูป ในการหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha ใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha

Coefficient) ซึ่งตามที่ Jum (1978) ได้เสนอแนวทางเป็นเกณฑ์การยอมรับค่าความเชื่อมั่นไว้ดังนี้

- ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research)
- ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับงานวิจัยพื้นฐาน (Basic research)
- ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการตัดสินใจ (Important research)

ดังนั้นในส่วนของคำถาม **ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน** ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือในภาพรวม จำนวนคำถาม 26 ข้อ ด้วยการใช้การวิเคราะห์ Conbrach's Alpha มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.87 ทำให้สามารถสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือด้วยการใช้การวิเคราะห์ Conbrach's Alpha และเปรียบเทียบกับกรอบทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อ (Normative Theory of Media) สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ 3.1)

จากตารางที่ 3.1 กรอบเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ (Structure and Operations) มีค่าความเชื่อมั่นของคำถามอยู่ในระดับสูงถึงระดับปานกลาง ได้แก่ 0.734, 0.793, 0.867 และ 0.662 ตามลำดับ ส่วนกรอบเรื่องประโยชน์ของส่วนรวม (Public Interests) และกรอบเรื่องความปลอดภัยของประชาชนและสังคม (Avoiding Harm) มีค่าความเชื่อมั่นของคำถามอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ 0.637 และ 0.646

ตารางที่ 3.1 แสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มิติ / ประเด็น	คำถาม	Cronbach's Alpha ค่าความ เชื่อมั่น
มิติ : กรอบเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ (Structure and Operations)		
การนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น และ วัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย (Diversity of Information, Opinion,	[2.1] สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร [2.2] รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอ ข่าวสารที่หลากหลาย	0.734

and Culture)		
ความมีเสรีภาพของสื่อในการดำเนินงาน (Freedom of Publication) ความมีเสรีภาพของประชาชนในการรับสื่อ (Freedom of Media Consumption)*		
การนำเสนอข้อมูลที่มีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Accuracy and Credibility of Information)*	[2.9] สื่อมวลชนไทยนำเสนอข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง [2.10] สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวสารที่เที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา [2.16] สื่อมวลชนไทยมีความน่าเชื่อถือ	0.793
ความสามารถของสื่อ (Competence of the Media)*	[2.17] สื่อมวลชนไทยมีกระบวนการหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ [2.18] สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี [2.19] สื่อมวลชนไทยสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และเกาะติดสถานการณ์ [2.20] สื่อมวลชนไทยสามารถนำเสนอข่าวสารได้ครบถ้วนทุกแง่มุม [2.21] ต้นสังกัดของสื่อ มีการจัดฝึกอบรมบุคลากร [2.25] สื่อมวลชนทำงานได้ตามหลักมาตรฐานสากล	0.867
ความรับผิดชอบต่อและจริยธรรมของสื่อ (Media Responsibilities and Morality)* การร้องเรียนสื่อ*	[2.3] สื่อมวลชนสามารถกำกับควบคุมดูแลตนเองได้ [2.7] สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวสารที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม [2.4] สื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ	0.662
การกระจายตัวของการครอบครองสื่อ (Plurality of Ownership)	ไม่มีคำถามเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้	-

การเผยแพร่สื่อที่ครอบคลุมประชากร (Extensive Reach)	ไม่มีคำถามเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้	-
---	-----------------------------------	---

*ประเด็นที่เพิ่มเติมตามบริบทของประเทศไทย

ตารางที่ 3.1 แสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

มิติ / ประเด็น	คำถาม	Cronbach's Alpha ค่าความ เชื่อมั่น
มิติ : กรอบเรื่องประโยชน์ของส่วนรวม (Public Interests)		
การสนับสนุนความเป็นระเบียบ เรียบร้อยและความมั่นคงของรัฐ (Support for Public Order and the Security of the State)	[2.14] เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่ขัดต่อความเรียบร้อยและ ศีลธรรมดีงามของสังคม [2.22] สื่อมวลชนไทยช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของ บ้านเมือง [2.26] การนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติควร นำเสนอด้วยความระมัดระวัง	0.637
การสนับสนุนระบอบประชาธิปไตย (Adequate Support for the Democratic Political System (Public Sphere)	[2.5] สื่อมวลชนไทยเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น [2.24] สื่อมวลชนไทยสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการ เมืองและสังคม	
คุณภาพของข้อมูลที่ปรากฏในสื่อ (Quality of Information and Culture available to the Public)	[2.8] สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ [2.11] สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่มีความคิดเห็นส่วนบุคคล เข้ามาเกี่ยวข้อง [2.15] สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้งของ บุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม	0.646
การดำเนินงานตามกรอบสากล (Meeting International Obligations)	ไม่มีคำถามเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้	-

มิติ : กรอบเรื่องความปลอดภัยของประชาชนและสังคม (Avoiding Harm)

การให้เกียรติสิทธิผู้อื่น (Respect for Individual and General Human Rights)	ไม่มีคำถามเกี่ยวข้องกับประเด็นนี้	-
การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและความรุนแรงต่อสังคมและบุคคลอื่น (Avoiding Harm and Offence to Society and Individuals)	[2.6] สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย [2.12] สื่อมวลชนไทยสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของใครคนหนึ่งได้ [2.13] สื่อมวลชนไทยนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว [2.23] สื่อมวลชนไทยเป็นตัวกลางในการช่วยประสานข้อขัดแย้งในสังคม	-

*ประเด็นที่เพิ่มเติมตามบริบทของประเทศไทย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางเอกสาร (Secondary Data) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องสื่อมวลชน จากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และเอกสารอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาเป็นประเด็นคำถาม
2. จากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนแรกผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ประเด็นและพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับ สื่อมวลชนโดยทำการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนทำการเก็บข้อมูลจริง
3. ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ไปยังองค์กรสื่อจำนวน 30 แห่ง ใช้แบบสอบถามกระดาษ จำนวน 610 ชุด และใช้แบบสอบถามออนไลน์ โดยส่ง Link แบบสอบถามออนไลน์ไปยัง e-mail นักข่าว หัวหน้าโต๊ะข่าว และบรรณาธิการข่าวขององค์กรผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน 30 แห่ง ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม – เดือนสิงหาคม 2553

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของสื่อมวลชนมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
5. ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ บันทึกเทปและจดการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์และการประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล โดยมีการคำนวณค่าสถิติดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive statistic) ใช้วิเคราะห์สถิติเบื้องต้น โดยแสดงค่า แจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(Standard deviation) สถิติทั้งหมดที่กล่าวไปใช้ในการอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับ ลักษณะทางประชากร สื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพใช้ ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทย และความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน
2. สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential analysis) ใช้สถิติแบบ t-test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพเพศชายกับเพศหญิง และความแตกต่างของความเห็นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพที่มาจากสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่อ วิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์

บทที่ 4 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีต่อสื่อมวลชนไทยในครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบแบบสอบถามกระดาษและแบบสอบถามออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ใช้แบบสอบถามกระดาษจำนวน 610 ชุด ซึ่งได้รับการทำแบบสอบถามตอบกลับจำนวน 175 ชุด คิดเป็นร้อยละ 26.68 ส่วนแบบสอบถามออนไลน์ได้รับการทำแบบสอบถามจำนวน 8 ชุด ดังนั้นมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 183 คน

ในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 3 ระบุชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	97.0	53.0
หญิง	84.0	45.9
ไม่ตอบ	2.0	1.1
รวม	183.0	100.0
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 25 ปี	12.0	6.6
26-30 ปี	26.0	14.2
31-35 ปี	21.0	11.5
36-40 ปี	47.0	25.7
41-45 ปี	50.0	27.3

46-50 ปี	21.0	11.5
51 ปีขึ้นไป	0.0	0.0
ไม่ตอบ	6.0	3.3
รวม	183.0	100.0

ตารางที่ 4.1.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	93.0	50.8
สมรส	78.0	42.6
หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	9.0	4.9
ไม่ตอบ	3.0	1.6
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.1.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0 หญิง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9

อายุระหว่าง 41 – 45 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 รองลงมาอายุระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 และ 26 – 30 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2

สถานภาพโสด จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 สมรส จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6

ตารางที่ 4.1.2 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	2.0	1.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	6.0	3.3
อนุปริญญา / ปวส.	4.0	2.2
ปริญญาตรี	127.0	69.4
ปริญญาโท	39.0	21.3
ปริญญาเอก	2.0	1.1
ไม่ตอบ	3.0	1.6
รวม	183.0	100.0
พื้นที่การทำงาน	จำนวน	ร้อยละ

กรุงเทพและปริมณฑล	169.0	92.3
ภาคกลาง	4.0	2.2
ทั่วประเทศ	8.0	4.4
ไม่ตอบ	2.0	1.1
รวม	183.0	100.0

ตารางที่ 4.1.2 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
นักข่าว / ผู้สื่อข่าว	53.0	29.0
ผู้เรียบเรียงข่าว	21.0	11.5
หัวหน้าโต๊ะข่าว	12.0	6.6
บรรณาธิการบริหาร / บรรณาธิการข่าว / ผู้ผลิต	37.0	20.2
รายการ		
ผู้ประกาศข่าว / พิธีกร	47.0	25.7
นักวิเคราะห์ข่าว / คอลัมน์นิสต์	1.0	0.5
ไม่ตอบ	12.0	6.6
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 ปริญญาโท จำนวน 39 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.3

พื้นที่การทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3

ตำแหน่ง นักข่าว / ผู้สื่อข่าว จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมาเป็น ผู้ประกาศข่าว / พิธีกร จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 และบรรณาธิการบริหาร / บรรณาธิการข่าว / ผู้ผลิตรายการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2

ตารางที่ 4.1.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สายงาน / ใต้ข่าว	จำนวน	ร้อยละ
การเมือง	20.0	10.9
เศรษฐกิจ	18.0	9.8
สังคม	13.0	7.1
ต่างประเทศ	12.0	6.6
ศิลปวัฒนธรรม / บันเทิง	4.0	2.2
กีฬา	28.0	15.3
ไอที / สารสนเทศ	1.0	0.5
อื่นๆ ข่าวน้ำ 1 ข่าวกฎหมาย ข่าว อาชญากรรม ฯลฯ	53.0	29.0
ไม่ตอบ	34.0	18.6
รวม	183.0	100.0

ตารางที่ 4.1.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	5.0	2.7
10,000 บาท – 20,000 บาท	53.0	29.0
20,001 – 30,000 บาท	33.0	18.0
30,001 – 40,000 บาท	21.0	11.5
40,001 – 50,000 บาท	7.0	3.8
50,001 – 60,000 บาท	3.0	1.6
60,001 บาทขึ้นไป	7.0	3.8
ไม่ตอบ	54.0	29.5
รวม	183.0	100.0
ประเภทของสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์	46.0	25.1
สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์	137.0	74.9
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.1.3 ลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

สายงาน / ใต้ข่าว ได้แก่ ข่าวหน้า 1 ข่าวภูมิภาค ข่าวอาชญากรรม ฯลฯ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมา ได้แก่ กีฬา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และการเมือง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9

รายได้ส่วนใหญ่ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4 รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9

ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 และสื่อสิ่งพิมพ์จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9

ส่วนที่ 2 เรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 4.2.1 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	50.0	27.3
	หนังสือพิมพ์	40.0	21.9
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	27.0	14.8
	E-mail	17.0	9.3
	วิทยุ	13.0	7.1
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	10.0	5.5
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	10.0	5.5
	TRUE Cable TV	7.0	3.8
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	4.0	2.2
	จานดาวเทียม	3.0	1.6
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	2.0	1.1
รวม		183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
2	E-mail	23.0	12.6
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	23.0	12.6
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook,	22.0	12.0

Sanook)		
หนังสือพิมพ์	19.0	10.4
โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	16.0	8.7
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	16.0	8.7
โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	12.0	6.6
เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	9.0	7.0
กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	4.0	2.2
วิทยุชุมชน	3.0	1.6
จานดาวเทียม	3.0	1.6
TRUE Cable TV	3.0	1.6
ไม่ตอบ	14.0	7.7
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.1 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร

ลำดับที่ 1 ได้แก่ **โทรทัศน์** จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3

ลำดับที่ 2 ได้แก่ **E-mail และโทรศัพท์มือถือ** จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ตารางที่ 4.2.2 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
3	วิทยุ	21.0	11.5
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	21.0	11.5
	E-mail	20.0	10.9
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	18.0	9.8
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	17.0	9.3
	หนังสือพิมพ์	16.0	8.7
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	14.0	7.7

	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	13.0	7.1
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	9.0	4.9
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	5.0	2.7
	วิทยุชุมชน	3.0	1.6
	นิตยสาร	2.0	1.1
	เคเบิลท้องถิ่น	1.0	0.5
	จานดาวเทียม	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	22.0	12.0
	รวม	183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
4	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	26.0	14.2
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	19.0	10.4
	E-mail	16.0	8.7
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	14.0	7.7
	วิทยุ	13.0	7.1
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	9.0	4.9
	หนังสือพิมพ์	8.0	4.4
	TRUE Cable TV	8.0	4.4
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	8.0	4.4
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	6.0	3.3
	วิทยุชุมชน	5.0	2.7
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	4.0	2.2
	เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
	จานดาวเทียม	3.0	1.6
	ไม่ตอบ	42.0	23.0
	รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.2 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 3 ได้แก่ วิทยุ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

ลำดับที่ 4 ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2

ตารางที่ 4.2.3 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
5	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	14.0	7.7
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	14.0	7.7
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	13.0	7.1
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	13.0	7.1
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	10.0	5.5
	E-mail	9.0	4.9
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	7.0	3.8
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	7.0	3.8
	หนังสือพิมพ์	6.0	3.3
	จานดาวเทียม	5.0	2.7
	วิทยุ	4.0	2.2
	วิทยุชุมชน	4.0	2.2
	TRUE Cable TV	3.0	1.6
	เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
	ไม่ตอบ	72.0	39.3
รวม		183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
6	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	16.0	8.7
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	9.0	4.9
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	9.0	4.9

โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	9.0	4.9
TRUE Cable TV	8.0	4.4
หนังสือพิมพ์	7.0	3.8
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	7.0	3.8
E-mail	7.0	3.8
วิทยุ	6.0	3.3
โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	6.0	3.3
วิทยุชุมชน	2.0	1.1
โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	2.0	1.1
เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
ไม่ตอบ	93.0	50.8
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.3 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 5 ได้แก่ โปรแกรมสนทนา และโทรศัพท์มือถือ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7

ลำดับที่ 6 ได้แก่ เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search) จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ตารางที่ 4.2.4 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
7	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	10.0	5.5
	E-mail	8.0	4.4
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	8.0	4.4
	หนังสือพิมพ์	7.0	3.8
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	6.0	3.3
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	5.0	2.7
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	5.0	2.7

	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	5.0	2.7
	จานดาวเทียม	4.0	2.2
	เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	3.0	1.6
	นิตยสาร	1.0	0.5
	วิทยุ	1.0	0.5
	วิทยุชุมชน	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	118.0	83.4
	รวม	183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
8	วิทยุ	8.0	4.4
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	6.0	3.3
	E-mail	6.0	3.3
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	5.0	2.7
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	5.0	2.7
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	5.0	2.7
	หนังสือพิมพ์	4.0	2.2
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	3.0	1.6
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	3.0	1.6
	เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
	TRUE Cable TV	2.0	1.1
	วิทยุชุมชน	1.0	0.5
	จานดาวเทียม	1.0	0.5
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	131.0	71.6
	รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.4 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 7 ได้แก่ โปรแกรมสนทนา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5

ลำดับที่ 8 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

ตารางที่ 4.2.5 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
9	วิทยุ	9.0	4.9
	หนังสือพิมพ์	5.0	2.7
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	5.0	2.7
	E-mail	5.0	2.7
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	4.0	2.0
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	4.0	2.2
	จานดาวเทียม	3.0	1.6
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	3.0	1.8
	วิทยุชุมชน	2.0	1.1
	TRUE Cable TV	2.0	1.1
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	2.0	1.1
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	2.0	1.1
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	2.0	1.1
	เคเบิลท้องถิ่น	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	134.0	73.2
รวม		183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
10	E-mail	5.0	2.7
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	5.0	2.7
	วิทยุ	4.0	2.2
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	4.0	2.2
	วิทยุชุมชน	3.0	1.6

กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	3.0	1.6
หนังสือพิมพ์	2.0	1.1
เคเบิลท้องถิ่น	2.0	1.1
จานดาวเทียม	2.0	1.1
TRUE Cable TV	2.0	1.1
เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	2.0	1.1
เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	2.0	1.1
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	2.0	1.1
โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	2.0	1.1
ไม่ตอบ	143.0	78.1
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.5 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 9 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9

ลำดับที่ 10 ได้แก่ E-mail และโปรแกรมสนทนา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ตารางที่ 4.2.6 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
11	วิทยุชุมชน	9.0	4.9
	เคเบิลท้องถิ่น	6.0	3.3
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	3.0	1.6
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	3.0	1.6
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	2.0	1.1
	วิทยุ	1.0	0.5
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	1.0	0.5
	จานดาวเทียม	1.0	0.5
	TRUE Cable TV	1.0	0.5

	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	1.0	0.5
	E-mail	1.0	0.5
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	153.0	83.6
	รวม	183.0	100.0
ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
12	TRUE Cable TV	7.0	3.8
	เคเบิลท้องถิ่น	6.0	3.3
	จานดาวเทียม	4.0	2.2
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	3.0	1.6
	วิทยุชุมชน	2.0	1.1
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	2.0	1.1
	โทรทัศน์ (ช่อง 3 5 7 9 11 TPBS)	1.0	0.5
	เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล (เช่น Google, Yahoo Search)	1.0	0.5
	เครือข่ายสังคมออนไลน์ (เช่น Facebook, Twitter, Hi5)	1.0	0.5
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	1.0	0.5
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	154.0	84.2
	รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.6 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 11 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9

ลำดับที่ 12 ได้แก่ TRUE Cable TV จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ตารางที่ 4.2.7 แสดงจำนวนและร้อยละเรียงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับ	ประเภทสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
13	จานดาวเทียม	7.0	3.8
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	5.0	2.7
	เคเบิลท้องถิ่น	3.0	1.6
	วิทยุ	2.0	1.1
	วิทยุชุมชน	2.0	1.1
	E-mail	2.0	1.1
	TRUE Cable TV	1.0	0.5
	เว็บไซต์ทั่วไป (เช่น Nation, CNN, Kapook, Sanook)	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	160	87.4
	รวม	183.0	100.0
14	TRUE Cable TV	6.0	3.3
	เคเบิลท้องถิ่น	5.0	2.7
	โปรแกรมสนทนา (เช่น MSN, Yahoo Messenger, Skype)	3.0	1.6
	วิทยุชุมชน	2.0	1.1
	กระดานสนทนา (Web board) (เช่น Pantip)	2.0	1.1
	หนังสือพิมพ์	1.0	0.5
	จานดาวเทียม	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	162.0	88.5
	รวม	183.0	100.0
15	นิตยสาร	1.0	0.5
	โทรศัพท์มือถือ (เช่น SMS ข่าวสาร)	1.0	0.5
	ไม่ตอบ	181.0	98.6
	รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.2.7 แสดงถึงลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเลือกใช้ส่งและรับข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ลำดับที่ 13 ได้แก่ จานดาวเทียม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ลำดับที่ 14 ได้แก่ TRUE Cable TV จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7

ลำดับที่ 15 ได้แก่ นิตยสาร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

สรุป

- ลำดับที่ 1 ได้แก่ โทรศัพท์ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3
- ลำดับที่ 2 ได้แก่ E-mail และโทรศัพท์มือถือ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6
- ลำดับที่ 3 ได้แก่ วิทยุ และเครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5
- ลำดับที่ 4 ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2
- ลำดับที่ 5 ได้แก่ โปรแกรมสนทนา และโทรศัพท์มือถือ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7
- ลำดับที่ 6 ได้แก่ เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7
- ลำดับที่ 7 ได้แก่ โปรแกรมสนทนา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5
- ลำดับที่ 8 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4
- ลำดับที่ 9 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9
- ลำดับที่ 10 ได้แก่ E-mail และโปรแกรมสนทนา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7
- ลำดับที่ 11 ได้แก่ วิทยุ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9
- ลำดับที่ 12 ได้แก่ TRUE Cable TV จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8
- ลำดับที่ 13 ได้แก่ จานดาวเทียม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8
- ลำดับที่ 14 ได้แก่ TRUE Cable TV จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7
- ลำดับที่ 15 ได้แก่ นิตยสาร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5

ส่วนที่ 3

ระบุชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 4.3.1 แสดงจำนวนและร้อยละชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

หนังสือพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
ไทยรัฐ	44.0	24.0
เดลินิวส์	16.0	8.7
คมชัดลึก	14.0	7.7
กรุงเทพธุรกิจ	1.0	0.5
The Nation	2.0	1.1
มติชน	23.0	12.6
ข่าวสด	3.0	1.6
ไทยโพสต์	2.0	1.1
Bangkok Post	3.0	1.6
โพสต์ทูเดย์	1.0	0.5
ผู้จัดการรายวัน	12.0	6.6
อื่นๆ	3.0	1.6
ไม่ตอบ	59.0	32.2
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.1 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อหนังสือพิมพ์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์มติชน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6 และเดลินิวส์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ตารางที่ 4.3.2 แสดงจำนวนและร้อยละชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

นิตยสาร	จำนวน	ร้อยละ
นิตยสารผู้หญิง	15.0	8.2
นิตยสารผู้ชาย	2.2	1.1
นิตยสารข่าว	16.0	8.7
นิตยสารสารคดีท่องเที่ยว	8.0	4.4
นิตยสารสิ่งแวดลอม	1.0	0.5

นิตยสารไอที / สารสนเทศ	1.0	0.5
ไม่ตอบ	140.0	76.5
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.2 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อ นิตยสารที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับนิตยสารข่าว จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 รองลงมา เป็นนิตยสารผู้หญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และนิตยสารสารคดีท่องเที่ยว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4

ตารางที่ 4.3.3 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

วิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับสื่อวิทยุ	79.0	43.2
ไม่เปิดรับสื่อวิทยุ	104.0	56.8
รวม	183.0	100.0
วิทยุชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับวิทยุชุมชน	13.0	7.1
ไม่เปิดรับสื่อวิทยุชุมชน	170.0	92.9
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.3 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อวิทยุ / วิทยุชุมชนที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับสื่อวิทยุจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 และไม่เปิดรับสื่อวิทยุ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8

สำหรับสื่อวิทยุชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เปิดรับสื่อวิทยุชุมชน จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 92.9 และเปิดรับสื่อวิทยุชุมชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1

ตารางที่ 4.3.4 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

โทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
ช่อง 3	52	28.4
ช่อง 5	14	7.7
ช่อง 7	5	2.7
ช่อง 9	15	8.2
ช่อง 11	5	2.7
ไทยทีวี	20	10.9
ไม่ตอบ	72	39.3
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.4 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อโทรทัศน์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับสื่อโทรทัศน์จากช่อง 3 จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมาเป็นช่อง 9 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และช่อง 5 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7

ตารางที่ 4.3.5 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

เคเบิลท้องถิ่น	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับเคเบิลท้องถิ่น	7.0	3.8
ไม่เปิดรับเคเบิลท้องถิ่น	176.0	96.2
รวม	183.0	100.0
จานดาวเทียม	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับสื่อจานดาวเทียม	18.0	9.8
ไม่เปิดรับสื่อจานดาวเทียม	185.0	90.2
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.5 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของเคเบิลท้องถิ่น / จานดาวเทียม ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เปิดรับเคเบิลท้องถิ่น จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2 และเปิดรับเคเบิลท้องถิ่น จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 96.2

สำหรับสื่อจานดาวเทียม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เปิดรับสื่อจานดาวเทียม จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 90.2 และเปิดรับสื่อจานดาวเทียมจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตารางที่ 4.3.6 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อเว็บไซต์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

เว็บไซต์ทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเว็บไซต์ข่าว	68.0	37.2
กลุ่มเว็บไซต์บันเทิง	1.0	0.5
กลุ่มเว็บไซต์สาระและ บันเทิง	9.0	4.9
อื่นๆ	1.0	0.5
ไม่ตอบ	104.0	56.8
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.6 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อเว็บไซต์ทั่วไปที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับกลุ่มเว็บไซต์ข่าว จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2 รองลงเป็นกลุ่มเว็บไซต์สาระและบันเทิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9

ตารางที่ 4.3.7 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
Google	84.0	45.9
Yahoo	2.0	1.1
ไม่ตอบ	97.0	53.0
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.7 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อเว็บไซต์สืบค้นข้อมูลที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับเว็บไซต์ Google จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมาเป็น Yahoo จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 และไม่ตอบจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.0

ตารางที่ 4.3.8 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

เครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
Facebook	87.0	47.5
Twitter	8.0	4.4
Hi5	2.0	1.1
ไม่ตอบ	86.0	47.0
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.8 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เปิดรับเว็บไซต์ Facebook จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาเป็น Twitter จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 และ Hi5 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1

ตารางที่ 4.3.9 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

กระดานสนทนา	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับกระดานสนทนา	35.0	19.1
ไม่เปิดรับกระดานสนทนา	148.0	80.9
รวม	183.0	100.0
E-mail	จำนวน	ร้อยละ
เปิดรับ E-mail	81.0	44.3
ไม่เปิดรับ E-mail	102.0	55.7
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.9 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของกระดานสนทนา / E-mail ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เปิดรับกระดานสนทนา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 80.9 และเปิดรับกระดาน สนทนา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1

สำหรับสื่อจานดาวเทียม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เปิดรับ E-mail จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 และ เปิดรับสื่อ E-mail จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3

ตารางที่ 4.3.10 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

โปรแกรมสนทนา	จำนวน	ร้อยละ
MSN	71.0	38.8
Skype	1.0	0.5
ไม่ตอบ	111.0	80.7
รวม	183.0	100.0
โทรศัพท์มือถือ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้โทรศัพท์มือถือ	90.0	49.2
ไม่ตอบ	93.0	50.8
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.3.10 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของโปรแกรมสนทนาและโทรศัพท์มือถือ
ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสาร (ต่อ)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมสนทนา MSN จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 38.8

สำหรับโทรศัพท์มือถือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 49.2

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทยในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.4.1 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสื่อมวลชน

คำถาม	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉยๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ตอบ	Mean / SD
สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร	11.0 (6.0 %)	54.0 (29.5%)	35.0 (19.1%)	58.0 (31.7%)	24.0 (13.1%)	1.0 (0.5%)	3.16 / 1.16 100 %
รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย	13.0 (7.1%)	40.0 (21.9%)	48.0 (26.3%)	63.0 (34.4%)	18.0 (9.8%)	1.0 (0.5%)	3.18 / 1.10 100 %
สื่อมวลชนสามารถควบคุมกำกับดูแลตนเองได้	11.0 (6.0%)	30.0 (16.4%)	47.0 (25.7%)	70.0 (38.3%)	24.0 (13.1%)	1.0 (0.5%)	3.36 / 1.09 100 %
สื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ	1.0 (0.5%)	27.0 (14.8%)	48.0 (26.2%)	74.0 (40.4%)	31.0 (16.9%)	2.0 (1.1%)	3.59 / 0.95 100 %
สื่อมวลชนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	2.0 (1.1%)	11.0 (6.0%)	44.0 (24.0%)	95.0 (51.9%)	30.0 (16.4%)	1.0 (0.5%)	3.76 / 0.83 100 %
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย	1.0 (0.5%)	13.0 (7.1%)	39.0 (21.3%)	93.0 (50.8%)	35.0 (19.1%)	2.0 (1.1%)	3.81 / 0.84 100 %

สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม	2.0 (1.1%)	17.0 (9.3%)	60.0 (32.8%)	77.0 (42.1%)	25.0 (13.7%)	2.0 (1.1%)	3.58 / 0.88 100 %
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	-	11.0 (6.0%)	40.0 (21.9%)	89.0 (48.6%)	41.0 (22.4%)	2.0 (1.1%)	3.88 / 0.82 100 %
สื่อมวลชนมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง	4.0 (2.2%)	16.0 (8.7%)	63.0 (34.4%)	69.0 (37.7%)	29.0 (15.8%)	2.0 (1.1%)	3.56 / 0.93 100 %
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา	5.0 (2.7%)	28.0 (15.3%)	65.0 (35.5%)	51.0 (27.9%)	32.0 (17.5%)	2.0 (1.1%)	3.42 / 1.03 100 %
สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่ความคิดเห็นส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง	11.0 (6.0%)	49.0 (26.8)	42.0 (23.0%)	37.0 (20.2%)	40.6 (21.9%)	4.0 (2.2%)	3.25 / 1.25 100 %
สื่อมวลชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตน สนับสนุนความคิดเห็นใด ความคิดเห็นหนึ่งได้	8.0 (4.4%)	47.0 (25.7%)	46.0 (25.1%)	37.0 (20.2%)	41.0 (22.4%)	4.0 (2.2%)	3.31 / 1.21 100 %

ตารางที่ 4.4.2 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสื่อมวลชน (ต่อ)

คำถาม	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เฉยๆ	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่ตอบ	Mean / SD
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว	4.0 (2.2%)	25.0 (13.7%)	37.0 (20.2%)	66.0 (36.1%)	47.0 (25.7%)	4.0 (2.2%)	3.70 / 1.07 100 %
เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่	9.0	33.0	59.0	41.0	37.0	4.0	3.35 /

ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ของสังคม	(4.9%)	(18.0%)	(32.2%)	(22.4%)	(20.2%)	(2.2%)	1.14 100 %
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ นำไปสู่ความขัดแย้งของ บุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม	10.0 (5.5%)	49.0 (26.8%)	40.0 (21.9%)	42.0 (23.0%)	38.0 (20.8%)	4.0 (2.2%)	3.27 / 1.23 100 %
สื่อมวลชนมีความ น่าเชื่อถือ	1.0 (0.5%)	20.0 (10.9%)	63.0 (34.4%)	76.0 (41.5%)	19.0 (10.4%)	4.0 (2.2%)	3.51 / 0.85 100 %
สื่อมวลชนมีกระบวนการ การหาข้อมูลที่มี ประสิทธิภาพ	2.0 (1.1%)	18.0 (9.8%)	49.0 (26.8%)	81.0 (44.3%)	28.0 (15.3%)	5.0 (2.7%)	3.64 / 0.90 100 %
สื่อมวลชนมีการ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ของแหล่งข่าวมาแล้ว อย่างดี	2.0 (1.1%)	21.0 (11.5%)	58.0 (31.7%)	71.0 (38.8%)	27.0 (14.8%)	4.0 (2.2%)	3.55 / 0.92 100 %
สื่อมวลชนสามารถ นำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และ เกาะติด สถานการณ์	1.0 (0.5%)	7.0 (3.8%)	17.0 (9.3%)	97.0 (53.0%)	57.0 (31.1%)	4.0 (2.2%)	3.12 / 0.77 100 %
สื่อมวลชนสามารถ นำเสนอข่าวสารได้ ครบถ้วนทุกแง่มุม	5.0 (2.7%)	18.0 (9.8%)	67.0 (36.6%)	53.0 (29.0%)	36.0 (19.7%)	4.0 (2.2%)	3.54 / 1.01 100 %
ต้นสังกัดของสื่อมวลชนมี การจัดฝึกอบรมบุคลากร	4.0 (2.2%)	18.0 (9.8%)	47.0 (25.7%)	75.0 (41.0%)	35.0 (19.1%)	4.0 (2.2%)	3.66 / 0.97 100 %
สื่อมวลชนช่วยรักษา ความสงบเรียบร้อยของ บ้านเมือง	5.0 (2.7%)	23.0 (12.6%)	56.0 (30.6%)	62.0 (33.9%)	32.0 (17.5%)	5.0 (2.7%)	3.52 / 1.02 100 %
เป็นตัวกลางในการช่วย ประสานข้อขัดแย้งใน สังคม	4.0 (2.2%)	19.0 (10.4%)	55.0 (30.1%)	68.0 (37.2%)	33.0 (18.0%)	4.0 (2.2%)	3.59 / 0.98 100 %

สื่อมวลชนสนับสนุนให้	3.0	12.0	45.0	96.0	23.0	4.0	3.69 /
ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม	(1.6%)	(6.6%)	(24.6%)	(52.5%)	(12.8%)	(2.2%)	0.84
							100 %
สื่อมวลชนทำงานได้ตาม	6.0	22.0	71.0	58.0	22.0	4.0	3.37 /
หลักมาตรฐานสากล	(3.3%)	(12.0%)	(38.8%)	(31.7%)	(12.0%)	(2.2%)	0.96
							100 %
การนำเสนอข่าวความ							
ขัดแย้งระดับนานาชาติ	3.0	8.0	27.0	56.0	85.0	4.0	4.18 /
ควรนำเสนอด้วยความ	(1.6%)	(4.4%)	(14.8%)	(30.6%)	(46.4%)	(2.2%)	0.96
ระมัดระวัง							100 %

จากตารางที่ 4.4.1 - 4.4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับสื่อมวลชน โดยนำข้อมูลมาสรุปประเด็นที่สื่อมวลชนแสดงความคิดเห็นโดยจัดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยที่สูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุดในตารางที่ 4.4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.4.3 แสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสื่อมวลชนไทย

ความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อต่อสื่อมวลชน	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
กลุ่มลำดับที่ 1		
การนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติควรนำเสนอด้วยความระมัดระวัง	4.18	เห็นด้วย
สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และ เกาะติดสถานการณ์	4.12	เห็นด้วย
กลุ่มลำดับที่ 2		
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	3.88	เห็นด้วย
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย	3.81	เห็นด้วย
กลุ่มลำดับที่ 3		
สื่อมวลชนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.76	เห็นด้วย
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว	3.70	เห็นด้วย
กลุ่มลำดับที่ 4		
สื่อมวลชนมีกระบวนการการหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ	3.64	เห็นด้วย
สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม	3.69	เห็นด้วย
ต้นสังกัดของสื่อมวลชนมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร	3.66	เห็นด้วย

5	กลุ่มลำดับที่	เป็นตัวกลางในการช่วยประสานข้อขัดแย้งในสังคม	3.59	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ	3.59	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม	3.58	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง	3.56	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี	3.55	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารได้ครบถ้วนทุกแง่มุม	3.54	เห็นด้วย
6	กลุ่มลำดับที่	สื่อมวลชนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง	3.52	เห็นด้วย
		สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา	3.42	เฉยๆ
		สื่อมวลชนทำงานได้ตามหลักมาตรฐานสากล	3.37	เฉยๆ
		สื่อมวลชนสามารถควบคุมกำกับดูแลตนเองได้	3.36	เฉยๆ
		เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม	3.35	เฉยๆ
		สื่อมวลชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนสนับสนุนความคิดเห็นใด ความคิดเห็นหนึ่งได้	3.31	เฉยๆ
7	กลุ่มลำดับที่	สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้งของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม	3.27	เฉยๆ
		สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่มีความคิดเห็นส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง	3.25	เฉยๆ
		รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย	3.18	เฉยๆ
		สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร	3.16	เฉยๆ
8	กลุ่มลำดับที่	สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็น ข่าว	2.88	เฉยๆ
		สื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือ	2.51	เฉยๆ
*		1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
		1.50 – 2.49	ไม่เห็นด้วย	
		2.50 – 3.49	เฉยๆ	
		3.50 – 4.49	เห็นด้วย	
		4.50 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	

จากตารางที่ 4.4.3 สื่อมวลชนที่ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติกับประเด็นการนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติควรนำเสนอด้วยความระมัดระวังดังกล่าวสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.18 และสื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็วและเกาะติดสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 4.12

รองลงมาคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะกับสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.88 และ 3.81 ตามลำดับ

อันดับที่สามคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.76 และ 3.70 ตามลำดับ

อันดับที่สี่คือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนมีกระบวนการการหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม และต้นสังกัดของสื่อมวลชนมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.64, 3.69 และ 3.66 ตามลำดับ

อันดับที่ห้าคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.59 สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.58 สื่อมวลชนมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.56 สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.55 สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารได้ครบถ้วนทุกแง่มุม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.54 และสื่อมวลชนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง 3.52

อันดับที่หกคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.42 สื่อมวลชนทำงานได้ตามหลักมาตรฐานสากล มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.37 สื่อมวลชนสามารถควบคุมกำกับดูแลตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.36 เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.35 และสื่อมวลชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนสนับสนุนความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.31

อันดับที่เจ็ดคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้งของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.27 สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่มีความคิดเห็นส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.25 รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.18 และสื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 3.16

อันดับสุดท้ายคือประเด็นเรื่องสื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 2.88 และสื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 2.51

ตารางที่ 4.4.4 แสดงค่าเฉลี่ยและการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเพศชายและเพศหญิง

ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทย	ชาย	หญิง	t-test	p*
สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร	3.32	2.95	2.15	0.09
รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย	3.34	2.98	2.16	0.04
สื่อมวลชนสามารถควบคุมกำกับดูแลตนเองได้	3.35	3.35	-0.01	0.09
สื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ	3.63	3.53	0.72	0.68
สื่อมวลชนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.76	3.78	-0.20	0.86
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย	3.87	3.75	0.91	0.49
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม	3.53	3.65	-0.89	0.74
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	3.86	3.91	-0.41	0.40
สื่อมวลชนมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง	3.60	3.54	0.44	0.47
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา	3.45	3.39	0.38	0.06
สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่มีความคิดเห็นส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง	3.23	3.30	-0.35	0.69
สื่อมวลชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนสนับสนุนความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้	3.13	3.54	-2.23	0.36
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว	3.68	3.73	-0.33	0.31
เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม	3.41	3.27	0.79	0.64
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้งของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม	3.37	3.18	1.03	0.43
สื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือ	3.48	3.54	-0.41	0.81
สื่อมวลชนมีกระบวนการการหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ	3.62	3.69	-0.55	0.67
สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี	3.45	3.69	-1.75	0.03
สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และ เกาะติดสถานการณ์	4.08	4.18	-0.81	0.20

สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารได้ครบถ้วนทุกแง่มุม	3.51	3.59	-0.52	0.17
ต้นสังกัดของสื่อมวลชนมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร	3.70	3.62	0.51	0.74
สื่อมวลชนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง	3.51	3.53	-0.90	0.45
เป็นตัวกลางในการช่วยประสานข้อขัดแย้งในสังคม	3.65	3.53	0.87	0.49
สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม	3.78	3.53	1.55	0.05
สื่อมวลชนทำงานได้ตามหลักมาตรฐานสากล	3.37	3.38	-0.09	0.21
การนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติควรนำเสนอด้วยความระมัดระวัง	4.11	4.28	-1.01	0.91

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.05$

จากตารางที่ 4.4.4 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีเพศชายและเพศหญิง โดยมี 3 ประเด็น ได้แก่ **รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย** ($p = 0.04$) **สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี** ($p = 0.03$) และ **สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม** ($p = 0.05$) มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4.5 แสดงค่าเฉลี่ยและการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างค่าเฉลี่ยของ

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ความคิดเห็นต่อสื่อมวลชนไทย	สิ่งพิมพ์	สื่อวิทยุฯ	t-test	p*
สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร	3.78	2.95	4.34	0.05
รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย	3.50	3.07	2.28	0.35
สื่อมวลชนสามารถควบคุมกำกับดูแลตนเองได้	3.41	3.34	0.36	0.52
สื่อมวลชนเปิดช่องทางให้แก่ประชาชนในการร้องเรียนการทำงานของสื่อ	3.67	3.56	0.67	0.27
สื่อมวลชนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	3.82	3.75	0.53	0.64
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารและความคิดเห็นที่หลากหลาย	3.73	3.84	-0.72	0.10
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ส่งเสริมจริยธรรมและคุณค่าอันดีงามของสังคม	3.47	3.62	-0.95	0.97

สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	3.71	3.94	-1.59	0.13
สื่อมวลชนมีข้อมูลและเนื้อหาที่ถูกต้อง	3.39	3.62	-1.49	0.09
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารอย่างเที่ยงตรง ยุติธรรม และตรงไปตรงมา	3.34	3.45	-0.58	0.90
สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวที่ความคิดเห็นส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง	3.23	3.26	-0.11	0.47
สื่อมวลชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนสนับสนุนความคิดเห็นใดความคิดเห็นหนึ่งได้	2.69	3.52	-4.18	0.33
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว	3.65	3.72	-0.41	0.02
เนื้อหาในสื่อมีลักษณะที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามของสังคม	3.28	3.38	-0.51	0.95
สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้งของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในสังคม	2.95	3.38	-2.04	0.97
สื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือ	3.39	3.55	-1.13	0.89
สื่อมวลชนมีกระบวนการการหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ	3.58	3.66	-0.51	0.80
สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี	3.41	3.60	-1.24	0.98
สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็ว และ เกาะติดสถานการณ์	4.02	4.16	-1.07	0.54
สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารได้ครบถ้วนทุกแง่มุม	3.39	3.59	-1.17	0.70
ต้นสังกัดของสื่อมวลชนมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร	3.54	3.70	-0.97	0.68
สื่อมวลชนช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง	3.32	3.59	-1.52	0.64
เป็นตัวกลางในการช่วยประสานข้อขัดแย้งในสังคม	3.39	3.66	-1.66	0.64
สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม	3.78	3.66	0.63	0.81
สื่อมวลชนทำงานได้ตามหลักมาตรฐานสากล	3.32	3.39	-0.43	0.37
การนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติควรนำเสนอด้วยความระมัดระวัง	4.28	4.15	0.80	0.44

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.05$

จากตารางที่ 4.4.5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจากสื่อพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมี 2 ประเด็น ได้แก่ **สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร** ($p = 0.05$) และ **สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว** ($p = 0.02$) มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในประเด็นอื่นๆ ไม่มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ตารางที่ 4.5.1 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน
สื่อมวลชนควรใช้ระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพหรือไม่

ใบอนุญาตประกอบ วิชาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ควร	127.0	69.4
ไม่ควร	24.0	13.1
มีหรือไม่มีก็ได้	31.0	16.9
ไม่ตอบ	1.0	0.5
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.1 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพสื่อ จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือมีหรือไม่มีก็ได้ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 และไม่ควรมีระบบใบอนุญาต จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมไม่ควรมีระบบใบอนุญาตแต่ควรจะเป็นวิจาณญาณจากต้นสังกัด

ตารางที่ 4.5.2 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

หากท่านคิดว่าควรมีระบบใบอนุญาต ควรเป็นหน้าที่ขององค์กรหรือฝ่ายใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ระบบการออกใบอนุญาต	จำนวน	ร้อยละ
รัฐบาล	18.0	9.84
องค์กรวิชาชีพ	137.0	74.86
อื่นๆ	8.0	4.37
ไม่ตอบ	20.0	10.93
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.2 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีระบบใบอนุญาตโดยเห็นด้วยว่าควรเป็นหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพในการออกใบอนุญาต จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 74.86 รองลงมาเป็นหน้าที่ของภาครัฐ จำนวน 18 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.84 และอื่นๆ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37

โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า องค์กรที่จะมาดูแลการออกใบอนุญาตสื่อควรจะเป็นองค์กร อิสระที่มีความเป็นกลาง มีกฎหมายควบคุมการถูกแทรกแซง เป็นองค์กรวิชาชีพที่มีมาตรฐาน อิสระและเชื่อถือได้หรือเป็นหน่วยงานต้นสังกัด

ตารางที่ 4.5.3 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ท่านคิดว่าการออกใบอนุญาตสำหรับสื่อมวลชน ควรใช้วิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การออกระบบใบอนุญาต	จำนวน	ร้อยละ
การสอบ	68.0	37.16
การอบรม	97.0	53.01
อื่นๆ	15.0	8.19
ไม่ตอบ	3.0	1.64
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.3 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรมีระบบใบอนุญาตโดยเห็นด้วยว่าควรเป็นหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพในการออกใบอนุญาต มีความคิดเห็นว่าการใช้การอบรม จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 53.01 การสอบ จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 37.16

โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ใช้การสอบและการอบรมในทุก ๆ ด้าน เช่น การทดสอบเรื่องจรรยาบรรณ และขึ้นอยู่กับพิจารณาจากต้นสังกัด รวมทั้งมีการประเมินผลการทำงานประจำปี และมีการจัดสอบบ่อยๆ ควรให้มหาวิทยาลัยหรือคณะวารสารศาสตร์เป็นผู้จัดสอบ ต้องมีการตรวจสอบประวัติ / คัดเลือกตามหลักเกณฑ์รวมทั้งดูเปรียบเทียบกับประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ส่วนความคิดเห็นอื่นๆ คือ ใบอนุญาตควรได้โดยอัตโนมัติ หากได้รับการรับรองจากต้นสังกัด รวมกับการพิจารณาโดยเกณฑ์ขององค์กรวิชาชีพ

ตารางที่ 4.5.4 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ท่านคิดว่าบุคลากรด้านสื่อมวลชนฝ่ายใดที่จำเป็นต้องมีใบอนุญาต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

บุคลากรด้านสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้สื่อข่าว/นักข่าว	124.0	35.94
ผู้ประกาศข่าว	101.0	29.28
พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ	90.0	26.09
อื่นๆ	30.0	8.69
รวม	345.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.4 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผู้สื่อข่าว ควรมีใบอนุญาต จำนวน 124 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 35.94 รองลงมาเป็นผู้ประกาศข่าว จำนวน 101 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 29.28 และพิธีกร / ผู้ดำเนินรายการ จำนวน 90 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 26.09

โดยผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ทุกฝ่ายควรมีระบบใบอนุญาต ดังนี้

- ผู้สื่อข่าว/นักข่าว ผู้ประกาศข่าว พิธีกรผู้ดำเนินรายการ บรรณาธิการ และช่างภาพ
- ผู้บริหารองค์กรสื่อสารมวลชน
- ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานรวมทั้งช่างภาพ และพิสูจน์อักษร
- การประเมินการปฏิบัติงานโดยองค์กรวิชาชีพ
- ผู้ที่ทำงานทั้งหมดในด้านสื่อ ลักษณะเดียวกับ อาชีพหมอ หนายความที่ต้องมีใบอนุญาต และสามารถยึดได้กรณีทำความผิด

ตารางที่ 4.5.5 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

เงินเดือนขั้นต้นที่เหมาะสมสำหรับอาชีพนักข่าวควรได้รับเท่าไร

เงินเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.0	1.1
10,000-14,999 บาท	41.0	22.4
15,000-19,999 บาท	61.0	33.3
20,000 บาทขึ้นไป	77.0	42.1
ไม่ตอบ	2.2	1.1
รวม	183.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.5 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องระบบใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผู้สื่อข่าว ควรได้รับเงินเดือนขั้นต่ำ 20,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ 15,000-19,999 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 10,000-14,999 บาท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4

ตารางที่ 4.5.6 แสดงจำนวนและร้อยละความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ท่านคิดว่าผู้สื่อข่าวภาคสนามที่ต้องปฏิบัติงานในสถานการณ์ความขัดแย้ง ควรได้รับการดูแลสวัสดิภาพอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เงินเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ประกันชีวิต	196.0	38.36
ประกันสุขภาพ	122.0	23.87
เบี้ยเลี้ยง	141.0	27.59
อื่นๆ	52.0	10.18
รวม	511.0	100.0

จากตารางที่ 4.5.6 แสดงถึงจำนวนและร้อยละของประเด็นเรื่องสวัสดิการของนักข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยผู้สื่อข่าวควรได้รับสวัสดิการประกันชีวิต จำนวน 196 ความคิดเห็น คิดเป็น ร้อยละ 38.36 รองลงมาเป็นเบี้ยเลี้ยง จำนวน 141 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 27.59 และประกันสุขภาพ จำนวน 122 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 23.87

ในส่วนความคิดเห็นอื่นๆ เพิ่มเติมเรื่องสวัสดิการนักข่าว จำนวน 52 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 10.18 มีดังนี้

- ให้การอบรม และให้ความรู้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน อบรมถึงข้อพึงปฏิบัติในสถานการณ์ความขัดแย้ง
- ได้รับการคุ้มครองจากตำรวจ
- อุปกรณ์ช่วยชีวิตเต็มรูปแบบ อุปกรณ์ เช่น เสื้อเกราะ แวนกันแก๊สน้ำตา หมวกกันน็อค ผ้าปิดหน้าปิดปาก
- ได้รับเบี้ยเลี้ยงเลี้ยงภัย / เงินเลี้ยงภัยพิเศษ
- อาหารเพราะบางสถานที่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก
- ค่าตอบแทนในการทำหน้าที่เมื่อสิ้นสุดภารกิจ
- ควรได้รับสิทธิอย่างเต็มที่โดยเฉพาะช่วงเวลาปฏิบัติงาน
- หน่วยรักษาความปลอดภัย
- ให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพของครอบครัวนักข่าวด้วย / สวัสดิการครอบครัว
- ค่ายังชีพให้ครอบครัวหากเสียชีวิตหรือป่วย
- บำเหน็จ-บำนาญ
- คอร์สทางจิตบำบัด / ผ่อนคลาย
- ประกันอุบัติเหตุที่ครอบคลุมสถานการณ์จลาจล
- เชิดชูเกียรติ
- ทุกๆ อย่างที่เป็นประโยชน์มากกว่าการที่ป้อนบำเหน็จขั้นยศในระบบราชการ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ ซึ่งอธิบายโดยใช้กรอบทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อ (Normative Theory of Media) ประกอบดังนี้

การนำเสนอข้อมูล ความคิดเห็น และความมีเสรีภาพของสื่อในการดำเนินงาน

สื่อมวลชนต้องการเสรีภาพในการแสวงหาข้อเท็จจริงมากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้สื่อได้รายงานได้นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริงและชัดเจนปราศจากการครอบงำ ควรให้สิทธิสื่ออย่างเท่าเทียม และไม่ควรใช้สื่อที่อยู่ภายใต้การดูแลมากเกินไปหรือใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะช่อง 11

สื่อไทยมีสองขั้ว ขั้วแรกคือสื่อของรัฐที่ผู้บริหารต้องสนองนโยบายรัฐมากกว่าประชาชน ขั้วที่สองคือเอกชนที่ผู้บริหารต้องสนองผลประโยชน์ของตัวเองมากกว่าประชาชน นโยบายของผู้บริหารคือกรอบที่กำหนดอิสระของสื่อ ทศนคติ ความตั้งใจของคนทำข่าว ดังนั้นต้องหาจุดที่เหมาะสมในการทำงานของสื่อมวลชน

สื่อมวลชนควรมีอิสระในการนำเสนอข่าวสารไม่ควรมีการแทรกแซง และสื่อมีการควบคุมกันเองอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องให้องค์กรอื่นๆ เข้ามาดูแลอีก สื่อควรเป็นองค์กรอิสระเป็นกลางและยึดมั่นในวิชาชีพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งเอียงข้างรัฐบาลมากกว่าคำนึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมทั้งต้องปรับทัศนคติ ในการช่วยเหลือหรือคุ้มครองผู้ร่วมวิชาชีพ เช่นกรณี นักข่าวต่างประเทศถูกยิงเสียชีวิตในเหตุการณ์ของเมษาทมิฬ องค์กรสื่อต้องลุกขึ้นมาเรียกร้องต่อให้ชัดเจน สิ่งสำคัญคือทำให้อาชีพสื่อมวลชนนำเสนอข่าวได้อย่างแท้จริง โดยไม่ให้ใครมีอำนาจในการบิดเบือนข่าวนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมาเป็นกลางมากที่สุด

ความสามารถของสื่อ การทำงานของสื่อ และความรับผิดชอบจริยธรรมของสื่อ

การแข่งขันกันนำเสนอข่าวที่เน้นเร็วเป็นหลักเพราะสื่อมีจำนวนมากทำให้หลายครั้งนักข่าวขาดข้อมูลที่ ถูกต้องหรือตรวจสอบให้ชัดเจนก่อน กลไกหนึ่งที่จะช่วยตรงนี้ได้น่าจะเป็นกองบรรณาธิการที่อยู่ภายในองค์กรควรตรวจทานข้อมูลในขั้นสุดท้ายก่อนนำเสนอ

สื่อมวลชนต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างคุณธรรม ศีลธรรมเป็นอันดับหนึ่ง อันดับต่อไป เป็นเรื่องของการตรวจสอบความจริงอย่างถูกต้อง และนำเสนออย่างเป็นกลาง ไม่ควรคิดตรวจสอบจนทำหน้าที่นำเสนอในด้านลบจนขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ควรนำเสนอในแง่บวกทางบวกบ้าง สร้างทัศนคติที่ดี สร้างคุณธรรม น่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ มากกว่าที่ปลายเหตุ

อาชีพสื่อมวลชนเป็นอาชีพที่ต้องการการเรียนรู้จากสถานการณ์หรือการปฏิบัติงานจริง ดังนั้นควรมีองค์กรวิชาชีพที่ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ที่ผลิตบัณฑิตสาขา

สื่อมวลชนให้มีประสบการณ์ เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อจบการศึกษาและการมีองค์กรกลาง จัดสรรงานหรือจัดหางานสำหรับนักศึกษาจบใหม่หรือสื่อมวลชนที่กำลังหางานหรือเปิดอบรมหลักสูตรที่จะช่วยต่อยอดความรู้ ทักษะคติในการทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการว่างงานสายวิชาชีพ

สวัสดิภาพของสื่อ

อยากให้สื่อในเมืองไทยที่มีมาตรฐานและความเป็นกลางในระดับสากลโดยปราศจากอำนาจต่างๆ ในการครอบงำทั้งอำนาจรัฐและธุรกิจ และอยากให้ยกระดับวิชาชีพ ค่าตอบแทน และคุณภาพชีวิตของคนข่าวให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากงานข่าวเป็นงานหนักมาก ต้องอาศัยทักษะความเชี่ยวชาญ และการทุ่มเทอย่างสูงประกอบกับต้องรับผิดชอบต่อสังคมด้วย เพราะฉะนั้นควรให้ความสำคัญกับอาชีพสื่อมวลชน

อาชีพสื่อมวลชนมีความสำคัญไม่ต่างกับแพทย์ ครู หรือสถาปนิก มีผลกับส่วนรวม ดังนั้นมาตรฐานจึงไม่แตกต่างกัน ให้ความสำคัญกับครู แพทย์ และสถาปนิกอย่างไร ควรให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนแบบนั้นเช่นกัน

ในเรื่องของการทำงานควรจัดการอบรมวิสัยทัศน์ในการทำงาน การใช้อุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมต่างๆ พร้อมทั้งตรวจเช็คอุปกรณ์ และจัดหาอุปกรณ์ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการทำงาน

บทที่ 5 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่องการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีต่อสื่อมวลชนไทยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. เสรีภาพของสื่อ การควบคุมและครอบงำสื่อ
2. เนื้อหา
3. การทำงานในสถานการณ์ความขัดแย้ง
4. จรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อ
5. การกำกับดูแลและการตรวจสอบสื่อ

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่นำมาอธิบายในเชิงพรรณนา เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่นำมาอธิบายในเชิงพรรณนา เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In- Depth Interview) . กลุ่มผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าว คอลัมนิสต์ ผู้ประกาศ และนักวิเคราะห์ข่าว (หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์และสื่อออนไลน์) จำนวน 60 ราย สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามประเด็นต่างๆต่อไปนี้

1. เสรีภาพของสื่อ การควบคุมและครอบงำสื่อ

สื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าเสรีภาพของสื่อไทยวันนี้มีพอสมควร โดยภาพรวมมีอิสระแต่อยู่ภายใต้ข้อกฎหมายคือ พรบ.หมิ่นประมาทและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้วยช่องโหว่ของประเด็นเรื่องข้อกฎหมายทำให้การนำเรื่องกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการทำงานของสื่อ ตั้งแต่สมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ด้วยวิธีการฟ้องร้อง ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องใช้งบประมาณมาก เป็นการค่าใช้จ่ายที่สูง ขณะที่สื่อใหม่อยู่ภายใต้พรบ.คอมพิวเตอร์

บรรณาธิการเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ท่านหนึ่งกล่าวว่า เรื่องที่นำเสนอไม่กระทบองค์กรอย่างแรง จะปล่อย บางครั้งเราเองอาจต้องเซ็นเซอร์ตัวเองบางเรื่อง ที่อาจทำให้เพื่อนต้องติดคุก ยุคหนึ่งประธานศาลฎีกามีอิทธิพลมาก เรามีคดีคาในศาลมาก จำเป็นต้องเลิกเล่น แต่โดยรวมมีอิสระพอสมควร กรณีสมัยอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ บทความตนยังเขียนอยู่ได้ แต่ในส่วนของเนื้อหาที่ไม่ได้เล่นเพราะช่วงที่ทักษิณเป็นนายกรัฐมนตรีทั้งกลไกสังคมข่มขู่หมด เล่นก็ไม่ขึ้น ถึงพูดไม่มีใครฟัง ไม่ใช่ถูกใครจำกัดสิทธิ ไม่ได้เกิดจากองค์กร แต่เกิดจากสังคม นักข่าวต้องรู้จังหวะ ข่าวชุกหุ้น พอทักษิณเสื่อมศรัทธา ข่าวเริ่มผุดขึ้นมา ขึ้นอยู่กับบริบทสังคม ถ้าพูดเรื่องนี้อยู่คนเดียวเป็นหมาเฝ้า สังคมเป็นตัวควบคุมสื่อได้ดีที่สุด ไม่ได้เลิกซื้อ แต่กดดันถูกประณามอย่างจริงจัง ไปไหนโดน แม้แต่หมอบริเวณ วะสียังโดน ขึ้นอยู่กับกระแสสถานการณ์

“ยุคนี้สื่อถือว่ามีเสรีภาพมาก วัดได้จากทีวียังวิจารณ์รัฐบาลแรงในขณะนี้ ขึ้นอยู่กับสังคมแต่ละช่วง ที่สื่อเซ็นเซอร์ตัวเอง เช่นเศรษฐกิจไม่ดี เซ็นเซอร์ตัวเองสูง เพราะรายได้หลักคือโฆษณา ดังนั้นต้องดูว่ากระทบต่อธุรกิจตนเองหรือไม่”

บรรณาธิการข่าวท่านหนึ่งบอกว่า การทำงานของกองบรรณาธิการมีเสรีภาพอยู่พอสมควร สามารถนำเสนอได้ตามสิ่งที่มันเกิดขึ้นโดยไม่มีข้อจำกัดมาก แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมาย คือหนึ่งข่าวที่นำเสนอไปไม่ควรหมิ่นประมาทใส่ร้ายคนอื่นตามหลักพื้นฐานทั่วไป สองต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของจรรยาบรรณวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม เขายอมรับ ทั้งการครอบงำจากรัฐและโฆษณาไม่ว่าทางตรงทางอ้อมมีผลต่อการทำงาน แต่ไม่มีผลต่อการห้ามเสนอข่าว โดยหน่วยงานมีหลักว่า ข่าวที่นำเสนอเป็นธรรมเป็นกลางเปิดโอกาสให้ความสมดุลข่าวดีแล้วจริงหรือไม่ ถ้าหากยังมีข้อบกพร่องข่าวต่อว่าได้ เรามาปรับ

บรรณาธิการอำนวยการสื่อฉบับหนึ่งบอกว่า การทำงานยึดหลักเรื่องสิทธิเสรีภาพของการนำเสนอข่าวเป็นหลัก แต่ขณะเดียวกันต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้อ่าน ซึ่งแตกต่างจากวิทยุและโทรทัศน์เพราะเป็นเรื่องสัมปทาน ดังนั้นความกดดันทางการเมืองจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง แต่ในส่วนของหนังสือพิมพ์จะไม่มีปัญหาเรื่องการแทรกแซงว่าห้ามลงข่าวนั้น ข่าวนี้นี้

“การบ่น การวิพากษ์วิจารณ์ คำว่า ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของสื่อ ไม่ว่าจะมาจากฝ่ายธุรกิจหรือว่าฝ่ายการเมือง หรือผู้ถือหุ้น หรือผู้อ่าน น้ำหนักจะแตกต่างกัน อย่างเช่น บอกมาว่าไม่ชอบวิธีที่คุณเสนอข่าว เห็นด้วยกับข่าวนี้นี้ เรามีสิทธิที่จะมาสะท้อนตรงนี้ เช่นเดียวกับผู้ถือหุ้น เช่นเดียวกับทางธุรกิจ เช่นเดียวกับฝ่ายโฆษณา เช่นเดียวกับฝ่ายการเมือง ผมไม่ถือว่าเป็นเรื่องการแทรกแซง แทรกแซงก็คือว่า You must ทำแบบนี้ แบบนี้ นั่นคือแทรกแซง ลักษณะการโทรมาบ่น ลักษณะการคอมเพลน ธรรมดามาก เป็นเรื่องปกติ บรรณาธิการแต่ละคน จะมีทัศนคติหรือมีกิริยาไม่เหมือนกัน คือมันเป็นแรงกดดัน นะครับ แต่ผมถือว่าเป็นหน้าที่ของบรรณาธิการที่ต้องรับแรงกดดันตรงนี้ มีทุกรัฐบาลไม่มากก็น้อย”

“บางครั้งเนี่ยเขาจะไม่บอกว่าห้ามลงอย่างนี้ บางทีก็จะบอกว่า เออเนะ อย่างบางที่คุณโดนฟ้องในเคสใดเคสหนึ่ง แล้วก็อาจจะมีการฟ้องกลับตัวเองว่า ข่านี่ถ้าลงแบบนี้เดี๋ยวคดีก็หายไปเองนะ เดี๋ยวเคลียร์กันได้ เคยมีโฆษณาที่รัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ตอนนั้นผมเป็นหัวหน้าข่าว บ่นเรื่องนักข่าวของเราแล้วขอให้ออก มีอีกเคสหนึ่งมาขอผมเหมือนกัน ตอนนั้นผมเป็นบรรณาธิการแล้ว ก็ขอให้คอลัมนิสต์คนหนึ่งออก เสร็จแล้วนักการเมืองท่านนี้ก็ใหญ่เป็นโตระดับหัวหน้าพรรค เวลาเจออย่างนี้ วิธีของผม บอกว่า No เคยมีทหารขอให้ทางเราช่วยสนับสนุนให้เป็น ผบ.ทบ. ผมก็บอกไปว่าขออนุญาตผมขอประธานโทษ แต่จุดยืนของเราได้คงดีพิมพ์ไว้แล้ว ไม่เห็นด้วยกับการแต่งตั้งท่านเป็นผบ.ทบ.ด้วยเหตุผล เพราะว่าถือว่าเราไม่มีผลประโยชน์อะไร เราไม่มีเจตนาในการนำเสนอข่าว มีเจตย์มาก่อน ไม่มี ซึ่งไม่เหมือนตอนนี้ อย่างมาพักหลัง 4-5 ปีที่ผ่านมาซึ่งเรารู้อยู่แล้ว นี่คือนี่ นี่คือนี่”

บรรณาธิการท่านนี้มองว่า การทำงานในสถานการณ์การแตกแยกทางความคิดทางการเมืองวันนี้ไม่ได้ทำให้การทำงานยากขึ้น แต่ช่วงที่หนักที่สุดคือช่วงรัฐบาลทักษิณ มีแรงกดดันทั้งทางการเมืองและทางธุรกิจ แต่เผชิญองค์กรของตนไม่เคยได้โฆษณาเอไอเอส อย่างไรก็ตาม เขามองว่า การกดดันด้วยธุรกิจทางโฆษณาจะมีผลหรือไม่อยู่ที่บรรณาธิการ หน้าที่ของบรรณาธิการคือรับแรงกดดัน บางครั้งต้องมีการยืดหยุ่นกันนิดหน่อย แต่ต้องยึดหลักว่าความจริงทุกข่าวที่เกิดขึ้นแล้วต้องมีการตีพิมพ์ แต่จะลงหน้าหนึ่ง หรือจะลงหน้าสาม ฉะนั้นน้ำหนักขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของบรรณาธิการแล้ว และเป็นสิทธิของสินค้าที่จะถอดโฆษณาหากไม่พอใจ ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายการตลาดที่จะไปหาโฆษณากลับมา

บรรณาธิการสื่อสิ่งพิมพ์ฉบับหนึ่งพูดถึงเสรีภาพสื่อที่ต้องมาควบคู่กับความรับผิดชอบต่อว่าสื่อควรจะได้ใช้เสรีภาพที่มีอยู่แต่ต้องเติมไปด้วยความรับผิดชอบต่อ ถ้าเสนอข่าวสารโดยที่ต้องการที่จะให้ความคิดแก่ผู้คน แต่ไม่มีเหตุผลประกอบ ไม่มีข้อเท็จจริงประกอบ มุ่งที่จะทำให้เกิดแต่ประชามติที่ผิดเบี่ยงไป วันหนึ่งคนก็จะพบว่าเป็นกระจกที่ผิดเบี่ยง กระบวนการอื่นของสังคมมันจะต้องควบคู่กันไปด้วย เช่น การควบคุมสื่อของสังคม การควบคุมกันเองของสื่อมวลชน การตรวจสอบสื่อมวลชนของผู้อ่าน ผู้บริโภค การตรวจสอบสื่อมวลชนโดยสื่อมวลชนเอง การตรวจสอบสื่อมวลชนโดยหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่ใช่รัฐและประชาชน แต่ว่าต้องใช้ช่องทางที่มันเปิดเผยและตรงไปตรงมา เช่น สะท้อนความคิดไปที่บรรณาธิการไปที่เจ้าของ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในสาธารณะ หรือว่าสื่อจะต้องกล้าที่จะตรวจสอบกันเอง และองค์กรสื่อจะต้องตรวจสอบกันเอง โดยกระบวนการตรึงนี้ของสังคมมันจะทำให้การใช้เสรีภาพมันมีคุณภาพมากขึ้น และมันไม่ไปละเมิดคนอื่น

และยังได้วิพากษ์สื่อไทยทั้งระบบว่า การกระจายสื่อของไทยยังไม่มีดี การเป็นเจ้าของยังไม่มีดี วิทยูทีวี ยังถูกผูกขาดกับรัฐอยู่ หนังสือพิมพ์ก็ถูกต่อสู่โดยทุนนิยม หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นยังไม่เข้มแข็ง วิทยูชุมชนก็เอาหัวมังกฏทำยมังกร ไม่รู้จะออกอีท่าไหน เพราะฉะนั้นระบบของสื่อไทยทั้งหมดมันยังไม่มีดี ยังครึ่ง ๆ กลาง ๆ อยู่

“ซึ่งมันจะเป็นได้ทั้งคุณและโทษ มันเป็นคนก็ได้ เป็นโทษก็ได้ เราก็กินแล้วถ้าเกิดเราใช้มันผิดก็
จะเกิดโทษเหมือนกับที่มันเกิดมาแล้ว มันเกิดมาแล้วเราจะแก้ปัญหาว่าเราควรจะทำยังไง สิ่ง
มันควรจะคิดคือว่า เราคิดว่าระบบทั้งหลายว่ามันประกอบกันไปได้ยังไง ใต้ 3-4 ข่าวก่อนที่พอ
ที่ความเป็นเจ้าของมันควรจะกระจายมั้ย กระจายแบบไหน ในชุมชนควรจะทำยังไง และองค์กร
ของชุมชนจะเข้ามาตรวจสอบได้แบบไหน ถ้าท้องถิ่นยังไม่พร้อมและยังไม่แข็งแรงพอเราจะใช้รัฐ
ฝ่ายเดียวมั้ย หรือเราใช้ภาคประชาชนที่เป็นแอ็คทีฟซิกทริเซ็น หรือว่าองค์กรของพวกเขา
สื่อมวลชนด้วยกัน เพื่อเข้าไปตรวจสอบมันควรจะมาโมเดลในลักษณะที่มันเป็นระยะๆ ที่ทำให้
เกิดเพื่ออำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศมาพัฒนาขึ้นมา แต่ว่าต้องไม่ไปผิดที่ผิดทาง”

บรรณานิกรท่านหนึ่งมองว่า สื่อโดยรวมมีเสรีภาพพอสมควร แต่มีปัญหา 2 ส่วน คือเรื่องการใช้
เสรีภาพไปละเมิดสิทธิคนอื่นและ กฎหมายหมิ่นประมาท ที่มีการฟ้องร้องทำให้เป็นปัญหาค่อนข้างมาก
ซึ่งเป็นเครื่องมือมาตลอดโดยวิธีการฟ้องแพ่งและอาญาเพื่อที่จะให้ระงับการเผยแพร่ข่าว ขณะเดียวกันก็
ยอมรับว่า การทำงานของกองบรรณานิกรตอนมีอิสระในการนำเสนอข่าวและได้รับการสนับสนุนจาก
ผู้บริหารเป็นอย่างดี ทั้งเรื่องคน งบประมาณ แต่ต้องเข้าใจว่าสื่อมวลชนมี 2 ขา ขาหนึ่งทำธุรกิจเพื่อที่จะ
เลี้ยงตัวมันเองได้ แต่มันคือธุรกิจที่ยืนอยู่บนความรับผิดชอบต่อของสังคม ทำหน้าที่เพื่อปกป้อง
ผลประโยชน์ของส่วนรวม การให้ความรู้ต่อสังคม การให้ความบันเทิงต่อสังคม เพียงแต่ว่า 2 ส่วนนี้
จะต้องไม่เสียสมดุล ในด้านหนึ่งธุรกิจต้องอยู่ได้ อีกด้านหนึ่งต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ถ้ารู้จักบริหารก็ทำ
ได้ด้วยได้ดี ไม่ได้เป็นข้อขัดแย้ง เช่น หน้าข่าวสังคมสามารถตอบสนองข่าวฝากที่เป็นความเคลื่อนไหวใน
สังคม ทั้งรูปข่าวในเชิงธุรกิจ เชิงสังคม อยู่กับการออกแบบหนังสือพิมพ์และการจัดการของกอง
บรรณานิกร ที่จะให้สมดุลกันระหว่างแผนบรรณานิกรกับฝ่ายโฆษณา ฝ่ายการตลาด และโดย
ธรรมชาติไม่เข้ามาก้าวก่ายซึ่งกันและกัน

สื่อมวลชนยอมรับว่าหนังสือพิมพ์ถูกครอบงำจากรัฐบาลในเรื่องข้อกฎหมาย ทุกวันนี้
หนังสือพิมพ์ต้องปฏิบัติตามพรบ.จดแจ้งการพิมพ์ ไม่มีปัญหาอะไร แต่มีกฎหมายหลายฉบับที่มีปัญหา
ได้แก่ กฎหมายหมิ่นประมาท พรบ.เว็บ มีเรื่องรัฐธรรมนูญ มีเรื่องอะไรหลายเรื่องที่ถูกควบคุมโดยรัฐ ถือเป็น
เป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมอยู่

“กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมในการลงโทษ ตั้งแต่รัฐบาลทักษิณมาก็ใช้เครื่องมืออื่น
เข้ามาเสริม เช่นการโฆษณา งบประมาณการโฆษณาของรัฐ การแทรกแซงโดยใช้พลังของทาง
ธุรกิจ เครือข่ายในกลุ่มของธุรกิจตัวเองว่าจะใช้โฆษณาหรือไม่ใช้โฆษณา จะซื้อหนังสือพิมพ์
หรือไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ มีการแทรกแซงเข้ามาในการซื้อหุ้น การเข้ามาครอบงำกิจการ มันก็มี
การพัฒนาของมันมาตามลำดับ มันจะผันแปรไปตามรัฐบาล ไปตามพรรคการเมือง”

“แต่มันก็ทำให้เราเหนื่อย ไข่มะ ฟ้องเยอะๆ เงินวางศาลก็ต้องเยอะ ไร่ ค่าใช้จ่ายอึ้งตึ้งนั่น ก็ กลายเป็นเรื่อง มันไม่ได้เป็นเรื่องของข้อเท็จจริงไง มันเรื่องของภาระ เป็นเรื่องความยุ่งยาก เป็น เรื่องของไร่ นี่ก็เป็นเรื่องของกระบวนการของช่องทางกฎหมายนะ ที่มันก็ควรจะปรีวิวดูว่ามัน ควรจะแก้ไขอะไรยังไง”

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งมองว่าเสรีภาพของสื่อหนังสือพิมพ์ดีกว่าสื่อของรัฐแน่นอน อะไรก็ตามที่ไม่ต้องพึ่งพาสัมปทานของรัฐดีแน่นอน หากรัฐจะปฏิรูปสื่อต้องเริ่มต้นให้รัฐขายสื่อที่มีอยู่ใน มือออกให้หมด รัฐบาลจะขายจะทำอะไรก็ได้ให้สื่อพ้นกับรัฐบาลแล้วอย่างอื่นมันดีขึ้นมาเอง เพราะคลื่น ความถี่เป็นของประชาชนไม่ใช่ของรัฐ และรัฐควรจะขายตอนนี้ ตอนที่ยังไม่มี 3G เพราะฟรีทีวียังมีค่า ที่สุด ทันทีที่มี 3G มูลค่าของฟรีทีวีจะลดลงไปอย่างมหาศาล ถ้าเทคโนโลยีมันเข้า ราคาถูกลงและเข้าถึง คนส่วนใหญ่ รัฐไม่ขายตอนนี้และจะไปขายตอนไหน

“รัฐมีอุดมการณ์ อยากให้ประชาชนเสพสื่อที่ดีจริง สื่อที่มีคุณภาพ ขายมันให้หมดตั้งกองทุน ทำเรื่องดีๆ ลุยเรื่องเอาเฉพาะดอกผลมาใช้ทำอะไรมันมีวิธีทำตั้งเยอะ แต่อย่างไรก็ตามเองอย่าง เป็นเจ้าของ ผมยกตัวอย่าง เช่น คุณขายตอนนี้คุณจะได้เงินเป็นหมื่นล้าน คุณขายช่อง 9 ช่อง 11 คุณขายวิทยุอีก 200 กว่าสถานี กองทัพได้เงินไปอยากไปพัฒนาไปเลยเอาไปเลย อาจจะเก็บ ไร่สถานีหนึ่งเป็นกระบอกเสียงทุกคนควรจะมีที่ทางของตัวเองถ้าเขาคิดว่าจำเป็นเขาเคยมีมา เยอะแล้วถ้าเหลือ 2, 3 ผมยังไม่ว่าเลย แต่ถ้าเยอะไปมันเป็นแหล่งผลประโยชน์”

และแสดงความคิดเห็นว่า รัฐบาลอย่ากลัวสื่อ เพราะสื่อที่ดีกลัวกฎหมาย ถ้าบังคับใช้กฎหมาย อย่างตรงไปตรงมา ถ้าสื่อทำผิดดำเนินการมีกฎหมายเยอะแยะมากมายที่จะจัดการกับสื่อด้านกฎหมาย อาญา กฎหมายแพ่ง หมิ่นประมาท เพราะโดยหลักการเบื้องต้นสื่อเป็นเครื่องมือของประชาชนในการ ตรวจสอบการใช้อำนาจ เพราะฉะนั้นผู้มีอำนาจไม่ควรคุมสื่อตัวเอง

“จริงๆ ต่อไปนี่ถึงคุณอยากคุมคุณก็คุมไม่ได้ ถามว่าคุณจะไปคุมอะไรกับอินเทอร์เน็ต คุณสู้ ไม่ได้นะ แต่คุณสามารถบอกได้ว่าไอ้มันเกินไป ไอ้มันมันผิดมันถูก คุณสู้เขาด้วยอำนาจไม่ได้ ต้องสู้ด้วยเหตุผลว่าไอ้มันผิดไอ้มันผิด เพื่อโน้มน้าวให้สาธารณชนเห็นด้วยว่ามันผิดจริงๆ มัน ล่วงล้ำกลั่นคนอื่นจริงๆ นะครับ ถ้าอย่างนี้แฟร์ แต่ถ้าอยู่ๆใช้อำนาจมากดกันไม่แฟร์ เพราะว่ามันก็เหมือนกันตอนสมัยพรรคประชาธิปัตย์เป็นฝ่ายค้านบอกไทยรักไทยแทรกแซงทีวี ชัดเจนดีพอ ถึงประชาธิปัตย์ก็ทำแบบเดียวกันที่ด่าไทยรักไทยไว้มันผิดกันตรงไหนละ ผมไม่ได้ด่า ใครนะแต่ผมอยากจะบอกว่านี่มันคือธรรมชาติของคนมีอำนาจเพราะฉะนั้นคุณปล่อยให้สื่ออยู่ ในมืออำนาจไม่ได้หรอก มันเป็น 2 อย่างที่ขัดแย้งกันในตัว มันต้องแยกออกจากกัน ถ้าสื่ออยู่ ในมือผู้มีอำนาจคุณก็จะเห็นปัญหาแบบเดียวกับโทรทัศน์วิทยุของไทยเป็นอยู่ในปัจจุบัน คือถ้า

“ไม่ถ่วงไปเสียด้วยความเกรงใจต่ออำนาจ คนที่ไม่ยอมรับกฎเกณฑ์นี้ก็จะถูกเชิญออกไป คุณ
จะสังเกตเห็นว่าเซ็นสัมปทานวิทยุไป 2 ปี 3 ปี ทำได้จริง 3 เดือน 6 เดือนถูกสถานีบอกยกเลิก
ไม่อยากทะเลาะกับรัฐบาลไม่อยากทะเลาะกับผู้มีอำนาจแล้วมันจะไปทำงานกันยังงัยละ”

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์อีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารให้เสรีภาพการทำงานของกอง
บรรณาธิการข่าวเต็มที่ แม้แต่ในช่วงเหตุการณ์พฤษภาคมที่ผ่านมา เนื่องจากคนในกองบรรณาธิการ
ทำงานร่วมกันมา 20 ปี อาจจะมีเด็กใหม่ๆเข้ามาบ้าง ดังนั้น ความคิดจะเป็นในรูปแบบใกล้เคียงกัน การ
มองปัญหาลักษณะคล้ายๆกัน เพราะฉะนั้นเวลาวิพากษ์อะไร ไม่ต้องมาบอกว่าต้องทำยังไง ทุกคนรู้
หน้าที่ของตัวเอง ดังนั้นถือว่าได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหารดีมาก

“อิสระการทำงานที่นี้โชคดีอย่างหนึ่งไม่มีใครมาดู คือเราเนี่ยใหญ่ที่สุดในการปิดข่าวแต่ละวัน
พวกผู้ใหญ่เขาไม่มายุง เพราะฉะนั้นมันจะไม่มีแรงเสียดทานข้างนอกเข้ามา เพราะเข้าใจว่าถ้ามี
เนี้ยก็จะเข้าไปหาผู้ใหญ่ก่อนมาหาเรา เราว่ามีบ้างแต่ว่าผู้ใหญ่ก็ไม่มาพูดกับเรา มันสะท้อนให้
เห็น ว่ามันไม่มีการเข้ามาแทรกแซงแม้กระทั่งใครๆก็รู้ว่า ใครก็ว่าเป็นของเปลวสีเงิน ใครก็คิดว่า
เปลวสีเงินจะมาขึ้นทุกอย่าง ไม่ใช่ แต่เปลวสีเงินก็เขียนคอลัมน์ของตัวเองไป เราเองก็ทำหน้าที่
ของเราไปซึ่งแยกส่วนกัน”

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ธุรกิจฉบับหนึ่งกล่าวว่า การทำงานมีอิสระ อันดับแรกจากรัฐ
โดยทั่วไปไม่มีการครอบงำ เพราะรัฐไม่มีบทบาทมาก หนังสือพิมพ์ ค่อนข้างเป็นอิสระทั้งในยามทั่วๆ ไป
หรือแม้กระทั่งในยามฉุกเฉิน เพียงแต่ว่ารัฐไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง อย่างเช่น
พรบ.ข้อมูลข่าวสาร รัฐไม่ได้เข้มงวดให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายนั้น เพราะฉะนั้นรัฐในทางหนึ่งไม่ได้
ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือเป็นไปตามกฎบัญญัติรัฐธรรมนูญว่าด้วย บุคคลมีเสรีภาพ
และสิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากรัฐ ส่วนใหญ่ภาพข้อมูลที่รัฐจะเอามาเปิดเผยก็ไม่ได้เปิดเผย
“ต่อให้คุณไปใช้ พรบ. ข้อมูลข่าวสารอะไรมันก็ได้เพราะข้อมูลที่เราได้จากรัฐก็เป็นข้อมูลที่รัฐอยากจะ
เอามาให้ เพราะฉะนั้นมันก็ได้มีประโยชน์จริงจัง หรือจะทำให้เกิดการที่จะมีการส่งเสริมในการเผยแพร่
ข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับประชาชน” คำถามที่สองบอกว่าเป็นเสรีมัยจากโฆษณา

สื่อมวลชนท่านนี้มองว่า การที่บริษัทใดจะถอนโฆษณาออกจากหนังสือพิมพ์เป็นสิทธิของเขา
และไม่ใช่ว่าเรื่องการของการบีบ “เขาไม่ชอบใจหนังสือพิมพ์ของคุณเขาก็ไม่ Support มันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่ว่า
เราต้องไปไว้วางใจอะไร เพียงแต่หนังสือพิมพ์จะต้องทำตัวให้เป็นอิสระอยู่แล้ว ถ้าคุณแข็งแรงพอที่ว่ามัน
ไม่ใช่บทพื้นฐานว่าเขาต้องมาซื้อคุณ เขาอาจจะชู้คุณว่าถ้าคุณไม่ตามใจเขาเขาไม่ซื้อหรือเรื่องของคุณ แล้ว
มันก็เป็นเรื่องของเราเหมือนกัน ถ้าคุณปล่อยให้ตัวเองให้ยอมอยู่ภายใต้อาณัติเขาโดยการที่คุณทำตาม
อะไรที่เขาชอบคิดว่าอันนั้นนะเป็นการยอมตามมากกว่า ส่วนที่บอกว่ามักจะบอกว่ามาชู้ไม่ลงก็ไม่ลงก็

อย่าลงไม่เป็นไรคุณก็ อันนี้มันเป็นสิทธิถ้าคุณนิยมเราคุณคิดว่าสื่อเรามีผลไปถึงลูกค้าเขาๆ ก็มาลง พี่คิดว่ามันเขามีสิทธิ์จะพูดแล้วพี่ก็ไม่คิดว่ามันเป็นการชู้ก็เป็นเรื่องของเขาคือถ้าคุณไม่อยากจะลงก็อย่าลง หรือคุณไม่พอใจเราจะไม่ลงก็เรื่องของคุณ ถ้าตอบว่าไม่โดนไม่ได้แปลว่าเราเป็นอิสระ เพราะพี่บอกว่า พี่ไม่เคยโดยเลยเพราะว่าอะไรคุณหง่ออยู่ตลอดเวลาอันนั้นไม่ได้อธิบายอะไร”

บรรณาธิการท่านนี้กล่าวว่า หนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจ เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์ไม่สามารถเป็นอิสระไปได้มีรายได้จากโฆษณา แต่ถ้าเป็นเป็นวิชาชีพก็ต้องทำสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ เพราะหวังว่าคนอ่านซื้อเพราะมีคุณภาพมากพอ ในขณะที่เดียวกันโฆษณาซึ่งเป็นแหล่งรายได้ใหญ่ก็จะเห็นว่าคุณมีคุณภาพอย่างแท้จริงจากมีผู้อ่าน เพราะฉะนั้นสินค้าซื้อโฆษณาด้วยความเชื่อว่าหนังสือพิมพ์มีผู้อ่านที่มีคุณภาพ

“อย่างเราเป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจเบอร์หนึ่ง เพราะฉะนั้นมีโฆษณามากมาย มีโฆษณาเป็นหลัก ประมาณ 80% ของรายได้ เพราะฉะนั้น ฝ่ายโฆษณาAdvertiser เชื่อว่าถึง เอไอเอส ดีแทค ใครก็ตามซึ่งเขาไม่ลงเราก็มีคนอื่นลง ในอดีตเคยมีโฆษณาของเอไอเอส มีอยู่ช่วงหนึ่งที่หายไปก็ไม่ได้เดือดร้อนอะไรมาเพราะว่าก็มีคนอื่นมาโฆษณาแทน ดังนั้นลูกค้าเอไอเอสหรืออะไรก็ตามก็ลูกค้าทุกเจ้าพูดง่าย ๆ compare market share อยู่ ประมาณแค่ 1-2% แค่นั้นเอง เพราะฉะนั้นการหายไปของเขาไม่มีความหมาย ถามว่าเคยหายไปมั้ยคำตอบมีหายไปแต่พี่ก็ไม่ได้คิดว่าพี่เป็นแรงกดดันเพราะพี่ไม่แคร์ว่าสื่อพวกนี้ คือพวกนี้จะมีเจ้าหนึ่งเจ้าใดเราไม่มีเขาเราก็มีคนอื่น ฉะนั้นไม่สนใจ”

โดยยอมรับว่า มีอิสระในการทำงานพอสมควรในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันมีตัวแปร มีปัจจัย มีเงื่อนไขที่มากกระทบการทำงาน ถ้าพูดกันตรงๆ ตนไม่เชื่อว่ามีสื่อใดๆ ที่จะเป็นสื่ออิสระที่สามารถทำหน้าที่อย่างอิสระร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยปัจจัยที่เป็นตัวควบคุมมี 3 ส่วน ส่วนหนึ่งคือปัจจัยทางธุรกิจและการประกอบการ อันที่สองปัจจัยจากผลกระทบด้านการเมือง ส่วนที่สามปัจจัยจากความสามารถของผู้ปฏิบัติงานหรือของตัวสื่อมวลชนเอง ซึ่งปัจจัยทางธุรกิจกับปัจจัยผลกระทบด้านการเมืองมีบทบาทค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาได้รับความสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นอย่างดี แต่ต้องยอมรับว่ามีเรื่องนโยบาย เรื่องทิศทาง เรื่องเป้าหมายของหน่วยงานเข้ามาเป็นองค์ประกอบด้วย คืออย่างที่เรากำลังทำหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ เป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจ เพราะฉะนั้นโดยนโยบายหรือทิศทางของเครือของบริษัทโดยรวม ก็มีเป้าหมายในระดับหนึ่งที่ค่อนข้างชัดเจนว่า บทบาทของหนังสือพิมพ์เครือธุรกิจควรจะเป็นอย่างไร

บรรณาธิการนิตยสารข่าวรายสัปดาห์ท่านนี้ยอมรับว่า มีอิสระในการทำงานและได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร มีเสรีภาพที่เราจะเลือกข่าวสาร ไม่มีนโยบายห้ามทำโน่นนี่ โดยเฉพาะในช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 49 จนถึงวันนี้ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองสูงไม่มีนโยบายจากผู้บริหารลงมา ทุกอย่าง

เนชั่นสุดสัปดาห์ออกมาไม่ว่าจะเป็นหน้าหนึ่ง หน้าปกหรืออะไรก็ได้แต่ขึ้นอยู่กับกองบรรณาธิการซึ่งต่างจากกองบรรณาธิการกรุงเทพธุรกิจ ต่างจากเดอะเนชั่น

บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ไม่มีการครอบงำจากรัฐโดยตรง แต่จะเป็นไปในลักษณะยิงสะท้อนผ่านผู้ใหญ่มากซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นในแง่ที่ว่าทำไมเสนอข่าวไม่ให้เป็นธรรมกับใคร ทำไมเล่นเขาข้างเดียว ทำไมไม่เช็คจริงไม่จริง และคณะกรรมการบอร์ดไม่ได้มาอยู่กับกองบรรณาธิการ เพียงแค่กำหนดสัดส่วนเรื่องการเสนอข่าวว่าสยามรัฐควรจะเป็นเศรษฐกิจควรจะเป็นการเมือง ส่วนการนำเสนอข่าวอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่กองบรรณาธิการ การตัดสินใจในแต่ละวันเป็นเรื่องของบรรณาธิการบริหาร

“โฆษณาอาจจะมาร้องว่าเพิ่งไปขายโฆษณานี้ได้มาคุณไปตีเขาเนี่ยเขาถอนเลย ก็ไปนั่งรับฟังการตลาดเขาก็บอกว่าเนี่ย อบจ. นั้น อบจ. นี้ เขาจะส่งหนังสือเราแต่เขาขอมีข่าวอันนี้ซึ่งมีอะไรมาซึ่งผมก็ต้องรับมาดูว่ามันทำให้เขาได้แค่ไหนและก็พยายามจะสนองเขา หนังสือพิมพ์ก็ต้องยอมรับความเป็นจริงว่าธุรกิจมันก็ต้องไปได้แต่โดยความรู้สึกของน้องๆ ต้องไม่รู้สึกรู้ว่ามันสูญเสียความอิสระแต่ถ้าจะอิสระ 100% ก็คงเป็นไปได้ มันต้องอยู่ในกรอบเป็นเรื่องของวันต่อวันนะ หนังสือพิมพ์รายวันก็ต้องว่ากันไป”

และยอมรับว่า ปัจจุบันโฆษณาส່วนใหญ่มันมาจากหน่วยงานราชการ ดังนั้นเมื่อลงข่าวที่กระทบรัฐมนตรีหรือหน่วยงานราชการที่ซื้อโฆษณา จะร้องมาที่ฝ่ายการตลาด ฝ่ายการตลาดร้องมาที่กองบรรณาธิการ ซึ่งตนจะแก้ปัญหาด้วยการเปิดพื้นที่ให้สัมภาษณ์ซึ่งเราก็ไม่รู้สึกรู้ว่าเราเสียหายอะไร เพราะมันเป็นเรื่องปกติที่ต้องเปิดพื้นที่ให้กันอยู่แล้ว ก็พยายามจะประคองให้ไปด้วยกัน พวกฝ่ายตลาดฝ่ายโฆษณาเขาก็รู้เหมือนกันว่าถ้าเขาเข้ามายุ่งมากเกินไปในระยะยาวมันก็ไม่ดี

บรรณาธิการบริหารเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ท่านหนึ่งกล่าวว่า กองบรรณาธิการต้องถือว่าเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงจากทั้งกรรมการซึ่งเป็นโครงสร้างภายในหรือจากรัฐจากธุรกิจจากกลุ่มองค์กรผลประโยชน์หรือแม้กระทั่งกลุ่มภาคประชาสังคมที่เรามักจะเสนอข่าววิพากษ์วิจารณ์หรือเสนอข่าวเปิดพื้นที่ให้เขาแล้วก็วิพากษ์วิจารณ์เขาด้วยก็ต้องถือว่าเป็นอิสระ ไม่มีการกดดันบ้างซึ่งเป็นเรื่องปกติของสื่อทุกชนิดที่จะต้องเจอเมื่อเราเสนอข่าวที่มีผลกระทบต่อใครแต่นั้นก็ไม่ได้เรียกว่าเราถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเพราะถึงที่สุดแล้วอันไหนที่เราต้องเสนออีกเสนอ

บรรณาธิการบริหารท่านนี้เล่าว่า โครงสร้างของกรรมการและกองบรรณาธิการแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด ดังนั้นกรรมการไม่มีอำนาจในการแทรกแซงกองบรรณาธิการ และเราเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเพราะฉะนั้นโดยอิสระแล้วจึงมีมาก โดยกองบรรณาธิการทุกคนแทบจะมีส่วนร่วมในการคิดในกระบวนการบรรณาธิการทั้งหมด แม้กระทั่งบรรณาธิการไม่ได้มีอำนาจชี้ขาดสิ่งอะไรโดยปราศจากความคิดเห็นหรือการมีส่วนร่วมของนักข่าวทุกคน ฉะนั้นต้องถือว่าเป็นอิสระโดยโครงสร้างภายในของประชาไท ส่วนในสภาพบริบทที่เป็นอยู่ของสังคมวันนี้ต้องถือว่าเป็นอิสระถ้าหมายถึงว่าถ้าอิสระไม่ได้

แปลว่าปราศจากการตรวจสอบเพราะว่าประชาไทเองเป็น two way communication คือเปิดความคิดเห็นได้ทุกทางเพราะฉะนั้นเราได้รับการตรวจสอบมากแต่การตรวจสอบไม่ได้แปลว่าจะทำให้ไม่เป็นอิสระ

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์บันเทิงฉบับหนึ่งบอกว่า การทำงานมีความอิสระจากผู้บริหารคือ ซึ่งหนังสือพิมพ์เราส่วนใหญ่จะไม่มีข่าวแรงจะเน้นเป็นข่าววิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแอนนี่ ฟิล์ม จะเอาอีกมุมมองหนึ่งมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาแบบเอ็กซ์คลูซีฟ เชิงลึก และด้วยการใช้ศิลปะการพาดหัวข่าวของต๋อย แอคเนอร์ทำให้หนังสือดูน่าอ่าน แต่การนำเสนอถึงแม้จะมีอิสระ แต่ต้องระวังในเรื่องฟองเรื่องคุณธรรม และด้วยจรรยาบรรณของความเป็นนักข่าว สองอันนี้จรรยาบรรณกับคุณธรรมในวิชาชีพคือบางที่เราไม่ได้คิดว่าเราจะทำร้ายใคร ดังนั้นเมื่อได้ข้อมูลมาเต็มร้อยเขียนเต็มร้อยไม่ได้ เพราะมันเสี่ยงต่อการถูกฟ้อง อาจจะเขียนซัก 70 และอีก 30 ที่เป็นข้อมูลลึกๆเขียนไม่ได้

“เราทำหนังสือบันเทิงแต่เราไม่รังแกดารา บางทีมันมีเบื้องหลัง เบื้องลึก แต่บางที่เราก็นั่งนึกว่า 30 % นั้นเราจะเสนอดีไหม เพราะถ้าจะเสนออาจทำให้มีผลต่อภาพพจน์เขาในวงการบันเทิง คือบางทีมันมีทั้งมุมดี มุมมืด เราก็เสนอในสิ่งที่เขามีขอบเขตกับสิ่งที่เรานำเสนอ แต่อีก 30 % เราก็มา บาลานซ์ดู นั่งเล่าให้ฟังกันในกองมันก็แบบ ขำๆกันดีแต่เราพูดไม่ได้นะ”

บรรณาธิการบริหารท่านนี้มองว่า สื่อบันเทิงมีความอิสระสูงถ้าเทียบกับสื่อการเมือง สื่อเศรษฐกิจ เหมือนกับเป็นมิติต่างหากที่เป็นภาพของบันเทิงที่ให้กับคนอ่านและประชาชน ดังนั้นรัฐไม่ได้เข้ามาดูแลส่วนนี้มากในแง่ของการปฏิบัติ ยังไม่เคยมีเกิดขึ้นเป็นรูปธรรม เพราะสื่อบันเทิงไม่ได้มีผลกระทบกับรัฐหรือมีผลกระทบต่อธุรกิจมากมาย

รองบรรณาธิการบริหารนิตยสารข่าวสุดสัปดาห์ฉบับหนึ่งกล่าวว่า มีอิสรภาพในการทำงานมากที่จะคิดอะไรก็ได้แต่มีกรอบของประสบการณ์ที่รู้ว่าอะไรควรไม่ควรอะไรแคไหนอย่างไร และบรรณาธิการบริหารที่อยู่ยาวนานจะรู้ทิศทางลมเบื้องต้นว่าควรจะประมาณไหนอย่างไรบ้าง จังหวะไหนที่จะแสดงจุดยืนของเราอย่างเต็มที่ ส่วนไหนเป็นเพียงแค่เล่นลูกอารมณ์ขัน บางหน้าปกอาจจะมีลักษณะหยอกนิดอะไรอยู่ตลอดเวลาโดยผู้บริหารระดับสูง จะไม่เข้ามามีบทบาทในการออกหน้าปก แต่ถ้าหลังจากปกออกแล้วมีการคุย แสดงความคิดเห็นธรรมดาเหมือนหัวหน้านางานธรรมดา “พอมันออกมาปั๊มด้วยกระแสหรืออะไรต่างๆ ที่เข้ามาเราก็จะพอรู้ว่าเป็นยังไงบ้าง ซึ่งพี่เขาก็จะปรับมุมของเขา เขารู้ว่าควรจะไปต่อหรือควรจะถอยขนาดไหนหรือควรจะพลิกมุมไหนอะไรอย่างนี้”

กรอบจากรัฐ

บรรณาธิการเว็บไซต์ข่าวออนไลน์หนึ่งกล่าวว่า ตนคิดว่าการครอบงำของรัฐบาลต่อสื่อน้อย เพราะสภาพทุกพรรคแบ่งเค้ก ดังนั้นใช้วิธีนี้โดยพรรคต่อรอง แตกต่างจากยุคทักษิณที่มีพรรคเดียว

อย่าใช้คำว่าครอบงำจากรัฐควรใช้คำว่าครอบงำจากนักการเมืองที่มีอำนาจแต่ละช่วง สถานการณ์เช่นนี้มีผลกระทบในแง่ที่ต้องระมัดระวังมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีแก่หนังสือพิมพ์ต้องเล่นระมัดระวังมากขึ้น ทำให้พยานหลักฐานแน่นขึ้น เขียนระมัดระวังมากขึ้น ทำจ้งหวะให้เป็นโอกาส มีข้อมูลหลักฐานดีขึ้น ต้องยอมรับว่าบทบาทหน้าที่สื่อวันนี้ยังมีต่อสังคม แหล่งข่าววันนี้ก็แล้ว เวลาที่ข่าว ระเบิดมาชี้แจง

ในขณะที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งยอมรับว่า ที่ผ่านมากองบรรณาธิการไม่เคยถูกสั่งการโดยตรงจากรัฐบาลทุกรัฐบาลอย่างชัดเจน แต่จะเป็นไปในลักษณะเป็นเสียงต่อว่าบ้างว่าเป็นฝ่ายโน้นฝ่ายนี้ มีทุกรูปแบบ ทั้งเสียงต่อว่าที่ว่าลอบเข้ามาหรือว่ามีการยักยอกโทรศัพท์เข้ามาหรือบอกผ่านใครมาที่สนิทสนม บางครั้งนักข่าวในพื้นที่เองมีการโทรศัพท์มาบ้าง ซึ่งถือเป็นปฏิกิริยาปกติที่เวลาที่มีข่าวที่รัฐบาลรู้สึกไม่ได้เป็นผลบวกกับรัฐบาล และส่วนหนึ่งมีการฟ้องร้อง อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการมติชนรายวันบอกว่า วิธีการเช่นนี้ไม่มีผลต่อการเสนอข่าว เพียงแต่ว่า หนึ่ง ถ้าหากกองบรรณาธิการคิดว่าสิ่งที่เรานำเสนอออกไปเป็นข้อผิดพลาดจริงๆ ยอมรับและแก้ไข แต่ถ้าเป็นความเห็นต่าง สามารถใช้เวทีมติชนในการชี้แจงได้เราก็พร้อมเปิดกว้างอยู่แล้ว ซึ่งตรงนี้ก็พยายามให้เป็นหลัก

“คล้ายๆ ว่า ถึงแม้เราจะเป็นคู่กรณีกันแต่เราก็จะไม่คิดว่าเอ้ยเราเป็นศัตรูกันแล้ว แล้วเราจะไม่นำเสนอคุณ ถ้าในแง่ที่ว่าทำไมเสนอข่าวนี้เพราะว่าไม่ชอบผมหรือเปล่าอะไรเนี่ย คือหนึ่งเราถ้าจะมีการคุยกันคือสื่อกันให้รับรู้กันในผู้ปฏิบัติงานเองว่าตอนนี้มันมีปฏิกิริยาอย่างนี้นะ แต่ถามว่าจะผลต่อการทำงานหรือนำไปสู่ที่ว่าเลิกทำข่าวเลยหรือเปล่าเนี่ยจะไม่ถึงขนาดนั้น”

นอกจากนี้ยังยอมรับว่า กองบรรณาธิการยังไม่เคยถูกแทรกแซงด้วยวิธีการคาดคั้นจากงบประมาณอย่างชัดเจน แต่เป็นไปในลักษณะที่อยู่ๆ โฆษณาบางชิ้นหายไป โดยกองบรรณาธิการจะมีการพูดคุยกับฝ่ายการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน อย่างเช่นตอนนี้หนังสือพิมพ์เราเสนอข่าวด้านนี้ได้ นำไปสู่อะไร อย่างเช่นสมมติว่ามีข่าวในทางลบของโฆษณาตัวหนึ่ง แล้วขอชี้แจง ต้องมาขังน้ำหนักในการนำเสนอให้มัน balance ว่าตัวนี้เราเปิดพื้นที่ให้เขาน้อยเกินไปหรือไม่เราเปิดโอกาสให้ขนาดนั้นซึ่งทางเรายินดีอยู่แล้ว

“ต่อการทำงาน คือหนึ่งเราก็พยายามระมัดระวังว่า คือหนึ่งเราแยกอยู่แล้วระหว่างงานโฆษณา กับงานของกองบรรณาธิการ คือเราจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรง คือจะไม่มึนหมกมุ่นว่าทำไมเสนอข่าวนี้ เพราะว่าเขาจะตัดโฆษณาเราก็จะไม่ถึงขนาดนั้น แต่ก็โอเคถ้ามันมีประเด็นที่ว่าเขาเคยโฆษณาเรา บางทีเราก็เปิดโอกาสให้เขาได้ชี้แจงจะเป็นลักษณะอย่างนี้น่ามากกว่า”

บรรณาธิการสื่อท่านหนึ่งบอกว่า การปฏิรูปสื่อ มันควรจะมี 3 ขา ประกอบกัน ขาหนึ่งคือเรื่อง การควบคุมกันเอง เรื่องจริยธรรม อีกขาหนึ่งคือ เรื่องเสรีภาพและความรับผิดชอบ และอีกขา คือ การพัฒนาจะครอบคลุมไปทั้งตัวบุคคล องค์กร สถาบัน สังคม รัฐบาล

กองบรรณาธิการเราเคยถูกแทรกแซงจากผู้บริหารครั้งหนึ่ง เมื่อคราวปีที่เกิดเหตุสีนามีคนที่รู้จักกับตระกูลจิราวัฒน์ ไปซื้อที่มีปัญหากับชาวบ้าน “ทางกองบรรณาธิการแจ้งว่า มันก็มี 2 อย่างไม่ให้ทำพวกเราก็ลาออกไปเท่านั้นแหละ แค่นี้ก็ไม่มายุ่งกับเราเลย”

บรรณาธิการสื่อสิ่งพิมพ์อีกฉบับหนึ่งยอมรับว่า การล๊อบบี้มีทุกรัฐบาลที่ต้องการให้ลงข่าวตามที่รัฐบาลอยากให้เป็น โดยเป็นไปในลักษณะการให้ข้อมูลเพิ่มเติมและลักษณะการชี้แจงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนวิธีการบีบบังคับโฆษณาข่าวสดโดนตลอดทุกยุค ซึ่งทำให้ทำงานลำบากกว่าฉบับอื่นนิดหน่อย แต่ไม่ใช่เรื่องใหญ่โตที่ทำลายความสามารถว่าจริงๆ แล้วคุณค่าเขาแล้วจะหาโฆษณากับเขาได้ไหม

“ชี้แจงว่า ผมลงข่าวหนึ่งคุณไม่เห็นด้วยคุณก็มาบอกว่าไม่ใช่จะเป็นอย่างนี้นะหรือใช่แต่ไม่ครบนะอันนี้ก็คุยกันไปอันนี้มีปกติเสมอไม่มีปัญหา แต่ถ้ามาส่งเลยเนี่ยผมว่าเป็นไปได้ยาก เขาต้องรู้ว่าคนเราสติปัญญาพอกัน เขาไม่ได้โง่ เขาจะมาคุยกับเราเขาก็ต้องประเมินมาก่อน ว่าเขาควรจะทำอย่างไร หรือขอบเขตในการพูดคุยได้แค่ไหน เขาคงไม่มาดุษฎี ว่าสั่งให้มันหันซ้ายหันขวาไม่มีหรอก”

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ธุรกิจฉบับหนึ่งยอมรับว่า อยู่ในตำแหน่งนี้มา 4 ปี เคยได้รับผลจากการครอบงำจากรัฐไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในบางเรื่องบางประเด็นที่อาจจะนำเสนอข่าวได้ไม่เต็มที่ ส่วนหนึ่งมาจากการแทรกแซงหรือบางทีก็ไม่ได้ถึงการแทรกแซง แต่เป็นเรื่องของการเข้ามาขอร้อง ขอความร่วมมือในการนำเสนอข่าว อย่างเช่นบางกรณีหนังสือพิมพ์นำเสนอประเด็นข่าวบางเรื่องบางประเด็นออกไป ถ้ามีคำขอร้องหรือขอความร่วมมือว่าให้ลดโทนของการนำเสนอข่าวลงได้ไหม หรือว่านำเสนอไปในแนวทางที่เราแนะนำเสนอมันจะกระทบ เกิดความเสียหาย เกิดความแตกตื่นมากมาย ก็จะมีลักษณะนี้ขึ้นมาเหมือนกัน ตนจะเอาคำขอร้องหรือขอความร่วมมือนั้นมาพิจารณาว่ามันเข้มข้นหรือซีเรียสมากขนาดไหน ถ้าบางกรณี สื่อสามารถที่จะให้ความร่วมมือได้ แล้วมันเกิดประโยชน์กับภาพรวมเราก็ให้ความร่วมมือ สมมติว่าในบางครั้งบางช่วงที่มันมีปัญหาเรื่องวิกฤตเศรษฐกิจในต่างประเทศส่งผลกระทบกับวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศไทย คือถ้านำเสนออย่างอิสระเต็มที่ นำเสนอกันแบบเอาให้มันถึงกันกันไปข้างหนึ่ง มันก็อาจจะเกิดผลทำให้เกิดความแตกตื่นตกใจหรือกระทบกับภาคเศรษฐกิจธุรกิจโดยรวมมากกว่าหรือมากขึ้น ตรงนั้นเวลามีข้อเรียกร้องหรือขอความร่วมมือมาหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมมาว่า มันมีข้อมูลที่น่าจะบาลานซ์มากขึ้น แบบนี้เราก็ให้ความร่วมมือ

โดยการขอความร่วมมือจะเป็นลักษณะด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือมา บางข่าวบางเรื่อง รัฐมนตรีคลังหรือเลขาธิการรัฐมนตรีอาจจะประสานด้วยวาจาเข้ามา มีเข้ามาในรูปแบบโฆษณา เพียงแต่ว่าโชคดีหน่อยหนึ่งที่ประชาชาติธุรกิจมีโฆษณาจากหน่วยงานภาครัฐไม่ได้มาก ส่วนใหญ่จะเป็นโฆษณาในส่วนของภาคเอกชน ซึ่งตรงนั้นทำให้ต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวที่มีผลกระทบกับส่วนของภาคเอกชนมากกว่า แต่ในส่วนของภาครัฐก็อาจจะมีผลข้างเคียงบ้าง ถ้าบางครั้งเล่นข่าวโจมตีวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานรัฐบางกระทรวงรุนแรงมากเกินไป ก็อาจจะมีผลกระทบไปถึงเรื่องของที่พูดถึงโฆษณาหรือการ

ใช้โฆษณา อาจจะไม่ใช่ประชาสัมพันธ์โดยตรง แต่อาจจะเป็นสิ่งอื่นในเครือ อาจจะได้รับความกระทบไป ด้วย

รองบรรณาธิการบริหารท่านหนึ่งกล่าวว่า เราไม่เคยได้รับโทรศัพท์สายตรงจากรัฐบาลในการ นำเสนอข้อมูล มีแต่เพียงมาเล่ากันว่าคนโน้นพูดถึงสุดสัปดาห์ว่าอย่างนี้บ้างเท่านั้นเองหรือมีเพียงบน ผ่านจากบรรณาธิการข่าวรายวันว่าทำไมสุดสัปดาห์แรงจัง ซึ่งไม่มีผลได้นะครับเพราะว่าโดยส่วนใหญ่ เป็นอย่างนั้น แต่หมายถึงว่าถ้าสามารถถามว่ามีทำให้เราคิดกรองบ้างไหม ธรรมดามันเป็นความคิดเห็น หนึ่ง ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่มีความหมายอยู่เราก็มาฟังแต่ถามว่ามีผลไหมผมใช้คำว่าไม่มีได้ก็คือว่าถ้าไม่มีแต่ถ้าปฏิเสธว่าเราไม่ฟังเลยคงไม่ใช่แต่ถามว่ามีผลไหมก็ไม่เห็นว่าจะมีอะไร

นอกจากนี้ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า เราไม่ถูกรอรับทั้งทางตรงและอ้อมโดยเฉพาะโฆษณาเพราะ เป็นสินค้าที่พึ่งพาโฆษณาไม่มาก รายรับมาจากการขายหนังสือซึ่งสูงกว่าโฆษณาอีก เรามีกำไรต่อ หน่วยนี้คือโมเดลธุรกิจคือต้นทุนการผลิตของหนังสือราคาขายแล้วก็หักค่าใช้จ่ายไว้แล้วเรามีกำไร ต่อหน่วยเยอะพอสมควร และสัดส่วนโฆษณาของหน่วยงานรัฐที่ลงสื่อเราไม่ได้มีเยอะมากมีไม่เยอะมาก ฉะนั้นถ้าเขาจะกดดันเรื่องนี้ก็จะมีผลกับเราเท่าไร

“พลังของข่าวสารของหนังสือพิมพ์ไม่ใช่แค่เพียงยอดขายแต่การเล่าต่อผ่านวิทยุผ่านทางทีวีทำ ให้อิทธิพลของหนังสือพิมพ์มันเยอะและพอรายวันมันเยอะ ซึ่งผมว่ามันก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ รัฐบาลไปกดดันรายวันแต่ไม่ได้มากกดดันรายสัปดาห์”

สื่อมวลชนรายหนึ่งกล่าวว่าเคยสมัยพฤษภาทมิฬมีส่งเจ้าหน้าที่ทหารมาค้นสำนักงาน ใช้ อำนาจรัฐเข้ามากดดันแก๊ง สมัยคุณชวนชื่น การตรวจสอบภาษี นักข่าวไม่ได้โดนโดยตรงแต่ตัวบริษัท ถูกคุกคามจากอำนาจรัฐมากผู้จัดการ และหนังสือพิมพ์ไม่ได้พึ่งพิงโฆษณาเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ ถึงไม่มี โฆษณาเราก็อยู่ได้ โดยได้รับเงินถึงบริจาคจากผู้ที่ศรัทธาในผู้จัดการ หนังสือพิมพ์อยู่มานานได้รับความ เชื่อถือ หนังสือพิมพ์การแข่งขันสูง

ผู้อำนวยการเว็บไซต์กล่าวว่า มีหลายรูปแบบ คุกคามบนดินขู่สั่งปิดเว็บไซต์สมัยทักษิณบอยมาก แต่ไอซีทีไม่กล้าเพราะยังไม่อยู่ในขอบข่าย แต่ได้ดินโดนบุกเอาก่อนหินปา ยามโดนซ้อม ใช้แฮกเกอร์ เข้ามาแฮกเว็บไซต์ หรือในสวนแสดงความคิดเห็นเข้ามาโจมตีเว็บไซต์ พอทราบว่ามีใครทำ ก็ไขว่ป้องกัน มีผ่านไอซีทีรู้ว่าใครคุม รัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรีฝากมา แต่ไม่ให้ความสำคัญ

ผู้อำนวยการเว็บไซต์กล่าวถึงการแทรกแซงโดยงบประมาณว่ารัฐบาลทักษิณเช่นกัน งบประมาณ กระทรวงทบวงกรมในยุคนั้นไม่ได้รับเลย แม้แต่รัฐบาลอภิสิทธิ์ได้รับน้อยมาก เช่นหารสองงบประมาณ เยอะมากแต่ไม่เคยได้รับ หรือกรมไหนซึ่งงบประมาณก็ไม่เคยได้รับ สืบไปมากก็ทราบว่าให้ฉบับไหนไม่ให้ฉบับ

ไหน หรือข้ามไปยังเอกชนที่มีพรรคพวกว่าอย่านำโฆษณามาลง อย่างไรก็ตาม เว็บไซต์ผู้จัดการเป็นเบอร์หนึ่ง ห้างอันดับสองไกลมาก ดังนั้นโฆษณาไม่มีปัญหา เขาอยากมาลงอยู่แล้วเพราะเรตดี

บรรณาธิการเว็บไซต์เล่าว่า รายได้ของเว็บไซต์เราได้มาจากมูลนิธิซึ่งได้มาจากการรับบริจาคทั้งองค์กรภายในและต่างประเทศ แต่เมื่อมีการขัดแย้งทางความคิด สสส. ซึ่งเดิมเป็นผู้บริจาคหลักถอนตัวออกไป “เพราะฉะนั้นก็เหลือแต่องค์กรนอกประเทศที่ให้อะไรก็ตอนนั้นก็ทำให้เราไม่มีเสรีภาพ ถ้าพูดอย่างนี้ ถ้าพูดในความหมายที่กว้างขึ้นก็คือว่าเนื่องจากเราไม่มีเงิน พอมันไม่มีเงินมันทำให้เราจะไปเสนอข่าวอะไรก็ลำบาก เนื่องจากว่าเราต้องเอาคนทรัพยากรของเราเนี่ยไปทุ่มกับการทำงานโปรเจกต์มากขึ้น โปรเจกต์ก็งานรับจ้างพูดง่าย งานที่ไม่เกี่ยวกับข่าวเลย ตรงนี้ก็เป็นอุปสรรคเสรีภาพ พูดง่ายๆ ถ้าเกิดว่าจะมีเรื่องของเสรีภาพอะไรที่มันมาเป็นตัวขัดขวางเสรีภาพของเราก็คือเรื่องเงิน อะไรที่มันขัดขวางเสรีภาพของเราก็คือเรื่องกฎหมายบางอย่าง”

และยังได้แสดงความคิดเห็นว่า การถอนทุนของสสส.เป็นการเมืองพอสมควร เพราะเป็นการถอนทุนในระหว่างยังไม่หมดสัญญา โดยมีการตั้งกรรมการขึ้นคือมันมาเกิดจากพันธมิตรเอาประทายไปด่าบนเวทีแล้วก็ด่าไปถึงแหล่งทุนของประทายซึ่งก็คือสสส. เพราะฉะนั้น สสส.เดี๋ยวรอนกลัวว่าจะกระทบภาพใหญ่ก็เลยต้องถอนทุนออกไปนี่เป็นเรื่องการเมือง “แต่หลักการที่เราตอบกลับเราเนี่ยก็คือไม่มีข่าวการเมืองภาคพลเมืองแต่สัญญาไว้หรือไม่ตั้งกรรมการสอบสวนนี้ว่ามีข่าวการเมืองภาคพลเมืองหรือไม่ตามที่เราขอทุนไปซึ่งที่นี้ก็มันต้องไปวัดกันตามหลักเกณฑ์ตัวนั้นว่าตรงไหนคือหลักเกณฑ์ภาคพลเมืองสำหรับเว็บไซต์เราแล้วข่าวแรงงานเป็นการลงข่าวภาคพลเมืองแต่กรรมการของซึ่งไม่นับ ข่าวคนเสื้อแดงข่าวคนเสื้อเหลือง ข่าวโครงการที่ได้รับผลกระทบด้านพลังงานจากโครงการพัฒนาของรัฐเป็นข่าวพลเมืองสำหรับเราแล้วเป็นข่าวการเมืองภาคพลเมืองแต่เขาไม่นับ”

บรรณาธิการบริหารเว็บไซต์ไทเล่าว่า ประทายได้รับจดหมายเตือนจาก ICT ถึงข้อความที่ไม่เหมาะสม เคยถูกศอ.น.ในการปิดเว็บ นี่คือนโยบายของรัฐแต่ในส่วนของรัฐบาลจริงๆ ไม่แน่ใจว่าเป็นนโยบายจากรัฐบาลหรือไม่เพราะว่ามาตามจดหมายราชการ ของรัฐจะมีก็คือคุกคามมาตามระบบเช่นการฟ้องร้อง เช่น ไอซีทีดำเนินคดีในข้อความที่ไม่เหมาะสมให้ตำรวจมาสอบสวนให้กองปราบมาสอบสวนอันนี้เป็นเรื่องที่มาจากรัฐ ซึ่งกับหนังสือพิมพ์ทำไม่ได้แล้ว แต่ไม่เคยได้รับการติดต่อจากกลุ่มการเมือง “ที่มาจากรัฐจริงๆ ไตรมาจริงๆ จากตัวบุคคลธรรมดาเนี่ยไม่มีเราไม่เคยได้รับการติดต่อจากกลุ่มการเมืองเลย” ส่วนจดหมายขู่ โทรศัพท์ขู่มีปกติแต่ไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นของรัฐเป็นของบุคคลทั่วไป

เราไม่โดนเรื่องพรบ.หมิ่นพระบรมเดชานุภาพโดยตรงเพราะว่ามีกระบวนการตรวจสอบเรื่องพวกนี้โดยมีการมอนิเตอร์ตลอดถอดออกตลอด แต่ปัญหาคือว่าไปโดนพรบ.คอมพิวเตอร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับพรบ.หมิ่นฯ คือมีข้อความที่หมิ่นแล้วไปลั้งค์ซึ่งไปโพสต์ที่อื่นแต่เขาเอาลิงค์มาแปะไว้ในประทาย เป็น

URL มาแปะไว้ในประชาไท จึงโดนข้อหานำเข้าข้อความที่ไม่เหมาะสม ซึ่งผิดตามพรบ.คอมพิวเตอร์ไม่ได้ ผิดตามคดีหมิ่น

บรรณาธิการบริหารเว็บไซต์บอกว่า การทำงานวันนี้ยากขึ้นเพราะว่ารัฐเองเข้ามาควบคุมผ่านทางกฎหมายทำให้เราทำงานได้ลำบาก ทำให้เรื่องที่เราจะเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้วให้ประชาชนตรวจสอบกันเองเป็นไปไม่ได้เลย “ทุกวันนี้การทำงานถูกแทรกแซงจากกฎหมาย โดยมีกฎหมายอยู่ 4 -5 ตัวแล้วที่เข้ามาเกี่ยวข้องในพรบ.คอมพิวเตอร์ สอง พรก.ฉุกเฉิน พรบ.ความมั่นคง กฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพซึ่งมันทำให้เราพูดถึงพระมหากษัตริย์ไม่ได้เลยด้านดีก็ไม่ได้ด้านดีก็ต้องระวังว่ามันมีข้อความอะไรที่ไปตีความผิดหรือเปล่าเพราะเดี๋ยวมันมีใครหยิบไปใช้ในทางที่ผิดมีกฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายอาญาทั่วไปที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับหมิ่นประมาทซึ่งพวกนี้เนี่ยมันเข้ามาแล้วก็ยังไม่รู้ว่าจะมี คือมันโดนได้ทุกอย่างแหละ แพงเรื่องเศรษฐกิจก็อาจจะโดนได้ถ้ามันไปทำให้บริษัทไหนเสียหาย เพราะว่ามันมีพรบ.นำเข้าข้อมูลที่ทำให้เสียหายได้ซึ่งมันตีความกว้างขวางมาก”

กิจการข้ามสื่อ

สื่อมวลชนท่านหนึ่งกล่าวว่า โลกเปลี่ยน ระบบเทคโนโลยีเปลี่ยน อเมริกาเปลี่ยน ระดับโลกข้ามสื่อ แต่รัฐธรรมนูญเขียนไว้ ต้องดูที่ต้นทาง ไม่ใช่ดูที่ปลายทาง ดังนั้นการเขียนไว้ในกฎหมายจึงเป็นคำถาม “เนชั่นข้ามสื่อแต่มีวิธีการอีกระบบคือ มีพิธีกรเนชั่นอยู่ทุกช่อง เกิดจากความมั่งง่ายของนายทุน คนในโลกนี้มีความสามารถเท่านี้หรือ มั่งง่ายไม่ยอมสร้างคน อะไรคือการครอบงำ หุ่นก็ไม่จำเป็น ใช้คำอะไรดี ใครจะควบคุมข่าวสารได้หมดในโลกนี้ ควบคุมโดยอำนาจรัฐหรือควบคุมโดยการผูกขาด ถ้าเขียนถึงการถือหุ่นข้ามสื่อ ตอนนี้องเจ็ด ช่องสามครอบงำบ้านึง”

สื่อมวลชนอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารของทางเราไม่มีแนวทางจะข้ามสื่อค่อนข้างชัดเจน ยังคงยึดแนวทางสื่อกระดาษเป็นหลักอยู่ อาจจะมีการข้ามไปแต่จะเป็นฐานเดียวกัน คือเว็บไซต์ส่วนวิทยุและโทรทัศน์จะต้องไปเกี่ยวกับสื่อของรัฐ มีผลต่อการนำเสนอข่าวที่จะต้องกังวลว่ามีผลกระทบต่อรัฐหรือไม่

“คือออนไลน์หนึ่งอยู่บนฐานของเราอยู่แล้ว และสองออนไลน์ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐอย่างชัดเจน มันเป็นอยู่ภายใต้การคอนโทรลของเรา มันไม่มีระบบสัมปทานมันไม่มีนั้นอยู่แล้ว แต่ถ้ากระโดดไปถึงขนาดที่ว่าไปใช้คลื่นของรัฐเนี่ย ตัวนี้ก็ชวนให้ตั้งคำถามอยู่เหมือนกันว่ามันจะนำไปสู่ของการถูกขอลูกอะไรหรือเปล่า ซึ่งทางมติชนเองยังไม่มีประสบการณ์เรื่องนี้โดยตรง เพียงแต่ว่าเราก็รับฟังมาเหมือนกันว่ายิ่งในช่วงวิกฤตเนี่ยมันมีการขอมันมีการเข้ามาแทรกแซงอะไรอย่างเนี่ย ซึ่งตรงนี้ก็ข้อที่น่าพิจารณาอยู่นะ ยกเว้นว่าถ้าหากทีวีวิทยุของเราเนี่ยมันคลี่คลายไปเป็นลักษณะของสื่อที่เสรีมากขึ้นมันก็น่าสนใจ เพราะตอนนี้มันเริ่มมีทีวีดาวเทียม ซึ่ง

ถ้าหากว่ามีกฎหมายที่ค่อนข้างจะเป็นอิสระมันก็น่าสนใจอยู่ แต่ภายใต้กรอบปัจจุบันเนี่ยมันชวนน่าตั้งถามดีเหมือนกัน ยิ่งถ้าหากเราทำสื่อเอกชนด้วยแล้วอีกข้างหนึ่งไปอยู่ภายใต้ที่วิวิทย์ที่มันเข้มด้วยคนของรัฐเนี่ยตัวเนี่ยมันจะบริหารยังไง”

บรรณาธิการท่านหนึ่งมองว่า ปราบปรามการฉ้อโกงการข้ามสื่อเป็นสิ่งที่ยอมรับได้และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ ในตะวันตกโดยเฉพาะในอังกฤษและสหรัฐอเมริกาขายหนังสือพิมพ์ตกมาเรื่อยๆ เป็นเพราะปรากฏการณ์ สื่ออินเทอร์เน็ต โมบายโฟน โมบายพลัลลิกซิง ที่ดึงรายได้ของหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะในส่วนของโฆษณาทางาน ขายบ้านดั่งนั้นที่ต้องมีการข้ามสื่อเพราะสองปัจจัยปัจจัยที่หนึ่งคือปัจจัยด้านธุรกิจ ต้องหารายได้ขึ้นมาเสริมรายได้ที่หายไป ประเด็นที่สอง เป็นหน้าที่ของสื่อในการรับใช้สังคมด้วยการรายงานข่าว วิเคราะห์ข่าว แสดงความคิดเห็นผ่านหนังสือพิมพ์ดั่งนั้น เมื่อพฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป หน้าที่คือการปรับโครงสร้างเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค แต่ไม่มองว่าจะเป็นการครอบงำทางความคิด โดยเฉพาะสื่อใหม่เป็นเรื่องที่เบรกไม่ได้

สอดคล้องกับสื่อมวลชนบางท่านที่มองว่า ทุกโลกเป็นไปแบบนี้กันหมดแล้ว เมื่อก่อนเราคิดว่าช่องทางสื่อสารมันจะมาผูกขาดความคิดทัศนคติของประชาชน แต่ในโลกของความเป็นจริง คือมันไม่ได้ช่องทางผูกขาด แล้วมันมีความหลากหลายมาก ข้อมูลข่าวสารมากขึ้นแล้วคนที่เชื่อ เลิกเชื่อโดยตัวของมันเอง เหมือนเรื่องเหลือง เรื่องแดง ไม่ได้มาเกี่ยวอะไรเลย เพราะว่ามันมีสื่อหลายสื่ออยู่ในมือเหมือนกันไหม แดงมีหลายสื่อพร้อมกันหรือป่าว แดงก็อาศัยทีวีเป็นหลัก เหลืองก็อาศัยทีวีเป็นหลัก เว็บไซต์ก็อาจจะสนับสนุนบ้าง หนังสือพิมพ์อะไรบ้าง แต่ว่ามันไม่ได้เป็นการก่อประชาตติโดยใช้สื่อทุกสื่อรวมกันในลักษณะแบบนั้น อันนี้ข้อเท็จจริงในสังคมไทยมันก็ปรากฏแล้ว แล้วก็ในโลกมันก็ปรากฏแล้ว ข้อเสียเกิดจากไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ การเสนอข่าวสารโดยที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีจริยธรรม แต่ไม่ได้เกี่ยวกับช่องทางของการออกข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย

“ความคิดของเรื่องการข้ามสื่อ ไม่ข้ามสื่อเป็นปัญหาของนักวิชาการไทยที่ดัดจริตไปทำให้อตามฝรั่ง แล้วมาเขียนด้วยรัฐธรรมนูญ แล้วตอนนี้เนี่ยผลของการศึกษาของอเมริกาออกแล้วว่าเรื่องมันไม่เป็นความจริง ฉะนั้นอเมริกามันเลิกความคิดนี้ไปแล้ว เนี่ยยังไม่รู้ตัว ฉะนั้นรีบไปแก้ไขรัฐธรรมนูญเสีย เนี่ยเป็นประเด็นหนึ่งนะที่ไปเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ใจ 51 มันไม่เป็นจริงในโลกปัจจุบัน ไซ้มะ ทุกคนเนี่ย ที่ไหนอะ อินเดีย อินโด ทั้งโลกเลยเอางี้ดีกว่า มันไปในเทรนนี้หมดแหละ”

บรรณาธิการสื่อมวลชนท่านหนึ่งมองปรากฏการณ์การข้ามสื่อว่า เป็นสิ่งที่ห้ามไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของความอยู่รอดของธุรกิจ การข้ามสื่อเป็นแค่เรื่องกับเหตุการณ์ว่าจะได้สื่อดีหรือสื่อไม่ดี ทุกคนต้องปรับตัว แต่เนี่ยเป็นเรื่องทางธุรกิจจะพูดว่าสื่อดีหรือไม่ดีเป็นอีกเรื่องหนึ่งของเนื้อหาคุณทำถูกต้องหรือไม่ ต้องวิพากษ์กันไปเป็นเรื่อยๆ ไป ตนไม่เชื่อว่าการทำกิจการข้ามสื่อจะเกิดการครอบงำทาง

ความคิด ไม่เชื่อว่าหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวมันคุมอเมริกาได้ ไม่มีทางที่ทุกคนจะชอบเหมือนกันหมด มัน
เป็นธรรมชาติของธุรกิจที่มีความหลากหลาย สื่อสะท้อนความหลากหลายของสังคมได้เป็นอย่างดี
กลไกตลาดเป็นตัวตัดสิน รัฐอย่าไปตัดสินแทนตลาด

“คุณจะบอกว่าคุณทำหนังสือพิมพ์นะห้ามไม่ให้ทำอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์มันก็ตายลงตายลง
คือเนี่ยมันเป็นเรื่องของความอยู่รอดเป็นเรื่องธุรกิจ มีหนังสือพิมพ์ที่ยอดเพิ่มขึ้นมหาศาลแสดง
ว่ารสนิยมเปลี่ยนแปลงได้ ไม่มีใครบังคับได้ไม่มีใครไปสั่งการได้”

เช่นเดียวกับสื่อมวลชนอีกท่านที่มองปรากฏการณ์กิจการข้ามสื่อเป็นกันทั่วโลก เป็นเรื่องการต่อ
ยอดธุรกิจขององค์กร ซึ่งแต่ละองค์กรไม่เหมือนกันแล้วแต่แนวคิดและการพัฒนาองค์กร อย่างเราเล่นสื่อ
online เล็กน้อย ไม่ได้online แบบตลอดเวลา ต้องพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจากว่า
จะต้องย่ำสิ่งที่เราทำหนังสือพิมพ์เป็นหลัก จริงๆ แล้วมีเพื่อผู้อยู่ห่างไกลซื้อหนังสือพิมพ์ไม่ได้ แล้วก็
รับรองลูกค้าที่อยู่ต่างประเทศซึ่งเขาไม่สามารถซื้อหนังสือได้เราก็มีให้เขาดู

“ถ้าถามว่า ทุกวันนี้เนี่ยเราย้ายอยู่กับที่ เราได้ยืนการเล่าข่าวมาก็ปีแล้วมันก็เหมือนเดิม นักข่าว
พัฒนารึเปล่า มันก็เหมือนเดิมเพียงแต่ว่า คนอาจจะชอบเพราะมันเส่ง่ายนั่นเอง แต่ว่าผลเสีย
มันก็คือ การเส่ง่ายนี้มันทำให้ความผิดพลาดมันสูง เพราะว่าคุณไม่ได้ลงไปในรายละเอียดใน
เหมือนกันคุณอ่านโปรยข่าว กับอ่านเนื้อข่าว บางทีการเส่งเฉพาะโปรยข่าวนี้มัน ความผิดพลาด
มันก็มี เพราะเราไม่ได้ลงรายละเอียด มันก็คล้ายๆกัน”

บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า 20 ปีที่แล้ว สื่อแบบ boardcast ใหญ่มาก อย่าง CNN จึงมี
การเกรงกันว่าใครมีสื่อเดียวจะคุมได้ทั้งหมดซึ่งความคิดนี้เชยแล้ว เดียวนี้ไม่มีใครสามารถคุมอะไรได้
เพราะ เทคโนโลยีสิบปีนี่เปลี่ยนไปหมดแล้ว สื่อแตกแขนงแยกย่อยออกไป สุดท้ายเลยคืออินเทอร์เน็ตและ
social media ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตและsocial media ก็ทำให้เกิดเครือข่ายโยงแขนงข่าวสาร
ก็ไหลออกไป ไม่มีใครคุมกันได้ “ต่อให้ช่อง 3 ใหญ่สุดวันนี้ก็คุมไม่ได้ ไทยรัฐไม่ได้ คือถ้านับจากช่อง 3
คุมได้หรือไม่ได้ พี่คิดว่าเรามีทั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทั้งหลาย เครือข่าย social media ทั้งหลายเรามี
สื่อทั้งเล็กทั้งน้อยลงไปในห้องถิ่นวิทยุชุมชนหนังสือพิมพ์ชุมชน คือสื่อมันแตกแขนงออกไป เพราะฉะนั้น
สื่อใหญ่ที่บอกว่าจะคุม 100% ไม่มี”

และ เป็นเรื่องที่ยอมรับได้เพราะเป็นทิศทางของโลกที่เปลี่ยนไปในทิศทางนี้เหมือนกัน การ
รวมหลายสื่อเข้าด้วยกันก็กลายเป็นการเสริมศักยภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร และตนมองว่า
หลายๆ กรณีก็เป็นประโยชน์กับทั้งผู้ประกอบการสื่อ คนในวิชาชีพ รวมถึงผู้รับข่าวสารด้วยในแง่บวก
เป็นเรื่องของการใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และตนไม่เชื่อว่ารูปแบบใหม่ที่มี
เกิดขึ้นจากการมีหลายสื่อๆ ผสมกันในกลุ่มเดียว เครือเดียว หรือบริษัทเดียว มันจะเป็นปัญหาหรือทำให้

เกิดการครอบงำความคิด ในเมื่อมันไม่ได้เป็นเรื่องของการผูกขาด ตนยังเชื่อในเรื่องของการแข่งขันเสรี คือถ้าสื่อกลุ่มหนึ่งมีช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมากมาย ทั้งสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิวมีเดีย บนเว็บไซต์ บนเครือข่ายอื่นๆ ก็ตาม ถ้านโยบายไม่ชัดเจนหรือว่านโยบายไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสาร อย่างถูกต้องเป็นกลางหรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารด้วยทัศนคติเชิงลบ ถึงจุดหนึ่งคนรับสื่อก็จะค่อยๆ เรียนรู้ อาจจะหลงเชื่อไปบ้างในบางช่วง แต่ตราบดีที่ยังมีตัวเปรียบเทียบ มันก็จะถูกยอมรับโดยคนรับสื่อเองว่าสมควรจะรับสื่อนั้นต่อไปหรือไม่ ควรจะเชื่อถือข่าวสารจากกลุ่มจากเครือข่ายของสื่อแบบนั้นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสื่อมวลชนอีกหลายท่านดังนี้

“โดยหลักการและโดยปรัชญาไม่ควรห้ามแต่โดยทางพฤตินัยก็เห็นว่าห้ามกันหมด อยู่ที่ว่า จะห้ามตรงข้ามข้าม โดยหลักการโดยอุดมคติของคนไม่ควร ส่วนผลดีผลเสียมันพูดลำบาก คืออันนี้มันต้องพูดถึงภาพรวมทั้งหมดมันจะมามองแค่เรื่องนี้เรื่องเดียวไม่ได้ คือหนึ่งต้องมองว่ารัฐ ผู้ผลิต ผู้บริโภค”

“โดยสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของโลก ณ วันนี้ต้องเดินไปทางนี้ อย่างสยามรัฐก็ต้องเดินไปทางนี้เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ต้องปรับเรื่องออนไลน์และทำโทรทัศน์ด้วยการเป็นพันธมิตรจับมือกับ CNN ของสิงคโปร์ ไม่ใช่เรื่องของการผูกขาดความคิด แต่วิธีการเสฟสื่อของสังคมเปลี่ยนไป จำเป็นต้องปรับตัวถ้าไม่ปรับตัวก็อยู่ไม่ได้ “

“เรื่องนี้เป็นเรื่องของโลกที่พัฒนาการไปแล้วดังนั้นคนทำสื่อต้องตามให้ทัน อย่างเมื่อก่อนตนไม่ได้สนใจคอมพิวเตอร์ ก็ต้องมาเรียนรู้ อย่างไรก็ตามตนมองว่าความน่าเชื่อถือต่างกันระหว่างสื่อเก่า อย่างหนังสือพิมพ์และสื่อใหม่อย่างทีวีดิจิทัล เฟสบุ๊ค ซึ่งขณะนี้มายาแซนแนลกำลังจะทำเว็บไซต์ โดยนำข่าวที่เหลือจากหนังสือพิมพ์ที่มีพื้นที่จำกัด นำมาพัฒนาขึ้นให้เป็นที่น่าสนใจในการนำเสนอ แต่ขณะนี้ก็มีเฟสบุ๊คมายาออนไลน์แล้วโดย อัฟชาวขึ้นไปเฉยๆ “

“เป็นเรื่องปกติของการเติบโตทางธุรกิจไม่ใช่เป็นเรื่องของสื่อหรือการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เพราะคำว่าสื่อตอนนี้มันไม่ใช่สื่อเพียวๆแล้วแต่เป็นมิติทางธุรกิจมากกว่า เพราะว่าทุกสื่อ ทุกวงการก็เป็นจากทำหนังสือพิมพ์ มาทำวิทยุ ทำทีวี เข้าตลาดหุ้น แต่ถ้ามองตามหลักวิชาการแล้วมันเป็นการครอบงำทางความคิดแน่นอน อย่างช่อง 3 เขาก็มีหนังสือพิมพ์ มีทีวี มีวิทยุ เหมารวมมันครอบงำแน่นอน แต่ที่มันห้ามไม่ได้ในแง่ระบบเสรี มันห้ามไม่ให้เกิดก้าวข้ามไปอยู่ในจุดนั้นไม่ได้ เพราะ ว่า เขามองในแง่ของผู้ลงทุน เขาก็มองว่าเป็นการต่อยอดทางธุรกิจ ที่นี้เราจะแยกอย่างไรระหว่างบทบาทของธุรกิจ กับบทบาทของสื่อ อันนี้มันขึ้นอยู่กับเจ้าของ ขึ้นอยู่กับผู้คุมนโยบายตรงจุดนี้ แต่เราห้ามไม่ให้ขยายไม่ได้”

“ในเชิงธุรกิจทั่วไป การกระจายข้างเป็นเรื่องปกติถือเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการเปิดการแข่งขันเต็มที่ว่าใครมีช่องทางที่มากกว่านี้ ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะหยุดกระแสนี้ได้ เพราะโลกการสื่อสารมันเปิดแล้ว ทุกคนเป็นเอกชนหมด จุดยืนของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ประชาชนมีสิทธิบริโภคฉะนั้นจึงไม่รู้สึกรู้สว่าการข้ามสื่อเป็นเหตุผลที่จะเป็นปัญหาของการครอบงำ”

2. เนื้อหา

บรรณาธิการท่านหนึ่งกล่าวว่า หากจะมากำหนดว่าสัดส่วนเท่าไหนเหมาะสมระหว่างสาระและบันเทิง ตนคิดว่าสัดส่วนบอกไม่ได้ว่าอย่างไรจะเหมาะสม “ผมกลับบ้าน ผมไม่ได้ดูข่าว ส่วนใหญ่ดูบันเทิง ดูเรื่องเบาๆ ปัญหาของคนทำสื่อที่วิวยุติศักยภาพของคน เนื่องจากการจัดการระบบหน่วยโทรทัศน์ช่องเก่าถูกรวบงำมานานโดยรัฐ ช่องสาม ช่องเจ็ดงก ดังนั้นSpring news จึงทำได้ดี เพราะคล่องตัว คนทำสื่อที่วิญถูกรวบงำมานาน คิดลึกไม่ได้คิดใหญ่ไม่ได้”

บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งมองว่า การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทยทุกวันนี้อันนั้นไม่น่าห่วง แต่ห่วงปรากฏการณ์ทางการเลือกข้างมากกว่า เพราะแม้แต่เราเองก็ถูกกล่าวหาว่าเลือกข้างสีแดงบ้าง คือในแง่วิชาชีพพออยากจะพิสูจน์ให้ได้ว่าสื่อมวลชนควรจะเป็นกลาง ยังเป็นห่วงว่าสื่อมวลชนควรจะเป็นเวทีกลางควรจะให้ทั้งความรู้ ควรจะให้ทุกฝ่ายสามารถเข้ามาใช้พื้นที่ตรงนี้ได้เปลี่ยนทัศนกันอย่างเป็นกลาง ทำอย่างไรให้สื่อจะเป็นที่ไว้วางใจ นี่ไม่ได้หมายความว่ามติชนทำได้ทั่วถึงนะอาจจะมีความผันก็ได้ ทำไงสื่อจะให้ความไว้วางใจกับสังคมว่าสื่อเป็นเวทีกลางจริงๆ เราสามารถถกเถียงเรื่องเขาพระวิหารได้อย่างรอบด้านทั้งฝ่ายเห็นด้วยฝ่ายไม่เห็นด้วย ฝ่ายเป็นกลาง

“คือตอนนี้เนี่ยเรากังวลว่าทำไมเราไม่สามารถนำเสนอทุกชนได้ ทำไมสื่อบางส่วนดีกว่า ทำไมสื่อบางส่วนจริงใจที่จะไม่นำเสนอทุกชน จะไม่นำเสนอสีแดง สื่อบางสื่อทำไมไม่นำเสนอเสื้อเหลือง แม้แต่แหล่งข่าวเองการที่จะเลือกให้สัมภาษณ์ฉบับไหนก็เกิดการเอ๊ะให้สัมภาษณ์คุณคุณมันเสื้อเหลืองนี้ เสื้อแดง มันก็เลยเกิดปัญหา ตอนนี้มีการนำเสนอว่าสื่อมวลชนไม่ต้องเป็นกลางต้องอยู่ข้างใดข้างหนึ่ง เลยคิดว่าตัวนี้อันตราย เพราะว่าเราไม่สามารถที่จะหาข้อมูลที่เป็นกลางได้จากสื่อที่ดีจริง นี่ยังไม่ต้องพูดถึงว่าสื่อกระแสหลักสื่อกระแสรองอะไรพวกนี้ ซึ่งตรงนี้ตั้งแต่เกิดวิกฤตทางการเมืองมาค่อนข้างน่าเป็นห่วงกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน”

บรรณาธิการสื่ออีกฉบับหนึ่งกล่าวว่า สื่อพยายามปรับตัวให้มีความแตกต่างระหว่างข่าวด่วนกับข่าวที่ป้อนให้กับตลาดของแต่ละฉบับ เพราะตอนนี้โซเชียลมีเดีย ข่าวด่วนหมดความหมาย บางคนไม่ต้องรับหนังสือพิมพ์ก็รู้ว่าอะไรเกิดขึ้น ดังนั้นสื่อก็ต้องปรับตัวกัน แข่งกันที่การวิเคราะห์ข้อมูล สื่อต้องปรับมีข่าวลึก มีการแสดงความคิดเห็นอย่างซื่อสัตย์กับคนอ่านบนฐานข้อมูลทั้งวันแตกต่างจากข่าวด่วนจากอินเทอร์เน็ต ทวี ไม่ใช้เขียนแสดงความคิดเห็นอย่างโคมลอย

สื่อมวลชนบางคนมองว่า ปัญหาด้านเนื้อหาของสื่อไทยอยู่ที่โครงสร้างของตลาดมากกว่า ไม่ได้อยู่ที่คนทำ สมมุติว่าจะทำหนังสือพิมพ์คุณภาพขายให้กับตลาด เรามีตลาดอยู่ไหม เราสามารถที่เราจะ

สร้างคุณค่ามันขึ้นมาได้ไหม ปัญหาคือว่า ถ้าเอาตลาดเป็นหลัก คนไทยถูกทำให้อ่อนแอมาตลอด ฉะนั้นก็ต้องบริโภคข่าวสารอะไรง่าย ๆ ฉะนั้นมันก็ต้องไปทำเหมือนกับ ไทยพีบีเอส ขึ้นมา ต้องมีทีวีเพื่อการศึกษาขึ้นมา มีช่องสารคดี มีอะไรขึ้นมา ก็ถ้าถามว่าปัจจุบันมันเป็นยังไง ก็ไม่รู้สิ ข่าวสารที่เป็นสาระมันก็เยอะนะ คนก็เข้าถึงมันได้ง่ายมากขึ้น มันอยู่ที่คนเสพไม่เสพ และควรจะวัดที่คุณภาพมากกว่าปริมาณว่าก็เปอร์เซ็นต์ และทุกวันนี้ภาคประชาชนถูกกำหนดจากผู้รับสารที่แอคทีฟ อย่างเช่น การเคลื่อนไหวกรณีเขาพระวิหาร การต่อต้านโรงไฟฟ้า

“ที่ว่ามันอยู่ที่เราไม่ควรจะมองแยกซ้ายหรือขวาได้ตอนนี้ การมองแบบ Entertainment น่าสนใจอย่างละครเนี่ยเราสามารถให้การศึกษากระบวนการผ่านละครได้ไหม การสร้างทัศนคติ ความมุ่งมั่น อะไรบางอย่างของคนในชาติผ่านกระบวนการละครได้ไหม สร้างประชาตติผ่านละครได้ไหม ได้ ผ่านกระบวนการวัฒนธรรมได้ไหม ให้อะไรเรื่องละครเกาหลีหรืออะไรต่ออะไร มันชัดเจนมากเลย ฉะนั้นไม่ควรไปมองแยกซ้ายแยกขวา เอาสิ่งเราควรใส่ใจคือเรื่องคุณภาพของข้อมูลข่าวสารต่างหาก ในความเป็นพื้นะ ในช่วงที่มันเป็นสาระ เราเคลมว่ามันเป็น content ที่เป็นสาระ จริง ๆ มันอาจจะห่วยแตกก็ได้แหละ จริง ๆ คือมันทำไม่ได้อะ คนมันเลยไม่ดู”

สื่อมวลชนมองว่า ณ วันนี้สัดส่วนเนื้อหาของไทยยังขาดอีกมาก ต้องทำสื่อหลากหลายอีกมาก ส่วนทิศทางของหนังสือพิมพ์ ณ วันนี้เป็นเรื่องเดายาก เพราะอัตราส่วนการขายหนังสือพิมพ์ต่อจำนวนครอบครัวต่ำกว่ามาตรฐานที่ควรจะเป็นมาก แต่ถ้าพูดถึงคุณภาพตนมองว่าดีขึ้นกว่า 20 ปีที่แล้วในแง่ความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะสังคมมีการตรวจสอบอยู่ ทั้งทางจดหมาย โทรศัพท์ คนทำสื่อต้องฟังซึ่งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ก็มาจากข้อ

รองบรรณาธิการบริหารท่านหนึ่งกล่าวว่า สื่ออยู่ในโลกทุนนิยมที่ต้องทำตามผู้บริโภค ทำให้มีหนังสือพวกบันเทิงดรามามาก ซึ่งจริงๆ แล้วคนทำสื่อไม่ได้ชอบ ไม่เห็นด้วยแต่เป็นอิสระทั้งของผู้บริโภคและผู้ผลิต แต่ยังมีโอกาสที่สื่อดีๆ หรือเนื้อหาดีๆ จะเกิดขึ้น อย่างเช่น ทีวีไทยมีอะไรใหม่ๆ ที่น่าดูซึ่งต้องรสนิยมของคนค่อนข้างมาก “สื่ออะไรที่อิสระ ผู้บริโภคเป็นผู้กำหนด เหมือนเพลง คุณจะต่อว่าเพลงนี้ดีหรือไม่ดี แต่ถ้าผู้บริโภคชอบเพลงไม่ดีในทัศนะของคุณ เขาก็กำหนดเองว่ายอดขายว่าดาราคนนี้จะดังกว่า”

ในขณะที่บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งกล่าวว่าต้องถ่วงดุลระหว่าง “ข่าวที่ควรรู้” กับ “ข่าวที่อยากรู้” เพราะคนอยากรู้เรื่องนางงาม ดังนั้นสัดส่วนการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์วันนี้ถือว่าถ่วงดุลได้ค่อนข้างดี มีส่วนผสมที่เหมาะสม ไม่เช่นนั้น หนังสือพิมพ์อยู่ไม่ได้ โฆษณาไม่ซื้อ ซึ่งแตกต่างจากสื่อโทรทัศน์ที่เป็นเชิงพาณิชย์ล้วน นำเสนอแต่ข่าวที่ประชาชนอยากรู้เท่านั้นแต่ข่าวที่ควรรู้ประเภทข่าว

สื่อบางส่วนไม่มีการนำเสนอ ประเด็นข่าวดีที่เกิดขึ้นจากหนังสือพิมพ์ หลังจากประเด็นชัดเจนแล้วสื่อโทรทัศน์จึงค่อยนำเสนอเป็นข่าว

“ไทยรัฐเหมือนร้านอาหารที่ถูกปากคน คนชอบเข้าไปอ่านมาก ผู้จัดการปรุงอีกแบบ”

บรรณาธิการบางท่านคิดว่า ไม่สามารถที่จะไปกำหนดสัดส่วนของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ได้ว่าสาระเท่าไร บันเทิงเท่าไรถึงจะเหมาะสมเพราะขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือพิมพ์ว่าเป็นประเภทใดและจะไปคิดแทนคนรับสารไม่ได้ อย่างเช่น โทรทัศน์ไทยพีบีเอสที่เป็นช่องสาระมีคนดูเฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยมองว่าต้องไปแก้ปัญหาความคิดของคนก่อน หนังสือพิมพ์ไม่สามารถกำหนดได้ อย่างไทยโพสต์ที่จุดยืนตัวเองเป็น ณ วันนี้ถูกกำหนดจากกลุ่มเป้าหมายด้วย เหมือนกับไทยรัฐถูกกำหนดจากกลุ่มเป้าหมายของไทยรัฐ พูดจริงๆต้องไปแก้รากฐานของสังคม

“หนังสือพิมพ์ ก็ต้องแบ่งนะ แบ่งว่าสี หรือว่าขาว-ดำ เหมือนการเมือง หรือว่าชาวตลาด ถามว่าชาวตลาดทั่วไป อย่างพวกหัวสีเนี่ย เขาก็ถ่วงดุลน้ำหนัก คือ มันก็พูดยากนะ เพราะว่า คือสังคมไทย มันเป็นสังคมแบบสอดรู้สอดเห็นเรื่องชาวบ้าน ถามว่าจะให้บังคับคนมาอ่านหนังสือพิมพ์หัวการเมือง มันก็เป็นไปไม่ได้ มันต้องชอบจริงๆ ถึงจะอ่าน ถ้าถามว่า ในหัวการเมืองนี้ เราจะให้มีบันเทิงสูง มันก็ทำไม่ได้ โดยตัวมัน มันก็ทำไม่ได้อยู่แล้ว ถามว่าไทยรัฐเนี่ย คุณมาเล่นการเมืองเยอะเนี่ย ไทยรัฐมันขายได้มัย มันก็ขายไม่ได้ สุดท้าย ถามว่า แล้วสุดท้ายมันย้อนไปหาใคร ไทยรัฐก็จับทางสังคมถูกแค่นั้นเอง ถามว่า แล้วคุณจะไปชั่งน้ำหนักยังงี้เหมือนอย่างเราดูไทยพีบีเอส นะ ถามว่าชาวบ้านดูหรือเปล่าจริงๆแล้ว ชาวบ้านทั่วไปมันก็ไม่ดู ชาวบ้านมาพิมพ์หนังสือ เอ๊ะ มายัดเยียดอะไรนักหนา เขารู้สึกอย่างนั้นนะ แต่ถามว่าเราจะรู้สึกยังงี้ เราบอกดี ชาวบ้านก็จะได้ว่ามันเกิดอะไรขึ้นบ้าง แต่เอาเข้าจริงๆชาวบ้านเขาก็ไม่ได้ดู มันก็ดูในวงแคบ ในวงอาจจะเป็นคนชั้นกลางหน่อย เขาก็ดู ไซม์มัย คนที่ชอบพอการเมืองหน่อยก็ดูพวกเอ็นจีโอ ก็ดู แต่ชาวบ้านจริงๆเขาไม่ดู ฉะนั้นการกำหนดสัดส่วนบันเทิง บางที่เราไปกำหนดไม่ได้”

ในขณะที่บรรณาธิการบริหารอีกท่านหนึ่งมองว่า สื่อหนังสือพิมพ์วันนี้มีคุณภาพมากขึ้นกว่า 20 ปีที่แล้วมาก ถึงแม้จะมีข่าวบันเทิงมาก แต่ไม่คิดว่าสารถะน้อย หากหยิบหนังสือพิมพ์มาเล่มหนึ่งอย่างไทยรัฐก็มีหน้าบันเทิงสองหน้าที่เหลือเป็นข่าว เพียงแต่อาจมีเรื่องผี เรื่องห่วย มีข่าวอาชญากรรมก็เป็นเพราะว่าหนังสือพิมพ์มีจุดขายเช่นนี้ อย่างไรก็ตามต้องทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ปรับปรุงสาระให้มากขึ้น มีบทวิเคราะห์มากขึ้น เพิ่มข่าวท้องถิ่นมากขึ้น และเนื้อหาข่าวการเมืองมากไป แต่ถ้าปรับปรุงมากเป็นเหมือนตำรา มากไป จริงๆแล้วที่เป็นอยู่ขณะนี้ถือว่าเหมาะสม อยู่ที่คนอ่านจะเอาไปใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเท่าไหน เพราะที่เป็นอยู่วันนี้ คนอ่านคนหนึ่งไม่ได้อ่านทั้งฉบับ

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ธุรกิจมองว่า โดยข้อสังเกตต้องบอกว่าเนื้อหาบันเทิงมาก สาระไม่มาก แต่เป็นไปตามกลไกของตลาดหรือความต้องการของคนรับ เพราะพิสูจน์มาพอสมควรว่าถึงที่สุดแล้วคน

ผลิตสื่อก็ไม่สามารถไปกำหนดทิศทางได้ว่าจะให้มีสาระกับบันเทิงในสัดส่วนเท่าไร การกำหนดเอาเองแบบนั้นพิสูจน์มาหลายรอบหลายครั้งว่าไม่ใช่โมเดลที่ถูกต้อง ในเมื่อถึงที่สุดแล้วมันไปอยู่ที่ความต้องการของคนรับสื่อมากกว่า หนึ่งสถานีโทรทัศน์ที่บอกว่ามีสาระ มีข่าวมีข้อมูลเยอะๆ เต็มที่เลยก็ทำได้ ปัญหา มันอยู่ตรงที่ว่าตลาดหรือคนดูหรือคนรับสื่อส่วนใหญ่ แค่ว่าอาจจะรับรู้ว่ามีช่องสถานีโทรทัศน์แบบนั้นอยู่ แต่ปัญหาวาดูหรือเปล่า หรือว่าดูมากน้อยขนาดไหน ในเมื่อความต้องการส่วนใหญ่ยังเคยชินอยู่กับการรับข้อมูลหรือข่าวสารในเชิงบันเทิง ซึ่งรับง่าย เสพง่าย สะดวกกว่า แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าข้อมูลที่เป็นสาระน้อยลง ตนยังรู้สึกว่ายุคที่ผ่านมา ความตื่นตัวในการรับข่าวสารเยอะมากขึ้นมหาศาล แต่อัตราการเติบโตที่มากขึ้นของการรับข้อมูลข่าวสาร ไม่ได้มากเท่าหรือสัดส่วนก็ยังน้อยกว่าความสนใจในเรื่องของบันเทิงและกีฬา ส่วน คุณภาพดีขึ้น แต่ว่าดีขึ้นระดับไหน อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ อย่างน้อยที่สุด สื่อสิ่งพิมพ์เป็นตัวจุดประกายที่นำเสนอข่าวในเชิงลึกมากขึ้น มีการแข่งขันกันในเรื่องมากขึ้น ข่าวเศรษฐกิจที่เมื่อก่อนเป็นแค่หน้าเล็กๆ หรือเป็นส่วนเล็กๆ เดียวนี้ถูกขยายพื้นที่มากขึ้น แล้วก็ให้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น เราไม่คิดว่าคนทั่วไปจะรับรู้เยอะหรือมีคนรับรู้ อย่างเช่นการบินไทยไปเทคโอเวอร์บริษัทสายการบิน นี่คือคุณภาพที่มันเพิ่มขึ้นของข่าวสาร

บรรณาธิการท่านหนึ่งแสดงความคิดเห็นกรณีที่มีการเสนอให้ภาคประชาชนมากำหนดสัดส่วนการนำเสนอของสื่อว่า ตนไม่เชื่อภาคประชาชนบ้านเรา ที่ดีก็คงดี แต่ที่ใช้ความเป็นภาคประชาชนแล้วก็บอกตัวเองเป็นเครือข่ายโน้มน้าองค์กรนี้ ซึ่งมันตรวจสอบพิสูจน์ไม่ได้ไม่รู้เครือข่ายของคุณองค์กรของคุณคุณมีอะไร คุณใช้คำว่าเครือข่ายองค์กรแล้วคุณก็ลงไปชาวบ้านที่เขามีความเดือดร้อนในพื้นที่เข้าไปโน้มน้าเข้าไปโน้มน้าอะไรมา คุณทำอะไร ผมไม่รู้คุณทำอะไร แต่สยามรัฐก็เปิดพื้นที่ให้สัปดาห์ละครั้ง ให้อิสระ ไม่เคยยุ่ง ไม่เคยเซ็นเซอร์ แต่ตนต้องอ่านต้นฉบับ เพราะมีเรื่องหมิ่นประมาท โดยบรรณาธิการท่านนี้มองว่าเนื้อหาหนังสือพิมพ์ไทยวันนี้ยังขาดแคลนในส่วนที่ให้ความรู้และมุมมองหลายมิติแก่คนอ่าน อย่างเช่นสยามรัฐพยายามทำอยู่แต่ยอมรับว่าทำไม่ได้มาก โดยพยายามเชิญนักคิดและอาจารย์มาเป็นนักเขียนประจำคอลัมน์ แต่ไม่แน่ใจว่าคนอ่านจะอ่านหรือไม่ ยิ่งหลังๆ คนไทยเสพสื่อง่าย พวกทีวี พวกวิทยุพวกมันง่ายเห็นแก่ตัว เอาหนังสือพิมพ์ไปอ่านแค่พาดหัวข่าว ซึ่งพาดหัวข่าวบางครั้งไม่ได้สะท้อนเนื้อหาทั้งหมด

“ผมมองว่าความแตกแยกในสังคมวันนี้ การเล่าข่าวทางทีวีมีส่วนที่เป็นจุดเริ่มต้น แต่ ณ วันนี้ผมว่ามันแตกไปเรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นคนที่อยู่ตรงกลางไม่เหลือไม่แดงเขาก็คงอยู่ตรงนั้นของเขา ดูประเด็นเห็นด้วยไม่เห็นด้วย แต่เหลืออย่างที่ผมบอกวันๆ เขาก็ไม่ทำอะไรเขาก็นั่งเฝ้าแต่ ASTV เขาอย่างเดียว แดงก็จะไปดูวอยซ์ดูโน่นแล้วแต่ศักยภาพของตัวเองดูอะไรได้ ทุกวันนี้มันเป็นอย่างนี้ไป”

บรรณาธิการบริหารเวปไซต์มองว่า ส่วนใหญ่คนเข้าถึงสื่อผ่านทีวีเป็นหลักซึ่งมีสารถน้อยมาก แม้ว่าจะมีรายการข่าวมากขึ้นแต่เนื้อหาเดิมๆ เข้าไปมาอยู่เพียง 20 กระทรวง ทั้งๆ ที่มีมูมมากมายในชีวิต

คนเราแต่ไม่มีข่าวออกมา มีข่าวชายแดนมากมายที่มีผลกระทบต่อผู้คน ฝรั่งทำสารคดีเป็นล้านๆเรื่องมีทุกประเด็น บ้านเราไม่มีเลยมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความดีความงาม ไม่มีมุมที่มันหลากหลายเพียงพอซึ่งยิ่งอีกไกลมาก คือข่าวที่เป็นสาระน้อยมากที่ไปตลกย้าความเชื่อแบบเดิมๆ เช่นวงเวียนชีวิต หรืออะไรก็แล้วแต่ที่ตลกย้าความเชื่อว่ามันเป็นเรื่องกรรมซึ่งมันก็เป็นเรื่องไสยศาสตร์ชนิดหนึ่งซึ่งมันไม่ได้สะท้อนหลักปัญญาพุทธเลย ทุกอย่างถูกทำเป็นดราม่าไม่ใช่สาระ แต่มันก็สะท้อนสังคมไทยนะเพราะสังคมไทยเองก็เครียดเกินกว่าที่จะมารับเรื่องสาระแล้ว

บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งให้เหตุผลถึงปรากฏการณ์ที่มีหัวหนังสือพิมพ์บันเทิงมากขึ้นในปัจจุบันนี้ว่า เป็นเพราะคนชอบเสพ พร้อมกับให้ข้อสังเกตว่า ถ้าวันไหนที่การเมืองร้อนแรงบันเทิงจะง่อย ช่วงสื่อเหลืองสื่อแดง การเมืองร้อนมาก แต่บันเทิงง่อยมาก ไม่มีข่าวอะไรเลยมีแต่ข่าวการเมืองทุกวัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสังคมอยู่ภายใต้กระแส อย่างกรณีฟิล์มกับแอนนี่ ทำไมเป็นกระแสสังคมขึ้นมาได้ นอกจากความเป็นตัวตน คนดัง ความเป็นฟิล์มแล้ว มันมีการต่อสู้ทางเรื่องเพศ หรือเรื่องอะไรด้วยหรือเปล่า หรือเรื่องผลประโยชน์ที่อยู่ภายใต้

“ณ ขณะนี้ ข่าวบันเทิงร้อนแรง ข่าวการเมืองก็จะเงียบ นี่เขาไประเบิดตั้งก็ถูก ใครเป็นผบ.ทบ. เกือบ โดนแอนนี่ ฟิล์มดีหมดเลย หรือผอ.ช่อง5 เปลี่ยน ก็เงียบ มันจะสลับกัน มันเป็นเรื่องของกระแส มันไม่ใช่เป็นเรื่องของการเมืองอย่างเดียว เป็นเรื่องศาสนาด้วยไง ถ้าศาสนา พระมาแรง ขอให้ดูกระแส อย่างกระแสไหนที่มาแรง อย่างสื่อเหลือง สื่อแดง มันเป็นกระแสสังคม ที่ร้อนแรงมาก”

และยังบอกอีกว่า การนำเสนอข่าวทุกวันนี้เหมือนเรียลลิตีที่จะมองว่า วันนี้คนตื่นขึ้นมา มันจะมีตัวละครตัวไหนโผล่มาอีก มันเหมือนดูละครเรื่องหนึ่ง จริงๆละครตัวหลักก็คือ มีแค่สองคนเอง แต่เรากำลังจะดูละครเรื่องหนึ่ง แล้วทุกคนรู้สึกสนุก ชื่น จริงๆ ลองไปถามใครต่อใคร เช่น คือคนทุกคนมีทั้งมุมมืด มุมสว่าง อยากให้สื่อลดเนื้อหาความรุนแรงลงไป พร้อมกับยอมรับว่า ทุกวันนี้คนทำสื่อมีการแข่งขันกันไม่เหมือนเมื่อก่อนจะเป็นเพื่อนกันมากกว่านี้ เกิดสภาพฐานันดรของสื่อ สื่อบางสื่อเป็นหนังสือพิมพ์หัวเล็ก บางสื่อก็เป็นหัวใหญ่ อย่างไรก็ตาม สื่อวันนี้มีการพัฒนาในเรื่องเครื่องมือมาก และคุณภาพเนื้อหาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์บันเทิงมองว่า สื่อไม่มีคุณภาพมากกว่า คือเมื่อไหร่มีคุณภาพ จรรยาบรรณมาเอง สื่อมีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพองค์ประกอบอยู่ที่คนทำสื่อ คนทำสื่อทุกวันนี้คุณภาพหรือระดับความรู้ยังไม่พอ ยกตัวอย่างง่ายๆ อย่างข่าวการเมือง หรือบันเทิง เป็นข่าวกระแส ข่าวตลกปกป้อง ข่าวสัมภาษณ์กันไปสัมภาษณ์กันมา เป็นความคิดเห็นมากกว่าที่จะแสวงหาความจริง

ต่างคนต่างไปสะเปะสะปะภายใต้ไร้ออบเชย ไม่ได้ชี้นำสังคม แต่เป็นการตีหัวเข้าบ้านมากกว่า มันเหมือนกับเราไม่พอใจตรงนี้ก็อัดตรงนี้ เหมือนเป็นสื่อสี่ไป เหมือนว่าฝ่ายนั้นตรงข้ามก็เลวทั้งปี ฝ่ายนี้

ตรงข้ามเขาทำดี มันก็เลว ซึ่งสภาพนี้เข้ามาถึงในบันเทิงแต่บันเทิงจะน้อยไม่เหมือนการเมือง บันเทิงแม้จะไม่ใช้วิธีการเมือง เป็นสีของผลประโยชน์

“คุณไปปรับเงินเขามาแล้ว แล้วคุณจะเขียนด่าเขาก็ไม่ได้ มันก็ต้องว่าดี แม้อาราก็ไม่ดีคุณก็ต้องยกย่องว่ามันดี เพราะว่ามันมีผลประโยชน์เข้ามา แม้จะไม่ใช้เป็นเรื่องของการเมือง เรื่องของอำนาจ แต่บันเทิงก็เป็นเรื่องของผลประโยชน์”

ภาคประชาชนกำหนดสัดส่วนเนื้อหา

ประเด็นนี้สื่อมวลชนบางคนถามกลับว่า คำถามอันเดียวคือภาคประชาชนคือใคร คืออะไร เดียวนี้นิยมเรื่องคนดีเรื่องอะไรต่างๆ มันเริ่มตั้งคำถามกันมาก จะเอามาตรฐานอะไรมาใช้ตรงนี้ ซึ่งตนเห็นว่าทัศนะมันควรจะมิอะไรแปลกๆ ใหม่ๆ อย่างเช่นถ้าทีวีทีวีไทยเป็นทางเลือกเหมือน UBC เท่านั้นพอ เพราะถ้าการทำเช่นนี้ถูก คนก็จะไปดูกันมาก

“อะไรคือเสียงส่วนใหญ่ หรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่บังเอิญมาสนใจเรื่องสื่อมากก็เลยจับกลุ่มแล้วบอกว่าเขาคือตัวแทนภาคประชาชน ซึ่งบางทีก็โดยตั้งคำถามว่าจริงหรือเปล่า ซึ่งผมไม่มีปฏิเสธ คนกลุ่มนี้นะผมชอบทัศนะเขาแต่ผมตั้งคำถามว่ามันเหมือนกับคนผูกขาดหรือเปล่า ปล่อยให้คนอื่นลองคิดจริงๆ หรือเปล่าว่าภาคประชาชนคือใคร”

สำหรับประเด็นการให้ภาคประชาชนกำหนดสัดส่วนเนื้อหาสื่อ บรรณาธิการบางท่านมองว่า การที่ภาคประชาชนเข้ามากำหนดเนื้อหาของสื่อได้น้อย ไม่ได้เกิดจากคนทำสื่อจำกัด แต่เกิดจากความสามารถของภาคประชาชนเองที่จะเข้ามาหรือเปล่า เป็นเรื่องของการมองปัญหาที่ไม่เหมือนกัน ด้วย อย่างภาคประชาชนมองปัญหาเป็นจุดๆ ไม่มองปัญหาภาพรวม แต่สื่ออย่างไทยโพสต์มองปัญหาภาพรวม ไม่สามารถไปแก้ปัญหาคือเป็นจุดๆ ได้ ก็คือแก้ไม่จบสิ้น ดังนั้นข่าวออกมาในลักษณะตรวจสอบการทำงานของภาครัฐมากกว่า

“เป็นไปได้ยาก และไม่น่าจะใช้ทางแก้ปัญหานี้ ต้องถอยกลับไปหาลักษณะเดิมว่า สิ่งที่สังคมต้องการคือต้องการให้สื่อมีอิสระหรือไม่ หรือต้องการให้มีใครกลุ่มหนึ่งมากำหนดทิศทางให้สื่อ ต้องกลับมาใจทบทวนก่อน อย่างที่เชื่อกันมาตลอดว่าถ้าปล่อยให้สื่อทำหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ สังคม ภาคประชาชน ก็จะได้ประโยชน์จากการทำหน้าที่ได้อย่างมีอิสระเต็มที่ของสื่อ หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ สื่อแต่ละสื่อ ช่องโทรทัศน์แต่ละช่อง มีกลุ่มลูกค้ามีฐานลูกค้าที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งมันไม่ได้หมายความว่าสื่อเหล่านั้นจะเข้าไปครอบงำคนได้ทั้งหมด และโดยตลาดที่เป็นตลาด mass ก็เปิดกว้างอยู่แล้ว ก็เลยนึกไม่ออกเหมือนกันว่าภาคประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางหรือกำหนดเนื้อหาของสื่อ” สื่อมวลชนท่านหนึ่งกล่าว

แต่ก็มีสื่อมวลชนบางท่านมีความคิดเห็นว่าภาคประชาชนมีบทบาทอยู่พอสมควร

“ไม่สามารถกำหนดได้เพราะบ้านเรามีเสรีภาพ ถ้าคุมมากเกินไปจะกลายเป็นประเทศสังคมนิยมที่กำหนดจากรัฐว่าสัดส่วนข่าวเท่านี้ และไม่จำเป็นต้องเพิ่มบทบาทของภาคประชาชนให้มีส่วนในการกำหนดเนื้อหาของสื่อ ที่เป็นอยู่วันนี้ภาคประชาชนมีบทบาทพอสมควรแล้ว”

สื่อมวลชนส่วนใหญ่มองว่าทุกวันนี้สัดส่วนเนื้อหาสื่อถูกกำหนดโดยตลาด

“คนซื้อเป็นนักธุรกิจ กรุงเทพฯธุรกิจเป็นหนังสือพิมพ์ขายนักธุรกิจ จึงขายข่าวเศรษฐกิจ ความเคลื่อนไหวในแวดวงธุรกิจหนังสือพิมพ์ตอบสนองต่อตลาด ตลาดก็คือผู้ซื้อ และคนทำสื่อต้องมีมาตรฐานด้วยว่าเขาจะผลิตสินค้าแบบไหน”

“สัดส่วนของเนื้อหาเป็นไปตามกลไกตลาด ไม่สามารถฟันธงได้ว่าสาระหลัก บันเทิงสื่อบ เพราะในเมื่อพื้นฐานของผู้บริโภคบ้านเราต้องการเสพบันเทิง คนผลิตสื่อบันเทิงอาจจะหลัก หรือสื่อบ ก็อาจมีสาระเข้ามาบ้าง ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละสื่อ สังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมการเมือง เศรษฐกิจ ภาวะปฏิบัติมันทำให้คนเครียด การคลายความเครียดหรือการแสวงหาทางออกอย่างหนึ่งต้องเสพบันเทิง คือคุณอยากคลายตรงนั้นไป ทำให้สื่อบันเทิงเกิดขึ้นมามาก ไม่ว่าเศรษฐกิจจะดี การเมืองจะเครียด คนก็เสพบันเทิง”

ทิศทางของสื่อไทย

ประเด็นนี้ค่อนข้างมีความคิดเห็นที่หลากหลาย สื่อมวลชนมองว่า เนื้อหาของหนังสือพิมพ์เป็นตามกลไกตลาดคือ ผู้บริโภคเป็นผู้กำหนดว่าต้องการแบบไหน “หนังสือพิมพ์มันเหมือนศิลปินกร้อง ต้องอยู่กับคนอ่านอันนี้ต้องอยู่กับผู้ฟังผู้ชม อันนี้ต้องอยู่กับคนอ่านถ้าวันหนึ่งจุดยืนคุณเริ่มโดนคนอ่านปฏิเสธคนอ่านเขามีสิทธิเลือกจะจ่ายเงินให้เรา เขาก็จะมีสิทธิเลือกเองว่าเขาเราไม่เอา ถ้าทราบใดที่เขายังเอาเราก็แปลงว่าจุดยืนเราตรงกับความรู้สึกของเขาหรือคนกลุ่มนี้”

รองบรรณาธิการท่านหนึ่งเล่าว่า ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์และคนมองว่าเราเป็นแดงกลับกลายเป็นยอดขายเราขึ้นมาก ชนิดที่ไม่มีเหลือคั้น อาจเป็นเพราะว่า ยิ่งรัฐบาลปิดมากเท่าไรคนอยากรู้มากเท่านั้น เราทำหน้าที่เปิดสื่อนี้ขึ้นมาให้มีพื้นที่เท่านั้นเอง เหมือนข่าวสดให้พื้นที่ข่าวตรงนี้เยอะขึ้น เพราะพื้นที่สีแดงโดนปิดจากสื่ออื่น ฉะนั้นมันไม่ได้หมายความว่าเราเป็นสีแดงแต่เราเปิดพื้นที่ให้สีนี้มีโอกาสอยู่ซึ่งเป็นเรื่องปกติของสื่อควรจะต้องเปิดอยู่แล้วเท่านั้นเอง

สื่อมวลชนบางคนมองทิศทางของสื่อไทยว่ายังคงเป็นสื่อท้องถิ่นไม่สามารถเป็นสื่อสากลได้ เพราะข้อจำกัดเรื่องเงินทุนน้อย ทำให้ไม่สามารถที่จะทำสื่อแบบ CNN ได้ และสื่อไทยเคยชินกับความเป็นท้องถิ่นของเรา

สื่อมวลชนรายหนึ่งมองว่า ทิศทางของหนังสือพิมพ์ต้องสร้างความแตกต่างให้ชัดเจนว่ามามีเนื้อหาที่แตกต่าง และเราก็มองในระยะยาวอาจจะเป็นข้อดีก็ได้ ถ้าสมมติหนังสือพิมพ์ในเครือเราพิสูจน์ให้เห็นว่าเราเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง ไม่เอนเอียง ไม่ใส่ความคิดเห็น ทศนคติแล้วอ้างอิงได้ มีฐานข้อมูลให้สืบค้นได้ ชักวันหนึ่งหรือในโอกาสต่อไปคนรับข้อมูลข่าวสารอาจจะตระหนักได้มากขึ้นว่าแทนที่คุณรู้เร็วจากเว็บไซต์ จากทีวีมีเดีย แต่ข้อมูลจากไหนไม่รู้ อ้างอิงจากใครได้รีเปล่าไม่รู้ รวมคอมเมนต์รวมความคิดเห็นของใครต่อใครมาบ้างก็ไม่รู้ สิ่ง que สื่อสิ่งพิมพ์จะให้ความแตกต่างได้ก็คือลักษณะนี้

นำเสนอเนื้อหาข่าวสารที่รุนแรงและกี่ยุยก่อให้เกิดความแตกแยก

สื่อมวลชนมองประเด็นนี้ออกเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งยอมรับว่าการทำงานของสื่อปัจจุบันมีส่วนสนับสนุนสร้างความแตกแยกทางสังคม เป็นตัวเร่งให้สังคมแตกแยก ส่วนที่สองก็รับกึ่งปฏิเสธโดยยอมรับว่า สื่อเสริมให้ขัดแย้งมากขึ้นแต่ทั้งนี้สื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ส่วนที่สาม ปฏิเสธและมองว่าสื่อกำลังทำหน้าที่รายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงก็คือ สังคมแตกแยกอยู่แล้ว เพียงแต่รายงานให้ประชาชนรับทราบ เป็นเรื่องที่ประชาชนไปตีความเองว่าจะคิดอย่างไร แต่ทั้งสามส่วนมองเหมือนกันว่าต้นตอความแตกแยกมาจากนักการเมือง ส่วนประเด็นสื่อประสานความแตกแยก ส่วนใหญ่มองในมุมเดียวกันว่า ไม่ใช่หน้าที่ของสื่อ สื่อไม่ได้มีหน้าที่ประสาน แต่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

บรรณาธิการท่านหนึ่งยอมรับว่า สื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดเป็นตัวเร่งให้เกิดความแตกแยกในสังคม เป็นปรากฏการณ์ที่น่าเป็นห่วง เพราะว่าตอนนี้ไปกันหมดทั้งสังคมแล้ว คือเราอยากจะหาอะไรที่เป็นหลักเราอยากจะฟังนักวิชาการที่พอเชื่อถือได้ เราอยากมีสื่อที่น่าเสนอได้รอบด้านมากขึ้น การที่มติชนถูกกล่าวหาว่าเป็นแดงบ้างเป็นเหลืองบ้างเป็นอะไรก็แล้วแต่ มันอาจจะเป็นการบกพร่องในการที่เราไม่สามารถทำหน้าที่อย่างเป็นกลางได้ ซึ่งเราควรจะปรับปรุงตรงนั้นมากกว่าแต่คงจะไม่ยอมว่าคุณเป็นเสื้อแดงเสื้อเหลือง และการที่มติชนนำเสนอเสื้อแดงหรือว่าพยายามจะหาข้อมูลที่มันเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเสื้อแดงมากไม่ได้สะท้อนว่าอยู่ข้างเสื้อแดง เพียงแต่มองว่าเวทีของเสื้อแดงมันไม่มี การที่เข้าไปช่วยนำเสนอออกมาเพื่อสร้างความสมดุลกับฝ่ายรัฐ

“เรากลับถูกตราหน้าว่าเป็นเสื้อแดงเราถูกโจมตีหนักถึงขนาดที่ว่าเป็นพวกล้มเจ้า ทั้งที่เราคิดว่าสื่อมวลชนมันควรจะเป็นเวทีกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คือในบางมุมอาจจะมีฝ่ายที่เราไม่จุดยืนอย่างนั้นแล้วเรานำเสนอเนี่ย เราอยากให้มุมมองที่เราไม่นำเสนอเนี่ยเราอยากให้เราอยากให้มันสะท้อนอย่างนั้นจริงๆ คือตอนนี้คนในสังคมมองอย่างนั้นนะ คุณต้องยอมรับเขาด้วยเสื้อแดงเขาคิดอย่างนั้น เสื้อเหลืองเขาคิดอย่างนั้น เสื้อน้ำเงินคิดอย่างนั้น คนหลากหลายคิดอย่างนั้น

แต่ตอนนี้เนี่ยมันกลายเป็นว่าเสียทุกคนถูกเซทหมดแล้วว่ามันจะเป็นยังไง ทั้งที่ในส่วนพูดเรา ยืนยันว่า หนึ่งเราพยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าสื่อมวลชนต้องเป็นกลางให้ได้”

“ถามว่าแกว่งมัย คือมันก็ต้องกลับไปจุดยืนเดิมว่าทำไมเราเองเราได้นานนี้ เป็นเพราะว่าเรา เราจะต้อง balance อะไรมากขึ้นหรือเปล่า คือมันต้องตั้งคำถามตัวเองอยู่แล้ว ถามว่าพอใจถ้าในรู้สึก ส่วนตัวก็ยังไม่พอใจ ไม่พอใจที่ว่าทำไมมติชนต้องเป็นภาพแดง ทั้งที่คนทำงานเนี่ยเรารู้สึกว่ามันเป็นการ ปฏิบัติหน้าที่โดยปกติอยู่แล้ว คือเราตั้งคำถามมากกว่าว่าเรา balance ไม่ดีเกินไปหรือเปล่าหรือว่าไ้ แต่ความรู้สึกจนเราเป็นแดงเนี่ยมันไม่มีหรือว่ามีก็ขอให้บอกว่ามันเป็นความรู้สึกส่วนตัวได้มัย แต่เวลา คุณเขียนข่าว เวลาคุณ balance ข่าว เวลาคุณนำเสนอบทความ เราขอให้มันเป็นอยู่โลกของความอย่าง น้อยๆ ก็พอมีสองฝ่ายอ่านได้มัย แต่ที่พี่กังวลเนี่ยบรรทัดฐานของการประเมินเนี่ย ในขณะที่บางฉบับเนี่ย ไม่มีพื้นที่ให้กับฝ่ายตรงข้ามเลยแล้วเขาใช้ตัวนั้นมาเป็นบรรทัดฐานในการประเมินคนอื่นหรือเปล่า มันทำ ให้เรากลายเป็นแดง”

“กับการที่เขาบอกว่าเขาคือความถูกต้องเนี่ย แต่เราเองว่ามันไม่ใช่เนี่ยว่า มันก็ควรจะมีคำถาม เหมือนกันเหลืองดีจริงหรือเปล่า แดงเลวจริงหรือเปล่า มันเหมือนกับว่าคุณทำสื่อคุณควรจะ ตัดสินได้ว่าทักษิณเลว คุณก็ไม่ควรจะเข้าข้างทักษิณ แต่เรากลับมองเองว่า เอ๊ะทำไมประชาอีก ส่วนหนึ่งไม่ใช่จำนวนน้อยๆ เลยเขายังชอบทักษิณ มันมีอะไรอยู่ในตัวทักษิณ ตัวนี้เราก็จำเป็นที่ จะต้องไปหาคำตอบมาเหมือนกัน การที่เราไปหาคำตอบเนี่ยมันไม่ได้หมายความว่าเราเห็นด้วย กับทักษิณ คุณแปลกใจมัยทำไมคนอีสานเขายังชอบทักษิณอยู่ มันแสดงว่ามันไม่ใช่เรื่องขาวดำ แล้วหละ มันต้องมีอะไรสักอย่างที่เราต้องสะท้อนตรงนั้นออกไป แต่พอเราสะท้อนออกไปเนี่ยมัน ก็กลายเป็นว่าคุณเปิดพื้นที่ให้”

การที่สื่อถูกมองว่าเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดความแตกแยกในสังคมเป็นการทองที่ถูกต้องแล้ว สื่อ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ต้องกลับไปทบทวนว่ากลไกของตลาดมันเป็นแบบนี้ เพราะฉะนั้นคุณภาพใน การรับสื่อของคนหรือผู้บริโภคที่เป็นปัญหา สังคม ผู้รับสารกำลังอยู่ในกระบวนการที่จะต้องเรียนรู้ว่าใน ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารที่มันเยอะมากทุกวันนี้คุณควรจะเลือกอะไร รับอะไร หรือใช้วิจารณญาณในการ รับสื่อพวกนั้นอย่างไร “ผมว่าปัญหาที่มันเกิดขึ้น ความขัดแย้งในสังคม ประเทศชาติ อะไรพวกนี้เนี่ย สื่อ เป็นสาเหตุ ใช่ครับ ถูกต้อง เพราะว่าสื่อมีเยอะ คนเข้าถึงสื่อได้มากขึ้น รับสื่อเยอะขึ้น แต่ขาด วิจารณญาณในการคิด ในการไตร่ตรอง ในการที่จะประเมินว่าอันไหนถูก อันไหนคือข้อเท็จจริง อันไหน คือความคิดเห็น”

บรรณาธิการบริหารท่านหนึ่งกล่าวว่า สื่อไม่ได้เป็นคนที่ทำให้ทุกอย่างเกิดขึ้น สื่อเพียงแค่รายงานไปตามสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ยอมรับว่าพาดหัวแรง ก็มีบ้าง แต่ถ้าคนส่วนใหญ่ที่เสพสื่อจะรู้ถึงความแตกแยกความเกลียดชังที่มีทั้งสองฝ่ายส่วนใหญ่มาจากส่วนหน้าของแต่ละฝ่ายมากกว่า แต่มีบางอย่างที่สื่อพยายามช่วย อย่างที่เดอะเนชั่นบางครั้งพยายามช่วยด้วยซ้ำไป เช่นรูปหรืออะไรที่ทำให้เกลียดชังไม่นำมาตีพิมพ์โดยตีพิมพ์ในส่วนที่ให้ความรู้สึกกลางๆ

“บางคนอ่านตรงนี้ รู้สึกว่าเกลียดคนนี้ คนนี้เป็นฆาตรกร หรือโกง มันมีอยู่บ้างแต่มันเป็นแบบตามน้ำมากกว่า แต่ที่มันเกิดขึ้นจริงๆ มันไม่ได้เกิดจากสื่อ ป็นเพียงข้ออ้างเพราะสื่อไม่ได้ไปปะทะเปิดไฟ ไม่ได้ไปปิดถนน ไม่ได้เอาทหารออกมาปฎิวัติ”

สื่อมวลชนบางท่านยอมรับว่า ทุกวันนี้สื่อนำเสนอข่าวรุนแรงก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม แต่ควบคู่ไปกับเสรีภาพ ถ้าให้เสรีภาพ จะเห็นข้อมูล จะมีความหลากหลายมากขึ้น คนจะอ่าน คนจะวินิจฉัยกันได้ ตอนนี้สังคมกำลังวินิจฉัยว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นเป็นสินนั้นเป็นสินนี้ เพราะว่าอะไร เพราะมีการให้ข้อมูลที่ไม่เหมือนกัน อ่านแล้วมีการเปรียบเทียบ นั่นเป็นเสรีภาพของเขา อย่างเช่นการขึ้นปกของนิตยสารลักซ์ฉบับ ลองไปอ่านดูข้อเขียนความเป็นเหตุเป็นผลมันก็ไม่มี แต่นั่นก็คือเสรีภาพ คนจะเข้ามาควบคุม สังคมก็เข้ามาควบคุม สังคมก็เข้ามาตั้งคำถามว่าทำไมอย่างนี้ได้ยังงี้ ตั้งคำถามไปที่คนทำ ตั้งคำถามไปที่เจ้าของ แล้วมีการตัดสินใจจะอ่านเล่มนั้น ไม่อ่านเล่มนี้ แต่ที่จริงกว่า คือ ตอนนี้ทุกคนเป็นสื่อมวลชน และนิยามของสื่อมวลชนไม่ได้เป็นไปแบบเดิมอีกต่อไปแล้ว สื่อมวลชนไม่ได้แปลว่า คนที่ประกอบอาชีพสื่อมวลชนหรือว่ามีการสื่อสารผ่านกระบวนการหรือช่องทางขนาดใหญ่อีกต่อไปแล้ว เพราะปัจจุบันนี้ clip block sms twitter facebook ฉะนั้นทุกคนเป็นสื่อ เป็นเจ้าของสื่อ เป็นสื่อเอง ซึ่งถ้าเป็นสื่อกระแสหลักถูกควบคุมโดยจริยธรรม ถูกควบคุมโดยสมาคมวิชาชีพ ถูกควบคุมโดยบริษัท ถูกควบคุมโดยกองบรรณาธิการข่าว ถูกควบคุมโดยหัวหน้างาน ถูกตรวจสอบมาอย่างดีแล้ว แต่ที่มีปัญหา คือพวกที่ไม่ได้อยู่ในระบบพวกนี้ พวกที่มีเสรีภาพ และไม่ได้ถูกควบคุมความรับผิดชอบอื่นๆ ใครก็ได้รวมกลุ่มกันขึ้นมา แล้วจัดตั้งเว็บไซต์ขึ้นมาไปแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ปล่อยข่าวได้

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งมองว่า กับเหตุการณ์ที่ผ่านมาหนังสือพิมพ์ไม่รู้จักยับยั้งที่เตือนดึงให้คนเกิดสติ ไม่ได้สุดขั้วสุดโต่ง อยู่ที่ผู้บริโภคเป็นคนเลือกและตนเห็นแล้วว่าสังคมไม่ค่อยเลือกอะไรที่อยู่สุดปลาย 2 ด้าน แต่คุณลักษณะพิเศษของสุดปลายไม่ว่าจะเป็นที่ไหนในโลกคือมันเสี่ยงดังมันต้องตะโกนเพราะมันอยู่ไกลมากอยู่ไกลจากคนส่วนใหญ่ต้องตะโกน คนก็จะรู้สึกเสี่ยงดังแต่ถามว่ามีอิทธิพลมากน้อยแค่ไหน ตนมองว่ายิงนาน เพราะลูกตุ้มเวลามันแกว่งไปแกว่งมามันจะเหมือนสังคมต้องหาจุดยืนจุดสมดุล แต่ตามธรรมชาติคือมันต้องแกว่ง มันจะไม่ไปอยู่จุดปลายมันจะไม่ไปค้างอยู่ตรงนั้น มันจะใช้เวลาอยู่ตรงกลางนานที่สุดเหมือนกันเหมือนสื่อเหมือนการบริโภคสื่อ

ทุกวันนี้คนมองภาพสื่อแบบเหมารวมว่าสื่อแย่ ควรที่จะวิจารณ์ให้ชัดลงไปว่าสื่อไหน อย่างเช่น ถ้าระบุว่าเรา ก็ต้องถามว่าคิดอย่างไรและช่วยยกตัวอย่างว่าตรงไหนที่บอกว่าเราแย่ตรงไหนที่ไม่ถูกใจ และจะให้อธิบายไหม “ตอนนี้ความน่ากลัวของสังคมไทยคือ สังคมที่มันอยู่ระหว่างคือมันใช้อารมณ์มากกว่าใช้ข้อมูลคุณยังไม่ทันศึกษาให้ครบเลยคุณอ่านหนังสือยังไม่จบเล่มคุณอ่านหนังสือพิมพ์ไม่จบคุณวิจารณ์ได้แล้วเป็นพรรคเป็นพรรคนี่อันตรายนะผมก่อนจะพูดผมต้องอ่านหนังสือพิมพ์วันละ 16 ฉบับทุกวันเพื่อจะบอกว่าเพื่อนฝูงมันคิดยังไงวิจารณ์เริ่มต้นยังไม่กล้าวิจารณ์เลยต้องเก็บข้อมูลให้ครบก่อน เพราะฉะนั้นอย่างง่ายวิจารณ์ง่ายแล้วมันน่ากลัว”

สื่อมวลชนบางฉบับยอมรับว่า จริง สภาพทุกวันนี้ชัดเจนว่า ASTV เมเนเจอร์ เป็นฝั่งหนึ่ง ของสื่อแดงเป็นอีกฝั่งหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่สื่อเพราะว่ามันด้านเดียวไป สื่อต้องมีความเป็น 2 ด้านและเปิดให้อีกฝ่ายหนึ่ง แต่ถ้าไปจิกหัวอีกฝ่ายหนึ่งเลวร้ายแล้วตัวเองดีหมดและที่สำคัญไม่มีความเป็นกลางพอ สภาพเช่นนี้เป็นตัวเร่งและเล่นกับรสนิยมคนดูที่เอามัน ถามว่าดูบ่อยๆแล้วมันเปลี่ยนไหมเปลี่ยนได้แน่นอน ตนมั่นใจมากเลยดูซ้ำๆอย่างนี้ก็มีผล

“สังคมมีสิทธิมอง ฝ่ายที่ไม่ชอบสื่อมันบอกว่าสื่อมันปลุกกระดม ให้ดูที่พฤติกรรมและบ้านปลาย เป็นเครื่องพิสูจน์ ถึงแม้ต้องใช้เวลาพอสมควร สิ่งที่น่าสนใจสังคมได้คิด เช่น ใช้สโลแกนว่า “ยามเฝ้าแผ่นดิน” เราต้องเจอเหตุการณ์แล้วร้องบอกลูกบ้านต้องใช้เวลา มีความรุนแรงในการใช้ถ้อยคำในการไฮปาร์ค มีกลุ่มจัดตั้งที่เรียกว่า สื่อเทียมมาจัดการกับสื่อที่อยู่รายงานตรงข้าม ทำให้ประชาชนเกิดความสับสนวุ่นอะไรคือสื่อ อะไรคือการปลุกกระดม จนกระทั่งเกิดมีสื่อแดงและโทรทัศน์พีทีวี ทำให้สังคมชัดเจน”

สื่อมวลชนบางท่านยอมรับว่า เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ เพราะสื่อเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนแยกเป็นสองฝ่าย และมีความขัดแย้งเกิดขึ้น สื่ออาจจะเป็นตัวเสริมให้มันขัดแย้งมากขึ้นก็เป็นไปได้ เพียงแต่ว่าเราจะมองยังไง ว่าสื่อทำไมสร้าง ถ้ามองอีกมุมว่า สื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง มันอาจจะไม่ถูกต้องของทุกฝ่าย แต่มันถูกต้องตามครรลองของมัน เพียงแต่ว่าคนเสพตีความไม่เหมือนกัน ถามว่าการให้ความถูกต้อง บางทีก็คือการเข้าไปยุ่งเหมือนกัน

“ถามว่าสื่อเนี่ยมันก็ต้องลงไปในความขัดแย้งคุณไม่สามารถที่จะลอยไปข้างบนได้ ถามว่าสื่อเป็นตัวก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือเปล่า มันไม่ขนาดนั้น ก็อย่าลืมนะ เวลาสื่อพูดถึงเรื่องความขัดแย้ง มันก็คือ มีความขัดแย้งจริงๆเกิดขึ้นนะ ใช่มั้ย มันไม่ได้ว่าสื่อพูดถึงความขัดแย้งโดยที่ไม่มีความขัดแย้ง คือถ้าคุณมองว่าสื่อให้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในเรื่องนั้นๆว่าข้อเท็จจริงเป็นยังไง ถ้าสังคมต่างมีสามัญสำนึกในการไตร่ตรองปัญหามากพอเนี่ย มันก็ไม่เกิดความขัดแย้ง แต่ถามว่า ถ้าสังคมมันแบ่งฝ่ายอย่างเนี่ยมันก็เหมือนคุณเอาอะไรชักอย่างโยนลงไปแล้วให้มันตีกัน”

“ถามว่าคนกำลังดีกัน สื่อก็นั่งพับเพียบพิมพ์ก็อกแก๊กๆ ไม่มีอะไร แต่ถามว่ามันเป็นความจริงรึเปล่า มันก็ไม่ใช่ เมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้น อย่างเผ่าทางเวดัลเทรดอย่างนี้ เช่นทรัลเวดัล อย่างนี้เราเอาภาพมันมาลง ถามว่ามันรุนแรงมั๊ย มันรุนแรงก็คือมันรุนแรงในตัวของมันเพียงแต่ว่าบางที่คนนอกมองเข้ามาว่าสื่อสามารถทำอะไรได้ทุกอย่างสามารถที่จะสร้างความแตกแยก สามารถที่จะทำ มันไม่จริงหรอก สื่อมันไม่ได้มีอิทธิพลขนาดนั้นพวกคนทำสื่อจะรู้ดี เพราะเราไม่ได้มีอิทธิพลขนาดนั้น แต่ว่าถ้าคนเสพสื่อเนี่ยมันไปตีความไม่เหมือนกันมันมีปัญหา มันต้องกลับไปตีพื้นฐานของสังคมไทยว่ามันเป็นยังไง กลายเป็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างเนี่ย มันเกิดปัญหาว่าพื้นฐานของสังคมไทยมันไม่ดี มันอยู่ที่พลเมืองว่าคนคุณมีคุณภาพแค่ไหน เพราะเราเห็นแล้วว่าปีหนึ่งอ่านหนังสือเจ็ดบรรทัดอย่างเนี่ย มันเห็นใจว่าคนมันไม่มีคุณภาพเพราะอะไร”

“สังคมไทยเป็นสังคมหลังข่าว เหมือนละครหลังข่าวช่อง 3 ช่อง 7 ทำโมละครไทยไม่สามารถทำแบบละครเกาหลี ที่สามารถทำการเมืองแล้วไปอยู่ในวิถีชีวิตคนได้ แต่เราไม่ได้ทำ ส่วนหนึ่งเป็นการปล่อยปะละเลยของสื่อ ปัญหาคือ เหมือนกับเราต้อนแกะ เหมือนหมาต้อนแกะ คือกว่าจะเข้าประตูได้เนี่ยใช้เวลานานนะ เดี่ยววิ่งไปทางโน้นเดี๋ยววิ่งมาทางนี้ ฉะนั้นมันไม่ง่ายหรอก คือการแก้ปัญหาสังคมมันมุ่งแต่สื่อไม่ได้มันต้องมุ่งที่ตัวปัญหาของสังคม จะมาว่าสังคมเป็นแบบไหน สื่อเป็นแบบไหน สังคมก็เป็นแบบนั้น นักการเมืองก็เป็นแบบนั้น “

ในขณะที่สื่อมวลชนบางส่วนมองว่า สังคมไม่ได้แตกแยกเพราะสื่อ สังคมแตกแยกอยู่แล้ว สื่อเพียงแต่มารายงาน แต่เนื่องจากสื่อถูกคาดหวังในสังคมว่าต้องเป็นสื่อคุณภาพ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว สื่อรายงานน้อยกว่าความเป็นจริงที่เกิดขึ้นที่สื่อเข้าไปไม่ถึงในบางความขัดแย้งเลยไม่ได้เล่านักการเมืองมากกว่าที่เป็นตัวทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม 100% ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งจนถึงปัจจุบัน

บรรณาธิการท่านหนึ่งมองว่าสื่อเป็นเพียงตัวส่งผ่าน ต้นตอมาจากการเมือง ณ วันที่แตกแยกกันมาจากการเมืองไม่ใช่มาจากสื่อ มาจากฝ่ายการเมืองที่ใช้สื่อมากกว่า ถ้าการเมืองไม่เล่นแบ่งชั้นแบ่งฝ่าย การเมืองสื่อถูกใช้เนื่องจากช่องว่างของสื่อที่ยังไม่มีแผนแม่บทสื่อ เป็นช่องว่างที่ทำให้เกิดสิ่งที่ถูกนำไปใช้ในการเมืองเพราะว่ามันเกิดขึ้นมาในช่วงนี้พอดี ช่วงที่มีวิทยุชุมชน ดาวเทียม ถ้ามันมีขึ้นมาจะได้อำหนดได้ว่าวิทยุชุมชนควรมีเท่าไร ทีวีดาวเทียมควรมีเท่าไร เคเบิลควรมีเท่าไร แต่ยังไม่บอกมาเลย

ในขณะที่บรรณาธิการอีกท่านมีความเห็นว่าสื่อเป็นทั้งสองอย่าง คือสื่อมีส่วนทั้งเป็นลบและมีส่วนเป็นบวกได้เหมือนทุกวันนี้ เช่นความพยายามบาลานซ์ข้อมูลข่าวต่าง ๆ

“อย่างทีบอกแค่พวกเราทำไม่พอเพราะเดี๋ยวนี้สื่อมันมีมากกว่าเราไง อย่างบางทีเขาไม่อ่านเราด้วยซ้ำไป ไปอ่านใน facebook ไง ไปอ่านในเว็บไซต์ อันนี้คือปัญหาของเรา คือเขาทิ้งพวกเรา

เลยบางทั้งเพราะว่าอะไรทั้งเพราะว่าไม่ถูกจริตเขา ไม่ตรงความเชื่อเขาแล้วเดี๋ยวนี้ลองไปถาม พวกที่แบ่งขั้ว เขาจะบอกเลยฉันดูอันเนี่ยะอย่างเดียว ฉันอ่านอันนี้อย่างเดียว นี่ไม่เคยเกิดขึ้นในเมืองไทยนะเพิ่งมีตอนเนี่ยะ ที่ผู้บริโภครู้สึกว่าคุณอ่านไอ้เนี่ยะ ฉันฟัง ฉันดูแต่ไอ้เนี่ยะ ทุกวันนี้มันยาก ไอ้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่าง ๆ มันไม่ใช่เรื่องการศึกษาบ่อยการศึกษาสูง ไม่ใช่เรื่องนี้เลยเพราะที่มีประสบการณ์ตรงเหมือนเธอ น้องนี้แหละ เพื่อนฝูงพี่ก็มีเยอะไปที่จบท โจบเอกแต่เขาเลือกจะเสพอันที่ตรงจริตแล้วพวกที่มีความรู้สูง ๆ มีอัตราสูง”

บรรณาธิการบริหารเว็บไซต์ข่าวท่านหนึ่งมองว่า เนื้อหาของสื่อไทยวันนี้ตกอยู่ภายใต้ อดคิด อำนาจ วาทกรรม ผลประโยชน์ยังขาดแคลนความคิดเชิงวิพากษ์ในทุกเรื่องทั้งบันเทิงและกีฬา การทำให้คนตั้งคำถามกลับมาแล้วเกิดความคิดเชิงวิพากษ์เป็นบ่อเกิดของเหตุผล ซึ่งบ่อเกิดของเหตุผลทำให้คุณก้าวพ้นจากความท้งมืดท้งบงเช่นคุณก็จะไม่เชื่อเรื่องการขูดเลขของหวยหรือคุณก็ไม่เชื่อข้อมูลข่าวสารที่ผิดๆเพราะว่ามันมีเหตุและผลกำกับอยู่คือตอนนี้นักการเมืองคนไหนพูดก็เชื่อกันไปโดยไม่ได้ฟังเหตุผลว่ามันเป็นอย่างไ การคิดเป็นของสังคมไทยมันไม่ได้เกิดขึ้นเลยในลักษณะการทำข่าวของสื่อสารมวลชนบ้านเรา เพราะมันไม่มีลักษณะของการคิดวิพากษ์เลยมันไม่ได้ตั้งคำถามเลยนักการเมืองคนนี้จะพูดอย่างนี้จะลงอย่างนี้และโครงสร้างของการเข้าถึงสื่อบ้านเรายังมีปัญหาที่มันทำให้เกิดผูกขาดความคิดและข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นต้องมีคณะกรรมการปฏิรูปสื่อขึ้นมาเพื่อปรับโครงสร้างตัวนี้ ที่สุดมันก็ต้องกลับไปทีฮาร์แวร์มันต้องสร้างการเข้าถึงสื่อที่มากขึ้น

บรรณาธิการบริหารท่านนี้มองว่า ตนไม่คิดว่ามีสื่อที่ไหนยุ่งได้เพราะสังคมไทยโตเกินกว่าที่จะมีสื่อฉบับไหนมายุ่งอีกแล้ว 3 ปีก่อน ASTV ยุ่งได้ปลุกคนออกมาได้แล้วคนก็เชื่อถึงวันนี้ตนไม่คิดว่าจะมียุ่งได้อีกนะ อย่างน้อย 30 ปีทำให้สังคมไทยโตเกินกว่าที่ใครจะมาสั่งการได้แล้ว ช่อง 11 พูดทุกวันเรื่องล้มเจ้า ทีวีพูดด่ากันมีใครฟัง ไม่มีผลกระทบอะไรเลยคนไม่เชื่ออีกแล้ว

บรรณาธิการสื่อฉบับหนึ่งบอกว่า สื่อทุกวันนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในสังคม แต่เป็นการเลือกข้างมากกว่า แม้แต่สื่อบันเทิงยังเลือกข้าง ซึ่งผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วก็จะรู้ว่าสื่อไหนเลือกข้างไหน อย่างเช่น กรณีนีแอนนี่ฟิล์มก็มีเลือกข้าง

“อย่างหนังสือพิมพ์หัวสีใหญ่สองฉบับ ฉบับหนึ่งเลือกเข้าข้างฟิล์ม อีกฉบับหนึ่งก็ต้องเลือกเข้าข้างแอนนี่ เพื่อให้มันมีการต่อสู้แข่งขันกันในการตลาด คนอ่านจะได้ลุ้น ว่านี่มันเขียนเข้าข้างฟิล์มเป็นแบบนี้ อีกฝั่งหนึ่งเขียนออกมาเป็นแบบนี้ คือคนได้เห็นถึงความขัดแย้ง ความขัดแย้งคือความรู้สึกสนุก แล้วมันมีตัวละครอะไรออกมาเราก็นั่งดู เหมือนดูละครเรื่องหนึ่ง”

สื่อมวลชนท่านหนึ่งกล่าวว่า ผมทำหนังสือพิมพ์มา 20 ปีฟังผู้คนมาเยอะทุกครั้งที่บ้านเมืองมีปัญหามีแพะอยู่สามตัว ตัวแรกระบบการศึกษา ตัวที่สองสื่อ ตัวที่สามนักการเมือง มันจะมีอยู่สามตัวไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็จะโทษมันอยู่สามอย่างเพราะฉะนั้นเขาก็จะอยู่กับสื่อของเขา สังคมเราถ้าจะผิดก็

ตรงที่ว่าไม่ได้สอนให้คนคิดแต่สอนให้คนเชื่อ คือเขาเชื่อของเขาไปอย่างนั้นแล้วเราทำอะไรไม่ได้ เหลืองก็เชื่อเหลืองอย่างนี้ แดงก็เชื่อแดงอย่างนี้คุณเป็นใคร

“หนังสือพิมพ์ผู้จัดการเขาชัดเจนเพราะเขาเป็นสีเหลือง พวกฟรีทีวีพวกหนังสือพวกแดงทั้งหลายเขาก็จะเขียนว่าเขาเป็นสีแดง ถ้าคุณรู้อยู่แล้วคุณเขียนหนังสือเล่มนี้มาคุณจะเขียนอะไร คุณดูทีวีช่องนี้คุณจะพูดอะไร คุณรู้อยู่แล้วล่ะใช้มั๊ย เพราะฉะนั้นผมว่ามันไม่ได้มีอะไรเท่าไรนะเพราะว่าคนเขาก็เลือก ผมสีแดงผมก็จะเลือกอ่านสีแดง ผมอาจจะอ่านสีเหลืองเพราะผมอยากรู้ว่าเขาทำอะไรผมบ้าง ผมจะได้ด่ากลับ ผมว่ามันกลับยิ่งดีที่สื่อแสดงความชัดเจนออกมาว่าผมอยู่อย่างนี้ แต่เราเนี่ยไม่ใช่ผมเรียนให้ฟังประกอบเท็จจริงผมว่าทำไมคุณเชียร์เสื้อเหลืองก็ออกมาชี้แจงว่าไม่ใช่พ่ะย่ะช้อย่างนี้ เสื้อเหลืองก็ด่าผมเหมือนกันอะไรอย่างนี้ บางทีเสื้อแดงเนี่ยเข้ามาตั้งม็อบเต็มหมดข้างหน้าพวกผมเดือดร้อนมากเพราะว่าเขาปลุสว่ะอะไรกันข้างหน้าตรงเนี่ยเต็มไปหมด เราเดินดูแล้วเราก็ไม่ชอบพวกนี้ทำไมมันจะต้องทำอย่างนี้วะ เราสู้ก็อย่างเนี่ยบ้านเมืองมันมีอะไรอย่างเนี่ยแต่ท้ายสุดเนี่ยเราก็ได้แต่เสนอข่าวไปเขามาทำอะไรเขาพูดอะไรเขาต้องการอะไร”

ยอมรับว่า ตั้งแต่ทำงานข่าวมาไม่เคยเจอนักข่าวออกไปทำข่าวต้องใส่หมวกกันน็อค ต้องวิ่งหาซื้อเสื้อเกราะกันกระสุนให้ใส่ “ผมว่าบ้าไม่เคยเห็นนี่มันทำข่าวในกรุงเทพไม่ได้ไปทำข่าวชายแดนที่มันรบกันสักหน่อย ทำข่าวกันกรุงเทพแท้ๆเนี่ย คืออย่างนี้ทางผู้ช่วยหัวหน้ากองเขาทำเรื่องขออนุมัติซื้อเสื้อเกราะมาที่ผม ผมก็ถามว่าเอาไปทำอะไรเสื้อเกราะ เขาบอกนักข่าวต้องใส่ นักข่าวไม่ใส่ไม่ได้ ผมบอกเอ๊ยจะบ้าเหอไม่ต้องใส่ ผมบอกว่าอย่าไปทำเลยถ้ามันจะฆ่ากันตายออกมาเลยอย่าไปทำ ทำไม่มีเหรียญกล้าหาญให้ะออกมาเลย ซึ่งผมจะบอกอย่างนี้ ตอนหลังตัวนักข่าวเขาอยู่ในพื้นที่อะไรเนี่ย แล้วเขาคงมีวิญญาณ ไข้ผมโตแล้วเริ่มปอดแล้วไม่ต้องไปทำก็จะมีเรื่องทำนองอย่างนี้ ซึ่งมันสะท้อนให้เห็นบ้านเรามันเกิดอะไรขึ้นกับบ้านเรามันก็รู้สึก ทุกคนก็ถามมาตลอดว่ามันมาถึงวันนี้ได้ยังไงประเทศทุกคนถามกันแล้วผมก็บอกว่าแล้วมันก็โทษเรื่องสื่อ การเมือง ระบบการศึกษา เรายังโทษกันอยู่อย่างเนี่ย”

สื่อมวลชนบางท่านมองว่า ปรากฏการณ์เลือกข้างของสื่อไม่ว่าสื่อการเมืองหรือสื่อบันเทิงด้วย เหตุผลทางธุรกิจและกระแสที่เข้ามาแต่ละช่วงเพราะการทำเช่นนี้มันขายได้ คนเสพจะรู้สึกสนุก อย่าลืมนะว่าตอนนี้รสนิยมของคนอ่านเปลี่ยนไปด้วยเทคโนโลยี ไม่เหมือนแต่ก่อนที่กว่าจะรู้เรื่องแพ้น้ำจากยุโรปก็ต้องอ๊พเดท แต่เดี๋ยวนี้นี้แค่กดอินเทอร์เน็ต ดูได้เลย มันก็มีการแข่งขันกันเยอะ จึงต้องเป็นกลยุทธ์นี้ขึ้นมา ข่าวเหมือนอาหาร วัตถุดิบมาจากที่เดียวกัน แต่มาปรุงที่ไหนอร่อย มันมีการเปรียบเทียบกัน

“เสื้อเหลือง เสื้อแดงเนี่ยบางทีพีก็มีความรู้สึกว่ามันเลือกข้างเพราะธุรกิจเหมือนกัน มันไม่ใช่ที่จจะอย่างนี้หรอก แต่มันแบบ ซึ่งตอนแรกเราก็ไม่รู้ว่าจจะยังงั้น จนกระทั่งเฝ้าเซนทรัลเวิลด์ ทุกวันนี้คนก็ลืมนไปแล้ว แล้วพีก็มองว่าต่อไปในอนาคตคนก็ต้องลืมเรื่องฟิล์มแอนนี่เหมือนกัน มันเหมือนกระแสที่เข้ามาในแต่ละช่วง”

สื่อมวลชนอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า วันนี้หวั่นคนทำสื่อเองเข้าไปเล่นการเมืองด้วย โดยไม่ได้เล่นตรงๆ อย่างน้อยต้องสนับสนุนพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง ก็ต้องเข้าข้างสีใดสีหนึ่ง โดยภาพมันปรากฏ อยู่แล้วจากข่าวที่ลงและพาดหัวข่าว โดยเฉพาะ ความขัดแย้งบ้านเราที่ผ่านมาเห็นชัดเลยว่า สื่อเลือกข้าง ไม่มีสื่อเป็นกลาง อย่างนี้น่ากลัว ซึ่งสามารถป้องกันได้โดยองค์กรอิสระที่เข้มแข็งพอและเป็นอิสระจริงๆ สามารถที่จะลงโทษหรือสามารถที่จะตักเตือนสื่อตรงนั้น แต่ตอนนี้ทำไม่ได้ เหมือนลูบหน้าปะจมูกเพราะ คนที่มาอยู่ในองค์กรอิสระมาจากสื่อทั้งนั้น

“ก็มาจากหัวสีนั่น หัวสีนี้ มาเป็นประธานนายกสภาฯ คุณไปด่าตัวเองคุณจะทำได้อะไร ใช่ไหม มันไม่ได้ เหมือนอาจารย์ที่อยู่คณะกรรมการปฏิรูปสื่อ แกจะไปด่าไทยรัฐได้อย่างไร หรือคนที่มา จากผู้จัดการแกจะไปด่าผู้จัดการได้อย่างไร ที่มาก็ต้องมีกำหนดใหม่ คุณก็ต้องหลุดจากตรง นั้นจริงๆ เหมือนกับการที่คุณใส่หมวกสองใบ ถ้าคุณสมมุติว่าคุณเป็นนักข่าวไทยรัฐ ถ้าจะมาอยู่ ที่สภากาหนดหนังสือพิมพ์ก็ต้องลาออก ที่นี้สภากาหนดหนังสือพิมพ์ก็ต้องมีเงินเดือนให้เขา ปกติตอนนี้ เหมือนการกุศลเลยไม่ไปถึงไหน คุณก็ต้องมีเงินเดือนให้เขา มีรถประจำตำแหน่ง มีเลขาให้เขา ถ้าผมเป็นนายกสมาคมนักข่าว ผมก็ยังกินเงินเดือนที่นี้ครับ สมาคมนักข่าวเขาไม่ได้ให้เงินเดือน ผมเหมือนสวมหมวกสองใบ สมมุติอะใช่ไหมอะ หรืออย่างคุณชวรงค์ อยู่สมาคมผู้สื่อข่าว แก ก็กินเงินเดือนไทยรัฐ ก็ได้แค่เบี้ยประชุมจากสมาคมเท่านั้นเอง

“เอาสื่อมาบังหน้ามันแยกออกจากกันไม่ได้ ตรงนี้ผมว่าถ้าเราจะปฏิรูปสื่อเราต้องคิดตรงนี้ด้วย ถ้าจะเป็นสื่อก็เป็นสื่อไป ถ้าคุณอยากอยู่ในอำนาจคุณก็ต้องอยู่ในอีกส่วนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่ เอาสองส่วนนี้มารวมกัน แล้วเอาสื่อเป็นตัวชัฟฟลอร์ดเพื่อที่จะให้ตัวเองก้าวไปสู่อำนาจ มันเกิด สภาพอย่างนี้จริงๆ ผมว่ามันหาความเป็นกลางไม่ได้หรอก มันไม่มีความเป็นกลางแล้วนะ ใน คนทำสื่อ ภาพรวมไม่ว่ายักษ์ใหญ่ ยักษ์เล็ก สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งนั้น”

3. การทำงานในสถานการณ์ความขัดแย้ง

สื่อมวลชนมองว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ทำให้รู้สึกที่สังคมไทยทั้งสังคมมันขาด เรายังหา ข้อเท็จจริงจากสื่อมวลชนได้ไม่ดี ทั้งผู้เสพเองและทั้งผู้ปฏิบัติงานเองด้วย จากปรากฏการณ์เลือกข้างจึง นำไปสู่ ภาวะที่ไม่สามารถอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวได้ เพราะแต่ละหนังสือพิมพ์คิดต่างกัน ซึ่งสำหรับ คนที่ทำงานสื่อไม่เป็นปัญหาเพราะว่าเปิดรับสื่อหลายด้าน แต่ประชาชนอย่างมากที่สุดอ่านหนังสือไม่เกิน สองเล่ม บวกกับความรู้สึกชอบไม่ชอบซึ่งอันตรายนมาก ความยากลำบากของสื่อมวลชนภายใต้ความ แตกแยกทางความคิด เป็นการทำงานที่ยากกว่าวิกฤตการเมืองที่ผ่านมา

“มติชนอยากเป็นสื่อกลางในการนำเสนอเนื้อหาของทุกฝ่าย ก็พยายามพูดกันในกอง บรรณาธิการ ว่าเราจะควรจะวางตัวให้เหนือสี อย่างไรก็ตามเนื่องจากว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเนี่ยมันก็หลีกเลี่ยง

ยากในแง่ปัจเจกคือคนมีความโน้มเอียงของเขาอยู่แล้ว และก็หากเกิดจังหวะหนึ่งทางมติชนเองก็คือมันก็มีบางส่วนของความโน้มเอียงมันเข้ามาเกี่ยวอยู่แล้ว แต่โดยภาพรวมก็พยายามเรียกร้องอยู่ตลอดเหมือนกันว่าเราจะควรที่จะเดินอยู่บนทางสายกลางเป็นเวทีที่เปิดกว้างให้มากที่สุด เพราะว่าเราก็ไม่เห็นด้วยกับการที่พยายามบอกว่าสื่อต้องเลือกข้าง เพียงแต่ว่ามันอาจจะที่มันยังถูกมองว่าเป็นฝ่ายนั้นมันก็อาจจะเป็นความไม่สมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่าแต่ไม่ได้เป็นเพราะว่าเราเปลี่ยนจุดยืนว่าจะต้องเลือกข้าง เพียงแต่ว่าเราจะต้องจนกันเองให้ได้ในแง่ผู้ปฏิบัติงานเองว่าคุณระดับไหนมันควรจะที่เหมาะสม”

“เป็นการทำงานที่ยากกว่าวิกฤตการเมืองที่ผ่านมาเพราะครั้งนี้เป็นวิกฤตที่ไม่สามารถชี้ขาวชี้ดำได้ สมัยก่อนสื่อมวลชนอาจจะง่ายตรงที่สามารถต่อสู้อย่างตรงไปตรงมาโดยกับเผด็จการ คือเป็นข่าวกับดำ พูดถึงเรื่องประชาธิปไตยกับรัฐประหาร แต่ตอนนี้ด้วยสังคมมันเติบโตขึ้นหรือเปล่า หรือว่าที่เราบอกว่ามันเกิดภาวะสังคมสีเทา ไม่สามารถเลือกได้ว่าเหลืองกับแดงอันไหนดีกว่ากันมันซึ่งยากมาก พอซึ่งยากมาก สื่อมวลชนยิ่งปฏิบัติงานยากมาก ยิ่งถ้าหากเราโน้มเอียงที่จะไปเข้าข้างใดข้างหนึ่ง ยิ่งทำให้เกิดมีปัญหา แล้วสื่อมวลชนจะทำไมยังงี้กับปรากฏการณ์เช่นนี้”

“ต้องยอมรับว่าผู้สื่อข่าวผู้จัดการได้รับผลกระทบในแหล่งข่าวที่เป็นแดงมาก จะไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ถูกปฏิเสธซึ่งไม่แน่ใจว่าเกิดจากอคติหรือไม่ ซึ่งพยายามบอกกับทีมงานว่า เราเป็นสื่อต้องเสนอทุกอย่างไม่ว่าเขาหรือเรา เป็นเรื่องที่ต้องรับฟังว่าแดงคิดอย่างไร”

“สื่อเราเป็นเหลืองชัดเจน แต่ทั้งเว็บไซต์ผู้จัดการและหนังสือพิมพ์ ฝ่ายแดงก็อ่าน ฝ่ายเหลืองก็อ่าน ไม่ใช่แต่พันธมิตรอ่าน พรรคเพื่อไทยไม่อ่านไม่จริง และมีคนแสดงความเห็นด้วยซ้ำไปว่าเราลงเรื่องทักษิณและพรรคเพื่อไทยละเอียดกว่าคนอื่น เพราะ จริงๆแล้วอยู่ในโลกของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลสองด้าน แล้วคุณจะมาตัดสินได้เอง ทุกวันนี้คนพลาดข้อมูลหลายๆอย่าง เราก็หามาให้ เราเชื่อว่าบางเรื่องของคุณทักษิณและแดงน่าสนใจสะท้อนอะไรหลายอย่าง นักวิชาการหรือสื่อหลายคนเข้าใจผิดว่าผู้จัดการให้เหลืองหรือพันธมิตรอ่านอย่างเดียว เราไม่ได้เสนอข่าวเพื่อกำหนดให้คนเชื่ออย่างนั้นอย่างนี้ เราเสนอข้อมูลให้เขาไปวิเคราะห์ เราเชิฟคนชั้นกลาง ทุกคนมีการศึกษา เราไม่สามารถครอบงำความคิดได้ เป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนซึ่งเปิดมากๆ”

“นักข่าวต้องนิ่งอย่างมีสติมาก เพราะสังคมถูกแบ่งด้วยความเชื่อ ขณะเดียวกันช่องทางการรับสื่อมาก สมัยเหตุการณ์พฤษภาทมิฬก่อนช่วงปี 35 มีแค่โทรศัพท์กับหนังสือพิมพ์ แต่เดี๋ยวนี้ไปเสพใน facebook ไม่รู้ใครไปปล่อยใน facebook ทำเป็นเครือข่ายกัน ทั้งที่นักข่าวเสนอความจริงแต่ไม่ถูกจริตเขาไม่ถูกความเชื่อเขาแล้วไม่เสพ ฉะนั้นที่ว่าช็อกล่าวหาเรื่องสื่อไม่เป็นกลาง บางที่ต้องฟัง ไอ้คนที่กล่าวหาเป็นใคร เพราะผู้บริโภคนั้นไม่ใช่ผู้บริโภคแบบเก่ามันเป็นผู้บริโภคที่มีสี่มือ”

ความเป็นกลาง

ในส่วนประเด็น “ความเป็นกลาง” คนทำสื่อบอกว่า การทำงานของสื่อยึดหลักเรื่องความเป็นกลางในการนำเสนอข้อเท็จจริง ประกอบกับปรากฏการณ์ ณ วันนี้กับการที่สื่อถูกปิดฉากว่าเป็นแดงหรือเป็นเหลือง ทำให้การทำงานของคนทำสื่อยากขึ้นดังความคิดเห็นของสื่อมวลชนหลายท่านดังนี้

“สื่อไม่เป็นกลางถูกกล่าวหามานานแล้ว แต่ช่วงนี้มีการแบ่งข้าง จริงๆใช้คำว่า “ไม่เป็นธรรม” จะเหมาะสมกว่า สื่อต้องทำหน้าที่นำเสนอข่าวให้โอกาสที่เป็นสาระเป็นประเด็นให้ความเป็นธรรม เอาข้อเท็จจริงที่ดีที่สุด แม่นยำที่สุดมาเสนอต่อสาธารณชน ทุกวันนี้นักข่าวกลัวถูกว่า จึงนำเสนอทุกอย่างทั้งที่ไม่เป็นสาระ นักข่าววันนี้ไม่มีดุลพินิจที่ดีในการกลั่นกรองข้อมูลก่อนนำเสนอเป็นนายทวารประตูดุครองชาวสาร ไม่มีขีดความสามารถที่จะนำเสนอมากกว่านี้หรือ”

“คิดมากกว่าคนทำ คนทำไม่เคยคิด เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ อีกหน่อยเหลืองแดงไม่มีจะเป็นสีอะไร จะกระทบตราอะไรอีก เคลื่อนไปเรื่อยๆ แต่ก่อนเรื่องฝ่ายซ้ายฝ่ายขวา พรรคคอมมิวนิสต์จำกัดเสรีภาพ คนเคลื่อนไหวเสรีภาพเป็นขวายเป็นซ้าย ดังนั้นอะไรคือแดงคือเหลือง เรื่องทักษิณผมอัดเรื่องข้อมูลมาตลอด แต่ตอนนี้ไม่มีคุณค่าพอ จะไปนั่งด่าศพ ไปต่อต้านศพ หรือ ให้คุณค่าทักษิณทำไม ไฉ้พวกเหลืองก็ด่าผม ผมเล่นตามเนื้อผ้า ใครจะด่าอย่างไรก็ช่างมัน คนมองผมเป็นเหลืองเพราะผมสนิทกับอภิสิทธิ์ก็ด้วยความเป็นเพื่อน เวลาให้นายกมาช่วยงานที่สมาคมฯก็มา ไฉ้พวกเนี้ยตัดความเป็นมนุษย์ออก ความเป็นมนุษย์คือความเป็นเพื่อน กับการทำหน้าที่มันคนละเรื่อง สังคมทุกวันนี้ไม่เข้าใจเรื่องนี้ ”

“ทั้งโดยส่วนตัวทั้งโดยวิชาชีพพยายามจะปลูกฝังแต่ก็ยังมีกรกเถียงกันอยู่เหมือนกัน แต่ก็ยังคิดว่าโดยกระแสใหญ่ของมติชนเองก็ยังเชื่อว่าเราอยากอยู่ในสีให้ได้ เราจะให้เวทีมติชนเองเนี่ยสามารถเดินไปสัมภาษณ์ทักษิณก็ได้ โดยไม่ต้องถูกตั้งคำถามว่า เฮ้ยทักษิณชื่อมาหรือเปล่า เราอยากจะได้ไปสัมภาษณ์อภิสิทธิ์ก็ได้โดยไม่ต้องถูกตั้งคำถามว่าคุณเชียร์รัฐบาลหรือเปล่า เราอยากจะทำโดยทุกคนรู้สึกว่ามันคือการปฏิบัติหน้าที่ เราสามารถไปสัมภาษณ์คนเจ็บของเสื้อแดงได้โดยรู้สึกว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ของเราไม่ใช่เป็นเพราะว่าคุณไปสัมภาษณ์เสื้อแดงเพราะว่าคุณเป็นพวกเดียวกันอะไรอย่างเนี่ย คือทำยังไงสื่อมวลชนจะก้าวไปถึงจุดนั้น แต่ตอนนี้ที่เป็นห่วงเพราะว่ามันสะท้อนออกมาตั้งแต่ข่าวที่ว่าโดยหลักการที่ว่าอย่ามีน้ำเสียงอยู่ในนั้นมาก เช่นทำไมจะต้องไต่หูหางแดง ซึ่งตรงนี้เองมติชนก็พยายามจะทำ ทักษิณก็เป็นทักษิณจะต้องไม่ใช่ นช.แม้ว คือคำว่า นช.แม้วมันสะท้อนให้เห็นอยู่แล้วว่าการที่เลือกใช้อย่างนี้นั้นมันมีนัย คือไฉ้ตัวนี้เนี่ยจากที่เราเคยบอกว่าข่าวมันไม่ควรจะมีความรู้สึกเข้าไปอยู่ในนั้น แต่การที่เรามีความรู้สึกอย่างเนี่ย เดี่ยวนี้มันหยาบนะเวลาพาดหัว คือของพวกเรายุ่งกันขนาดว่าเราจะไม่ใช่พวกนี้เลยในข่าว ยกเว้นว่าจะเป็นสมณานามที่เรียกกันอยู่แล้ว เช่น เติ้งเนี้ยก็พอไหว แต่ทักษิณ

ขนาดว่านช.แม้ว ใต้ดู โจรเผาเมืองอะไรพวกนี้ โดยพื้นฐานมันต้องกลับมาอยู่ตรงกลางนั้นแหละใช่ไหม บางทีโดยที่เราไม่ตั้งใจเนี่ยมันสะท้อนอะไรลึกๆ กับคนทำด้วย มันเราก็เลยเอาแค่ศัพท์ที่เรียกแหล่งข่าวเราเองเนี่ยพยายามให้มันเป็นกลางๆ อย่าให้มีความรู้สึกว่าคุณพิพากษาเขาไปแล้วหรือว่าคุณมีทัศนคติที่ไม่ดีกับเขา”

“สื่อที่เป็นกลางอาจจะทำงานยาก ลำบากขึ้น เพราะต้องยอมรับว่ามีสื่อที่เป็น แดง เหลือง ดังนั้นสื่อที่ต้องการเป็นกลางจะลำบาก เพราะไม่ว่าจะเขียนอย่างไร ก็ถูกว่าลำเอียง ข้อกล่าวหาสำหรับคนทำสื่อมืออาชีพที่แรงมากที่สุดคือถูกหาว่าลำเอียง เพราะเป็นข้อกล่าวหาที่แรงมากกับคนที่ใกล้ชิดกับจรรยาบรรณสื่อ “

“สื่อมวลชนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจกันและกันในสังคมเกิดขึ้น การเอาความจริงมาให้สังคมได้รับรู้ การได้สื่อโดยที่มีสติสัมปชัญญะ ในเวลาที่มีมติต้องให้แสงสว่างกับคน ต้องให้อะไรต่ออะไร มันก็เป็นหน้าที่สำคัญ สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเชื่อมร้อยความเข้าใจของคน มีหน้าที่ในสร้างประชาคมในสังคม ส่วนสื่อถูกตั้งข้อหาว่านำเสนอข่าวสารไม่เป็นกลางนั้น ตนมองเป็นเรื่องธรรมดา “ทฤษฎี” ใช้เรื่องความเป็นกลางของสื่อมันก็ถูกท้าทายมาจนมากกว่าสื่อมันจำเป็นหรือป่าว ใช่ปะ ที่นั่นก็มีตัวอื่นที่มาพูดถึงเยอะแยะมากกว่านี้ เช่นว่า เรื่องสื่อเพื่อสันติภาพ สื่อเพื่ออะไรต่ออะไรเยอะแยะไปหมด เพราะฉะนั้นเรื่องการจัดการมันเป็นแค่ทฤษฎีการสื่อสารแบบหนึ่ง”

“การที่สื่อถูกตั้งข้อหาไม่เป็นกลางถือว่าทำทลายการทำงานดีว่าคนทำสื่อจะผ่านช่วงเวลานี้ได้หรือไม่ เพราะคนสมัยนี้มีทัศนคติในทางการเมืองอีกแบบหนึ่งและจะวินิจฉัยเองว่าเป็นอย่างนั้น เป็นเรื่องปกติของสังคม แต่สื่อพิสูจน์ด้วยการกระทำของมันเอง แล้วงานของมันจะตัดสินตัวของมันเอง ความเป็นกลาง ไม่เป็นกลางจะไปวัดแค่ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งไม่ได้ สื่อมวลชนควรจะสร้างความเชื่อถือขึ้นมาจากผู้บริโภคได้ต้องผ่านช่วงเวลา การสั่งสมความน่าเชื่อถือทางสังคม”

“สื่อถูกตั้งข้อหาไม่เคยเป็นกลางตั้งแต่สมัยไหนแล้ว “ถึงจะเป็นกลางเขาได้เสียกันทุกคนคุณก็ต้องได้เสียกับเขาด้วย เขาก็ต้องคิดว่าคุณได้เสียกับเขาด้วยจริงไหมคุณก็ไม่กลางอยู่ดีในสายตาเขาคุณทำไม่ถูกใจเขาคุณก็ไม่กลางแล้ว กลางของเขาก็คือต้องถูกใจเขาด้วยถ้ากลางแล้วไม่ถูกใจส่วนคนเราก็บอกว่าไอ้มันไม่กลาง” ต่อการเกิดความขัดแย้งของรายการเมือง ณ วันนี้ขณะนี้การทำงานของคนที่สื่อเหมือนเดิม ธรรมชาติมนุษย์ไม่เคยเปลี่ยนความขัดแย้งมันก็อยู่แค่นี้ มันก็มาจากไม่กี่เหตุผลเท่านั้นเอง คุณก็ต้องปรับให้ได้ว่าอันไหนมันมาจากไหนมันมาอย่างไร”

“ผู้จัดการหรือแม้แต่พีเพิลชาแนลหรือสื่อสื่ออื่นใดที่เลือกข้างอย่างชัดเจนสามารถถูกตั้งข้อกล่าวหาไม่เป็นกลางได้ แต่สำหรับมติชน, เนชั่น และหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ มีทัศนะและจุดยืนแต่ละฉบับไม่เหมือนกันและยังมีความเป็นสื่อมวลชนค่อนข้างสูง ถึงแม้พาดหัวจะแสดงว่าจุดยืนอยู่ตรงไหนบ้าง แต่เนื้อหาที่ยังเปิดกว้างให้กับอีกฝ่ายหนึ่งเสมอ “

ในส่วนของสื่อมวลชนที่ถูกมองว่าเลือกข้างไม่เป็นกลางก็มีความภูมิใจและมั่นใจในสิ่งที่ตนเองนำเสนอ

“ภูมิใจที่เป็นเหลือง ไม่ปฏิเสธเพราะเหลืองคือความถูกต้องที่เรียกร้องเพื่อความถูกต้อง เพื่อส่วนร่วมเพื่อสถาบัน ภูมิใจมาก สังคมที่ผ่านมาข้อมูลเยอะมาก กว่าคนๆหนึ่งจะคิดได้ว่าข้อมูลไหนถูกหรือผิด ต้องใช้เวลานานกว่าเดิม เรายืนยันว่าเราทำข้อมูลที่เราคิดว่าเป็นการนำเสนอว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิดไม่มีตรงกลาง ถามว่ายากไหมต้องตอบโจทย์กับทัศนะที่ต่าง ไม่ได้ทำหรือคิดว่าตนเองเดินมาผิดทาง

“สื่อบ้านเราชอบยึดตัวเองเป็นหลัก และมองว่าสังคมต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางโดยใช้หลักการแบ่งเวลา ที่ให้ทั้งสองฝ่ายพูด ไม่ปฏิเสธว่าเป็นทฤษฎีที่ดี แต่สังคมวิฤตเฉยไม่ได้ที่ต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นคลิปเสียงตัดต่อนายกฯ มีการพิสูจน์ว่าเป็นคลิปปลอมมีการตัดต่อ แต่พอสีแดงเอามาปราศรัยก็มาเล่นอีกก็มีสื่อบางค่ายเอาคลิปมาเปิดอีก ซึ่งถือว่าผิดกฎหมาย สื่อบางครั้งไม่ค่อยมีวิจารณญาณและคิดว่าตัวเองมีอิสรภาพทุกอย่าง แต่นักการเมืองไทยยังเกรงใจสื่อ ช่วงนี้เราวิพากษ์วิจารณ์อภิสิทธิ์เยอะมาก กรณีเขาพระวิหาร จนคนตั้งคำถามต่อท่าทีของผู้จัดการ ผู้จัดการไม่จำเป็นต้องเป็นม้าใช้ของประชาธิปไตยหรือทักษิณ ใครก็ตามเข้าข่ายอยู่บนหลักการที่วางไว้ เราก็วิพากษ์วิจารณ์”

ผู้อำนวยการเว็บไซต์ท่านหนึ่งกล่าวยอมรับว่า ได้รับผลกระทบต่อการทำงานโดยเฉพาะผู้สื่อข่าวกรณีที่แสดงจุดยืนชัดเจนว่าเป็นเหลือง แต่วิธีการทำงานเหมือนเดิมคือเรื่องจิตวิญญาณความเป็นสื่อ เพราะฉะนั้นจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและจากเหตุการณ์ที่สลับซับซ้อนจนคนในสังคมมองบทบาทและบุคลิกของสื่อที่ตนทำงานว่า“ก้าวร้าว” แต่เพื่อความถูกต้อง

“สถานการณ์ครั้งนี้ได้เห็นตัวตนแต่ละหนังสือพิมพ์ชัดเจน แต่ขอร้องอย่าเป็นอีแอบ 5 ปีที่ผ่านมาเปลี่ยนสังคมไทยให้ปฏิรูปเป็นโอกาสที่จะปฏิรูปสังคม ทุกฝ่ายทั้งสื่อ นักวิชาการ นักการเมือง”

ผู้อำนวยการเว็บไซต์กล่าวต่อไปว่าว่า ความเป็นกลางไม่มีรากฐาน ไร้ราก ไม่รู้ว่าจะนำเสนอเพื่อใคร นำเสนอเรื่องอะไร ไม่สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนถูกหรือผิด บางเรื่องใช้เรื่องความเป็นกลางได้ แต่บางเรื่องใช้ไม่ได้ เช่นเมืองไทยเชื่อเรื่องสถาบันหรือไม่ ความเป็นกลางเป็นทฤษฎีที่ฝรั่งพยายามนำมา

ครอบความคิดของคนเอเชีย ถ้าฝรั่งเข้ามาครอบงำความคิดต้องทำลายประเพณีดั้งเดิม อยู่ที่ทฤษฎีความคิดว่าตั้งอยู่บนความเชื่อ หรือวัฒนธรรม

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งซึ่งถูกมองว่าไม่เป็นกลางบอกว่า ไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน เพราะต้องรู้ก่อนว่าใจกลางคืออะไร เพราะเรายังยึดมั่นตั้งแต่ก่อนหน้าที่ว่าเราเป็นยังไง

“คือถ้าคุณยืนไม่มั่นว่าสิ่งที่คุณทำเนี่ย คุณทำด้วยความเชื่อมั่น คุณมีศรัทธาในสิ่งที่คุณทำว่า มันถูก ก็ทำไป ไซม์ย ก็ทำไปตามนั้น แค่นั้นเอง มันไม่ต้องมาพะวงว่า ผมเป็นกลาง มันไม่มีหรอกคุณเป็นกลางยังไง ไซม์ย อย่างข่าวคอร์รัปชันอย่างนี้ ถ้าถามว่าคุณจะเล่นยังไง ผมอยู่ตรงกลางอย่างนี้ อยู่ตรงกลางอย่างไหนละ ไม่โกงแต่โกง อยู่ตรงกลางอยู่ตรงไหนมันไม่มี เหมือนกับนักการเมืองก็เหมือนกัน ความเคลื่อนไหวทางการเมืองเนี่ยเรารู้เลยว่าใครเคลื่อนไหวอะไรยังไง ถ้าถามว่าเราไปอยู่ตรงกลางแล้วมันได้อะไรขึ้นมา เพราะตรงกลางอยู่ตรงไหนก็ไม่รู้”

บรรณาธิการท่านนี้ยอมรับว่า รู้สึกเฉยๆกับการถูกประทับตราว่าเป็นเหลือง จะดูว่าหนังสือพิมพ์คิดอย่างไรต้องดูที่บทบาทส่วนคอลัมน์บทความต่างๆ เป็นคนละเรื่องไม่ใช่ของเรา แต่ที่ต้องตะหนักคือการเกิดปรากฏการณ์การเลือกสีในผู้สื่อข่าวโดยเฉพาะเมื่อผู้สื่อข่าวอยู่ในภาคสนามนานๆ ทำให้เกิดการ “อินมาก” ซึ่งแก้ปัญหาด้วยการเตือนสติบ่อยๆให้อยู่ในลำนึก “ผมสอนเด็กๆ น้องๆตลอดว่าคุณไม่ใช่เสื้อเหลืองนะ คุณไม่ใช่พันธมิตรนะ คุณเป็นไทยโพสต์นะ ทำงานต้องแยกแยะให้ออก อย่าไปรวมเป็นเรื่องเป็นเดียวกัน พุดบ่อยๆ พอมีเรื่องทีก็พุดที พยายามให้มันอยู่ในลำนึกของมันว่า คุณคือไทยโพสต์ มันต้องเห็นให้ชัดว่าคุณคือไทยโพสต์ คุณไม่ใช่พันธมิตร ผมก็ไม่ได้ไปตำหนิอะไร เอ๊ะคุณห้ามแดงห้ามเหลืองเพียงแต่ว่าถึงเวลาทำงาน คุณต้องชัดเจนว่าคุณคือไทยโพสต์ ไซม์ย นอกนั้นคุณจะเหลือง จะแดงก็เรื่องของคุณ ผมไม่ไปซีเรียอะไร”

บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ธุรกิจฉบับหนึ่งกล่าวว่า การถูกกล่าวหาว่าวันนี้สื่อไม่เป็นกลาง ไม่มีผลกระทบต่อการทำหน้าที่สื่อของตน เพราะมีมาตรฐานพอ มันเป็นเรื่องท้าทายว่าคุณจะต้องทำให้ได้มาตรฐาน ความเป็นกลางเป็นความเชื่อที่มีเข้าใจที่ผิดพลาด “เราต้องไม่ยึดความเป็นกลาง เราต้องยึดความที่ไม่ลำเอียง คือการรายงานอย่างมีความไม่ลำเอียง คุณต้องยึดมั่นในประเด็นของข้อเท็จจริง เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งมาชี้แจงหรือแถลงเหตุผลด้วย เอาหลักฐานมาดูเอาข้อเท็จจริงมาเทียบเคียง ยิ่งเวลาที่มีความขัดแย้งกันเยอะๆ จำเป็นที่ต้องอธิบายเพราะคนที่ขัดแย้ง มันเหมือนคนที่เขาทะเลาะกันอยู่แล้ว ยังต้องการความยุติธรรม ถ้าคุณไม่สามารถให้ความยุติธรรม ทันทีที่พบบอกได้เลยว่าวันนี้ตัดสินไปก่อน ถ้าไม่สามารถทำให้เกิดความเท่าเทียมกันเนี่ย ถ้าถามว่าจะลงไปโดยที่ไม่เกิดความเท่าเทียมกันหรือเอียงเข้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างไม่มีเหตุผลตัดสินไปเลย พยายามว่าไม่เล่น”

“มันอิน คนที่เคยให้ไปเฝ้าพันธมิตรเนี่ยคิดอะไรทุกอย่างตามพันธมิตรหมดเลย จนกระทั่งมีวันหนึ่งลาออกจากสยามรัฐไปเป็นนักข่าวผู้จัดการ เพราะว่าเรื่องผู้ใหญ่ใจไม่ถึงเลยไม่นั้นไม่นี่ไม่อะไร ใจไม่ถึงเลยอย่างนี้มันปิดกัน เขาอุตส่าห์มาเปิดโปงความชั่วร้ายของรัฐบาล แล้วทำไม

เรานั้นใช้มัย แรกๆ ก็เป็นอย่างนี้ซึ่งผมกลัวว่าทุกอย่างนี้ เขาไม่กลัวแต่เราเนี่ยเราลงอะไรไป มันมีเงื่อนไขในข้อกฎหมาย สองข้อมูลบางอย่างมันก็ต้องยอมตกข่าว อย่างตอนที่คุณสนธิเขา เอาเรื่องของดาตอร์ปิโดไปพูดซึ่งเราก็ต้องเลี้ยง ซึ่งถามก็บอกว่าผมจะไปลงได้ไงพูดอะไรยังไงก็ต้องแค่นี้ เพราะมันก็มีข้อกฎหมายค้ำคอเราอยู่” สื่อมวลชนท่านหนึ่งกล่าว

บรรณาธิการอีกท่านหนึ่งมองว่า สภาพการณ์ของคนทำสื่อที่เป็นไปเช่นนี้นั้นเหมือนเป็นระบบ คือระบบที่เกิดขึ้นจะมาโทษจรรยาบรรณ หรือวิชาชีพของนักข่าวไม่ได้ เพราะคนทำสื่อต้องดูว่าผู้บริโภคต้องการอะไร ต้องทำให้ได้อย่างที่ผู้บริโภคต้องการ ขณะเดียวกันคนทำสื่อต้องมองอนาคตให้ออกด้วย ว่าข่าวนี้จะอยู่ได้นานขนาดไหน ต้องมองข้ามไปในข้อดี ว่าข่าวนี้อยู่นานไหม หรือข่าวไหนจะขึ้นมาแทน แต่ถึงแม้ว่าผู้รับสารต้องการเนื้อหาอย่างนี้เราก็กู้ในความเป็นตัวตนของเราลงไปด้วย ใส่อุดมการณ์ของเราลงไปด้วยไม่ใช่ทำตามความต้องการของตลาดอย่างเดียว “เราชอบดูนิดามาก ทำไมถึงชอบดูนิดา เพราะเราชอบดู ดิก เจษฎาพร ก็ใส่ฉากดิกเข้าไปมาก เรารู้ความต้องการของผู้บริโภค หรืออย่างระบำ ดวงดาวก็เพิ่มฉาก ฟาดฟันตบกัน แต่ตบกันอย่างมีชั้นเชิง คือคนจะชอบดู ตอนนี้อย่างไรเพื่อความ ต้องการของผู้บริโภคทั้งนั้น”

“กับปรากฏการณ์การเลือกข้างไม่ได้ทำให้คนทำสื่อทำงานยากขึ้น เพราะมีข้อมูลทั้งสองฝั่งอยู่ แล้ว คือแต่ละฝ่ายก็ต้องรู้ข้อมูลของแต่ละฝ่าย และไม่เห็นด้วยกับการมีใบประกอบวิชาชีพสื่อ ถ้าจะมี ต้องมีทุกอาชีพ อย่างหมอมีใบประกอบโรคศิลป์เพราะว่ามันเสี่ยงต่อชีวิตคน แต่ว่ามันไม่ได้ไปทำร้ายใคร สื่อไม่ได้ทำร้าย สื่อแค่นำเสนอ”

บทบาทประสานความขัดแย้ง

ประเด็นนี้สื่อมวลชนค่อนข้างมีความคิดเห็นที่หลากหลาย ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นบทบาทของการประสานความขัดแย้ง สื่อทำหน้าที่รายงานตามข้อเท็จจริง ดังที่หลายๆท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

“ประสานอย่างไรก็ไม่ออก เพราะประสานคือ ตัวกลาง แต่ทำให้สังคมเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น แต่บางทีทำให้เข้าใจผิดมากขึ้น เพราะสื่อเขียนมั่วๆเวลาเป็นข่าวเรื่องเทคนิค โครงการสื่อสันติภาพ เสนอปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทาง อย่าเสนอเฉพาะปรากฏการณ์ที่ขัดแย้ง เสนอที่รากของปัญหาและทางออก”

“ความจริงเมื่อเกิดอะไรขึ้น ไม่ใช่หน้าที่ของสื่อที่เขาสองฝ่ายมาคุย บางคนอาจมองว่าควรทำ แต่ถ้ากระทำแบบนั้นทำให้สื่อละเว้นการกระทำหน้าที่ ละเลยการกระทำบางอย่างไปถือว่าผิด เพื่อจะให้ความปรองดอง เช่น ระเบิดที่ถนนบุรีถ้ามีความจริงที่เชื่อมกับกลุ่มคนเสื้อแดง หรือมีสัมพันธภาพที่พาดพิงเสื้อแดง แต่สื่อไม่เขียนถึง กลายเป็นบิดเบือนการทำหน้าที่ ถ้าปรองดองแล้วบิดเบือนความจริงไม่

ถูกต้อง แต่สื่ออยู่ในฐานะที่จะสนับสนุนความคิดปรองดองว่าจะแก้ไขอย่างไรโดยไปถามคนที่มีความคิดเห็นนี้เพื่อแชร์ความคิด ไปสัมภาษณ์สนับสนุนข่าวประเภทนี้ทำได้ แต่ถ้ามีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นแล้ว สื่อไม่รายงานไม่ได้”

“หน้าที่ของสื่อคือให้ข้อมูลความจริงที่ถูกต้องไป ไม่ได้หวังว่าทุกคนต้องอ่าน อาจจะได้ผลร้อยละเปอร์เซ็นต์ อยู่ที่ว่าสังคมจะรับหรือเปล่า และไทยโพสต์ไม่มีนโยบาย ไม่มีบทบาทที่จะให้สองคนมาคุยกันแล้วมานั่ง เปิดเวทีมานั่งคุยกันมันควรจะเป็นบทบาทของความเห็นมากกว่า แต่สื่อทำได้ดีที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลชุดเดียวกันกับที่คนกำลังมองว่าสื่อทำหน้าที่ยั่วยุ ดังนั้นมันอยู่ที่ว่าคนรับแล้วจะตีความว่าอันนี้กำลังประสานหรือกำลังยั่วยุหรือเปล่า เพราะจริงๆมันมีข้อมูลชุดเดียวเท่านั้นแหละ มันเป็นจุดด้อยของสังคมไทย บางทีให้ข้อมูลไป ก็ไปตีความคนละแบบกัน ตัวอักษรมันเดินไม่ได้ แต่ว่าใจคนมันเดิน”

“สื่อไม่ได้มีหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย แต่สื่อทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเท่านั้นเอง เราให้ข้อมูลที่จริงที่ถูกต้องให้คนอ่านได้รับทราบรับรู้ตามความถูกต้องอย่างแท้จริงโดยเป็นกลาง มีหลักจริยธรรมของการเป็นสื่อที่ดี โดยที่ไม่ได้เอาข้อเท็จจริงนั้นมาขยายผล ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์โดยไม่ใช้การกล่าวซ้ำหรือการกล่าวถึงข้อเท็จจริงโดยที่ไม่ได้กลั่นกรอง แต่ไม่ได้มีหน้าที่ประสาน”

“สื่อทำหน้าที่ประสานความขัดแย้งในสังคมได้ แต่ไม่ใช่บทบาทหลัก เพราะบทบาทหลักของสื่อคือ นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพียงตรง และเป็นกลาง ถ้าผิดจากนั้นทำให้เกิดปัญหา ถ้าสื่อไม่ถูกต้อง ไม่เป็นกลาง สื่อก็จะกระโดดข้ามจากเส้นนี้ไปเชียร์ฝ่ายนี้หรือไปเชียร์อีกฝ่ายหนึ่ง ไปครอบงำความคิดของอีกฝ่ายหนึ่ง ไปยุยงให้เกิดความคิดความเชื่ออีกแบบหนึ่ง”

“การนำเสนอข่าวของเราไม่ได้คิดว่าประสานความขัดแย้งหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งแต่นำเสนอตามประเด็นข่าวในแต่ละวัน สื่อเป็นธุรกิจก็ต้องอยู่ได้ด้วย บนความเป็นธุรกิจก็ทำในส่วนที่คิดว่าหนังสือขายได้ยังไง อย่างไรก็ตามการประสานความขัดแย้งนั้นเราทำไม่ได้เพราะมันเกินหน้าที่สื่อ สื่อมีหน้าที่บอกว่าเกิดอะไรขึ้น มีหนทางหนึ่งตอนสื่อเหลืองชุมนุมตอนนั้นยังไม่ปฏิบัติ ชุมนุมมากันเยอะแยะสีห้าหมื่นมากันที่ลานพระรูป คุณสนธิมาด้วยชุมนุมปี 48 ซึ่งผมขออนุญาตผู้ใหญ่บอกว่าผมขอเอาพระราชดำรัสในหลวงตอนพฤษภาทมิฬมาลงบนหน้าหนึ่ง เราไม่ต้องเอาอะไรเอาพระราชดำรัสมาลงชื่ออันนั้นคือสิ่งที่เราทำ แต่เราจะไปบอกเขาในฐานะเป็นสื่อมวลชนเ้าพวกคุณไม่รักกันคุณไปเชื่อกันมันทำไมก็ทำไม่ได้ แต่ในบทนำเราก็จะแสดงออก ถ้าในบทนำมันก็ต้องแยกส่วนบทนำเราก็อันนั้นไปอย่างนั้น”

“ปัญหาของคนรับสื่อวันนี้ คือเมื่อรับข้อมูลมาชุดหนึ่ง ไม่ตรวจสอบข้อมูลนั้นเลยว่ามีข้อเท็จจริงถูกต้องหรือไม่ แล้วนำไปรวมกลุ่มแสดงความคิดเห็นต่อ บวกกับเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มันสร้างเน็ตเวิร์คส่งต่อชุดความคิดความเข้าใจแบบนั้นออกไปได้อย่างกว้างขวาง เกิดกลุ่มก้อนของคน que คิดแบบนี้หรือมีความคิดแบบนี้กับประเด็นข่าวเรื่องนั้นเรื่องนี้ เครือข่ายมันสร้างกลุ่มความคิดได้มากและเร็ว มีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อดีก็คือ คนตื่นตัว เมื่อก่อนคนอาจจะไม่สนใจการเมือง เรื่องความขัดแย้ง สีไหนจะสู้กับสี

ไหน เดียวนี้คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญติดตามข้อมูลข่าวสาร และก็ active มากขึ้นในการเข้าไปมีส่วนร่วม เกิดเครือข่ายของคนที่มีจิตสาธารณะมากขึ้น แสดงออกมากขึ้น”

“บทบาทสำคัญที่สุดคือเสนอข้อเท็จจริงให้ครบที่สุด หนังสือพิมพ์เสนอทั้ง 2 อย่าง 1. เสนอข้อมูล 2. เสนอความคิดเห็น ตอนนี้อย่างสังคมไทยต้องการมากที่สุดคือข้อมูล สื่อมีหน้าที่นำเสนอข้อมูลให้ได้มากที่สุดให้ได้รอบด้านมากที่สุด อะไรมันอยู่ตรงไหนอะไรมันเกิดขึ้นในตรงนั้น มีหน้าที่ไปช่วยอาจจะครบหรือไม่ครบก็ไม่ว่ามันคงไม่มีทางครบทำให้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้แล้วก็สังคมเป็นคนตัดสินใจเองเมื่อเห็นข้อมูลเมื่อสังคมสามารถรวบรวมข้อมูลมากพอที่จะตัดสินใจ เพื่อจะได้ไม่ตัดสินใจด้วยอารมณ์หรือความชอบความชังส่วนตัวเพราะบางปัญหาจริงๆหลายๆปัญหาในชีวิตมันตัดสินใจด้วย บางเรื่องตัดสินใจด้วยอัตวิสัยได้เรื่องส่วนตัวแต่พอเป็นเรื่องของคนหมู่มากมันต้องเป็นภาวะวิสัยมันต้องเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนรอบด้าน สื่อจะช่วยให้ได้ก็ตรงนี้คุณก็มีหน้าที่ไปเสนอข้อมูลเข้าไปให้เยอะที่สุด”

“ผมรู้สึกว่าการลดโทษของผมไม่ได้หมายถึงว่าปฏิเสธจริงทั้งหมดแต่ในบางจังหวะที่จะใหม่ให้มันแรงมันสามารถดึงลงมาปักได้ ซึ่งจังหวะไหนมันแล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งอันนี้จะพิจารณาแต่ละช่วง ณ วันนี้ผมว่าเป็นช่วงเวลาที่ต้องตั้งคำถามเรื่องความจริงที่โดนกลบ ที่ผมรู้สึกตรงนี้เป็นหน้าที่สื่อแล้วที่จะขุดคุ้ยความจริงไม่ใช่ตามกระแส เป็นเรื่องที่สาธารณชนควรรับทราบและเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพที่สื่อควรจะทำ”

“เอาง่ายๆ นะครับว่าถ้าเราบอกว่าเราอยากเป็นกลางใช่ไหมครับ เราก็ต้องนำเสนอข้อมูลทั้งสองด้าน แต่พอนำเสนอข้อมูลทั้งสองด้านปุ๊บ มันก็ถูกตัดสินหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ ทำไมเราต้องไปนำเสนอข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง ไปให้ความสำคัญกับข่าวแบบนั้นทำไม เช่นเดียวกันอีกฝ่ายหนึ่งก็บอกว่าไปเล่นข่าว ฝ่ายนั้นทำไม เล่นข่าวขั้วนั้นทำไม นี่คือการยากในการทำงานที่มันเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันมันก็ต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าที่สังคมหรือคนที่รับข่าวสารจะเริ่มอุกคิดว่า เออ จริงๆ สื่ออย่างเนี่ยมันมีสามกลุ่มนะ มีกลุ่มที่ไม่เป็นกลาง กลุ่มที่พยายามจะเป็นกลาง และกลุ่มที่ไม่เป็นสื่อแล้ว”

“สื่อถ้ายืนบนพื้นฐานของความถูกต้องและเอาข้อเท็จจริงเป็นธงในการทำงานและทำหน้าที่ของตัวเองอย่างเคร่งครัด และไม่ต้องดัดจริต บางทีดัดจริตเกินไป เกรงว่าคนหาว่าเป็นแดงเป็นเหลืองจึงเลือกอยู่ตรงสีกลางๆ เป็นหลากสี ซึ่งปฏิเสธข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไม่ได้ และมีสื่อบางส่วนแต่ไม่ทั้งหมดที่รับใช้วาระที่นักการเมืองจัดตั้งขึ้น”

“จากการที่สื่อถูกตั้งข้อหาว่าไม่เป็นกลางส่งผลกระทบต่อการทำงานกัน ไม่ว่าจะเป็นคนที่ไม่เป็นกลาง และคนที่พยายามจะเป็นกลาง ก็ทำตัวทำหน้าที่ได้ลำบาก เพราะพอมันเกิดความขัดแย้ง เกิดสองขั้วทางความคิดขึ้น อย่างประชาธิปไตยธุรกิจ โดยนโยบายที่ยึดมาตลอดคือ เชื่อในบทบาทที่ว่าสื่อต้อง

เป็นคนทำหน้าที่นำเสนอรายงานข่าวสารข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและเป็นกลาง โดยไม่มีอคติ ไม่เลือกที่จะเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ก็โชคดีที่ของเรา ตัวพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาทางด้านการเมือง ความคิดเห็นทางการเมืองมันไม่ได้มาก หนังสือพิมพ์เราเน้นข่าวเศรษฐกิจ ธุรกิจเป็นหลัก ถ้ารัฐบาลทำดีเราก็บอกว่าดี ผลตินโยบายหรือมีมาตรการช่วยเหลือประชาชนที่ดีเราก็บอกว่าดี แต่ถ้าทำนโยบายหรือมาตรการที่มันมีปัญหา ทำโครงการที่ไม่โปร่งใสก็ต้องนำเสนอไปตามข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้น”

“เวลาผ่านไปสี่ปีกว่าปีพิสูจน์ผู้จัดการกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬว่าอยู่หรือไม่อยู่ เชื่อว่าสิ่งที่เราทำถูกต้อง ช่วงเวลานี้ยาวมาห้าปีแล้ว อีกสิบปีเราเชื่อว่าเรายังอยู่ คนมานึกว่าสิ่งที่เราทำถูกต้องหรือไม่ ถ้าอยากให้สังคมปรองดองกัน เรายังยืนยันกับสิ่งที่เราทำ ไม่ใช่แค่การออกเพลงมาหนึ่งเพลง แล้วบอกลืมเถอะมาจับมือกัน ต้องคิดบนฐานของความถูกต้อง และข้อเท็จจริง เมื่อข้อเท็จจริงถูกเปิดเผยต้องจัดการ ถ้าเว็บไซต์เราปลุกกระดม ทำไม่มีคนเข้าสามแสนคนต่อวัน ประเด็นคือเราตอบโจทย์ให้คนอ่าน รับผิดชอบต่อคนอ่าน ไม่ได้รับผิดชอบต่อโฆษณา นักวิชาการ นักการเมือง ถ้ามีคนอ่านเราอยู่ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามวาระของสังคม และการส้ามัคคีต้องถูกต้องด้วย ถ้าพรรคเพื่อไทยจับมือกับพรรคประชาธิปัตย์แล้วบอกว่าสมานฉันท์ เช่นนั้นน่ากลัวมากเพราะมองจากมุมผลประโยชน์”

สวัสดิภาพการทำงานและสวัสดิการ

ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สวัสดิการและสวัสดิภาพของคนทำข่าววันนี้ยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการทำข่าวในพื้นที่เสี่ยงภัย การอบรมให้ความรู้ละอุปกรณ์ป้องกันเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรจัดให้มีแก่ผู้สื่อข่าว หลายๆองค์กรพยายามให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยในการทำงานในพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นสำคัญ

“กองบรรณาธิการใช้หลักว่าพยายามรักษาชีวิตไว้โดยพื้นฐานที่สุด ซึ่งนำไปสู่ไม่ได้ข้อเท็จจริงในเหตุการณ์แต่เสาะแสวงหาข้อเท็จจริงโดยอ้อมมากขึ้น และนำไปสู่การทบทวนเรื่องสวัสดิการและสวัสดิภาพของผู้สื่อข่าวและช่างภาพว่าการปฏิบัติงานข่าวในเชิงที่มีความแหลมคมเช่นนี้จะทำอย่างไรทั้งในแง่ความปลอดภัยและ ทั้งในแง่มุมการทำข่าวเพราะมันยากมากกับการที่เห็นคนหนึ่งถูกยิงต่อหน้า แล้วสรุปว่าเขาถูกยิงเพราะอะไร อีกฝ่ายหนึ่งก็กล่าวหาว่าคนนี้กำลังจะเผาเมือง อีกคนหนึ่งบอกว่ามาดูเฉยๆ เห็นด้วยและจำเป็นที่จะมีการอบรมการทำข่าว โดยทางกองบรรณาธิการเราพยายามชานรับกับสมาคมนักข่าวโดยส่งนักข่าวเข้าร่วมการอบรมปฏิบัติงานข่าวในภาวะที่ไม่ปกติ และสองในส่วนของผู้ปฏิบัติงาน เราก็ให้คำนึงถึงเรื่องสวัสดิภาพให้มากที่สุด ในบางจุดที่สุ่มเสี่ยงเนี่ยเราก็เป็นหลักเหมือนกันว่าให้ถอนตัวออกมาก่อน”

“ควรจะมีสวัสดิการเรื่องการฝึกอบรมนักข่าวให้มากเท่าที่จะมากได้ โดยเงินสนับสนุน มาจากไหนก็ได้ และควรมีนโยบายที่จะดูแลสื่อให้ครบด้าน เช่นค่าขาดหยุดคนทำสื่อเวลาเกิดเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อร่างกายและชีวิต เช่น ช่างภาพเนชั่นที่ถูกยิงที่ซา ตอนนั้นก็รอความช่วยเหลืออยู่ ไปยื่นหนังสือที่ทำเนียบ เพราะเขาทำหน้าที่ของสื่อถึงแม้จะเข้าไปในที่ที่อ้างว่าต้องใช้กระสุนจริง ตอนนั้นเดินแทบจะไม่ไหว ทักษะของขาที่สะสมมาทั้งชีวิตตอนนี้ใช้ไม่ได้เลย หรือสื่อที่ถูกไล่ออก หรือถูกกระทำทำให้อยู่ไม่ได้ ควรจะมีที่ที่จะร้องเรียน มีคนรับฟังเขา ซึ่งทั้งหมดนี้ควรมีองค์กรอิสระมาดูแลคนทำสื่อมีงบประมาณที่โปร่งใสเข้ามาสนับสนุน แต่ห้ามทำให้รู้สึกว่าเป็นของรัฐบาล อย่างไงก็ได้ทำให้สื่อไม่ต้องรู้สึกกดดันว่าต้องทำงานเพื่อใคร”

“สวัสดิการและสวัสดิภาพของคนทำข่าววันนี้ไม่เหมาะสม เงินเดือนน้อย ทำงานหนัก ทำให้ข่าวเดียวไม่มี ข่าวเชิงสืบสวนไม่มี เป็นเรื่องสำคัญ พร้อมเสนอว่าควรจะมีประกันชีวิตให้คนทำสื่อเพราะว่าความเสี่ยงมันสูง จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาถือว่าความเสี่ยงสูงมาก และผู้บริหารต้องทบทวนเรื่องค่าตอบแทน สวัสดิการ สวัสดิภาพมากขึ้น อย่างของเราไม่มีประกันชีวิตให้นักข่าว ซึ่งคนที่ต้องรับผิดชอบในส่วนนี้คือองค์กรต้นสังกัด”

“เงินเดือนและสวัสดิการของคนทำสื่อไม่เหมาะสมจนพูดได้ว่าน้อยมากทั้งๆที่ต้องใช้สมองใช้และความรับผิดชอบที่มีผลกระทบต่อผู้คนไม่ได้น้อยไปกว่าคนทำงานในบริษัทการเงินใหญ่ๆ ซึ่งถือว่าไม่ยุติธรรม แต่มีด้านอื่นๆที่เป็นค่าขาดหยุดอย่างอื่นที่กลับมา เช่น ทำให้เราคิด อย่างที่มีคนบอกว่าความคิดทำให้ฉันมีชีวิตอยู่ ทำให้เรามีชีวิตชีวา ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนอยากเป็นนักข่าวจะไม่ใช้เรื่องเงินมันทำให้เรารู้สึกมีอิสระภาพที่จะได้คิดได้ทำงานอย่างที่เรารักหรือได้เขียนหรือได้อะไรอย่างนี้ผมว่ามันเป็นราคาที่คุณหาไม่ได้จากวิชาชีพอื่นๆ”

“กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต้องขึ้นชมสมาคมนักข่าวซึ่งจัดหามาอุปกรณ์ป้องกันภัยมาเสริมให้ เพราะบริษัทที่เล็กๆไม่สามารถที่จะจัดหาอุปกรณ์ป้องกันสวัสดิภาพได้ ยอมรับว่าเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยงที่สยามรัฐให้กับนักข่าวมันนิดเดียวมันเทียบไม่ได้กับความเสี่ยงของเขาหรอกน้อยมาก”

“ทุกวันนี้นักข่าวไม่มีเรตขั้นต่ำว่าเงินเดือนจะจ้างเท่าไร เดียวนี้บางสำนักพิมพ์มีชื่อเฉยๆ คุณไปหาकिनเอง เงินเดือนต่ำมาก บางคนแทบไม่มีเงินเดือนเลย แต่ว่าคุณมีชื่อตรงนี้ มีบ้านมีรถได้อย่างไร มันก็ไม่ต่างกับนักการเมือง คุณเป็นนักการเมืองปืหนึ่งคุณมีบ้านมี รถได้ เพราะอะไร ไซ้ใหม่ สื่อก็เหมือนกัน ถ้าเกิดมีมาตรฐานทุกอย่างมา มีเรตของเงินเดือน ของข่าวก็คงจะน้อยลงหรืออาจจะหมดไป สมมุติว่าผมจะทำหนังสือพิมพ์ซักหัวหนึ่ง ผมก็ไปจดหัวกับสภาการหนังสือพิมพ์ คุณจะต้องจ้างนักข่าวในอัตรานี้ นะ มีสวัสดิการอย่างนั้นๆ คุณทำได้ไหม ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่สามารถเปิดได้ แต่ทุกวันนี้ ผมไปจดกับสันติบาล คน

ละเรื่องใช่ไหมครับ แล้วไม่ได้กำหนดว่าผมจะต้องจ้างนักข่าวเงินเดือนเท่าไร ผมอาจให้เงินเดือน สาม พันก็ได้ ผมอาจให้แค่ค่ารถก็ได้ แล้วคุณไปหากินเอง “

“ผู้บริหารมีนโยบายให้นักข่าวปลอดภัยที่สุดโดยยอมตกข่าว เหตุการณ์พฤษภาทมิฬที่ผ่านมาเป็นเพียงเหตุการณ์เดียวที่ออกนอกระบบมากที่ไม่เคยเจอกันมาก่อน เป็นสงครามกึ่งๆการเมืองที่ไม่รู้ว่ากระสุนมาจากไหน หลังจากเหตุการณ์นี้เห็นด้วยหากมีโครงการอบรมนักข่าวภาคสนามว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรเมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงพร้อมกับถอดบทเรียนจากนักข่าวภาคสนามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเจ้าภาพอาจเป็นสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย”

“ทุกวันนี้ สวัสดิการของคนทำสื่อน้อยมาก อาชีพสื่อถูกกดโดยตลอด คือรัฐไม่เปิดใจ ไม่อยากให้มีอิสระมากเกินไปรัฐยังไม่เคยเข้ามาดูแล โต้โต้กันเอง ใครไม่เกิดก็ตายไป สื่อจะมีคุณภาพ รัฐต้องสนับสนุนด้วย เช่นรัฐก็ต้องมีกองทุนให้กู้ยืม ยืมซื้อบ้านหรืออะไร ถ้าเราต้องการที่จะปฏิรูปสื่อให้มีความเข้มแข็งมันก็ต้องมีองค์ประกอบพวกนี้ด้วย คุณไม่มีข่าวกินก็เรื่องของ คุณ แล้วก็ต้องไถเงิน คุณก็ต้องเขียนข่าวแบล็กเมลเขา เพื่อรับเงินได้ไต่ะ แล้วมันจะมีคุณภาพได้อย่างไร หรือนักข่าวรับซองขาว เช่นเขียนหน่อยจ่ายไปห้าร้อย พันหนึ่ง นักข่าวบันเทิงบ้างจี้สื่อบ้างจะไม่มี ขึ้นรถเมล์ บ้านก็ยังไม่ มี ก็ต้องหาเงินเอง เป็นนักข่าวของ”

“ แยกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของสวัสดิการ รวมเงินเดือนด้วยเป็นเรื่องของแต่ละองค์กร ส่วนสวัสดิภาพตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญหรือจำเป็น สังคมหรือสาธารณะก็อาจจะต้องทำหน้าที่พิจารณามุมนี้ด้วย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือดูแลรับผิดชอบในพื้นที่ ก็ต้องให้ความสำคัญในการดูแลปกป้องสวัสดิภาพในชีวิตของคนที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนในพื้นที่มากขึ้น”

“แต่ถามว่าตัวเองมันน้อยไปไหมน้อยเกินกว่าที่คุณอยากจะทิ้งเวลาไปทำเรื่องดีๆเช่นคุณอยากจะไปลงเจาะพื้นที่ภาคใต้คุณต้องใช้เวลาประมาณเดือนหนึ่งถึงจะทำได้งานดีๆขึ้นมา คุณทำได้ไหมคุณทำไม่ได้เพราะว่าบริษัทไม่มีเงินจ้างคุณเพื่อจะไปทำข่าวขึ้นเดียวเขาต้องใช้คุณไปทำข่าวหลายๆชิ้น แต่คุณอาจจะเห็นสื่อฝรั่งเดินทางมาประเทศไทยมาเจาะข่าวทำข่าวกลับไปไม่กี่ชิ้นเขาก็จ้างคุณทุกเดือนเพราะว่าเขามีนักข่าวที่เยอะมากพออะไรอย่างนี้เป็นต้นมันก็จะสะท้อนถึงว่าเงินเดือนนักข่าวมันยังน้อยเกินไปหรือว่ายังขึ้นนักข่าวมากเกินไป”

การอบรม

สื่อมวลชนส่วนใหญ่มองว่าเป็นหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพเช่นสมาคมนักข่าว สภาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยที่ควรจะทำหน้าที่ในการฝึกอบรมนักข่าว

“องค์กรสื่อทุกองค์กรไม่ลงทุนเรื่องการอบรม จึงเป็นหน้าที่ของสมาคมนักข่าวฯ ที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาบุคลากรทางด้านข่าว จึงจะตีวงเข้มเฉพาะในแต่ละเรื่อง เช่น เรื่องเศรษฐศาสตร์ เรื่องกฎหมาย เรื่องสิ่งแวดล้อม”

“ว่าควรมีการอบรมการทำข่าวภาคสนามโดยเฉพาะสถานการณ์ความรุนแรง อย่างน้อยประสบการณ์แค่ตัวหนังสือก็ยังดี คุณไม่ได้ไปเจอประสบการณ์จริงแค่จำลองเหตุการณ์มา หรือการเล่าประสบการณ์จากนักข่าวอาวุโส อย่างน้อยตั้งรับได้ ดีกว่าไปเจอจริงๆ ครั้งเดียว ทำอะไรไม่ถูก แต่ไม่จำเป็นต้องมีคู่มือเพราะรุ่นพี่คือคู่มือที่ดีที่สุด ไม่จำเป็นต้องมานั่งกาง ทางคู่มือหนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า”

“เห็นด้วยที่จะจัดให้มีการอบรมการทำข่าวภายใต้ความขัดแย้ง โดยเห็นว่า ที่ผ่านมามีส่วนใหญ่ว่าเราจะ learning by doing (เรียนรู้จากการทำงาน) เป็นหลัก ไปสะสมประสบการณ์จากภาคสนามกันเอง หรือมีรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์คอยให้คำแนะนำชี้แนะ หรืออย่างในกลุ่มเครื่องมือดิจิทัล มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ส่งต่อบอกต่อกันว่าระดับไหนที่จำเป็น ระดับไหนที่ถึงจุดที่ควรจะเน้นความปลอดภัยในชีวิตของตนเองของผู้สื่อข่าวผู้ปฏิบัติงานเป็นหลักก่อน โดยทางสมาคมวิชาชีพจำเป็นต้องเข้ามาทำหน้าที่ตรงนี้”

4. จรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อ

จริยธรรมสื่อ และความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล

ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่าปัจจุบันสื่อมีความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวอย่างมีจรรยาบรรณและเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคล

“เราเป็นนโยบายเรื่องความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวค่อนข้างสูง หนึ่งไม่อยากจะให้ไปละเมิดเรื่องบุคคลและสองไม่อยากจะพิพากษาตัวบุคคล ถ้าเราเคารพจริยธรรมมันทำให้เรามีเสรีมากขึ้น การที่เราเคารพแหล่งข่าวเราเสนอข่าวบนเท็จจริงมันยิ่งทำให้เรามีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งข่าว เขาเชื่อถือเราเขาให้เครดิตเรา ยิ่งทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเราดีขึ้น การที่เราครองตนอยู่ในจริยธรรมอยู่ในวิชาชีพได้มากเท่าไร มันยิ่งทำให้เรามีเสรีภาพมากขึ้นเท่านั้น นี่คือการเชื่อที่เราพยายามจะปลูกฝังแล้วยังอยู่เหนือสิ่งใดเท่าไรเนี่ยมันยิ่งจะทำให้เราสามารถมองเห็นมองจากมุมสูงขึ้นมาได้ มติชนจะไม่มีไปพูดนช.แล้ว จะไม่มีพูดไอ้มาร์ค ป.7 อะไรพวกเนี่ย เราไม่อยากจะให้มันเป็นการเสนอแนะ มาร์คก็มาร์ค แมวกี่แมวอะไรอย่างเนี่ย นี่เราก็ก๊อเป็นการในเชิงจริยธรรมเหมือนกัน เพราะถ้าหากเราไปพูดอย่างนั้นอยู่แล้วมันก็เท่ากับว่าเราไปโน้มน้าวเชื่ออย่างนั้น”

“ทำงานของเราจะยึดเรื่อง “ความสมดุล” และ “ความยุติธรรม” โดยให้น้ำหนักตรงนี้มาก โดยเฉพาะข่าวที่ทำให้เกิดความเสียหายหรือจะไปหมิ่นประมาท โดยพยายามสร้างเป็นวัฒนธรรมขึ้นมาด้วยวิธีการพยายามเข้าถึงแหล่งข่าวได้มากที่สุด มันจะแก้ไขปัญหานี้ได้”

“ข่าวสดมีนโยบายเรื่องเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว และต้องเคารพมาก ๆ ด้วย เคารพกับสิทธิของเขา มีหน้าที่ต้องปกป้องสิทธิในฐานะพลเมืองด้วยกัน ถ้าเขาไม่รับความเป็นธรรม คนอ่านหนังสือพิมพ์คาดหวังกับหนังสือพิมพ์ 2 หรือ 3 อย่าง คือ 1.ต้องการได้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้อง 2. ก็คืออยากได้ทัศนคติความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของเขา 3. ก็คือคาดหวังว่าหนังสือพิมพ์จะเป็นปากเป็นเสียงให้เขาเวลาที่เขาประสบกับความไม่ยุติธรรมเพราะที่ผ่านมาโครงสร้างอำนาจมันเกื้อกูลกัน อำนาจที่ไหนมันก็เกื้อกูลกับอำนาจทุกที่หนังสือพิมพ์มันมีธรรมชาติเป็นฝ่ายค้านถาวรไม่ใช่เราที่เดียว นะที่อื่นก็เป็นอย่างนี้ ชาวบ้านก็คาดหวังว่าถ้าเขาประสบกับความไม่ยุติธรรมเราจะมีส่วนในการแก้ไข หรือทุเลาอาจจะไม่ได้ทำให้ทั้งหมดเพราะเราไม่ได้เป็นคนจัดการเองแต่เราเป็นปากเป็นเสียงให้เขาได้ ให้คนอื่น ๆ ในสังคมได้รับรู้ได้แสดงพลังมันมีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นต้องช่วยกันจัดการกับความไม่เป็นธรรมนั้น

“หากใช้ตัวชี้วัดเรื่องการถูกฟ้องร้องว่ากองบรรณาธิการมีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือไม่ จะพบว่ามติชนสุดสัปดาห์ถูกฟ้องร้องน้อยมากแทบจะไม่มีเลย การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองอาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างพอเหมาะพอควรและระมัดระวัง

“ไทยโพสต์มีนโยบายเรื่องความเคารพต่อสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะเรื่องรูปสำคัญที่สุด เช่น เรื่องเด็ก ถ้าหลีกเลี่ยงได้อย่าลงเลยถ้าไม่สำคัญ และข่าวฆ่าคนตาย ไทยโพสต์จะไม่ลงแบบเลือดสด ส่วนข่าวการเมืองต่างกับข่าวอาชญากรรมอะไรทั่วไป การเคารพสิทธิจะต่างกันเพราะการเมือง นักการเมืองเป็นบุคคลสาธารณะสามารถที่จะเอารูปเขามาลงได้ตลอดเวลา ซึ่งไทยโพสต์ถูกฟ้องหมิ่นประมาทก็ว่าไปตามกระบวนการในศาล”

“หนังสือพิมพ์เป็นสินค้าหรือธุรกิจที่อยู่ได้ด้วยความเชื่อถือ เพราะฉะนั้นจะต้องมีข้อปฏิบัติที่ชัดเจนต่อวิชาชีพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ จะมีกติกากำกับ นอกจากระเบียบทั่วไปของบริษัทแล้ว ที่เนชั่นมีคู่มือจริยธรรมซึ่งเป็นไกด์ไลน์ และมีการปรับปรุงอยู่ตลอดว่าทำอะไรได้ ทำอะไรไม่ได้ ปฏิบัติตัวอย่างไ้ เหตุผลที่มีเพื่อที่จะกำกับให้ทุกคนปฏิบัติอยู่ในกรอบมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะไม่ประพฤติออกไปนอกกลุ่มนอกทาง แล้วเพราะฉะนั้นข่าวที่เขียนทุกอย่างต้องเป็นไปโดยปราศจากความกลัวหรือความลำเอียง การทำเช่นนี้เพื่อรักษาไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือ ยิ่งมีความน่าเชื่อถือนมากก็จะทำให้สินค้าหรือข่าว สินค้าของคุณที่เป็นหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมีความน่าเชื่อถือ “

“โดยหลักการให้ความเคารพสิทธิของบุคคล องค์กรที่เกี่ยวข้องกับในงานข่าวของเรา ให้โอกาสในการได้นำเสนอข้อมูลทุกๆ ด้านหรือได้แย้งข้อมูลทุกๆ ด้านได้เต็มที่ ซึ่งยอมรับว่าทำให้การทำงานยากขึ้น แต่ในทางกลับกัน กลายเป็นข้อดีอันที่หนึ่งก็คือ ทำให้เราไม่วิเคราะห์หรือมองประเด็นนั้นๆ ด้วยข้อมูลชุดเดียวหรือทัศนคติด้านใดด้านหนึ่ง อย่างเช่น มีกรณีข่าวที่มันเป็นประเด็นพาดพิง วิพากษ์วิจารณ์ หรือชี้ความไม่ถูกต้องไม่ชอบธรรมไม่ชอบมาพากลของบุคคลหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตาม โดยนโยบายแล้วก็คือ

ว่าต้องเปิดโอกาสให้เขาได้ตอบโต้ ชี้แจง อย่างน้อยที่สุดจะตอบหรือไม่ตอบ ให้ตรวจสอบหรือสอบถาม เข้าไปก่อน นี่คือนิติพื้นฐานที่เราดูแลหรือให้สิทธิกับบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข่าวนั้นๆ งาน มันก็จะยากขึ้น เพราะว่าเราต้องตรวจสอบมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันมันก็จะได้ผลกลับมาก็คือว่าข่าวเรามี ครบรอบด้านมากขึ้น หรือถ้ามันจะมีปัญหาในเรื่องฟ้องร้องทางคดี ก็เป็นข้อต่อสู้ได้เป็นอย่างดีว่าเรา ไม่ได้มีเจตนาที่จะมุ่งวิพากษ์วิจารณ์โจมตีทำลายเค้าด้วยเจตนาหรืออคติ แต่เราแค่ต้องการนำเสนอ ข้อมูลให้สาธารณะได้รับทราบ และเปิดโอกาสให้เห็นข้อมูลทั้งสองด้าน”

“กองบรรณาธิการสยามรัฐยึดเรื่องจรรยาบรรณสูงมาก เพราะเจ้าของหนังสือพิมพ์เคยมี ประสบการณ์กับหนังสือพิมพ์ ที่ได้รับการประทับตราจากข้างนอกด้วยความไม่เป็นธรรม ดังนั้นเราก็ต้องไม่ ทำ อย่างที่ผู้ใหญ่ของเราเคยเจ็บปวด สองที่ต้องจำไว้ให้แม่นคือข่าวพาดพิงถึงใครต้องให้คนนั้นมีโอกาส ชี้แจง ต้องพยายามที่สุดเพื่อให้เขามีโอกาสชี้แจง

5. การกำกับดูแลและการตรวจสอบสื่อ

สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยจะให้มีการกำกับดูแลสื่อโดยรัฐ แต่เห็นว่าควรมีการกำกับตนเอง โดยสื่อ และที่สำคัญสื่อถูกกำกับโดยสังคมที่เป็นกลไกตลาดคือผู้บริโภคสื่ออยู่แล้ว ถ้าไม่ดีคนอ่านไม่ซื้อ และมองว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ ณ เวลาคือ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์ถ้านำมาปรับโครงสร้างใหม่ สามารถทำหน้าที่กำกับได้ดีโดยไม่จำเป็นต้องไปตั้งองค์กรอิสระขึ้นมากำกับดูแล ขณะเดียวกันเห็นด้วย จะให้มี media monitor แต่ต้องเป็นอิสระจากรัฐ โดยมีเงินก้อนหนึ่งมาสนับสนุน หลายท่านเสนอว่า ขายคลื่นของรัฐให้หมด เพื่อคืนอำนาจสู่ประชาชน แล้วเงินที่ได้จากการขายมาสนับสนุน media monitor

“ปฏิรูปอันดับแรกคือเรื่องโครงสร้างการเป็นเจ้าของ สองศักยภาพคนทำสื่อ รัฐต้องยอมปล่อย ทุกวันนี้ไม่ยอมปล่อยแม้แต่เขียนแผน ไม่ยอมปล่อย เพื่อเอาไปแข่งลี ทหารเอาไปทำไมตั้งหลายช่อง กองทัพจะช่องพอแล้ว ซึ่งจริงๆ แล้วไม่จำเป็นต้องมีด้วยซ้ำ ถ้าทำได้การจัดสรรเป็นไปตามระบบ หลากหลาย เนื้อหาหลากหลายเปลี่ยนไปตามแต่ละชุมชน ทุกวันนี้ทำกันมั่ว ทุกวันนี้ช่องเจ็ดกล้าตีข่าว แรงที่กระทบต่อรัฐหรือไม่

“การกำกับดูแลสื่อทำได้ 3 ระบบ คือ กฎหมาย กำกับตัวเอง และสังคม ซึ่งการกำกับตัวเอง และสังคมยังอ่อน ดังนั้นต้องมีมีเดียมอนิเตอร์ที่มีความเข้มแข็งร่วมกันระหว่างสังคมกับผู้ประกอบการ สื่อ ให้มีความอิสระทั้งทุนและการกำกับดูแล คล้ายกับไทยทีบีเอส เมื่อมอนิเตอร์แล้วมาเผยแพร่ให้สังคม เห็น โดยกรรมการมาจากหลายฝ่าย ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับให้สังคมทำงาน มีกฎหมายรองรับ เฉพาะเรื่องทุนเพียงอย่างเดียว ส่วนกฎหมายเข้มอยู่แล้วโดยตัวบทบัญญัติ แต่มีปัญหาเรื่องการบังคับ

ใช้ บางกฎหมายไม่เคยใช้ เช่น กม.การละเมิดเด็กและสตรีไม่เคยมีการบังคับใช้กับสื่อมวลชนแม้แต่รายเดียว”

“ไม่จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลสื่อ สื่อมวลชนเป็นตัวควบคุมกันเอง แต่ควรไปสนับสนุนกระบวนการสังคมในการตรวจสอบสื่อมากกว่า ไม่เคยเห็นมันประสบความสำเร็จกับการที่เอากฎหมายมาควบคุมสื่อมวลชนเลย โดยเฉพาะการจดทะเบียนใบประกอบวิชาชีพสื่อจะกลายเป็นตัวควบคุมและอันตราย สื่อควรจะเป็นเสรีจริงๆ ไม่ควรจะมีกฎหมายเข้ามาควบคุมสื่อ แต่สำหรับมีเดียมอนิเตอร์มีความจำเป็นโดยอาจใช้นักวิชาการทางด้านนิติศาสตร์ และไม่จำเป็นต้องหาเจ้าภาพเพราะมันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติอยู่แล้ว ยิ่งตอนนี้มีสื่อใหม่ที่สามารถสร้างชุมชนของเขาได้อยู่แล้ว สื่อกระแสหลักเสนอข่าวผิดพลาดไปนิดเดียว ไปโผล่ในอินเทอร์เน็ต และขณะนี้สื่อมวลชนมีสมาคมอยู่แล้วที่รวมตัวกันเอง มีบทบาทอยู่พอสมควร ถึงแม้จะไม่ได้สมบูรณ์ แต่ยังเป็นเสียงอะไรที่คอยควบคุมได้บางส่วนอาจจะไม่ได้ทั้งหมด”

“เห็นด้วยแต่ต้องมาพูดคุยกันถึงปัญหาโครงสร้างและรูปแบบขององค์กรที่จะให้ออกมาเป็นภาพที่ไม่ให้รัฐบาลครอบงำ โดยรัฐบาลตั้งกองทุนขึ้นมาก่อนหนึ่ง และตั้งองค์กรหนึ่งขึ้นมาที่เป็นอิสระสำหรับทำกิจกรรม เช่น ให้ความรู้เพิ่มขึ้นกับผู้ดำเนินการวิทยุชุมชน อบรมสำหรับผู้สื่อข่าวใหม่ อบรมให้กับไซเบอร์ลี้มีเดีย อบรมผู้บริโภคทำเป็นลักษณะกรณีศึกษา ขณะเดียวกันหลักสูตรการสอนทางด้านนิติศาสตร์ต้องมีการปรับปรุง รวมถึงตัวอาจารย์ผู้สอนว่าเคยมีประสบการณ์การทำงานด้านสื่อมาหรือไม่ ถ้าไม่เคยทำมา จะสอนเป็นได้อย่างไร”

“ทุกวันนี้หนังสือพิมพ์มีสภาพหนังสือพิมพ์ที่ควบคุมดูแลกันเองอยู่แล้ว แต่ต้องยอมรับถึงมาตรฐานว่ายังไม่ได้ผล 100% ในส่วนของบางกอกโพสต์ได้ออก Code of Conduct สำหรับโพสต์เองเพื่อตรวจสอบจรรยาบรรณของผู้สื่อข่าวของเรา ส่วนมาตรฐานการทำข่าวถ้ามีข้อผิดพลาดจะต้องรับผิดชอบแก้ไขข่าวนั้น เพราะผลสุดท้ายการตรวจสอบพฤติกรรมของสื่อในภาพรวมมันอยู่ที่ว่าเราดูแลบ้านของเราให้เป็นอย่างไร เช่น กรณี ช้างบางกอกโพสต์ที่โดนกล่าวหากรณี สุวัจน์ ลิมปพัลลภ สำหรับรถฮอนด้าซีอาร์วี และอีกกรณีที่พัทธาไปรับเงินจ่ายค่าทนายให้ อูริค บางกอกโพสต์ดำเนินการโดยการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเอง ไม่ต้องมีใครต้องมาบอก เมื่อมีผลสรุปออกมาก็แจ้งสภาการหนังสือพิมพ์ “

“ควรมีการกำกับดูแลเพราะระบบปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์ แต่ควรจะเป็นฐานที่ว่าสื่อดูแลกันเอง มีเดียมอนิเตอร์กันเอง ในส่วนรัฐบาลใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่แล้วควบคุมสื่อไม่ต้องสร้างขึ้นมาใหม่ และไม่ใช้แบบรัฐบาลทักษิณ(ชินวัตร)ที่สื่อจะเปิดโปงคอร์รัปชันหรือพูดถึงบางกระทรวง ก็ฟ้องที่ละห้าพันล้าน สื่อก็ตาย ต่อไปใครจะกล้าเปิดโปงนักการเมืองหรือคอร์รัปชัน โอเค ฟ้องได้ หมิ่นประมาทก็ไปสู้กันดี ว่ามันมีกฎหมายตรงนั้นะก็ไปใช้ ว่าเป็นบุคคลสาธารณะ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ และถามว่ามีหลักฐานใหม่ คืออะไร แต่ถ้าบอกว่าโครงการรถเมล์สีฟันคัน รัฐมนตรีคนนี้กินแน่นอน นี่ก็เสร็จแล้ว เพราะถึงแม้ว่าเขาจะเป็นสาธารณะแต่คุณไม่มีอะไรมาแบกข้อกล่าวหาเลย รัฐบาลควรใช้กฎหมายแต่

พอควรในทางที่ถูกต้อง ไม่ใช่ใช้กฎหมายเพื่อจะมาควบคุมสื่อ ถ้าไม่ใช่เป็นรายบุคคล ถ้าเป็นรัฐบาล รัฐมนตรี นักการเมือง นายกรัฐมนตรีคุณก็ต้องรู้ว่าคุณ จะสร้างบรรทัดฐานกับสื่อก็ต้องสร้างให้เห็นเลยว่า โอเคเราจะไม่คุกคาม จะไม่ปิด จะไม่กดดันให้มีการปลดบรรณาธิการ แต่เราจะบอกว่า คุณหมิ่นประมาทเราโดยไม่มีเหตุผลแล้วมาสู้กันในศาล ทำให้โปร่งใส โอเคกฎหมายทุกวันนี้มันเป็นแบบนี้หมดแล้ว เพียงว่าพอเปิดปุ๊บก็ ห้าพันล้าน หมื่นล้าน มันก็บิดเบี้ยวตั้งแต่ต้นอยู่แล้ว ว่ากระบวนการถัดไปจะเป็นอะไร ก็เริ่มต้นห้าพันล้านก็มีติดอยู่แล้ว อย่างบางกอกโพสต์เคยเสนอว่า มีรอยร้าวที่สนามบินสุวรรณภูมิ ก็ถูกบอกว่า สองพันล้าน แทนที่รัฐบาลจะไปดูว่ามันร้าวจริงหรือเปล่า นี่คือเอาเทคโนโลยีมา แล้วเรามีสิทธิที่จะถามว่ามีอะไรไม่ชอบมาพากล หรือเปล่า พูดแค่นี้ทำไมถูกห้าพันล้าน สองพันล้าน นี่พยายามจะบอกว่าเราไม่ได้ใช้กฎหมายข่มขู่ ไม่ได้คุกคาม แต่จำนวนเงินหรือวิธีการมันผิด”

“ตอนนี้อะไรที่กำกับดูแลไม่เชิงกำกับดูแลแต่เป็นระบบที่ทำให้อายมากกว่าที่จะลงโทษเป็นกิลลักษณะ ไม่ได้ปรับเงินและลงโทษปลดบรรณาธิการ . แต่ประกาศว่าปลดแล้ว ซึ่งทำให้ไม่มีผลในการกำกับดูแล โดยระบบแล้วคนทำสื่อควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับองค์กรสื่อมากกว่านี้ ว่าสื่อควรจะไปอย่างไร ปัญหาที่เห็นอยู่ คนที่ไม่ร่วมมือก็ร่วมมือ บอกว่าไม่เอาแล้วชั้นลาออกดีกว่า และจะได้ทำอะไรตามใจฉันได้ ไม่มีใครว่าเขาได้ หรือปัญหาเกรงอกเกรงใจกัน เพราะว่าคนที่ไปนั่งในสภา ในสมาคมก็เห็นหน้ากันอยู่ คนนี้มาจากทีวีช่องนี้ คนนี้มาจากฉบับนี้ พอมีคำร้องเรียนมาจากคนนอกก็ไม่ได้ทำอะไรที่จะทำให้มันเป็นขึ้นเป็นอัน ผมยังนึกไม่ออกว่ามีเคสอะไรที่ออกมาประกาศว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ผิด และสภากาหนังสือพิมพ์ทุกคนเห็นแล้วว่าการกระทำแบบนี้มันทำให้เสื่อมเสียหรืออะไร ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ผมยังไม่เห็น”

“ควรมีการกำกับดูแลสื่อ แต่ควรทำโดยสื่อด้วยกันเอง และควรสนับสนุนให้มีการปฏิรูปสื่ออย่างกว้างขวาง แต่การปฏิรูปสื่อจะต้องเกิดในวงการสื่อเอง และโดยการกำกับของสังคม เพราะถ้าปล่อยให้สื่อทำกันเอง ไม่ได้ผล โดยสังคมที่ว่าตั้งแต่ นักวิชาการ พาณิชย รัฐบาล ผู้บริโภคสื่อ โดยกำกับในระดับที่ทำให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา ก่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดมีเสรีภาพอย่างมีความรับผิดชอบ และสำหรับ media monitor ควรมี โดยให้สังคมเป็นคนกำกับ ส่วนใบประกอบวิชาชีพสื่อ ตนมองว่าเป็นเรื่องเพ้อเจ้อ เป็นเรื่องของปลายทาง “

“เห็นด้วยที่จะมีมีเดียมอนิเตอร์ แต่ต้องให้ชัด และที่สำคัญอย่าเหมารวม ให้ว่าเป็นรายๆไป ส่วนเจ้าภาพใครก็ได้ที่ไม่ใช่รัฐ โดยใช้งบประมาณจากการขายกิจการโทรทัศน์และวิทยุที่รัฐครอบครองอยู่ “ ”

“ไม่เห็นด้วยกับการกำกับดูแลสื่อโดยขอกฎหมาย ตนเชื่อมั่นในวิจารณ์ญาณของคนรับสื่อ คนไทยฉลาดพอไม่ต้องมากำกับแต่ในเรื่องของจริยธรรม ถ้าใครนำเสนอผิดพลาดสามารถได้แย้งขึ้นมาว่า

ละเมิดสิทธิใคร และมีเดียมอนิเตอร์ไม่ต้องมี เพราะมีกลไกตลาดเป็นคนตรวจสอบอยู่แล้ว ไม่เห็นด้วยกับการที่ใช้กฎหมายมาบอกว่าห้ามหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่มาจะบอกว่าคุณควรอยู่ตรงนี้”

“ใครกำกับ ใครดูแล ประชาชนกำกับดูแลอยู่แล้วด้วยการแสดงความคิดเห็น กำกับโดยซื้อหรือไม่ซื้อ ตราบใดมีคนหลักแสนเข้ามาดูผู้จัดการออนไลน์ ผู้จัดการยังอยู่ได้ ไม่ต้องพึ่งโฆษณา มีการสนับสนุนจากคนที่สนับสนุนเราจริง โมเดลธุรกิจก็ต้องเปลี่ยนในระยะยาวเพราะธรรมชาติคนรับสื่อเปลี่ยนไป และปัจจุบันยังมีสภากาหนดหนังสือพิมพ์ มีสมาคมนักข่าวและมีเพื่อนที่ต้องมองหน้ากันอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมีเบอร์ที่ 5 สามารถกำกับโดยตัวเอง กำกับโดยสภากาหนดหนังสือพิมพ์และกำกับโดยกฎหมาย เพราะถ้าขาดขาดขาดหนึ่งสื่ออยู่ไม่ได้”

“การกำกับคือการดูแล รัฐบาลควรไปทำหน้าที่ว่าทำอะไรให้ประชาชนได้สื่อที่ดี แทนที่จะมาคิดว่ามีสื่อปลุกระดมหรือไม่ เพราะหน้าที่นี้เป็นของประชาชน และมีสภากาหนดหนังสือพิมพ์ มีสมาคมนักข่าวที่กำกับดูแลกันเองอยู่แล้ว ควรจะไปพัฒนาสื่อของรัฐให้ดีขึ้นทั้งเรื่องประเด็นข่าวและพัฒนาคนทำข่าวให้มีคุณภาพ”

“อย่าไปฝันเลย ใครจะกำกับใครได้ ไซเปลา ทุกวันนี้คนทำสื่อมันรู้ดี คุณจะไปกำกับยังงัย คุณไปกำกับไทยรัฐได้รีเปลา คือมันพูดได้มันทำได้รีเปลา จริงแล้วทำไมไม่ได้หรอก คุณจะทำยังงัยถามว่าสมาคมจะกำกับไทยรัฐได้มัย สภากาหนดหนังสือพิมพ์ ด้วยอะสองสถาบันเลยกำกับยังงัย ทุกวันนี้ทั้งสมาคม ทั้งสภากาหนดหนังสือพิมพ์ไม่ได้มีบทบาทแค่ทำกิจกรรมเล็กๆน้อยๆ เพราะถึงเวลาคุณไปกำกับยังงัย มันเป็นเรื่องของธุรกิจงัย ไซมัย มันไม่ใช่เรื่องการทำงานเรื่องจรรยาบรรณอย่างเดียว คุณบอกว่าช่อง 3 ห้ามเล่าข่าวอย่างนี้ ให้ทำอย่างอื่นมันทำได้เปลา ทำไม่ได้”

“ถ้าจำเป็นต้องมีการกำกับดูแล ต้องตั้งองค์กรหนึ่งขึ้น เช่น สภากาหนดหนังสือพิมพ์แต่ต้องกำหนดบทบาทหน้าที่และบทลงโทษให้ชัด และคนทำหนังสือพิมพ์ทุกคนต้องไปเซ็นดัดลงนาม แต่ความจริงไม่มีใครเอารอก เพราะเป็นธุรกิจ อยู่ตลาดหุ้น มันหลายอย่าง แต่ต้องมีการควบคุมโดยใช้ตลาดและสังคมควบคุม รัฐต้องไปปฏิรูปธุรกิจสื่อไม่ใช่ปฏิรูปสื่อ เพราะขณะนี้สื่ออยู่ในตลาดหุ้น ทั้งมติชน บางกอกโพสต์ และสื่อก็พัฒนาตัวมันไปเรื่อยๆตามสังคม”

“คุณจะไปฝันว่าคุณตื่นขึ้นมาแล้วสื่อ Clean สะอาดสวยทุกอย่าง เขียวไปหมด มันเป็นไปได้ มันไม่ใช่เฉพาะเมืองไทยหรอก มันเป็นที่โลกแหละ ไซมัย อย่างที่เรารับรู้เนี่ย อย่าง BBC อย่าง CNN เรายังรู้ว่ามันใช้ระบบลอบบี้สซื้ออะไร ถามว่าบ้านเรา บ้านเรายังไม่ค่อยมีนะ เรายังมองเป็นเรื่องสกปรกด้วยนะ ฝรั่งมันยังทำ แต่เราไม่รู้วัฒนธรรมทำไมถึงทำแบบนั้นเข้าใจมัยเรามองว่าเป็นเรื่องสกปรกด้วยซ้ำ แต่ฝรั่งมันยังทำทั้งที่มีจริยธรรมสูงกว่าเรา การนำเสนอข่าวนะแต่เขาก็มีอย่างนี้ มันก็เป็นเรื่องแปลก”

“ไม่ใช่หน้าที่ของรัฐบาลที่จะมาปฏิรูปสื่อ แต่ควรส่งเสริมสื่อโดยจัดระเบียบเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล สังคมมันจะเรียนรู้มันมีข้อมูลมันก็จะเกิดการตรวจสอบให้นักการเมืองที่ดีให้ข้าราชการที่ดีให้ทำงานไปตามที่ควรจะเป็น หรือไปปรับปรุงประสิทธิภาพของสื่อรัฐให้มันเปิดเผยมากขึ้นให้มันมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่บางเรื่องไม่ค่อยเกี่ยวข้องอย่างสื่อธุรกิจหนังสือพิมพ์เพราะทุกวันนี้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อมากพออยู่แล้ว หนังสือพิมพ์จะต้องถูกกำกับโดยคนอ่านไม่ใช่ถูกกำกับโดยรัฐ เพราะฉะนั้นถ้าคนอ่านมีความแข็งแกร่งจะสามารถเป็นผู้กำกับผู้ผลิตได้ ถ้าหนังสือพิมพ์ไม่ดีไม่ได้มาตรฐาน ข้อมูลผิดไม่มีความเที่ยงตรง หรือเขียนเอาเปรียบทำให้ข้อมูลผิดพลาดทั้งในเชิงผลประโยชน์สาธารณะ จะมีองค์กรช่วยเหลือขับเคลื่อน สื่อจะดีโดยอัตโนมัติไม่ต้องใช้รัฐ รัฐมีส่วนได้เสียเพราะรัฐต้องถูกตรวจสอบโดยสื่อ รัฐไม่ได้มีหน้าที่มาปกครองสื่อ”

“ทุกวันนี้สื่อถูกกำกับโดยกลไกตลาดและการควบคุมจากสังคมอยู่แล้ว สังคมมันทำงานโดยอัตโนมัติอยู่แล้ว มันมีทางทั้งบวกและลบเวลามีคนบอกว่าอยากจะฆ่าหรือด่าใคร คนที่อยู่ในสังคมจะบอกว่าอย่างนี้ไม่ถูก ยังมองไม่เห็นความสามารถของรัฐในการที่จะเข้ามาจัดการเกี่ยวกับสื่อ ไม่มีใครมากำกับใครได้ ประเทศจีนยังสั่งปิดยูทูบไม่ได้เลย โลกมัน Globalize มันเชื่อมถึงกันทุกอย่าง และไม่ใช่ว่าหน้าที่ของรัฐบาลจะมากำกับสื่อ รัฐจะเข้ามาจัดการอะไรไม่ได้ แต่ถ้าคิดว่าจะคุมสื่อบอกเลยว่าผ่านไปเลยเพราะทำอะไรไม่ได้ แต่มันอยู่ที่วัตถุประสงค์ว่ารัฐจะทำอะไร “กำกับอะไรไม่ได้หรอก มันได้แต่ส่งเสริมแต่คุณไปกำกับอะไรล่ะ คุณกำกับสื่อคุณเองยังไม่ได้เลย สื่อรัฐเองอะยังกำกับไม่ได้เลย ทำไมรัฐคิดว่าจะฉลาดกว่าคนอื่น เนื้อหามันผิด เช่นมันมีอะไร มันมีรูปโป๊ ก็มีคณะกรรมการมีอะไรอยู่แล้วทำไมก็ไปฟ้องร้องปิดได้ ถ้าคุณหาเจอคุณก็ไปปิดมัน”

“มีความจำเป็นที่ต้องมีการกำกับดูแลสื่อ เหมือนกับทุกวิชาชีพที่มีคนดีคนไม่ดี ดังนั้นต้องมีกฎกติกาในการกำกับดูแล โดยใช้กลไกหรือองค์กรเดิมที่มีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสมาคมวิชาชีพหรือสภาทนายความหนังสือพิมพ์ แต่ต้องมีการปรับบทบาทหรือเพิ่มความเข้มข้นในการกำกับดูแล ในขณะเดียวกันผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวหรือคนที่ถูกพาดพิง ภาววิภาคนักข่าวก็สามารถใช้สิทธิของตัวเองในการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ถ้าการนำเสนอข่าวทำให้เขาเสียหาย คือมีกฎกติกากำกับดูแลในภาพใหญ่อยู่แล้วคือกฎหมาย มีองค์กรวิชาชีพซึ่งดูแลทั้งเรื่องจริยธรรม การปฏิบัติงาน ความถูกต้อง เพียงแต่ว่าอาจจะต้องไปทำงานให้เข้มข้นมากขึ้น มันก็จะเป็นคำถามย้อนกลับไปแล้วสมาคมจะต้องไปทำอะไรบ้างเพื่อให้มันเป็นที่ยอมรับในทุกๆ สื่อ ถ้าหนังสือพิมพ์ คนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกหรือไม่เข้ามามีส่วนร่วมจะทำอย่างไรให้เค้าเข้ามามีส่วนร่วม ถ้าจะแก้ปัญหาได้ก็ต้องกลับไปแก้ที่จุดที่มันเป็นปัญหาคือว่ากลุ่มที่ยังไม่เข้ามาเป็นสมาชิก จะทำอย่างไร จะไปหาแรงจูงใจยังงั้น มันก็เหมือนกับสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ เค้าก็พยายามทำให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นสมาชิกในสมาคม วิชาชีพท่องเที่ยวเค้าก็ต้องจัดการกันเอง ดูแลกันเองในสภาการท่องเที่ยว ก็ต้องดึงทางใดทางหนึ่งให้คนในสาขานั้นเข้ามาเป็นสมาชิก อยู่ในเครือข่ายของการติดตามดูแลกันเอง”

“ต้องมีการกำกับดูแลแต่จะดูแลแบบไหน ที่ผ่านมามีมิติเดียวคือ การเมือง ซึ่งมันควรมีหลายมิติ แต่ไม่ควรเป็นรัฐเข้ามากำกับ ควรเป็นองค์กร อาจมีองค์กรของสื่อเองอย่างสมมุติว่าดาวเทียมควรมีชมรม หรือสมาคมของดาวเทียม แล้วดาวเทียมตั้งกองเซ็นเซอร์ขึ้นมาคอยดูเหมือนฟรีทีวีที่เขาไม่เซ็นเซอร์ของเขา สิ่งพิมพ์มีตัวกรรมการจรรยาบรรณของสื่อดูแลต่อไปวิทยุชุมชนต้องมีรวมถึงสื่อใหม่ทางอินเทอร์เน็ตด้วย”

“ถ้าจะปฏิรูปสื่อจริงๆ รัฐซึ่งมีอำนาจอยู่แล้วกองทัพซึ่งมีอำนาจมหาศาลอยู่แล้วไม่ควรจะมีสื่อในมือเลยเพราะว่าสื่อเหล่านี้ควรจะมอบให้กับประชาชนทั้งหมดในทุกสาขาที่จะทำหน้าในการดำเนินกิจการของตัวเองและตรวจสอบรัฐเพื่อที่จะคานอำนาจกับรัฐ และควรจะต้องมีเงินของรัฐที่เป็นสาธารณะเข้าไปสนับสนุนสาธารณะแบบไทยพีบีเอส กระบวนการที่ทำให้เกิดเสรีภาพจะต้องเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบกันเองโดยเฉพาะตอนนี้มีการตรวจสอบกันถึงใจมาก เช่น Social Network จะเห็นว่าเมื่อมีคนขึ้นมากระทบสถาบันเบื้องสูงก็มีคนขึ้นมาเล่นงานอย่างหนัก กระบวนการตรวจสอบเหล่านี้มันตรวจสอบกันเองอยู่แล้ว ในออนไลน์ อีกไม่กี่ปีจะเห็นสภาพเสียของการมีบรรทัดฐาน ไม่มีใครกล้าล้ำเส้นเกินกว่าคนทั่วไปรับได้ เช่น เว็บโป๊อะไรเส้นแบ่งตรงไหนที่คนรับได้รับไม่ได้ จะเห็นว่าในเว็บโป๊ที่เขาคุยกันเองเส้นแบ่งเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศเด็กน้อยมาก แม้จะยังมีอยู่แต่อัตราการลดลงเรื่อยๆ มันมีกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการควบคุมมันเองอย่างได้ผลกว่าการที่จะมีอะไรไปกำกับ ฉะนั้นในความคิดทางการเมืองหรืออะไรก็แล้วแต่ควรเปิดคุย ถ้ากลัวว่าจะมีคนไปหมิ่นความมั่นคงของชาติ หมิ่นเบื้องสูงไม่ต้องห่วงมีคนรุมยำแน่นอน เพราะฉะนั้นทัศนคติแล้วเรื่องนี้ต้องเปิด เพราะว่าการเปิดเสรีมันทำให้เกิดการกำกับกันเอง และทุกวันนี้มีกฎหมายหมิ่นประมาทกำกับ โดยเอาผิดทางด้านอาญาซึ่งเพียงพออยู่แล้ว แต่เห็นด้วยที่จะมีมีเดียมอนิเตอร์ เพราะสื่อบ้านเรามีวัฒนธรรมของการเกรงใจและอุปถัมภ์กันอยู่ไม่ตรวจสอบซึ่งกันและกันซึ่งผิดมากเช่น มีมีเดียเฝ้าระวังเพื่อจะทำงานทางวิชาการเพื่อจะดูว่าสื่อเราพัฒนาไปถึงไหนควรจะเสริมเติมแต่งก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่องค์กรกำกับสื่อคิดว่าไม่ควร มี”

“จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลโดยต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบและรัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ เพราะทุกวันนี้ธุรกิจครอบงำสื่อได้ แต่ควรจะเป็นองค์กรอิสระ และมีบทบาทในแง่ของการพัฒนาความรู้ โดยเฉพาะนักข่าว การสร้างจริยธรรมและคุณธรรม เนื่องจากพื้นฐานของนักข่าวต่างคนต่างมา ความรู้ก็คนละอย่าง เหมือนอย่างในองค์กรเอง ดาราเดลิเองจะดูแลในส่วนหนึ่ง อย่างน้อยก็ได้แคในแง่เป้าหมายของผลงาน แต่ในแง่ความคิดหรือพัฒนาการอะไรพวกนี้องค์กรอาจจะไม่มีงบประมาณ จริงๆแล้วต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆเข้ามาชัฟฟองด้วย เพื่อที่จะให้ทิศทางและเป้าหมายในแง่ของการเป็นสื่อ ที่เป็นสื่อจริงๆ ณ วันนี้สื่อบันเทิงมีสมาคมข่าวบันเทิงแต่ยังไม่ค่อยเข้มแข็ง เหมือนสภาการหนังสือพิมพ์ยังไม่เข้มแข็งและยังไม่เข้มขึ้นมากในแง่ของการเข้ามาดูแลหรือ

พัฒนาการนักข่าว และสภากาหนดหนังสือพิมพ์ชอบเขตไปอยู่การเมืองมากกว่าที่จะเข้ามาดูแลทางด้าน
บันเทิงด้วย ทั้งที่ความจริงในแง่ของการเป็นหนังสือพิมพ์ในแง่ของการทำสื่อ สภากาหนดหนังสือพิมพ์ต้องมาดูแล
ด้วย ไม่ใช่ทำบันเทิงก็ส่วนของบันเทิงไม่เกี่ยว เราจะทำเฉพาะการเมืองไม่ใช่ ผมว่าโดยระบบการทำสื่อ
ของบ้านเรามันต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างคิดมีสมาคมของตัวเองไป อย่างสมาคมนักข่าวบันเทิงก็มี
สมาคมนักข่าวบันเทิง ผมว่าสมาคมนักข่าวบันเทิงควรไปอยู่ภายใต้สมาคมนักหนังสือพิมพ์ด้วย ข่าว
เศรษฐกิจก็มีสมาคมนักข่าวเศรษฐกิจ สมาคมควรที่จะเข้าไป ก็คือให้สภากาหนดหนังสือพิมพ์เป็นตัวกลาง
เป็นองค์กรอิสระในแง่ของการดูแล เพราะไม่อย่างนั้น ต่างคนก็ต่างทำ สมาคมนักข่าวบันเทิงก็ทำกิจกรรม
สมาคมนักข่าวบันเทิงไป ซึ่งจริงๆแล้วสมาคม ในเขตก้นอื่นๆผมว่ามันยังอ่อนแอ มันจะเป็นสมาคมของ
ผลประโยชน์มากกว่าเข้ามาควบคุม หรือให้ความรู้หรือดูแลทางด้านจริยธรรม อันนี้ผมอาจมองอีกมิติใน
แง่ของผู้มีประสบการณ์ เป็นสมาคมของผลประโยชน์มาก คือแสวงหา ผลประโยชน์เข้าสมาคม มากกว่า
สมาชิกจะได้ประโยชน์จากสมาคม”

“ไม่ใช่เรื่องของรัฐที่จะมาทำปฏิรูปสื่อ ถ้ารัฐอยากเห็นสื่อมีคุณภาพ ต้องไปทำสื่อของรัฐให้ดี
อย่างช่อง 11 ให้คนได้รู้สึกถ้าอยากรู้ข้อเท็จจริงจริงๆที่ไม่มีการใส่สีอะไรต้องดูจากช่อง 11 ดังนั้นถ้า
ช่อง 11 คนดูมาก ช่อง 3 5 7 9 ก็ต้องทำตามแบบนี้ทั้งหมดไม่เช่นนั้นอยู่ไม่ได้ โดยกลไกตลาดโดยจะ
บังคับให้ทุกคนต้องเดินตามอยู่แล้ว “

มีเดียมอนิเตอร์

สื่อมวลชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันไปไปในแนวทางเดียวกันว่าเห็นด้วยกับการมีมีเดีย
มอนิเตอร์ ดังที่สื่อมวลชนหลายๆท่านแสดงทัศนะไว้ดังนี้

“เห็นด้วยที่จะให้มีมีเดียมอนิเตอร์ โดยอยู่ภายใต้องค์กรอิสระ อาจจะต้องไปตั้งคำถามเอากับ
คนทำสื่อทั้งระบบทั้งประเทศ หรือคุณอยากให้รัฐบาลเป็นคนกำหนด ถ้ารัฐบาลกำหนดไม่ยากครับ ออก
กฎหมายมาหนึ่งพรบ. หรือ พรก. ชักฉบับหนึ่ง จัดตั้งจัดสรรงบประมาณมา หาบุคลากรเข้าไปก็ทำได้ มันก็
มี 2 วิธี หรืออาจจะไม่ต้องภาษีก็ได้ ถ้าทำให้มันก็เป็นธุรกิจหนึ่ง มองอีกโมเดลหนึ่ง มันไม่จำเป็นต้องเป็น
หน่วยงานรัฐหรือใช้งบประมาณรัฐก็ได้ ผมยังรู้สึกว่าจะอย่างในอุตสาหกรรมโฆษณาเนี่ย เค้าก็มีในลักษณะ
นี้เหมือนกัน ที่เป็นresearch เป็นคนทำข้อมูลทั้งหมดของอุตสาหกรรมโฆษณา เหมือนกับถ้าเราอยู่ใน
อุตสาหกรรมของสื่อ ทำไมเราไม่ลองคิดแบบนี้ว่า เราอยากรู้ข้อมูลหรืออยากจะทำอะไร ติดตามข้อมูล
ของสื่อทุกประเภททุกแขนง เหมือนกันครับ ของอุตสาหกรรมโฆษณาเค้าก็ติดตาม เกาะติดทุกข้อมูล
ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโฆษณา ทำไปทำมามันเป็นธุรกิจที่ทำเงินอยู่ได้ด้วยตัวมันเอง ทุกฝ่ายก็ได้
ประโยชน์ ได้นำข้อมูลนี้ไปใช้ ไม่เห็นต้องไปจัดสรรงบประมาณ เอาภาษีประชาชนมาใช้เลย”

“ควรจะมีมีเดียมอนิเตอร์เพราะต้องมีใครคอยค้ำ คอยดูถ้ามีมีเดียมอนิเตอร์แท้จริงจะช่วยได้มาก โดยคนที่จะมามอนิเตอร์ต้องเป็นสังคมที่เป็นอิสระ ที่ไม่ใช่รัฐบาลและไม่ใช่คนที่นั่งอยู่ในบอร์ดบริษัท เป็นคนที่เสื่อจริง ๆ ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับข่าวทุกข่าว ส่วนเงินสนับสนุนนั้นมาจากไหนก็ได้ที่ไม่ถูก ทำให้คิดว่ารัฐบาลให้เงินเดือน สำหรับตนคิดว่าสามารถเปลี่ยนโครงสร้างจากสภาการหนังสือพิมพ์เป็น มีเดียมอนิเตอร์ได้ และไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับเพราะถ้าทำหน้าที่ดีแล้ว ประชาชนยอมรับจะ แข็งกว่ากฎหมายอีก อยู่ที่รูปแบบของมันว่าจะเป็นอย่างไง สภาการหนังสือพิมพ์ต้องยอมรับตรงนี้ ไม่ใช่มา มัวแต่ทะเลาะกัน ตอนนี้อยอมรับว่าระบบปัจจุบัน ทุกคนมองไปที่สภาฯว่าจะต้องดูแลตรงนี้ แต่พอ มีมีเดียมอนิเตอร์เข้ามาก็ต้องมองว่ามันเป็นหน้าที่เดียวกัน แต่เป็นคนละชุด ก็ต้องเฝ้าเข้าที่ คุยกับสื่อว่า มันมีซับซ้อนกัน ตรงกลางจะอยู่ที่ไหน หรือสภาการหนังสือพิมพ์จะเปลี่ยนเรื่องโครงสร้างหรือไม่ ซึ่ง เปลี่ยนเป็นมีเดียมอนิเตอร์ได้ เอาคนนอกมาเยอะหน่อยแล้วในส่วนของสื่อก็เป็นที่ปรึกษา แต่ไม่ต้องมา ตัดสินใจ ให้คนที่เป็นลูกขุน เป็นคนนอก คนกลาง ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่กับสื่อก็ทำให้เขารู้สึกว่าไม่ได้มาอะไร ก็ต้องบอกว่าคุณพร้อมรีฟอร์มไหม อย่างนี้”

“ควรมีในเชิงข้อมูลโดยเป็นข้อมูลที่จะคอยดูแลกันซึ่งแต่ละสื่อควรมีของตัวเอง เพื่อตรวจสอบ ตัวเอง ทุกวันนี้ทำอยู่แต่ไม่เข้มข้นอย่างเช่นสภาการหนังสือพิมพ์ที่มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณก็เป็นสื่อกระดาษ ดังนั้นมีมีเดียมอนิเตอร์จะหาข้อมูลให้กับสมาคมให้สภาการหนังสือพิมพ์ พิจารณา”

“เห็นด้วยที่จะให้มีมีเดียมอนิเตอร์ และคิดว่ารัฐบาลควรจะเข้ามากำกับดูแลเพราะมีหน้าที่ รับผิดชอบ แต่คำว่ากำกับดูแลไม่ได้ให้คุณเข้ามาแทรกแซง แต่ปัญหาอยู่ที่ว่ารัฐบาลจะกล้าทำจริง หรือไม่เพราะรัฐบาลก็กลัวสื่อ วันนี้ถ้าเกิดมาทำมอนิเตอร์ทะเลาะกับสื่ออีกแยเลย”

“จำเป็นที่จะต้องให้มีมีเดียมอนิเตอร์ สื่อสามารถตรวจสอบองค์กรอื่นได้ องค์กรอื่นก็สามารถที่จะ ตรวจสอบสื่อได้เช่นกัน สื่อก็ต้องมีกระจกเหมือนกันไม่ใช่ว่าคุณจะส่องกระจกให้กับคนอื่นได้ แต่คุณไม่สามารถอยากมีกระจกส่องตัวเองแต่ต้องมีมาตรฐานในการมอนิเตอร์ โดยมีอีกหน่วยงานหนึ่งขึ้นมา มอนิเตอร์ตรงนี้ รัฐมีเงินตั้งเยอะยังไปซัพพอร์ตอย่างอื่นได้ ถ้าคุณจะสร้างมาตรฐานสังคม ถ้าคุณจะปฏิรูปสังคมขึ้นมา ก็ต้องจำเป็นต้องจ่าย สมมุติว่าคุณจะให้ที่ดีอาร์โฮมอนิเตอร์ ตรงนี้ก็คือมาตรฐานรองรับ คุณ เหมือนเอกชนให้นิวส์มอนิเตอร์ให้ เจ้าอื่นก็ ถ้าคุณสร้างมาตรฐานตรงนี้ขึ้นมา”

ใบประกอบวิชาชีพสื่อ

ใบประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย บางรายมองว่าการมีใบประกอบวิชาชีพสื่อเท่ากับ ละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการสื่อสาร

“สิทธิเสรีภาพของมนุษย์มีหลายระดับ ขอถามว่าห้ามพูดเพราะไม่มีใบประกอบใบอนุญาตทำได้หรือไม่ ห้ามคนพูดได้หรือไม่ ทำได้เมื่อไปด่าคนอื่น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทำไมได้ ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ ใครมีอำนาจว่านายก. หรือนายช.มีสิทธิเขียนซึ่งมีกฎหมายละเมิดควบคุมอยู่แล้ว ถ้าใครรับสินบนมีกฎหมายของโรงพิมพ์อยู่แล้ว”

“สมัยนี้นักข่าวพลเมืองมีมากมายและทำได้ดีมาก แต่ยอมรับว่ามีสื่อจำนวนมากที่ใช้เสรีภาพของความเป็นสื่อแบบผิดๆ”

“ไม่จำเป็นต้องมี เพราะถ้ามีใครมาวัด คนอ่านเป็นคนวัดต่างหาก แต่ถ้าจะมีเพื่อยืนยันว่าไม่ไปใช้สถานะของความเป็นสื่อ ในลายเส้นจะมีเพื่อการเดียวเพื่อตรวจสอบว่าคุณเป็นสื่อจริงคุณไม่ได้ใช้สถานะภาพของความเป็นสื่อไปการหาอภิสิทธิ์ อิทธิพลหรือประโยชน์ แต่ใครออก อีกเรื่องหนึ่งต้องไม่ใช่รัฐต้องเป็นองค์กรวิชาชีพ สภา หรือสมาคมนักข่าวต้องมาว่ากัน แต่จะมากบอกว่าเขียนอย่างนี้ไม่ถูกไม่ได้ ไอบัตรที่ว่ามันแค่บอกว่าคุณเป็นใครมีตัวตนจริงหรือเปล่าไปหลอกกินเขาหรือเปล่า”

“มีทั้งข้อดีข้อเสีย แต่ข้อดีมีเพียงเล็กน้อยคือ สังคมได้ทราบว่าคุณทำอะไร ซึ่งปัจจุบันมีอยู่แล้วคือสังกัดสภาการหนังสือพิมพ์ สังกัดหนังสือพิมพ์และหากเป็นนักข่าวประจำทำเนียบมีบัตร แต่ข้อเสียมีมากคือ เมื่อก่อนเป็นบัตรเบ่งอย่างใบประกาศข่าวกลายเป็นแหล่งหาเงินของกรมประชาสัมพันธ์และการเล่นพรรคพวกในการพิจารณาผู้ที่จะได้ใบประกาศ”

“ไม่จำเป็น ถ้ามีแล้วจะใช้อะไรเป็นตัววัด นักเขียนเป็นสื่ออย่างหนึ่ง คอลัมนิสต์เช่นกันต้องไปขอใบประกอบวิชาชีพด้วยถ้าเป็นเช่นนั้น และข้อเสียประการแรกคือ ผู้สื่อข่าวใช้ใบหาผลประโยชน์ถ้าองค์กรที่สังกัดดูแลไม่ดี ประการสองถ้ายังจำกัดโดยใช้ใบประกอบวิชาชีพสื่อ จะประกันได้อย่างไรว่าทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับใบ การทำเช่นนี้เหมือนเป็นการควบคุมผูกขาด และบางครั้งต้องอาศัยชาวบ้านเป็นผู้สื่อข่าว ความจริงแล้วสื่อมีจรรยาบรรณอยู่แล้ว มีหัวหน้าสื่อที่ถูกต้องตามกฎหมายที่ถือเป็นลายเส้นตัวยอยู่แล้ว ไม่ใช่ซื้อหนังสือพิมพ์เถื่อน ไม่เหมือนบางเล่มที่ออกเฉพาะกิจ”

“ทำงานทุกวันนี้ไม่จำเป็นต้องมีใบประกอบวิชาชีพสื่อ คุณเป็นนักข่าวสภา มีบัตรเข้าสภา เป็นนักข่าวทำเนียบ คุณมีบัตรเข้าทำเนียบ พร้อมให้เหตุผลว่า คุณสมบัติของนักข่าวแต่ละฉบับไม่เหมือนกัน ไทยรัฐแบบหนึ่ง ไทยโพสต์แบบหนึ่ง ซึ่งต่างจากการเป็นแพทย์ที่มีคุณสมบัติรักษาโรคเหมือนกัน อย่างที่เวลาคัดเลือกคนจะดูความคิดมากกว่า แต่ที่ไทยรัฐอาจจะรับคนอีกแบบหนึ่ง ดังนั้นจะใช้มาตรฐานอะไรมาออกใบประกอบวิชาชีพสื่อ

“ก่อนอื่นต้องถามก่อนว่า ใครเป็นคนให้ ใครมีสิทธิที่จะบอกว่าคนนี้ไม่ใช่สื่อหรือเป็นสื่อ ทุกวันนี้ตนเป็นสื่อได้โดยไม่ต้องไปขอใบอนุญาตจากใคร ตนก็ทวิตเตอร์ขึ้นเฟสบุ๊ค ต้องรอใครมาอนุญาต เป็นความคิดที่เขยเพราะมันเป็นเรื่องที่คุณไม่ได้ เป็นโลกที่เทคโนโลยีมันเหนือการควบคุมไปแล้ว และเป็นไปไม่ได้ที่จะให้สมาคมนักข่าวหรือสภาการหนังสือพิมพ์เป็นผู้ออกใบประกอบวิชาชีพสื่อเพราะสมาคมฯ รวมตัวกันขึ้นด้วยความสมัครใจ ไม่ควรไปมีอำนาจหน้าที่ในการออกใบอนุญาต

“ถ้ามีมันก็ดีในแง่หนึ่ง อาจจะทำให้กลไกของสมาคมวิชาชีพทำงานได้มากขึ้น เหมือนกับแพทย์สภาหรือเหมือนกับสภานายความ ก็น่าสนใจถ้าเราคิดว่ามันจำเป็น อาจจะดีก็ได้ แก้ปัญหานักข่าวผีแก้ปัญหาสื่อที่ไม่มีจริยธรรม อาจจะแก้ปัญหาได้หลายๆ รูปแบบ ถ้ากลไกของใบประกอบวิชาชีพชัดเจน เคลียร์ว่าต้องมีคุณสมบัติ 3 4 5 6 7 8 9 10 ถึงจะสามารถประกอบวิชาชีพได้ แต่ที่ยากก็คือใครจะมาเป็นคนกำหนดว่าแบบนี้ถึงจะได้ใบประกอบวิชาชีพสื่อ ต้องจบนิเทศ วารสาร เท่านั้นหรือไม่”

“จำเป็นที่คนสื่อควรมีใบประกอบวิชาชีพสื่อเพราะอย่างน้อยควรจะได้รับการอบรมก่อนที่จะมาทำหน้าที่สื่อมวลชนโดยให้สมาคมนักข่าวเป็นคนรับผิดชอบ เพราะทุกวันนี้สมาคมฯมีการจัดอบรมนักข่าวในประเด็นต่างๆ อยู่แล้ว ดดยขอความร่วมมือมายังกองบรรณาธิการให้ส่งนักข่าวไปอบรม”

“เรามีสิทธิอะไรมาให้ไลเซนเราคุณเป็นใคร คุณเป็นนักข่าวดีกว่าเราหรือ ถ้าคุณเป็นนักข่าวไม่ได้ดีกว่าเราคุณมาให้ไลเซนเราเพราะอะไร หรือคุณเป็นรัฐมันจะกระทบความมั่นคงของรัฐ คุณแน่ใจหรือว่าคุณไม่ได้ทำผลประโยชน์เพื่อตัวเอง เช่น พวกนี้ไม่ใช่พวกคุณคุณไม่ให้ลายเส้น หรือพวกนี้ไม่คิดแบบคุณคุณไม่ให้ลายเส้น คุณคิดไม่เหมือนเขาก็ได้คุณก็อาจไม่ให้เลย มันมีปัจจัยสวระ เพราะฉะนั้นข่าวเป็นเรื่องสิทธิเสรีภาพในระดับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่มีใครมาออกใบอนุญาตศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ใครได้”

“คนทำสื่อควรมีใบประกอบวิชาชีพสื่อ เหมือนอย่างทนายมีใบประกอบวิชาชีพ โดยให้สภาการหนังสือพิมพ์เป็นผู้ออก ไม่ใช่ใครเดินเข้ามาก็ได้ ไม่งั้นก็ควบคุมกันไม่ได้ เพราะวงการสื่อมีผลประโยชน์มากหรือนักข่าวผี ดังนั้นสมควรที่จะมี คนที่เข้ามาทำข่าวนอกจากจบพื้นฐานทางด้านนิติศาสตร์ วารสารศาสตร์จะต้องสอบใบประกอบวิชาชีพตรงนี้ด้วย ที่ยังไม่มีเพราะอาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่ยังไม่มีมาตรฐาน ทั้งในแง่ของเงินเดือน ค่าครองชีพ อาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่ถูกดูถูกด้วยซ้ำ ปากกัดตีนถีบ อาชีพนักข่าวรัฐก็ไม่ได้ดูแล ตั้งแต่อดีตมา รัฐก็จะกดตรงนี้อยู่แล้ว คือรัฐก็ไม่เปิดกว้าง ก็พยายามกด ผมมองในแง่ภาพรวม กดความเป็นอยู่ เพื่อที่เขาจะได้ครอบงำได้”

กฎหมาย

สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายที่มีอยู่เพียงพอแล้ว ปัญหาคือการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ประกอบกับกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของกฎหมายค่อนข้างใช้เวลานาน

“กฎหมายหมิ่นประมาทยังเป็นปัญหาสำหรับคนทำสื่อ คือในแง่ปัจเจกมันกดดันอยู่แล้วในแง่ของการต้องขึ้นศาล แต่ทุกวันนี้การหมิ่นประมาทเป็นเรื่องของการใช้เป็นเครื่องมือป้องกันตัวเองมากกว่า ซึ่งมีผลต่อการทำงานของสื่อมวลชน คือเห็นด้วยกับการที่จะใช้สิทธิเพื่อป้องกันตัวเอง แต่ตอนนี้มันกลายเป็นว่านักการเมืองพอมีประเด็นนี้คุณก็ใช้กีดกัน การฟ้องเขาไม่ได้ต้องผลชนะแต่เขา

ต้องการภาวะของการที่คุณต้องเดินทางไปศาล หนังสือพิมพ์ฉบับเล็กๆ นะการมีคดีที่หนึ่งเนี่ยแค่คุณถูกฟ้องที่เชียงใหม่คุณเดินทางไปครั้งหนึ่งเนี่ยสองสามหมื่นและ ค่าจ้างทนาย ค่าประกันตัวอะไรพวกเนี่ยมันมหาศาลนะ ซึ่งเราโดนไม่รู้ตัวเนี่ย”

“ควรจะแก้ไขกฎหมายหมิ่นประมาทกรณีที่มีความผิดอาญาเพราะกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อข่มขู่สื่อ ทุกประเทศทั่วโลกเขายกเลิกหมดแล้ว แต่ตรงแก้ไขให้ความผิดทางแพ่งหนักไปเลย ปัญหาทุกวันนี้ต้องยอมรับการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยห่วยมาก กฎหมายเยอะเยอะ ไม่ใช่ไม่มีกฎหมายแต่ไม่บังคับใช้กัน”

“กฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับสื่อ ณ วันนี้มีเพียงพอแล้ว ถึงขั้นพูดได้ว่าเหลือจะพอ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ตัวกฎหมาย แต่อยู่ที่การบังคับใช้กฎหมาย เช่น การที่รัฐหยิบ พรบ. คอมพิวเตอร์มาจัดการกับสื่อใหม่ไม่โอเค ถ้าทำผิดรัฐต้องบอกเป็นข้อๆ ไป ว่าการกระทำเช่นนี้หมิ่นประมาทหรือหมิ่นสถาบัน รัฐต้องชี้มาว่าข้อความนี้หมิ่นข้อความนี้ไม่หมิ่น หรืออย่างเช่นกรณีหมิ่นสถาบัน รัฐจะมาใช้ พรบ.คอมพิวเตอร์ครอบคลุมจักรวาลไม่ได้ คุณไม่ชอบใจใครคุณปิดไม่ได้ มันมีคนที่ทำในลักษณะเดียวกัน คล้ายกันกับพฤติกรรมคล้ายแต่กลับฝั่งกลับด้านสนับสนุนผู้มีอำนาจแล้วใช้พฤติกรรมแบบเดียวกับฝ่ายต่อต้านผู้มีอำนาจแต่คุณเลือกผิดเลือกพวกต่อต้านคุณไม่ปิดพวกหนุน มันใช้อำนาจผิดเพราะคุณไม่ได้เอาสาระ คุณไม่ได้จับที่สาระแต่คุณจับที่ผลประโยชน์ อำนาจมันคู่กับผลประโยชน์เสมอเนะครับถ้าใช้สาระจับคุณก็จะบอกการกระทำแบบนี้ผิดคุณจะเหลืองกับแดงจะต่อต้านรัฐบาลหรือสนับสนุนรัฐบาลถ้าทำอย่างนี้ผิด ต้องถูกดำเนินการอย่างไรอย่างหนึ่งที่ชัดเจนตามกฎหมาย แต่ไม่ใช่บอกว่าผิดนะผิดพรบ. ไม่พูดเนื้อหาสาระเลยประเด็นคือสื่อมันคือเรื่องของเนื้อหาสาระถูกไหมครับถ้าเนื้อหาเป็นเนื้อหาผิดจัดการเลย ว่าไม่เป็นเรื่องๆ แต่คุณเหมาครอบจักรวาลไปเลย”

“เหลือจะพอ คุณเห็นกฎหมายหมิ่นประมาทหรือเปล่า กฎหมายหมิ่นประมาทเฉพาะโทษปรับอาญาตอนนี้มันประมาณ 4 ล้านนะคุณ ประกันตัวถ้าไม่ให้ใช้ตำแหน่งประกัน 200,000 นะคุณ ผมเคยถูกฟ้อง 100 กว่าคดี ไม่ใช่ผมคนเดียว เวลาฟ้องใช้กฎหมายอาญาพ่วงเอากรรมการบริษัทไปทั้งหมด กรรมการบริษัทผมมี 5 คน ถ้ากรรมการบริษัทใหญ่ 15 คน ถ้าบางที่ฟ้อง 2 บริษัท 20 คน คุณประกันตัวคนละ 200,000 บาท ค่าประกันตัวก็ 4 ล้านบาทเข้าไปแล้ว เป็นกิจการเล็กๆ เจ้งเลยนะครับถูกผิดยังไม่ต้องพิสูจน์เลย แค่เงินวางศาลก็ไม่มีแล้วต้องขอเจรจา โดยไม่ได้พิสูจน์เลยว่า ใช้นี้ถูกหรือผิด ถ้ามว่าแค่นี้พอไหมเหลือจะพอถ้าคุณใช้เป็น”

“ทุกวันนี้สื่อทำงานยากขึ้นเพราะการฟ้องร้องทั้งคดีแพ่งและอาญาตามกฎหมายหมิ่นประมาทเดี๋ยวนี้สื่อเขาก็กลัวฟ้องร้องจะตายเพราะว่าฟ้องร้องก็เสียเงินเสียเวลา แต่เห็นด้วยถ้ารัฐจะมีองค์กรคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกสื่อละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ช่วยผู้บริโภคให้ฟ้องร้องมากขึ้น ซึ่งวิธีนี้จะทำให้สื่อดีขึ้นเพราะไม่ใช่อยู่ๆอยากเขียนอะไร ขณะเดียวกันให้ความรู้กับผู้บริโภคให้รู้เท่าทันสื่อ เสริมพลังของผู้บริโภคให้รู้เท่าทันมากขึ้นเสริมให้แข็งแกร่งมากขึ้น”

สื่อใหม่

สื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการต้องมีการกำกับดูแลสื่อใหม่แต่ไม่ใช่การควบคุม

“ถ้าจะมีการกำกับสื่อใหม่ ไม่ใช่การควบคุม ตั้งแต่ตัวผู้เสพสื่อเองมีภูมิคุ้มกันขนาดไหนเกี่ยวกับการที่คุณจะต้องไม่เชื่อไปกับมันทั้งหมด สิ่งที่กำลังลือสำหรับสังคมไทยก็คือภาวะภูมิคุ้มกันกับสื่อมากกว่า ภูมิของการคิดเป็น การชั่งน้ำหนักเป็น การที่จะไม่เชื่ออะไรทันทีทันใด”

“สื่อกระแสหลักไม่มีปัญหาเพราะระบบของสื่อสิ่งพิมพ์จะมีกลไกตลาดถ่วงดุลอยู่ ถ้ามีการด่ากันทุกวัน คนจะเลิกอ่าน แต่ที่มีปัญหาคือสื่อออนไลน์ที่ต้องมารวมแก้ปัญหาถึงสถานการณ์สื่อออนไลน์ การร่วมกันคิดเรื่องเทคนิคไม่ใช่มากำกับสื่อ เพราะสื่อออนไลน์ไม่ใช่กลไกตลาดแต่ใช้กลไกทางด้านอารมณ์ ระบบเน็ตเวิร์คมีคนนอกเข้ามาเกี่ยวข้องนอกจากคนทำสื่อ ดังนั้นต้องเข้าไปดูขอบเขตเสรีภาพของสื่อออนไลน์ เพราะเสรีภาพต้องให้สำคัญแต่ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะตอบทั้งหมด โดยใช้มาตรฐานการกำกับคนละแบบกับสื่อสิ่งพิมพ์เพราะสื่อออนไลน์เป็นแบบการสื่อสารสองทาง”

“ผมเชื่อในเรื่องของการต้องมีการกำกับดูแล จะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่อใหม่ โทรทัศน์รูปแบบใหม่ หรือแม้กระทั่งบนเว็บไซต์ที่เราารู้สึกว่ามันเสรีมากๆ มันก็ต้องมีกลไกในการกำกับดูแลของมันในระดับหนึ่ง มากบ้างน้อยบ้าง ส่วนทิศทางในการกำกับดูแลสื่อใหม่ต้องต่างกับสื่อดั้งเดิม จะต้องไปหาเกณฑ์หรือข้อกำหนด สมมติว่าระหว่างวิทยุทั่วไปกับวิทยุชุมชน จะกำกับดูแลในมาตรฐานเดียวกันหรือไม่ สถานีโทรทัศน์ต่างๆ ไปกับสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมหรือสถานีโทรทัศน์บรอดแคสผ่านอินเทอร์เน็ต มันเป็นมาตรฐานเดียวกันไหม ถ้านำเสนอทั้งภาพและเสียงควรจะอยู่ในมาตรฐานเดียวกันหรือเปล่า ถ้าเป็นสื่ออื่นๆ อีก เช่นเว็บไซต์ต่างๆ ซึ่งก็นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ดังนั้นต้องเริ่มต้นจากการจัดระเบียบและมาตรฐานตรงนี้ให้ชัดเจนก่อนว่าจะแบ่งประเภทกลุ่มสื่อพวกนี้อย่างไร แล้วให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันไหม หรือว่ามาตรฐานทีวีปกติเซนเซอร์ตัวเองแบบหนึ่ง ถ้าเป็นทีวีดาวเทียม ทีวีบรอดแคสบนอินเทอร์เน็ตต้องมีวิธีไปกำกับควบคุมต่างหากหรือเปล่า”

“สำหรับสื่อใหม่ควรจะมีการดูแลแต่ไม่ใช่กำกับ เพราะต้องยอมรับว่าวิทยุชุมชนมีการใช้ภาษาที่หมิ่นประมาทกันอย่างชัดเจน แต่สำหรับโซเชียลเน็ตเวิร์คต้องยอมรับความเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เข้ามาที่เป็นอีกโลกยุคหนึ่ง ผมรู้สึกว่าคนที่คิดกำกับดูแลเป็นคนยุคหนึ่งที่ยากให้ทุกอย่างเหมือนเดิม ในขณะที่เทคโนโลยีหรืออะไรต่างๆมันมาจนแบบเยอะมากแล้วมันไปไกลกว่าที่จะกำกับควบคุมอะไรทั้งสิ้น บางทีไอ้สิ่งเหล่านี้เราต้องดูมันดีๆและผมว่าสังคมมันจะกำหนดตัวมันเอง แล้วจัดการมันเองพอสมควร”

“ถ้าบอกว่าจะกำกับ social media เพราะว่า social media ไม่ support รัฐ พี่ว่ามันก็ประหลาด ถ้าในทางกลับกันจริงๆ social media ก็ได้ทำอะไรที่ดีกับคุณอภิสิทธิ์ก็เยอะแยะ หรือว่าในทางกลับกันก็อาจจะคนที่อาจจะมีความคิดในทางสนับสนุนอีกข้างหนึ่งหรือเห็นอกเห็นใจอีกข้างหนึ่งก็มีอยู่ในนั้นมันก็

balance กันโดยอัตโนมัติ พี่ก็คิดว่ามันก็เป็นธรรมชาติ คือสื่อในตัวมัน ก็ไม่ได้เป็นอะไรมันก็เป็นแค่เครื่องมือจะใหม่หรือเก่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ ที่วี วิทยุ หรือสื่อใหม่ มันก็ล้อตามบริบทในสังคม ก็คือตอนนี้สังคมมันขัดแย้งตัวสื่อมันไม่มีความหมายอะไร มันคือเครื่องมือ แต่เผชิญคนของเรามันขัดแย้งกัน มันก็ขัดแย้งกันตั้งแต่หนังสือพิมพ์ในทีวีวิทยุแล้วมันก็เข้าไปขัดแย้งในอินเทอร์เน็ต ใน social media ในทวิตเตอร์มันไม่ได้แปลว่าสื่อใหม่ขัดแย้งมากกว่าสื่อเก่านะคะ ถูกมั้ยพี่ไม่เห็นว่าสื่อเก่ามันขัดแย้งกันน้อยกว่าสื่อใหม่ เพียงแต่ว่าสื่อใหม่เนี่ยมันเร็ว”

“เป็นธรรมชาติของสื่อที่ต้องมีสื่อใหม่ คลื่นลูกใหม่เข้ามาเรื่อยๆ แต่สื่อใหม่น่ากลัวกว่าเพราะไม่มีอะไรที่จะมาดูแลได้ ดังนั้นควรมีการกำกับดูแล แต่เนื่องจากมีเทคโนโลยีเข้ามาด้วย ไม่เหมือนสื่อหลัก ดังนั้นควรจะแยกออกมาต่างหาก ว่ามันต้องมีเทคนิคเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้อง มีสิทธิที่จะลบเว็บไซต์เว็บได้หรือเปล่า ซึ่งตรงนี้สภาการหนังสือพิมพ์เข้ามาดูไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้เรื่องเทคโนโลยี สื่อออนไลน์ คุณอยากจะโพสต์ด่าใครก็ตาม หรืออยากจะเขียนเรื่องนั้นเรื่องนี้ ก็เขียนกันไป จริงไม่จริงไม่มีใครรู้ มันตรวจสอบไม่ได้ ตรงนี้ก็สมควรโดยเฉพาะสื่อออนไลน์ ตอนนี้ก็มีความพยายามนะ มีชมรมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ขึ้นมา มันก็เหมือนกัน คือความเข้มแข็งยังไม่มี”

“ควรที่จะออกกฎหมายออกมาควบคุมสำหรับสื่อใหม่โดยเฉพาะ เสรีภาพมันต้องมี ต้องควบคุมไปกับการกำกับไม่ละเมิดใช้คำว่าไม่ละเมิดดีกว่า ไม่ละเมิดคนอื่น อย่าใช้ว่ากำกับอะไรใช้คำว่าไม่ละเมิดคนอื่นอย่างนั้นมันไม่ได้ บ้านเมืองอยู่ด้วยกันไม่ได้หรอก เมื่อคุณจะไปเขียนด่าใคร อย่างนั้นมันไม่ได้ อย่างบางที่เราเลือกค่ายเลย facebook พี่ก็ไม่เล่นเพราะว่า facebook มัน อย่าง twitter พี่ก็เลือกเล่นนะบางที่เราก็เล่น เราก็ไม่ออกไปเล่นมาก”

“ปรากฏการณ์การเกิดของสื่อใหม่ไม่ว่าโซเชียลมีเดีย ทีวีดาวเทียมหรือวิทยุชุมชนที่เป็นดอกเห็ดขึ้นนี้เป็นสิ่งที่ดี แต่ต้องมีองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับ และควรจะต้องมีกองทุนกองทุนหนึ่งเพื่อสนับสนุนรายการที่ผลิตเนื้อหาดีๆ ให้กับเคเบิลเหล่านี้ โดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อให้งานเป็นอิสระ เพราะว่าตอนนี้ Social Network เป็นการคุยเรื่องส่วนตัว ส่วนที่เข้ามาปะทะสังสรรค์กันมันจะต้องมีเนื้อหาเดิมให้กับในระบบ ซึ่งตอนนี้มีน้อยมากมีเพียงประชาไทที่เป็นเว็บไซต์ออนไลน์ที่มีกองบรรณาธิการตัวเอง”

“จรรยาบรรณของคนทำหนังสือพิมพ์มีอยู่แล้วเพราะถูกกำกับจากกฎหมายหมิ่นประมาท แต่ที่น่าห่วงคือ สื่อออนไลน์โดยเฉพาะ twitter ดังนั้น ต้องตรวจสอบซึ่งกันและกัน ต้องช่วยกันตรวจสอบว่าข่าวมีที่มาอย่างไร ถ้าเราเชื่อว่ามีผิด เราจะไปใน twitter เลย แก้ไขเดี๋ยวนี้ เกี่ยวกับปัญหานี้ทางเครือเนชั่นประชุมกันเมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยร่างจรรยาบรรณสำหรับการใช้ twitter ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร รวมถึง blog ด้วย เพราะไว้มาก เราจะบอกวงในกระซิบกันเลยนะอย่ารีของคณีนะ เพราะว่ามันมีแต่ข่าวปล่อย เพราะเราเห็นว่าคนนั้นมันชอบปล่อยข่าวเพราะฉะนั้นจะบอกเลยอย่ารีคณีนะ อย่างวันก่อนประชุมหมดทั้งกอง ย้ำกับเรื่องนี้มากเรื่องจรรยาบรรณ การละเมิดสิทธิคนอื่น เรื่องการรีโม้เรื่องไหนอย่างที่ไม่เหมาะสม

คือ เรื่องเบี่ยงสูง เรื่องเด็ก เรื่องคนตาย คนตายให้เช็คให้ชัวร์ก่อนให้แน่ ๆ ก่อนค่อยรี ให้ค่อย Twitter หรือถ้าใครตายก็อย่าเพิ่งรีบร้อนรีบไปตรวจสอบก่อนไม่ใช่เขาบอกคนนี้ตายแล้วรีอะไรแบบนี้ พอเราเห็นปัญหาอะไรถึงรีบเคลียร์”

“ถ้าถามไฉนเรื่องปฏิรูปสื่อแล้วต้องมึงค์กรใดองค์กรหนึ่งที่ทำหน้าที่สนับสนุนคอนเท้นท์ดีๆ ที่นี้กสทช. มันใจได้ไม่ได้เนี่ยถึงที่สุดมันต้องมันใจถ้าเกิดว่ามันต้องมีคนมาบริหารหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นกสทช.หรือไม่ใช่กสทช. ก็ตามมันควรจะต้องมีเพราะว่ามันไม่มี คือ โครงสร้างการแบ่งปันในสังคมไทยมันไม่เกิดขึ้น เช่น คือมันไม่ได้มีการรวมเงินบริจาคคือในต่างประเทศมันมีมูลนิธิที่ได้รับเงินบริจาคจากประชาชนทั่วไปแต่โครงสร้างอย่างนี้ในสังคมมันไม่มีโครงสร้างของการให้ในสังคมไทยมันไม่เกิดเพราะฉะนั้นมันต้องอาศัยเงินของรัฐเข้ามาชัฟฟอลทงค์กรเหล่านี้แต่มันก็ยังว่าแหละ”

ตอนที่2 ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม

จากการศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ประกอบการวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวีท้องถิ่น จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ จำนวน 48 ราย ได้ผลการศึกษาดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เสรีภาพสื่อ

ส่วนใหญ่บอกว่ามีเสรีภาพในการทำงาน ในการนำเสนอข่าวแต่เพียงระดับหนึ่ง สังคมเคเบิลทีวีและวิทยุชุมชนอยู่ในกลุ่มเล็กๆ สามารถมองเห็นได้ง่ายว่าใครทำอะไร หากนำเสนอข่าวไป ผลกระทบจะเกิดขึ้นได้ง่าย ในส่วนที่เป็นเรื่อง ความขัดแย้ง ทุจริต คอรัปชั่นของพวกนักการเมืองท้องถิ่นหรือเอกชนไม่ค่อยกล้าไปยุ่ง อาจจะเลียงไม่ทำเลยเพราะอันตรายถึงชีวิต

“ เสรีภาพสื่อไม่มีจริง เพราะมันเหมือนเป็นเงาบางอย่างครอบงำอยู่ เช่น จะวิจารณ์นักการเมืองบางคน มีข้อมูลอยู่แต่พูดไม่ได้ เผลอๆ ถูกฟ้อง ถูกใช้โป้ง(โดนยิง)เขาได้เราเซ็นเซอร์ตัวเอง ไม่เคยถูกผู้ใหญ่โทรมาขอเรื่องว่าห้ามพูดหรือพูดเยอะๆหน่อย มีแต่ให้ประชาสัมพันธ์ให้เกือบทุกกระทรวง แต่เรื่องบางเรื่องเราเลือกจะไม่พูดเอง เพราะมันมีผลกระทบกับเรา พูดไปแล้ว ผลเสียมันเกิดกับคนพูด โดยที่คนฟัง หรือหน่วยงานวิชาชีพไม่ได้เข้ามารับผิดชอบด้วย”

“เสรีภาพต้องมาพร้อมความรับผิดชอบ เช่นนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพังงาโดนจับไปกระท่อมตนก็ไม่เอียนนาม ใช้คำว่าวิทยาลัยเทคนิคแห่งหนึ่งแทน เป็นการให้เกียรติ ไม่ใช่ใช้ลักษณะการเหมารวม แต่กระนั้น ข่าวบางข่าวเขาก็จำเป็นต้องเซ็นเซอร์ตนเอง โดยกล่าวว่าในส่วนของพังงาเคเบิลจะไม่เล่นข่าวที่มันรุนแรงเกินไป เราจะเลียง หรืออย่างที่ทำทนายพังงาไม่มีใครไปยุ่งเพราะผลประโยชน์มันเยอะ”

“เราไม่ขึ้นกับใคร มีนายสถานี 30 คน ตั้งมาจะ 10 ปีแล้ว ถ้ารัฐจะมาจับนายสถานีก็ไปกันหมด เราเป็นสื่อเสรี ที่บอกว่าเค้ากำลังจับตาคุณและควบคุมเราอยู่ บรรดานักจัดรายการไม่ต้องไปอบรมเพราะเราเป็นชาวบ้าน เราไม่ทราบว่าจะไปไหนควบคุมเราอยู่ คือ คล้ายๆว่ามีคนจ้องมองว่าเราพูดอะไรไปบ้าง เหมือนมีศูนย์เฝ้าฟัง เราก็ระมัดระวัง เราไม่กลัวเพราะเราไม่ได้ทำผิด เรื่องเสรีภาพสื่อมันยังไม่เรียบร้อย เฟอร์เทินด์”

“ยอมรับว่าอิทธิพลมืดในท้องถิ่นดังกล่าวนั้นไม่เกี่ยวกับรัฐ ซึ่งแตกต่างจากส่วนกลางซึ่งสื่อมักถูกครอบงำจากรัฐ หรือวิธีการเลือกโฆษณา แต่สำหรับเคเบิลท้องถิ่นเสรีภาพถูกจำกัดด้วยเอกชนมากกว่า “

“สามารถออกแบบการทำรายการเสนอข่าวได้เต็มที่ไม่มีหน่วยงานไหนมาตี แต่ในส่วนที่เป็นเรื่องคอขาดบาดตายของพวกนักการเมืองท้องถิ่นหรือเอกชนไม่ค่อยกล้าไปยุ่ง อาจจะเลียงไม่ทำเลยเพราะมันจะมีผลกระทบตามมา เช่น ชาวบ้านอยากให้เข้าไปทำข่าวว่านายกอบต.แห่งหนึ่งโกงกิน เราก็ทำไม่ได้เดี่ยวเจอลูกปืน เรื่องเสรีภาพเราได้รับเต็มที่แต่ก็มีเรื่องผู้มีอิทธิพลบางครั้งเข้ามาเกี่ยวข้อง”

“ของผมไม่มีปัญหาเพราะรับมาจากส่วนกลางและทำงานร่วมกับศูนย์ข่าวภูมิภาคประจำภูมิภาคของหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ แต่ก็มีบ้างที่ติดต่อนำมาให้ทำข่าวให้พวกหน่วยงานราชการ ไม่เคยเจอปัญหาโทรมาข่มขู่เพราะจะขึ้นหน้าข่าวว่าเคพีพีนิวส์ จริงๆอยากทำเป็นสื่อกฎหมายแต่กลัวอิทธิพลท้องถิ่น อย่างล่าสุดที่ไปสืบข้อมูลมาคือเรื่องของพิพาทที่ดินกลาง มีวันหนึ่งมีโอกาสเข้าไปเจอผู้ใหญ่ในนั้นก็รู้มาว่ามีการโกงกิน เกิดความรู้สึกลอยๆไปทำเป็นข่าวมานำเสนอเพราะมีความรู้สึกว่ามันเป็นเงินภาษีของประชาชนที่เอาไปสร้างใหญ่โต แต่ปิดไม่ให้คนเข้าชม และปล่อยปละละเลยให้เหวี่ยงขึ้น เหมือนเจตนาสร้างแล้วปล่อยให้พัง แล้วก็ซ่อนมวนอยู่อย่างนั้น “พอจะเข้าไปทำคนในนั้นบอกว่าอย่าเลย เค้ายังหนีกระสุนอยู่ กลัวตาย ผมก็เลยไม่กล้าไปทำ สังคมเคเบิลทีวีอยู่ในกลุ่มเล็กๆ สามารถมองเห็นได้ง่ายว่าใครทำอะไร หากนำเสนอข่าวไป ผลกระทบจะเกิดขึ้นได้ง่าย ไม่เหมือนกันส่วนกลางที่มีสังคมใหญ่คอยสนับสนุนอยู่ข้างหลัง”

ในส่วนของการควบคุมสิทธิและเสรีภาพสื่อจากภาครัฐมีทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเฉพาะวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะค่อนข้างได้รับผลกระทบในช่วงเหตุการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมาที่มีการคุกคามสื่อบ้าง เช่น การถูกจับตามองโดยเจ้าหน้าที่ทหารจากนอกพื้นที่ในเรื่องของการนำเสนอ บางราย มีหนังสือจาก กอ.รมน. โคราช บางที่ถูกเรียกให้มาชี้แจงกับนายอำเภอซึ่งได้รับคำสั่งจากเบื้องบน ถูกกล่าวหาว่าเป็นวิทยุสีเทา แต่ก็ไม่ได้ไป

ในบางสถานี หน่วยงานส่วนราชการ เช่น การปกครองท้องถิ่นไม่กล้ามาร่วมจัด เพราะกลัวกระทบต่อหน้าที่ตนเอง อีกกรณีที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์เสรีภาพโดยการปล่อยคลื่นรบกวน กรณีของจังหวัดกาฬสินธุ์ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์บ้านเมืองไม่ปกติ (มีอบสือแดง)

หรือบางรายจะเป็นลักษณะถูกบีบคั้นจากคณะทำงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด จากเดิมที่เคยให้การสนับสนุนทั้งการตั้งสถานี ใช้เสาอากาศของ อบจ. พอเปลี่ยนนายกใหม่ อบจ. ก็เข้ามาควบคุมให้ทำตามที่ต้องการ จนผู้จัดที่เป็นภาคประชาชนต้องถอนตัวออกมา

“จะมีหนังสือแจ้งมาว่าจะมีขบวนเสด็จบินผ่านให้งดออกอากาศ (บ่อยมากซึ่งไม่รู้ว่าเป็นจริงหรือไม่) โดยมีหนังสือจากกรมประชาสัมพันธ์ กรณีเป็นรายการกระทบต่อความมั่นคงของรัฐจะมีหนังสือมาเตือนเช่นกัน เช่น การนำเสนอเรื่องการปล่อยน้ำเสีย บางครั้งก็ใช้ตำแหน่งทางราชการมาข่มขู่ให้ผู้จัดกลัว ถึงขั้นถูกหมายหัว หรือกรณีการที่คณะกรรมการของสถานีมีผลทำให้นักจัดรายการไม่กล้านำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบออกไป”

อย่างไรก็ตามบางท่านเสนอว่า ต้องแยกคำว่าสถานีวิทยุชุมชน กับวิทยุท้องถิ่น เนื่องจากวิทยุชุมชนทำเพื่อชุมชน ไม่หวังรายได้ ไม่มีโฆษณา แต่วิทยุท้องถิ่น มีรายได้จากการโฆษณา ดังนั้น บางครั้งเสรีภาพของวิทยุชุมชนและเสรีภาพวิทยุท้องถิ่นต่างกัน คือ วิทยุชุมชนมีเสรีภาพจริง แต่วิทยุท้องถิ่นมีเสรีภาพภายใต้กรอบของ Sponsor

2. ด้านเนื้อหา

ต้องแยกแยะระหว่างวิทยุชุมชนและวิทยุท้องถิ่น โดยหากเป็นวิทยุชุมชน จะเน้นสาระ เป็นหลัก เพราะไม่สนใจเรื่องโฆษณา แต่หากเป็นวิทยุท้องถิ่น จะเป็นบันเทิงเป็นหลัก โดยบางครั้งมีการเปิดเพลงตามการจ่ายเงินของ Sponsor ด้วย วิทยุท้องถิ่นที่มีลักษณะดำเนินธุรกิจ หรือที่เรียกว่าวิทยุผู้ประกอบการรายย่อย ส่วนใหญ่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเลยเน้นบันเทิงเพียงอย่างเดียว

“สถานีของเราเป็นสถานีธุรกิจ พยายามไม่ยุ่งทางการเมืองหรือข่าวที่เราจะเอียงไปได้ มีบันเทิงอย่างเดียว แต่ก็ได้รับจดหมายขอให้งดพูดถึงเรื่องบางเรื่องมาเช่นเดียวกัน”

“ของผมธุรกิจอย่างเดียว จุดยืนคือไม่ยุ่งการเมือง วิทยุชุมชนกับวิทยุธุรกิจไม่ได้มีปัญหาจริงๆ แล้วเรามีปัญหากับกลุ่มนายทุนซึ่งสัมพันธ์กันหลักอยู่ คือกลุ่มนายทุนจะเข้ามาครอบงำเพื่อที่จะล้มธุรกิจท้องถิ่น”

“กรณีคลื่น 103.5 แม้ว่าจะมีการแทรกแซงทางการเมืองตั้งแต่เปลี่ยนนายก อบจ. ก็ตามแต่ concept ของรายการก็ยังคงเดิม แนวการจัดรายการยังคงเดิม แต่ก็ยังช่วยประชาสัมพันธ์งานของส่วนราชการอยู่ เช่น การรณรงค์ใช้เลือดออก (ดูเนื้อหาเป็นตัวตั้ง) และเสนอให้มีสัดส่วนของด้านจริยธรรม

คุณธรรมมากขึ้น (รายการเกี่ยวกับศาสนา) เพราะคนเข้าวัดน้อยลง และการสอดแทรกสาระหรือเนื้อหา ผ่านการนำเสนอข่าวสารต่างๆ ให้มากขึ้น”

ในขณะที่เคเบิลทีวีจะมีจำนวนหลากหลายช่องซึ่งเน้นเรื่องความบันเทิงเช่นกันแต่ก็จะมี ช่องข่าวด้วย บางส่วนเป็นข่าวที่ผลิตเอง บางส่วนเป็นข่าวที่รับสัญญาณมาจากที่หนึ่ง วิทยุชุมชนและ เคเบิลทีวีพยายามเลี่ยงข่าวการเมือง ส่วนหนึ่งกลัวผลกระทบมาถึงตนอาจถูกสั่งปิดสถานี

“ในส่วนของเนื้อหาข่าวช่องของตนจะรวมทีมนักข่าวในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นซีทีนิวส์ฝากข่าวมา หรือทางเคเบิลทำข่าวเองซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข่าวในพื้นที่ของเขตอ.กลาง หรือในพื้นที่ที่เรามีสมาชิกอยู่ เช่น หมู่บ้านนี้จัดแข่งกีฬาเราก็ไปทำข่าวลงพื้นที่สัมภาษณ์ ตัดต่อ และฉายให้ดูในวันนั้นเลย ซึ่งได้รับการ ตอบรับดีมากเพราะว่าชาวบ้านที่ติดเคเบิล สมมุติว่าพุงนี้มึงงานรู้อยู่แล้วว่าดีที่จะไป เค้าก็จะมารอเห็น กล้องก็อยากให้สัมภาษณ์”

“ในการพยายามเพิ่มบทบาทการกำหนดเนื้อหาโดยภาคประชาชน จริงๆ มีการทำประชาพิจารณ์ แต่ พอเวลาทำจริง ก็ไม่ใช่ เพราะมีการวางไปก่อนหน้านี้แล้ว การมีส่วนร่วมเป็นความฝันที่อยากให้เกิด คู่ขนานกับภาครัฐ จริงๆ อยากมีส่วนร่วม อยากจัดการตนเอง เพราะเนื้อหาแต่ละท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ควรให้แต่ละท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด”

นอกจากนี้ยังมีบางท่านเสนอว่าควรให้คนทำงานวิทยุชุมชนเป็นคล้ายๆ รัฐบาลเงา ไว้คอย ตรวจสอบอีกที ทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น และการออกกฎหมายในการควบคุม ต้องมีจิตสำนึก และกฎควร ออกมาให้หน่อยที่สุด ให้มีสภาพจริยธรรม สนับสนุนให้เกิดแล้วไปตัดสินใจ

3. การทำงานในสถานการณ์ความขัดแย้ง

วิทยุชุมชนและเคเบิลทีวีไม่มีปัญหาในการทำงานในส่วนนี้ ในเพราะส่วนใหญ่พยายาม หลีกเลี่ยงเรื่องการเมือง ส่วนผลกระทบโดยตรงของเคเบิล ก็มีคนส่วนน้อยที่ต้องการดูพีทีวี่ก็มาไววาย บ้าง แล้วก็เลิกเป็นสมาชิกเลย โดยสรุปสื่อชุมชนท้องถิ่นจะหลีกเลี่ยงการพูดถึงเรื่องราวในสถานการณ์ ความขัดแย้ง บางรายก็ใช้วิธีนำเสนออย่างกลางๆโดยใช้บทเพลงหรือกระแสพระราชดำรัส

“โศกคดีที่เมืองจันทบุรี เป็นเมืองพระเจ้าตาก เราก็อาศัยเพลงของคุณแอ๊ด คาราบาว เพลงพระเจ้า ตาก มาปลุกใจ ให้เกิดความรัก ความสามัคคีกัน อาศัยเสียงเพลงค่ะ”

“ที่เราทำเราก็ไม่ได้หวังว่าเขาจะดีขึ้น แต่ที่ผ่านมาผมก็เอาทั้งเสียง ทั้งแดงมาคุยองค์ความรู้ทั้งคู่ ไม่ใช่เอามาเพื่อด่ากัน เอาข้อมูลที่คุณรู้มา จะดีหรือไม่ จริงๆ คนเราขัดแย้งกันได้ แต่เอาข้อมูลมาชนกัน ไม่มีการเกล่ง

“ข่าวเหลืองแดง ผมไม่ได้ทำเป็นเรียลลิตี้ เพียงแต่รายงานเพื่อให้คนดูรู้ว่าแต่ละฝ่ายกำลังทำอะไร เพื่อให้ชาวบ้านฟังและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ได้เรียนรู้อะไรจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เขากล่าวอีกว่าหลังจากเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น ผมเองในฐานะของผู้ก่อตั้งสถานีและชมรมกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจวิทยุท้องถิ่นก็กำหนดนโยบายว่า ไม่ให้วิจารณ์แต่ละฝ่าย แต่ให้นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และห้ามใช้ความรู้สึก”

“สถานีของผมไม่สนับสนุนให้พูดทางการเมืองหรือชาวบ้านฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ไม่โฆษณาและไม่วิจารณ์ฝ่ายใด ต้องการนำเสนอข่าวในชุมชนเท่านั้น เช่น ชาวบ้านกำลังเดือดร้อนเรื่องอะไร และไม่ถ่ายทอดข่าวจากสถานีอื่น จากหน่วยงานอื่น นี่คือวิทยุชุมชน “

“สื่อท้องถิ่นควรวางตัวเป็นกลางดีกว่า อย่างน้อยคนในชุมชนจะได้ไม่ต้องทะเลาะกัน สื่อควรอยู่ตรงกลาง”

“สถานีของผมจะเน้นเปิดพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องความสามัคคี ”

“ช่องของผมไม่มีปัญหา เพราะก่อนทำข่าวก็ถูกผู้ใหญ่กำชับมาแล้วว่าไม่เล่นข่าวการเมือง ส่วนนักการเมืองท้องถิ่นที่นี้ก็รู้จักกันอยู่แล้วว่าสื่ออะไร ช่องของตนออกทั้งสองฝ่าย ส่วนใหญ่เลือกพูดเรื่องกิจกรรม ในกรณีพิพาทที่ถูกปิดก็ไม่ได้รับผลกระทบ เพราะว่าบริหารช่องอย่างเดียว”

“ก็ยอมรับว่าในพื้นที่มีนักการเมืองท้องถิ่นของพรรคหนึ่งซึ่งสนับสนุนสื่อทางการเมืองสื่อหนึ่ง ตรงนี้มีผลต่อการนำเสนอข่าว เพราะทางเรารับข่าวของญาติที่ใกล้ชิดซึ่งสนับสนุนนักการเมืองคนนั้น ออกข่าวเยอะจนชาวบ้านสะท้อนมาว่าเยอะเกินไปแล้ว”

ในกรณีที่เป็นการขัดแย้งอื่นๆ บางสถานีก็ใช้วิธีให้ทุกฝ่ายโอกาสชี้แจง

“กรณีการนำเสนอข่าวลักษณะนี้ ทางเราใช้กระบวนการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจง เช่น กรณีการเข้ามาเปิดห้างบิ๊กซีหรือโรงงานน้ำตาล เปิดให้เป็นประเด็นสาธารณะให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น”

“จังหวัดเราไม่ใช่ความขัดแย้งด้านการเมืองอย่างเดียว ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น กรณีเหมืองแร่ เป็นเรื่องของทรัพยากรกับประชาชน แต่สื่อเองไม่กล้าเข้าไป หรือนำเสนอ จะด้วยเทคนิคหรือวิธีการนำเสนอ ทำให้ต้องทิ้งเรื่องราวเหล่านั้นไปเฉยๆ ทั้งที่เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายมาก อาจต้องมีการทำ workshop เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้”

4. จรรยาบรรณวิชาชีพของสื่อ

สื่อท้องถิ่นส่วนใหญ่บอกว่าพยายามนำเสนอข่าวและข้อมูลด้วยความระมัดระวัง หลายๆสถานีถือเป็นนโยบายที่สำคัญ

“เอาจากประสบการณ์ เพราะว่าเพื่อนเรามีเครือข่ายทั่วประเทศ เป็นนักเคลื่อนไหวสำหรับวิทยุชุมชน เป็นนักเคลื่อนไหวสำหรับสังคม จิตสำนึกมีอยู่แล้วที่ว่าจะทำรายการอย่างไร แล้วในพื้นที่เขาดูแลกันเอง เรามีคณะกรรมการแต่ละภาค คณะกรรมการในจังหวัด รวมกันเป็นเครือข่าย มันช่วยกันดูแลอยู่แล้วทุกวันนี้ ในส่วนของเรา แต่คนอื่นเราจะก้าวกายไม่ได้ ในส่วนของเราเรามีสำนึกอยู่แล้วตรงนี้ ผมว่าอันแรกคือที่มาของคนที่มาทำสื่อ มาอย่างไร และจิตสำนึกของคนที่ทำสื่อ ถ้ารู้ที่มาและมีจิตสำนึกของคนที่ทำสื่อ ปัญหาเหล่านี้จะไม่เกิด”

“ยกตัวอย่างจริยธรรมที่เรากำหนดไว้ก็คือ เรื่องขู่สาวนี่ห้ามเด็ดขาด หมายถึงขณะที่ออกอากาศเรื่องคำหยาบคายนี้ไม่ได้เลย เรื่องเป็นกระบอกเสียง ไม่ได้เด็ดขาด อันนี้ก็เป็นเรื่องหลักๆ ที่เราวางไว้”

“จริยธรรมก็คือเรื่องของจิตสำนึกของคนที่ทำสื่อ ของคนที่กระทำ ถ้าทุกคนมีจิตสำนึกที่ดี เขาก็จะสื่อออกมาในทางที่ดี พวกเราก็จะ scan กันเอง อย่างคนฟังด้วยเขาก็จะรู้ว่าคนนี้พูดดี เขาก็ฟัง หรือคนนี้พูดอย่าไปฟังเยอะนะ เพราะว่าเป็นคนในชุมชนที่เราสามารถเห็นหน้าเห็นตากันอยู่แล้ว”

“การจัดผู้จัดต้องยึด Concept ของรายการเป็นที่ตั้ง กรณีการจัดรายการที่สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยก็มีการตั้งประเด็นให้ผู้ฟังทางบ้านโทรมาแลกเปลี่ยนกัน หลากหลายความคิด หัวหน้าสถานีก็ไม่ว่าอะไร ถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดของผู้ฟัง และมีการดูแลจัดการตัวเองโดยมีการประชุมเพื่อประเมินผลการทำงานเป็นระยะ ไม่ต้องรอให้ภาครัฐมาจัดการ มีระบบฟีดแบ็ก และมีการชี้แจงว่า นักจัดการรายการเองต้องมีการพัฒนาตนเองด้วย”

อย่างไรก็ตามสื่อชุมชนท้องถิ่นหลายรายยอมรับว่าในการไปทำข่าวยังมีวัฒนธรรมเรื่องการให้ค่าข่าว ค่าน้ำมันกับนักข่าวโดยแหล่งข่าว เนื่องจากรายได้น้อย การเดินทางไปทำข่าวมีค่าใช้จ่าย ค่าน้ำมันถ้าไม่รับก็จะกลายเป็นแะด้า

“ผมมองประเด็นที่ตัวผู้สื่อข่าวเองที่ยังเป็นปัญหา โดยบอกว่าน่าจะเป็นเรื่องเงิน ที่เห็นมาสีไหนให้เงินเยอะกว่าก็ไปสีนั้น เป็นเบี้ยเลี้ยงในการทำข่าว ไปทำข่าวเพื่อเอาเงิน น่าจะเป็นเพราะนักข่าวท้องถิ่นโดยเฉพาะเคเบิลทีวีได้เงินเดือนน้อย และไม่มีผู้ใหญ่พูดเรื่องนี้ เหมือนต่างคนต่างทำ จึงไม่ได้คิดเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ เพราะเบี้ยเลี้ยงก็ได้กันทุกที่ ไปจวนผู้ว่าฯ ก็ได้ “

“ยืนยันว่าทั้งหมดเป็นเรื่องจริง เพราะว่าของผมก็เหมือนกัน เช่นฐานทัพเรือให้ไปทำข่าว ผมบอกว่าไม่ไหวหรอกเพราะมันมีค่าใช้จ่าย ทางนั้นบอกจัดการให้ ในทีมผมไม่เรียกร้อง แต่ถ้าให้ก็เอาเพราะมันเหมือนแะด้า คนอื่นเอากันหมดถ้าไม่เอาจะอยู่ในสังคมคนทำข่าวไม่ได้ ถึงจรรยาบรรณจะสอนให้ไม่รับของแหล่งข่าว แต่ถ้าเขาเลี้ยงข่าวพวกเราก็ต้องกิน”

“จะลงไปทำสื่ूपักเป็นข่าวชาวบ้านก็ไม่ได้อะไร แต่ถ้าเป็นนายก(เทศมนตรี/เทศบาล/อบต.)เปิดงานในเวลาราชการก็ถ่ายปกติ แต่ถ้านอกเวลางานก็ได้ค่าล่วงเวลา แล้วข่าวเหล่านั้นถ้าเป็นผู้บริหารท้องถิ่นในพื้นที่ของเคเบิลทีวีจะฉายซ้ำไปมา อาจจะเพราะเจ้าของหรือนายกฯ รู้จักกัน ถ้าลงพื้นที่ก็ได้ค่าน้ำมัน”

5. การกำกับดูแลและตรวจสอบสื่อ

สื่อท้องถิ่นเห็นตรงกันว่าไม่จำเป็นต้องควบคุม สื่อควรดูแลกันเอง สร้างจรรยาบรรณของวิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีท้องถิ่นขึ้นมา และควรมีองค์กรที่สามารถควบคุมดูแลสื่อทั้งระบบ อาจจะเป็นกสทช. หรือรัฐควรมีการตั้งคณะกรรมการเข้ามาดูแลวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวี อย่างจริงจัง หาก มีการละเลย อีกหน่อยก็จะมีช่องใต้ดินออกมาซึ่ง แล้วจะควบคุมไม่ได้ ซึ่งขณะนี้เห็นว่ามีอยู่แล้ว และควรมีการบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

“ผมคิดว่าไม่จำเป็นต้องมีการกำกับดูแลสื่อ เพราะทุกสถานีมีจิตสำนึกอยู่แล้วว่าอย่าทำเรื่องผิดก่อนพูดออกไปต้องนึกเสมอว่ามีคนฟัง ส่วนเนื้อหาสื่อส่วนมากของวิทยุไม่มีการมอมเมาเยาวชน มีแต่สื่อทีวีมีพวบทละครไม่เหมาะสมซึ่งเด็กจะเอาเป็นตัวอย่าง “

“เสริมว่าควรมีการกำกับดูแลกันเอง เช่นในส่วนวิทยุชุมชนเรียกว่าจรรยาบรรณว่าด้วยการประกอบวิชาชีพสื่อ ไม่ต้องให้ใครมาดูแลพวกตน มีอะไรก็ลงโทษกันเอง ต้องบังคับเป็นกฎหมายว่าใครประกอบอาชีพใดควรสังกัดองค์กรนั้นเลย”

“เรียนให้ทราบว่าในส่วนของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ มีการคิดและพูดกันเรื่องนี้มาครั้งแล้ว รวมถึงสิ่งที่เราอยากให้เกิดคือการที่จะต้องดูแลตนเองภายใต้ federation สหพันธ์ หรือสมาพันธ์ก็แล้วแต่ อย่างที่อาจารย์พิงรองกำลังจะพูดถึงเรื่องจรรยาบรรณ จริยธรรมของสื่อ เพื่อมาตอบโจทย์ตรงนี้ให้ได้ว่าเราสามารถดูแลกำกับมันได้ โดยที่ไม่ต้องเอากฎหมายต่างๆ มา เปรียบเสมือนว่าเราเป็นผู้ผลิตอยู่ตลอดแล้วต้องให้คนอื่นมาจ้องตลอดว่า ผิดเมื่อไรจับ แต่เรื่องราวเหล่านี้มันน่าจะเป็นการเอื้อกันได้ แล้วก็ต้องดูแลกันเอง ก็คือผลประโยชน์ในด้านความรู้ และความคิด เพราะฉะนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องให้ใครมาจับในเรื่องว่าคุณผิดเพราะคุณไปละเมิดเขา พยายามที่จะต้องดูแลกันเอง”

“คิดว่าจะมีการกำกับดูแลในกรอบนโยบาย สังคมไทยเรา อย่างกทช.เองไม่มีความชัดเจน มีปัญหาการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิดูแล กทช. ยังให้อำนาจไม่เบ็ดเสร็จ อย่างเคเบิลต้องกำกับดูแล แต่ผู้ประกอบการยังสับสน ตอนนี้ได้แต่ใบอนุญาตชั่วคราว บางคนก็ไม่ได้ ทุกคนเข้าสมาคมเคเบิลเพื่อที่จะต่อรองได้ ก็ยังไม่มีอะไรเกิดขึ้น”

“กทช.ควรมีการตั้งคณะกรรมการเข้ามาดูแล (ในส่วนของเคเบิลทีวี) อย่างจริงจัง โดยผมเห็นว่าผ่านมารัฐบาลไม่ได้ดูแลตรงส่วนนี้อย่างจริงจังเพราะคิดว่าเคเบิลได้ค่าสมาชิกอยู่แล้ว”

“หากไม่มีใครควบคุม มีการละเลย อีกหน่อยก็คงมีช่องใต้ดินออกมาซึ่งไม่มีการควบคุม ซึ่งขณะนี้เขาเห็นว่ามีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ไม่มีใครควบคุมดูแลอย่างจริงจัง”

“มันจะต้องมีองค์กรกลางองค์กรหนึ่งใหญ่ขึ้นมา แล้วองค์กรนี้สามารถควบคุมดูแลสื่อทั้งระบบได้เลย แล้วมีอำนาจทางกฎหมาย และมีอนุกรรมการย่อยไปรับผิดชอบแต่ละสื่อ แต่ละประเภท และครอบคลุมไปถึงระดับภูมิภาค และระดับจังหวัดด้วย เพราะในจังหวัดมันมีสื่อทุกประเภทอยู่รวมกัน”

“ก็อยากจะให้ฝากไปว่าทางวิทยุชุมชนหลายๆ ที่ หลายๆ แห่งเขาอยากจะให้ทางรัฐบาลลองตั้งกฎหมายเข้าไปเลย หรือว่าอนุญาตให้เลย ถ้ามีปัญหาตรงไหนก็นำกลับมาแก้ไข ก็จะหมดปัญหาในเรื่องของวิทยุชุมชนอย่างแน่นอนครับ”

“วิทยุชุมชนเรานั้นมี 6,000-8,000 แล้ว เพราะเราไม่มีตัวข้อบังคับ แต่ถ้ามันมีข้อบังคับออกมาจริงๆ ผมว่าทำกันจริงๆ ด้วยจิตอาสา ด้วยจิตสาธารณะ เราก็ควบคุมได้ง่ายด้วย “

“อย่างที่ได้เคยตอนต้นๆ ว่าถ้าหากว่ามีกฎหมายและข้อบังคับอย่างจริง จัดการอย่างเด็ดขาดไปเลย ผมคิดว่าที่มันจะเกิดขึ้นมามากขึ้นก็คงต้องไปศึกษาในของตัวบทกฎหมาย ที่ พ.ร.บ. ที่ออกมาว่ามันมาตราใดบ้างที่เราไปขัด บางทีในตัวนี้ไม่ได้ศึกษาก็มาตั้งกันเลย แต่ผมขอบอกไว้ว่า เรายอมรับฟังความคิดเห็นของพวกคุณทุกเมื่อ แต่เราไม่เห็นด้วยกับการที่เวลาจะตั้งสถานี ไม่ได้มีการอบรม ไม่มีการฝึก เราต้องมีผ่านการฝึกอบรมมาก่อนเวลาจะพูด ตัวนี้ถ้าเราผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเราทำอย่างถูกต้อง ผมคิดว่า จะเข้าใจดี”

“สำหรับเรื่องของโครงสร้างหรือว่าการกำหนดขอบข่าย ก็ขอให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนทำงานทางด้านสื่อมวลชนอย่างพวกเรา และการกำกับดูแล อยากจะให้มีการกำกับดูแลอย่างจริงจัง เท่าที่ดิฉันเห็นวิทยุชุมชนที่อยู่ในชุมชนของดิฉันผุดขึ้นมามากสถานี เขาไม่จำกัดสิทธิ แล้วก็ปล่อยความถี่ขึ้นมารบกวนเรา บางคลื่นกำหนดกำลังส่งถึง 200 กว่าวัตต์ก็มี เพื่อมา beep หรือมาเบียดบังสื่อของเราซึ่งเป็นสื่อวิทยุชุมชนเล็กๆ ที่ยังยึดมั่นในอุดมการณ์หรือว่าไม่ค่อยมีเงินทุนสักเท่าไรค่ะ”

สื่อท้องถิ่นค่อนข้างระมัดระวังและพยายามปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวี เพราะกลัวเรื่องการถูกสั่งปิดสถานี ทั้งหมดเห็นตรงกันว่ารัฐควรเร่งดำเนินการให้กสทช. เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุดเพื่อให้เกิดความชัดเจน เกี่ยวกับวิทยุชุมชนและเคเบิลทีวี และเพื่อเป็นแนวทางและมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด และสื่อท้องถิ่นจะได้ทำงานด้วยความสบายใจ

ประเด็นหนึ่งที่มีการพูดถึงคือเงินกองทุนที่จะเข้ามาสนับสนุนกิจการสื่อท้องถิ่น ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่รอความชัดเจนจากกสทช.ที่จะเกิดขึ้น

“รัฐน่าจะมีกองทุน คำว่ากองทุนของผมคือ ต้องยอมรับนะว่าวิทยุชุมชน เคเบิลทีวีท้องถิ่น มีแม่บทของเราคืออเมริกา เขาเปิดมาก่อนเรานานมาก ถ้าเป็นใกล้ๆ ในเอเชียก็คือไต้หวัน ซึ่งเราเป็นวิทยุชุมชน เราเป็นเคเบิลทีวี เราให้สื่อ เราให้ความรู้แก่ประชาชนที่ด้อยโอกาสในการสื่อ ผมจะไม่พูดถึงประชาชนซึ่งอยู่ในส่วนกลาง อยู่ในเมืองใหญ่ๆ แต่ผมพูดถึง คนบ้านผม อยู่ตามดอย คนที่อยู่แม่ฮ่องสอน จะให้ส่ง 3-4 วัตต์ ส่งไม่ได้ครับ ไม่ถึง ต้องส่งสัก 1,000 วัตต์ ถามว่าเดือดร้อนใครไหม ไม่ไปเกี่ยวกับคลื่นอื่น ผมกำลังพูดว่ากองทุนพวกนี้ที่อเมริกาเขาให้ เพราะว่าแทนที่รัฐจะไปตั้งสถานีตัวสัญญาณ แต่คุณมีจิตอาสา คุณมีจิตกุศลที่จะมาบริการให้ประชาชนในท้องถิ่นคุณ รัฐต้องให้ ส่วนรูปแบบในการให้อย่างไร ก็อยู่ที่ว่าเราเอาอเมริกาเป็นแม่บท แต่ไม่ใช่ไปเลียนแบบเขา อันนี้ผมเห็นว่าจำเป็น ไม่งั้นเราไม่แข็งแรงล้มหายตายจากไป”

“ถ้าปฏิบัติตามกฎหมายวิทยุชุมชนไม่เดือดร้อนเลย คิดว่าอสมท.ต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนเพราะแปรสภาพแล้ว แต่ไม่เคยจ่าย คือมีแต่กฎหมายแต่ไม่มีคนดำเนินการ ถ้ามีพวกตนก็ไม่ต้องไปขอเงินบริจาค”

ในประเด็นของใบอนุญาตวิชาชีพสื่อ มีความเห็นเป็น 2 ทาง บางส่วนบอกว่าไม่จำเป็นต้องมี เพราะ สื่อสามารถดูแลตัวเอง มีจรรยาบรรณกันอยู่แล้ว

“ มีจรรยาบรรณแล้วก็ไม่ต้องมีใบ”

“ไม่จำเป็นครับ มันเป็นการจำกัดสิทธิเรา วิทยุชุมชนถ้าอยากพูดก็ต้องได้พูด มั่วมารอใบอนุญาต อยู่ผมคิดว่าเราไม่ได้พูดแน่นอน”

“ในมุมมองนี้ ในสมาคมเคเบิลทีวี ผมได้คุยกับอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ผมว่าเคเบิลทีวีเรามีการประกาศข่าวด้วย จัดรายการเองด้วย แล้วผู้ประกอบการของเราก็ไม่มีใบอนุญาตหรอก จริงๆ เราก็เห็นด้วย ไม่ต้องมีหรอก ไม่มีก็ไม่เป็นไร แต่ผมได้คุยกับท่านอธิบดี บอกว่าท่านอธิบดีครับ ช่วยจัดอบรมเลยได้ไหม แล้วท่านแจกใบประกาศให้พวกเราหน่อยว่าใครที่ผ่านอบรมเรียบร้อยแล้ว เอามาให้พวกเรา แล้วเราก็จะเอามาใช้เกณฑ์ของพวกเรากันเอง แต่ว่ากฎหมายไม่ต้องออกนะ แต่ว่าท่านจัดให้พวกเราหน่อย แล้วสอนพวกเราหน่อยได้ไหม เราจะได้รู้ว่าคนของเราคนไหนมีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ ซึ่งท่านก็รับปากพวกเราแล้วนะ ว่าท่านจะอบรมให้ เดี่ยวเงินพวกเราจ่ายเอง เราจ้างท่านนั้นแหละจัดการให้เราหน่อย”

แต่สื่อท้องถิ่นบางท่านก็มีความคิดเห็นว่าจะมีการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพสื่อ

“ถ้าให้มองว่ามันจำเป็นไหม ก็จำเป็นเพราะว่าส่วนมากวิทยุชุมชนเกิดมาจากคนในชุมชน ที่บางครั้งบางคนก็มีพื้นฐาน ไม่มีพื้นฐานในการพูด แต่มีใจรัก ทำงานเพื่อสังคม รักในการพูด ถ้าเราได้ตรงนี้ ได้ผ่านการอบรมมาบ้าง มันก็น่าจะดีขึ้น”

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยของการศึกษาเชิงสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีต่อสื่อมวลชนไทยสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีสัดส่วนเพศชาย ร้อยละ 53.0 และเพศหญิง ร้อยละ 45.9 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 53.0 กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 6.6

กลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพโสดและสมรสในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีสัดส่วนของสถานภาพโสดและสมรส ร้อยละ 50.8 และ 42.6 ตามลำดับ ในด้านการศึกษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.4 รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 21.3 และระดับที่ต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาโทมีเพียงเล็กน้อยคิดเป็นสัดส่วนรวมกันทั้งหมดร้อยละ 7.7

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 92.3 ในขณะที่ทำงานอยู่ในพื้นที่อื่นๆ คิดเป็นสัดส่วนรวมกัน ร้อยละ 7.0 จากผลการสำรวจยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำงานใน ตำแหน่ง นักข่าว / ผู้สื่อข่าว เป็นสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมาคือทำงานในตำแหน่งผู้ประกาศข่าว และพิธีกร คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 25.7 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด ได้แก่ นักวิเคราะห์ข่าว / คอลัมน์นิสต์ คิดเป็นร้อยละ 0.5 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประจำในสายงานโต๊ะข่าวหน้า 1 / ข่าวภูมิภาค / ข่าวอาชญากรรมมากที่สุด ฯลฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.0 รองลงมาคือข่าวกีฬา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ทำหน้าที่โต๊ะข่าวไอที มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.5 ในด้านรายได้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาท คิดเป็นสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 29.0 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 50,001 - 60,000 บาท มีสัดส่วนน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.6 เมื่อจัดกลุ่มตามประเภทของสื่อ กลุ่มตัวอย่างทำงานด้านสื่อสิ่งพิมพ์ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.1 และทำงานด้านสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 74.9

ส่วนที่ 2 สื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและใช้ส่งข้อมูลข่าวสาร

ลำดับสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนเปิดรับและใช้ส่งข้อมูลข่าวสาร สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 3 มีดังนี้ **ลำดับที่ 1** ได้แก่ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 27.3 **ลำดับที่ 2** ได้แก่ Email และโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 12.6 **ลำดับที่ 3** ได้แก่ วิทยุและเครือข่ายสังคมออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 11.5 ส่วนสื่อที่สื่อมวลชนเปิดรับและใช้น้อยที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ จานดาวเทียม คิดเป็นร้อยละ 3.8 ตามด้วย True Cable TV และนิตยสาร คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 3.3 และร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ชื่อสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและใช้ส่งข้อมูลข่าวสาร

หนังสือพิมพ์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและใช้ส่งข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ได้แก่ ไทยรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.0 รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์มติชนคิดเป็นร้อยละ 12.6 หนังสือพิมพ์ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพเปิดรับและส่งข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด ได้แก่ กรุงเทพธุรกิจและโพสต์ทูเดย์ มีสัดส่วนร้อยละ 0.5 เท่ากัน

นิตยสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ นิตยสารข่าว คิดเป็นร้อยละ 8.7 รองลงมาเป็นนิตยสารผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 8.2 นิตยสารที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุด ได้แก่ นิตยสารสิ่งแวดลอมและนิตยสารไอที คิดเป็น ร้อยละ 0.5 สำหรับสื่อวิทยุ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับสื่อวิทยุมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับสื่อวิทยุทั้งนี้ มี สัดส่วนผู้เปิดรับสื่อวิทยุและไม่เปิดรับสื่อวิทยุคิดเป็น 43.2 ต่อ 56.8 กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับวิทยุชุมชนมีเพียงร้อยละ 7.1 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับวิทยุชุมชนมีร้อยละ 92.9

สำหรับสื่อโทรทัศน์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมาได้แก่สถานีโทรทัศน์ไทยทีวี กลุ่มตัวอย่างเปิดรับร้อยละ 10.9 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และช่อง 11 กลุ่มตัวอย่างเปิดรับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 2.7 เท่ากัน □ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เปิดรับเคเบิลท้องถิ่น มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 96.2 และเปิดรับเคเบิลท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 96.2 สำหรับสื่อจานดาวเทียม กลุ่มตัวอย่างไม่เปิดรับสื่อจานดาวเทียม คิดเป็นร้อยละ 90.2 และเปิดรับสื่อจานดาวเทียมคิดเป็นร้อยละ 9.8

□ ในด้านการใช้สื่อใหม่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับกลุ่มเว็บไซต์ข่าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.2 โดยเปิดรับเว็บไซต์บันเทิง คิดเป็นร้อยละ 9.0 และเว็บไซต์อื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.0 เว็บไซต์สืบค้นข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด ได้แก่เว็บไซต์ Google คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.0 เว็บไซต์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดได้แก่ Facebook คิดเป็นร้อยละ 47.5 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.9 ไม่เปิดรับกระดานสนทนาเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับกระดานสนทนาย้อยละ 19.1 และในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.7 ไม่เปิดรับ Email ส่วนที่เปิดรับ E-mail คิดเป็นร้อยละ 44.3 โปรแกรมสนทนาที่กลุ่มเป้าหมายใช้มากที่สุด ได้แก่ โปรแกรม MSN คิดเป็นร้อยละ 38.8

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพต่อสื่อมวลชนในปัจจุบัน

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนไทย โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับที่สูงที่สุดในระดับเห็นด้วย โดยในสองอันดับแรก ได้แก่ การเห็นด้วยกับประเด็น “การนำเสนอข่าวความขัดแย้งระดับนานาชาติ ควรนำเสนอด้วยความระมัดระวัง” (ค่าเฉลี่ย 4.18) และประเด็น “สื่อมวลชนสามารถนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็วและเกาะติดสถานการณ์” (ค่าเฉลี่ย 4.12) ประเด็นสองอันดับสุดท้ายซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับ เฉยๆ ได้แก่ “สื่อมวลชนนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว” (ค่าเฉลี่ย 2.88) และประเด็น “สื่อมวลชนมีความน่าเชื่อถือ” (ค่าเฉลี่ย 2.51)

โดยภาพรวมแล้วความแตกต่างทางเพศ ไม่เป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน มีทัศนคติในประเด็นต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (23 ประเด็น) ทั้งนี้ มีเพียง 3 ประเด็นที่ทัศนคติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ (1) รัฐเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนมีช่องทางการนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย ($p = 0.04$) โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.34 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.98 (2) สื่อมวลชนมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าวมาแล้วอย่างดี ($p = 0.03$) เพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.45 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.69 และ (3) สื่อมวลชนสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคม ($p = 0.05$) เพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.78 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.53

ความแตกต่างทางด้านประเภทยศของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนทำงาน (สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์) โดยภาพรวมไม่เป็นปัจจัยที่ทำให้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็น (24 ประเด็น) ของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในสื่อต่างประเภทกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามมี 2 ประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ (1) สื่อมวลชนไทยมีความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าวสาร ($p = 0.05$) สื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.78 ในขณะที่สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 2.95 และ (2) สื่อมวลชนนำเสนอข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว ($p = 0.02$) สื่อสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ย ความคิดเห็น 3.65 ในขณะที่สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็น 3.72

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.4 มีความเห็นว่าจะมีการใช้ระบบการออกใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพและร้อยละ 74.9 มีความเห็นว่าการออกใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพควรออกโดยองค์กรวิชาชีพ และร้อยละ 97.0 มีเห็นว่าการออกใบอนุญาตควรใช้วิธีผ่านการอบรม และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันว่า ผู้สื่อข่าวหรือนักข่าว ผู้ประกาศข่าว และพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการเป็นกลุ่มบุคลากรที่สมควรจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 42 มีความเห็นว่าการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนควรมีรายได้ มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป ร้อยละ 33.3 มีความเห็นว่าการจะมีรายได้ระหว่าง 15,000-19,999 บาท ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นว่าการสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพที่ต้องไปปฏิบัติงานภาคสนามในสถานการณ์ความขัดแย้ง ควรได้รับสวัสดิการเพิ่มเติมในรูปแบบของการประกันชีวิต (ร้อยละ 38.3) มากที่สุด รองลงมาคือประกันสุขภาพ (ร้อยละ 23.87) และเบี้ยเลี้ยง (ร้อยละ 10.18)

อภิปรายผล

การเปิดรับสื่อของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน

ประเภทของสื่อในอันดับต้นๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพเลือกเปิดรับและใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารนั้นพบว่าสื่อใหม่ (New Media) อยู่หลายชนิด เช่น E-mail เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook, Hi5, Twitter) และโปรแกรมสนทนา เช่น MSN และยังมีการใช้เว็บไซต์สืบค้นข้อมูล เช่น Google และ Yahoo เป็นจำนวนมาก ทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนยุคใหม่ได้ค่อยๆ เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากยุคเดิม ที่ใช้ปากกา ดินสอและสมุดจด หรือแบบอนาล็อก (Analog) ไปสู่การทำงานแบบดิจิทัล (Digital) มากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นหากจะวางแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในยุคใหม่นี้ ประเด็นเรื่องความเหมาะสม ความคิดเห็นส่วนตัวกับความคิดเห็นที่นำเสนอในนามของสื่อมวลชน ความเป็นส่วนตัว (Privacy) และความน่าเชื่อถือของการใช้สื่อใหม่ จึงน่าที่จะนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาวางกรอบแนวปฏิบัติที่เหมาะสมด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่จะเห็นตัวอย่างจากการเกิดกรณีการนำเสนอข่าวของ คุณฐาปณีย์ เอียดศรีชัยผ่านทาง Facebook ของตนเอง ซึ่งนำไปสู่ข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการนำเสนอความเห็นส่วนตัวหรือเป็นช่องทางการนำเสนอข่าวในฐานะนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เส้นแบ่งระหว่างความเป็นสาธารณะและความเป็นส่วนตัวในโลกอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะใน Facebook นั้นยากที่จะบ่งบอกหรือตัดสินได้ว่า ส่วนใดคือพื้นที่ส่วนตัวและส่วนใดคือพื้นที่สาธารณะ

ดังนั้นเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพมีแนวโน้มที่จะก้าวข้ามไปสู่การทำงานกับสื่อสมัยใหม่ ซึ่งมีความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวสูงมากนัก อาจทำให้ประเด็นเรื่องการตรวจสอบที่มาและความน่าเชื่อถือของข่าว กลายเป็นประเด็นที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งในการวางแผนปฏิบัติงานของสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าสื่อที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เปิดรับน้อยและใช้ส่งข้อมูลน้อยที่สุด ได้แก่ วิทยุชุมชน และเคเบิลทีวี ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนกระแสหลัก ไม่ได้ให้ความสนใจสิ่งที่เกิดขึ้นกับวิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีมากเท่าที่ควรซึ่งอาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้วิทยุชุมชน และเคเบิลทีวีออกอากาศกันอย่างไร้กฎระเบียบและการควบคุม ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นในอนาคต

การเติบโตของสื่อใหม่เช่นที่กล่าวไปในตอนต้น จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มสื่อใหม่เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสื่อมวลชนในการใช้เป็นเครื่องมือในการรับและส่งข้อมูลข่าวสาร เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ผู้ประกอบวิชาชีพนิยมใช้มากที่สุดเกินกว่า 2 ใน 3 คือ Facebook ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ประกอบวิชาชีพที่ใช้ Facebook สูงมากกว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของความนิยมของผู้ประกอบวิชาชีพ ที่นิยมการใช้สื่อใหม่ที่มีความสามารถในเชิงปฏิสัมพันธ์แบบทันทีทันใด (Simultaneously Interactive) ประกอบกับสามารถนำเสนอทั้งภาพ เสียงและคลิปวิดีโอได้ในที่เดียว สามารถใช้ในการนำเสนอข่าวหรือติดต่อสื่อสารกับผู้รับสารรวมไปถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่กำลังได้รับความสนใจของผู้คนในสังคม

ความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อสื่อมวลชนไทย

ในภาพรวมพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีทัศนคติอยู่ในระดับเห็นด้วยในระดับมากต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามแนวทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนแบบเสรี นิยมและแนวคิดสื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าสื่อมวลชนไทยมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามบรรทัดฐานหรืออุดมคติอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

ประเด็นที่ผู้ประกอบวิชาชีพมองว่าสื่อมวลชนได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกรอบบรรทัดฐานแบบเสรีนิยมและความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมากนั้น เป็นไปตามกรอบทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนที่เสนอโดย McQuail (2005) ซึ่งได้แบ่งออกเป็นมิติใหญ่ๆ 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ (2) ด้านผลประโยชน์สาธารณะ และ (3) ด้านความปลอดภัยของประชาชนและสังคม

ประเด็นที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดคือประเด็นเรื่องการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งระดับนานาชาติว่าควรเป็นไปด้วยความระมัดระวัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับมิติเรื่องผลประโยชน์สาธารณะทั้งของประเทศ

ตนเองและประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ในระดับชาติมากกว่า ปัจจัยอื่นๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรณีที่เกิดขึ้นจริงในการรายงานข่าวกรณีพิพาทระหว่างไทยกับกัมพูชาในเรื่องเขตพื้นที่ทับซ้อนในบริเวณเขาพระวิหารจะพบว่ากรณียางานข่าวของสื่อมวลชนเป็นไปด้วยความรอบคอบและหลีกเลี่ยงการนำเสนอความเห็นที่รุนแรงหรือความคิดเห็นที่อาจนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างคนทั้งสองประเทศ

ประเด็นที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นด้วยในระดับมากรองลงมาได้แก่ประเด็นเรื่องความสามารถของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารที่ทันสมัย รวดเร็วและเกาะติดสถานการณ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมกรเปิดรับและใช้สื่อของผู้ประกอบวิชาชีพที่เริ่มให้ความสำคัญกับสื่อใหม่มากขึ้น ซึ่งคุณสมบัติของสื่อใหม่ก็คือความรวดเร็วในการกระจายข่าวสาร ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2553 มีการรายงานข่าวผ่านเครือข่ายทางสังคมออนไลน์และการถ่ายคลิปปวีดิโอเป็นจำนวนมากเพื่อนำมาเสนอทางโทรทัศน์

กล่าวอีกนัยหนึ่งความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของสื่อของมิติด้านผลประโยชน์สาธารณะ ในประเด็นด้านการสนับสนุนความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความมั่นคงของรัฐ และการสนับสนุนประชาธิปไตย เป็นประเด็นที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นด้วยในระดับมากแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนยึดหลักการทำงานตามแนวทฤษฎีบรรทัดฐานของสังคมตามแนวคิดของ McQuail (2005:167) ซึ่งเสนอว่าสื่อมวลชนจะถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตนในลักษณะการให้บริการสาธารณะ เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพ แสดงความคิดเห็นว่า สื่อมวลชน ได้ทำหน้าที่เป็นเวทีกลางในการแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนให้ผู้คนมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน ดังจะเห็นได้จาก รูปแบบการนำเสนอรายการทั้งทางโทรทัศน์และวิทยุในปัจจุบันจะพบเห็นรายการที่เชิญประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ให้ได้เข้ามามีส่วนในการชี้แจง แสดงทัศนะ เหตุผล ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ยกตัวอย่างเช่น รายการเรื่องเด่นเย็นนี้ ซึ่งมักจะประชาชนเป็นผู้ได้รับเชิญมาออกรายการเสมอๆ นอกจากนั้นรายการทางโทรทัศน์หลายรายการ ก็จะมีการเปิดให้ผู้ชมรายการได้ส่งข้อความสั้น (SMS) เข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นอยู่หลายรายการในส่วนของสื่อวิทยุนั้นก็พบว่ามีรายการสนทนา ซึ่งดำเนินรายการด้วยรูปแบบการเปิดให้ประชาชนได้โทรศัพท์เข้าไป แสดงความคิดเห็นอยู่เป็นจำนวนมาก และในสื่อสิ่งพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร ส่วนหนึ่งที่ขาดได้ไม่ ก็คือพื้นที่สำหรับจดหมายพุดคุยกับบรรณาธิการหรือพื้นที่สำหรับการส่งจดหมายร้องเรียน ซึ่งรูปแบบการสื่อสารในลักษณะนี้ปรากฏในการใช้พื้นที่สื่อใหม่ อาทิ กระดานสนทนา และเครือข่ายสังคมออนไลน์

ในด้านมิติเรื่องโครงสร้างและการดำเนินงานของสื่อ นั้น ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นด้วยในระดับมาก กับประเด็นด้าน ความสามารถของสื่อ หลากหลายประเด็นมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นเรื่องความสามารถในการรายงานข่าวที่รวดเร็ว เกาะติดสถานการณ์ การมีกระบวนการหาข้อมูลที่มี

ประสิทธิภาพ การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว และ การได้รับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบัน ที่สามารถรายงานข่าวได้อย่างฉับไว สามารถค้นหาแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงว่า จะต้องมีการได้รับการอบรมเตรียมความพร้อมมาอย่างดีจากต้นสังกัด

ในด้านมิติเรื่องความปลอดภัยของประชาชนและสังคมนั้น เป็นมิติที่ผู้ประกอบวิชาชีพให้ความสำคัญน้อยกว่ามิติทางด้านอื่นๆ ในมิตินี้จะเน้นไปในประเด็นของการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนที่ยึดหลักการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและความรุนแรงต่อสังคม โดยประเด็นที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นว่าสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวสารที่มีความหลากหลาย และคำนึงถึงสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว นอกจากนั้นยังเห็นว่าสื่อได้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความขัดแย้งในสังคมด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามในประเด็นด้านมิติความในด้านมิติเรื่องความปลอดภัยของประชาชนและสังคมนั้น แม้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะให้ความสำคัญอยู่ในระดับที่สูงพอสมควร แม้จะอยู่ในอันดับรองจากมิติทางด้านอื่นๆ ก็ตาม แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว พบว่าในสภาพความเป็นจริงนั้นสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าวถูกละเมิดอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการตีพิมพ์ภาพและชื่อของเหยื่อที่ถูกทำร้ายหรือทารุณกรรมทางเพศ ตามหน้าหนังสือพิมพ์ หรือการนำเสนอข่าวที่เป็นเรื่องส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะกับนักแสดงหรือบุคคลสาธารณะ ซึ่งมักจะถูกรุกล้ำสิทธิส่วนบุคคลอยู่เสมอ เช่นกรณี การนำเสนอข่าวของ นักแสดง นายรัฐภูมิ โตคงทรัพย์ (ฟิล์ม) สื่อมวลชนยังมิได้พิจารณาถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กในอนาคต เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นว่าสื่อมวลชนได้ปฏิบัติงานเป็นไปตามแนวทางทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งมุ่งไปที่การปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์สาธารณะของสังคม และมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลางขึ้นไปจนถึงระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนที่นำเสนอโดย McQuail (2005) Baran and Davis (2009) และกาญจนา แก้วเทพ (2552)

อย่างไรก็ตาม ผลวิจัยพบว่าสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันในประเด็นเรื่อง ความเป็นอิสระในการนำเสนอข่าว และประเด็นการนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าโดยธรรมชาติการทำงานของสื่อสองประเภทนี้มีความแตกต่างกันสูง สื่อสิ่งพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์นั้น มักจะมีเจ้าของเป็นบุคคล หรือครอบครัวเดียวและเน้นไปที่การบริหารแบบครอบครัวมากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดังนั้น การให้อิสระในการนำเสนอข่าวสารอาจมีความ แตกต่างกันไปด้วย นอกจากนั้น การนำเสนอข่าวในสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สามารถนำเสนอเนื้อหาที่เห็นทั้งภาพและเสียงตลอดจนมีจำนวนผู้รับชมรับฟังมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ นโยบายในการนำเสนอข่าวของสื่อทั้งสองประเภทนี้จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีความขัดแย้งแตกต่างกัน

เช่นเดียวกันในประเด็นเรื่องการนำเสนอข่าวโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของผู้ที่ตกเป็นข่าว ความคิดเห็นของ ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทั้งสองประเภทก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งก็อาจอธิบายได้เช่นเดียวกันว่า สื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สามารถนำเสนอเนื้อหาที่เห็นทั้งภาพและเสียง ตลอดจนมีจำนวนผู้รับชมรับฟังมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ นโยบายในการนำเสนอข่าวของสื่อทั้งสองประเภทนี้จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะมีระดับความเข้มงวดแตกต่างกันดังที่กล่าวไป

ความคิดเห็นต่อสวัสดิภาพของสื่อมวลชน

ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดให้มีระบบการออกใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพ และมีความเห็นว่าองค์กรวิชาชีพควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในกระบวนการนี้ผ่านการอบรม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ชัดแย้งกับข้อเสนอแนะของ Baran and Davis (2009: 109-112) ซึ่งได้อธิบายว่า กระบวนการสร้างความเป็นมืออาชีพ (Professionalization) ของสื่อมวลชนนั้น มีอยู่หลายแนวทาง และแนวทางที่นิยมทำ คือ การส่งเสริมและให้รางวัลแก่สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ได้อย่างยอดเยี่ยม การสร้างความเป็นมืออาชีพ ด้วยการออกใบอนุญาตนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากวิชาชีพสื่อมวลชนไม่ได้มีลักษณะเฉพาะทางและไม่ได้มีการฝึกความเป็นอาชีพเหมือนกับวิชาชีพแพทย์ และวิชาชีพทนาย ดังนั้น การที่จะออกใบอนุญาตหรือการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานพื้นฐานนั้นจึงเป็นไปได้ยาก

จากประเด็นนี้ ทำให้เห็นได้ว่าสื่อมวลชนไทยมีความตระหนักในเรื่องการสร้างภาพลักษณ์ในความเป็นวิชาชีพของสื่อมวลชน จึงทำให้เกิดแนวคิดของระบบการออกใบอนุญาต หากมีระบบใบอนุญาตอาจช่วยแสดงถึง ความมีมาตรฐานในการทำงาน สวนทางกับแนวคิดของนักวิชาการตะวันตกซึ่งวิเคราะห์ว่าเป็นไปได้ยาก ดังนั้นรัฐบาลและองค์กรวิชาชีพ จึงควรเร่งดำเนินการให้เกิดระบบนี้สำเร็จโดยเร็ว วงการสื่อมวลชนไทยอาจจะเป็นต้นแบบหรือกรณีศึกษาให้กับสื่อมวลชนในประเทศอื่นๆ ได้ ในอนาคต

ในด้านเงินเดือนและสวัสดิการนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเห็นว่าผู้ประกอบวิชาชีพควรได้รับเงินเดือน 20,000 บาทขึ้นไป พร้อมกับได้รับการประกันชีวิต ในประเด็นนี้ วิเคราะห์ได้ว่าเงินเดือนสื่อมวลชนในปัจจุบันค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ และลักษณะของงานที่ต้องทำ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีสถานการณ์ความรุนแรง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของสื่อมวลชนนั้น ยังไม่มีผู้ที่สามารถเข้ามารับผิดชอบต่ออย่างจริงจัง รัฐบาล และผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน จึงควรพิจารณาประเด็น ในเรื่องการยกระดับเงินเดือนและสวัสดิการของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนให้มีความเหมาะสมมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

เสรีภาพสื่อ

สื่อมวลชนมองว่าเสรีภาพของสื่อไทยวันนี้มีพอสมควร โดยภาพรวมมีอิสระแต่อยู่ภายใต้ข้อกฎหมายคือ พรบ.หมิ่นประมาทและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้วยช่องโหว่ของประเด็นเรื่องข้อกฎหมาย ทำให้มีการนำเรื่องกฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมการทำงานของสื่อ ตั้งแต่สมัยรัฐบาลพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ด้วยวิธีการฟ้องร้อง ทำให้หนังสือพิมพ์ต้องใช้งบประมาณมาก เป็นภาระค่าใช้จ่ายที่สูง ขณะที่สื่อใหม่อยู่ภายใต้พรบ.คอมพิวเตอร์ เกี่ยวกับประเด็นนี้บรรณาธิการสื่อออนไลน์ฉบับหนึ่งมองว่า สื่อถูกครอบงำจากรัฐบาลในเรื่องข้อกฎหมาย ทำให้การทำงานยากขึ้น พร้อมกับเสนอว่าควรมีการทบทวนการนำพรบ.คอมพิวเตอร์มาใช้เพราะที่ผ่านมามีปัญหาในแง่ของผู้นำมาใช้

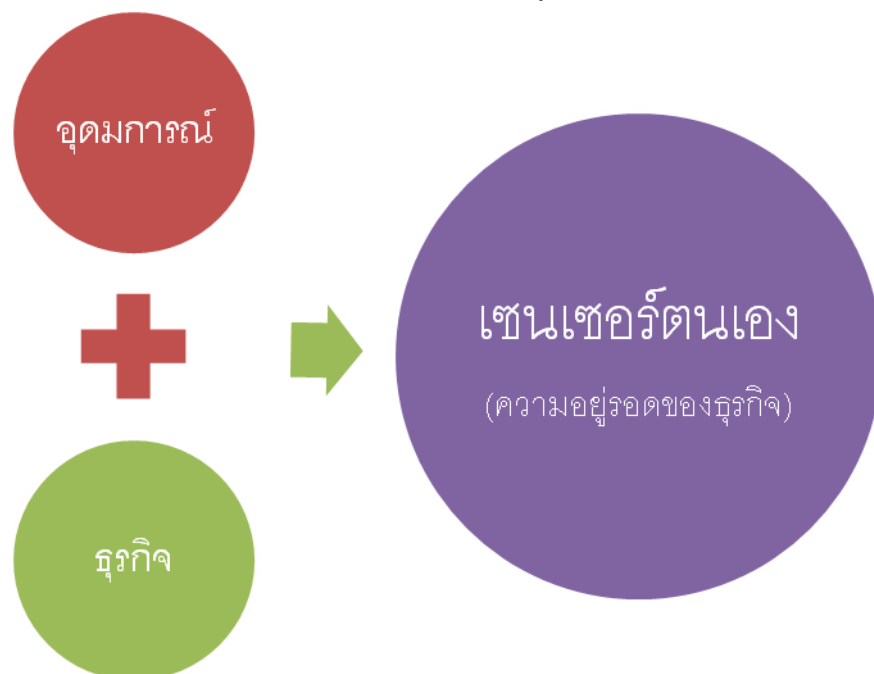
คนทำสื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นนี้ว่า เมื่อสื่อถูกแทรกแซงทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งทางการเมืองและทางธุรกิจทำให้มีผลต่อการทำงานแต่ไม่มีผลต่อการห้ามนำเสนอข่าว บรรณาธิการฉบับใหญ่รายหนึ่งย้ำว่า “สื่อต้องเซ็นเซอร์ตัวเองเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ การเสนอข่าวต้องรู้จักการเล่นขึ้นอยู่กับบริบทของสังคม ถ้าสังคมขณะนั้นต้องการอย่างหนึ่ง เราผันกลายเป็นหมาหัวเน่า” โดยท้ายที่สุด คนทำสื่อเลือกที่จะเซ็นเซอร์ตัวเองหรือกำกับตัวเองด้วยการบาลานซ์ระหว่างอุดมการณ์คนทำสื่อและความอยู่รอดของธุรกิจ เพื่อตอบโจทย์ของธุรกิจสื่อว่า “ทำอย่างไรให้ธุรกิจอยู่ได้” เช่น จากข่าวหน้าหนึ่งเปลี่ยนเป็นลงข่าวหน้าใน เป็นต้น

ทั้งนี้สอดคล้องกับสื่อท้องถิ่นที่มองว่าตัวเองมีเสรีภาพในการนำเสนอข่าวพอสมควร แต่ปัญหาที่พบคือการถูกแทรกแซงจากกลุ่มอิทธิพล เนื่องจากเป็นสื่อท้องถิ่น สังคมเล็ก ๆ รู้จักกันหมด จึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวด้วยการเซ็นเซอร์ตัวเองในระดับหนึ่ง

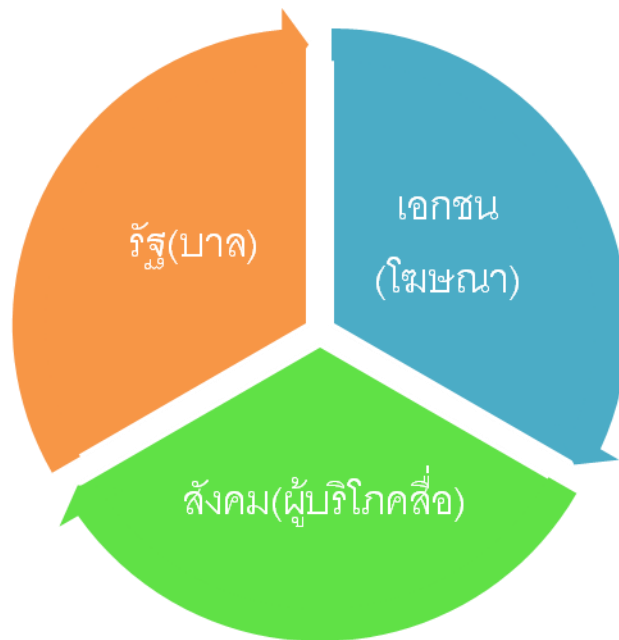
วงจรเสรีภาพสื่อ

ปรัชญาการทำงานธุรกิจสื่อ

เซ็นเซอร์ตัวเอง(ความอยู่รอดของธุรกิจ)

เนื้อหา

ส่วนใหญ่มองว่าเรื่องสัดส่วนระหว่างสาระและความบันเทิงไม่ได้เป็นปัญหาของสื่อเป็นเรื่องของนโยบายแต่ละองค์กร เช่นสื่อสิ่งพิมพ์ที่จะวางบุคลิกภาพของหนังสือพิมพ์ตนให้เป็นอย่างไรที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์ เช่นเดียวกับสื่อโทรทัศน์ที่มองว่าเป็นไปตามกลไกตลาดคือเรตติ้ง(Rating)แต่ปัญหาเป็นเรื่องคุณภาพเนื้อหามากกว่าที่ควรมีจะมีคุณภาพมากกว่านี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสาระหรือความบันเทิงที่ทำให้มีคุณภาพมากขึ้น บรรณาธิการรายหนึ่งวิเคราะห์เนื้อหาสื่อไทยประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 4 อย่างคือ อำนาจ อคติ วาทกรรมและผลประโยชน์ ขณะเดียวกันสื่อเห็นว่ามีจำเป็นต้องมีภาคประชาสังคมมาร่วมกำหนดสัดส่วนของสื่อ เพราะกลไกตลาดคือประชาชนเป็นคนกำหนดสัดส่วนของเนื้อหาอยู่แล้ว ที่สำคัญมีบรรณาธิการหลายท่านยืนยันถามว่า ภาคประชาสังคมคือใคร ทุกวันนี้ภาคประชาสังคมยังไม่ชัดเจนว่าคือใคร

สัดส่วนเนื้อหาของสื่อมวลชน

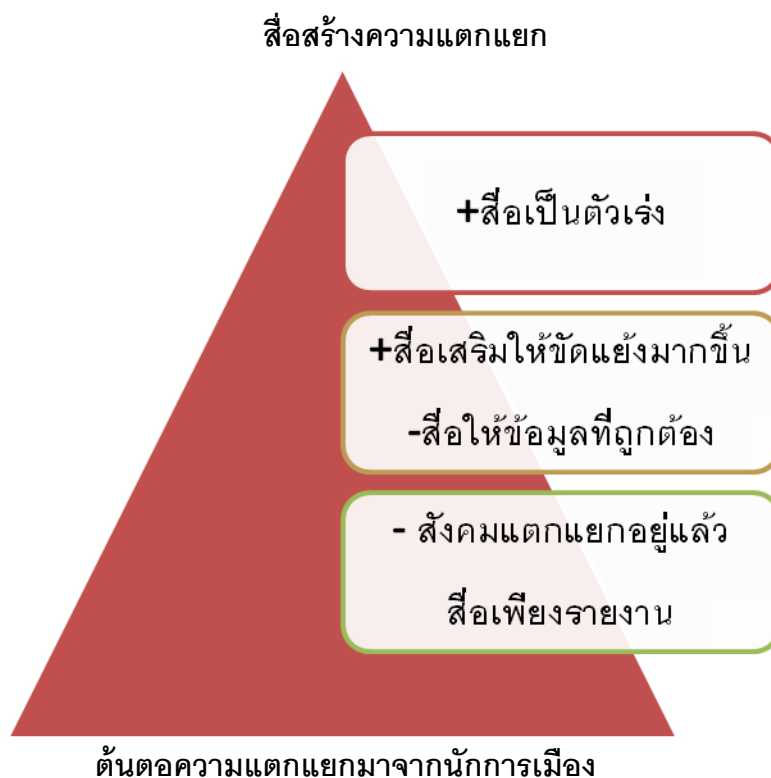

เนื้อหาสื่อไทยวันนี้

สื่อสร้างความแตกแยก VS สื่อประสานความแตกแยก

สื่อมวลชนมองประเด็นนี้ออกเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งยอมรับว่าการทำงานของสื่อปัจจุบันมีส่วนสนับสนุนสร้างความแตกแยกทางสังคม เป็นตัวเร่งให้สังคมแตกแยก ส่วนที่สองก็รับถึงปฏิเสธโดยยอมรับว่า สื่อเสริมให้ขัดแย้งมากขึ้นแต่ทั้งนี้สื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ส่วนที่สาม ปฏิเสธและมองว่าสื่อกำลังทำหน้าที่รายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ข้อเท็จจริงก็คือ สังคมแตกแยกอยู่แล้ว เพียงแต่รายงานให้ประชาชนรับทราบ เป็นเรื่องที่ประชาชนไปตีความเองว่าจะคิดอย่างไร แต่ทั้งสามส่วนมองเหมือนกันว่า ต้นตอความแตกแยกมาจากนักการเมือง ส่วนประเด็นสื่อประสานความแตกแยก ส่วนใหญ่มองในมุมเดียวกันว่า ไม่ใช่หน้าที่ของสื่อ สื่อไม่ได้มีหน้าที่ประสาน แต่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

การทำงานภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้ง

ส่วนใหญ่ยอมรับว่า การทำงานของคนทำข่าวภายใต้ความขัดแย้งทางความคิดที่แบ่งเป็น “เหลือง-แดง” ยากกว่าวิกฤตการณ์การเมืองที่ผ่านมาเพราะครั้งนี้เป็นวิกฤตที่ไม่สามารถชี้ขาวชี้ดำได้ ขณะที่สมัยก่อนต่อสู้ระหว่าง “ประชาธิปไตยกับเผด็จการ” เป็นการต่อสู้ระหว่าง “ประชาธิปไตยกับรัฐประหาร” คือเป็นขาวกับดำ แต่ตอนนี้เป็นภาวะสังคมสีเทา ไม่สามารถเลือกได้ว่าเหลืองกับแดงอันไหนดีกว่ากัน เมื่อช่วงยากมาก สื่อมวลชนยังปฏิบัติงานยากมาก โดยคนทำสื่อต้องทำงานภายใต้ 1.

ข้อเท็จจริงที่หลากหลายและยากที่จะชี้ว่าอันไหนจริง 2.ความชอบ – ไม่ชอบ และ 3. ภาวะการเลือกข้างที่ปกคลุมไปด้วยอคติและเจตนาทั้งคนทำสื่อและคนเสพสื่อ

บรรณาธิการมติชนและบรรณาธิการเอสทีวีผู้จัดการตอบคล้ายกันในประเด็นที่ถูกประทับตราว่าเป็น “แดง” เป็น “เหลือง” ว่า ทำให้การได้มาซึ่งข่าวไม่ครบถ้วน เพราะฝ่ายที่เป็นเหลืองไม่ให้ข้อมูลมติชน ขณะที่ฝ่ายที่เป็นแดงไม่ให้ข้อมูลเอสทีวีผู้จัดการ มติชนยืนยันว่าบทบาทของมติชนวันนี้เพื่อถ่วงดุลข้อมูลในสังคม เนื่องจากทุกวันนี้ข้อมูลจะเป็นเหลืองมากกว่า “อย่าบอกว่าเราเป็นแดง คอมมิวนิสต์ ใช้คำว่า แดงเสรีนิยมดีกว่า”

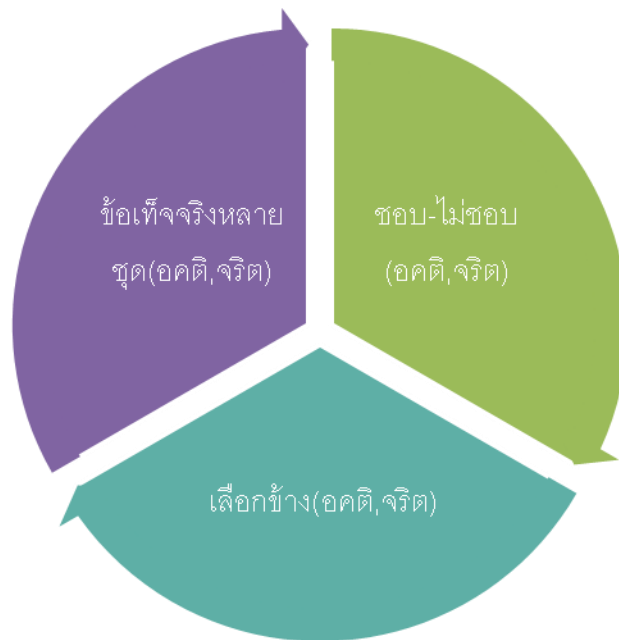
ในส่วนประเด็น “ความเป็นกลาง” คนทำสื่อบอกว่า การทำงานของสื่อยึดหลักเรื่องความเป็นกลางในการนำเสนอข้อเท็จจริง โดย บรรณาธิการมติชนออนไลน์บอกว่า จริงๆใช้คำว่า “เป็นธรรม” จะเหมาะสมกว่า เพราะสื่อต้องทำหน้าที่นำเสนอข่าวให้โอกาสที่เป็นสาระเป็นประเด็นให้ความเป็นธรรม เอาข้อเท็จจริงที่ดีที่สุด แม่นยำที่สุดมาเสนอต่อสาธารณชน ขณะที่ บรรณาธิการเอสทีวีผู้จัดการกล่าวว่า “ภูมิใจที่เป็นเหลือง ไม่ปฏิเสธเพราะเหลืองคือความถูกต้องที่เรียกร้องเพื่อความถูกต้อง เพื่อส่วนร่วมเพื่อสถาบัน ภูมิใจมาก”

ในส่วนของสื่อท้องถิ่นก็มีการนำเสนอข่าวอย่างระมัดระวัง ส่วนใหญ่พยายามหลีกเลี่ยงข่าวการเมือง ด้วยการนำเสนอรายการบันเทิง หรือการนำเสนอข่าวสารที่เป็นกลาง เช่นการหยิบยกพระราชดำรัสมาเปิด ฯลฯ

การทำงานของสื่อในยุคความแตกแยกทางความคิด “เหลือง vs แดง” ยากกว่าวิกฤตที่ผ่านมา

การทำงานของสื่อในยุคความแตกแยกทางความคิด “เหลือง vs แดง”

สื่อมวลชนล้วนเห็นด้วยที่จะให้มีการทบทวนเรื่องสวัสดิการและสวัสดิภาพของสื่อมวลชน โดยเฉพาะการอบรมนักข่าวเกี่ยวกับการทำงานเมื่อสถานการณ์การทำงานเปลี่ยนไปพร้อมเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามในเรื่องเงินเดือนหรือผลตอบแทน ล้วนมองว่าเป็นเรื่องของแต่ละองค์กรที่จะจัดสรรให้

จรรยาบรรณ

สื่อมวลชนทุกแขนงบอกว่า กองบรรณาธิการมีจรรยาบรรณในการทำงานที่จะไม่ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและหมิ่นประมาทก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียง โดยเฉพาะระมัดระวังเรื่องการลงข่าวเด็กและสตรีและภาพเกี่ยวกับเด็ก อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดข้อผิดพลาด ก็ยอมรับผิดและใช้วิธีการนำเสนอข่าวแก้ไข

เช่นเดียวกับสื่อท้องถิ่นที่บอกว่าผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะมีความตระหนักในเรื่องจรรยาบรรณอยู่แล้ว แต่ก็ยอมรับว่ายังมีวัฒนธรรมในการรับเงินค่าข่าว ค่าน้ำมันเมื่อลงพื้นที่ทำข่าว เนื่องจากรายได้น้อย

การกำกับดูแลสื่อ

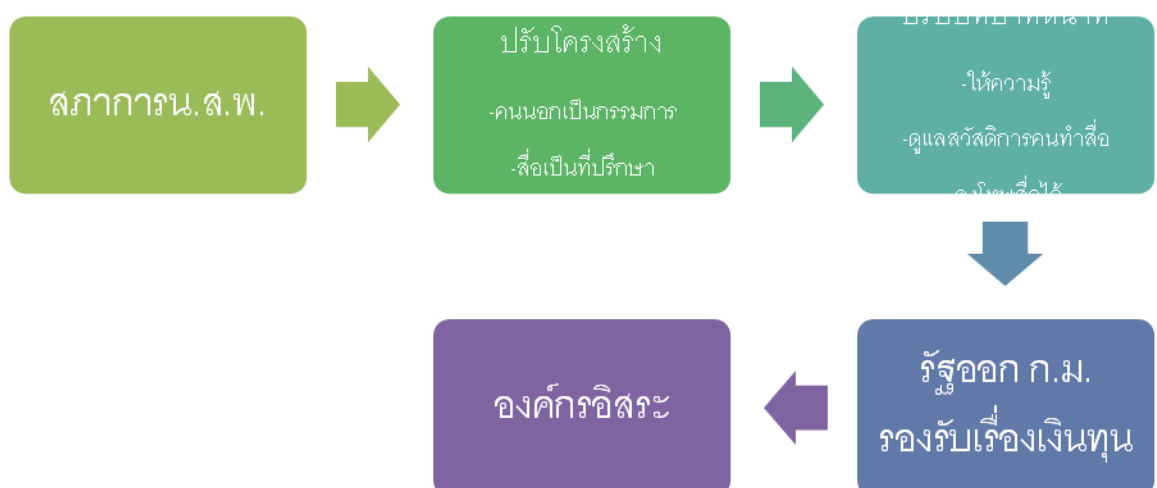
สื่อมวลชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยจะให้มีการกำกับดูแลสื่อโดยรัฐ แต่เห็นว่าควรมีการกำกับกันเองโดยสื่อ และที่สำคัญสื่อถูกกำกับโดยสังคมที่เป็นกลไกตลาดคือผู้บริโภคสื่ออยู่แล้ว ถ้าไม่ดีคนอ่านไม่ซื้อ และมองว่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ ณ เวลานี้คือ เช่น สภาการหนังสือพิมพ์ถ้านำมาปรับโครงสร้างใหม่สามารถทำหน้าที่กำกับได้ดีโดยไม่จำเป็นต้องไปตั้งองค์กรอิสระขึ้นมากำกับดูแล ขณะเดียวกันเห็นด้วยจะให้ media monitor แต่ต้องเป็นอิสระจากรัฐ โดยมีเงินก้อนหนึ่งมาสนับสนุน หลายท่านเสนอว่าขายคลื่นของรัฐให้หมด เพื่อคืนอำนาจสู่ประชาชน แล้วเงินที่ได้จากการขายมาสนับสนุน media

monitor ขณะที่ใบประกอบวิชาชีพส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย บางรายมองว่าการมีใบประกอบวิชาชีพสื่อเท่ากับละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการสื่อสาร แต่ในกลุ่มของสื่อวิทยุชุมชนและเคเบิลท้องถิ่นส่วนบางส่วนเห็นด้วยกับการออกใบประกอบวิชาชีพ

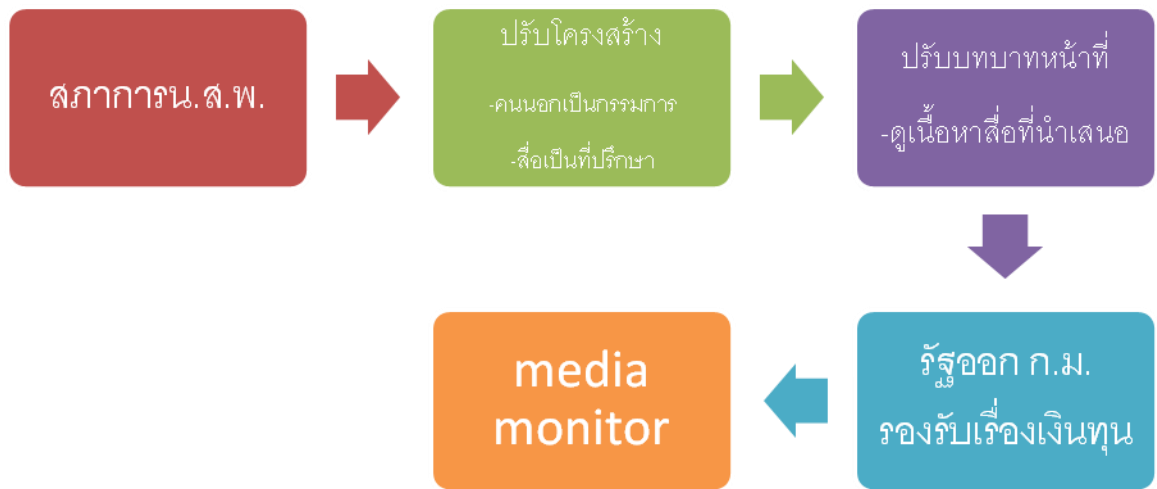
การกำกับดูแลสื่อปัจจุบัน

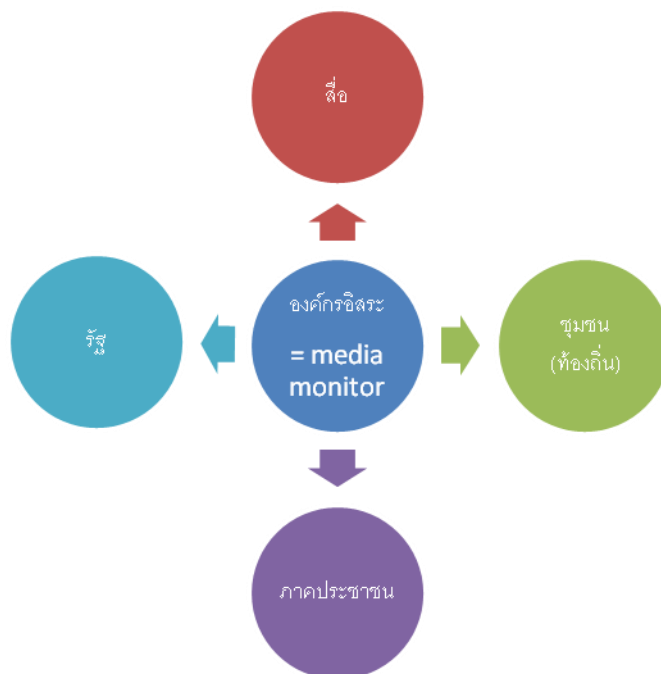
ข้อเสนอ1 ให้ปรับสภาการน.ส.พ.เป็นองค์กรอิสระที่กำกับดูแลสื่อ

ข้อเสนอ2 ให้ปรับสภาการน.ส.พ.เป็นmedia monitor

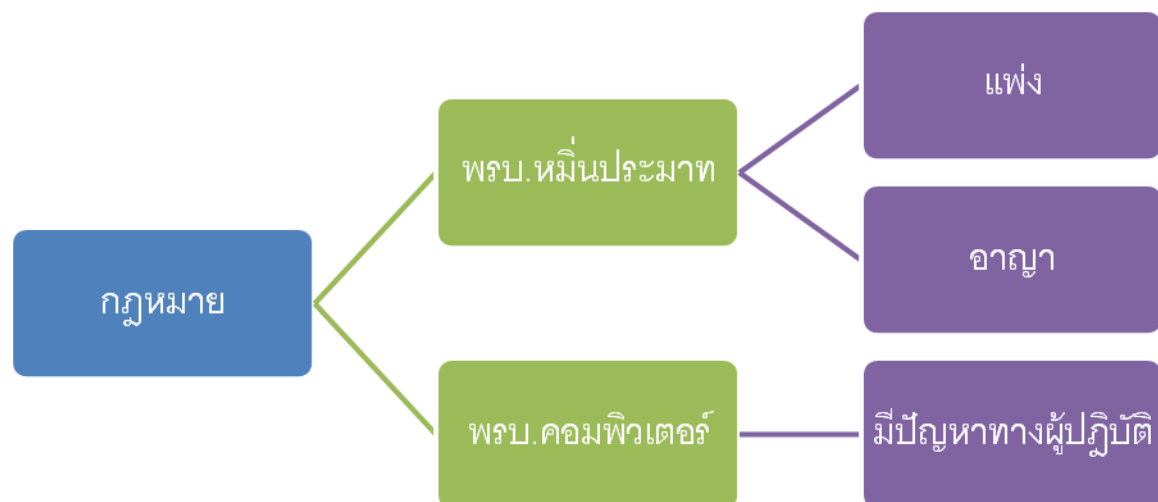

โมเดลองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อ

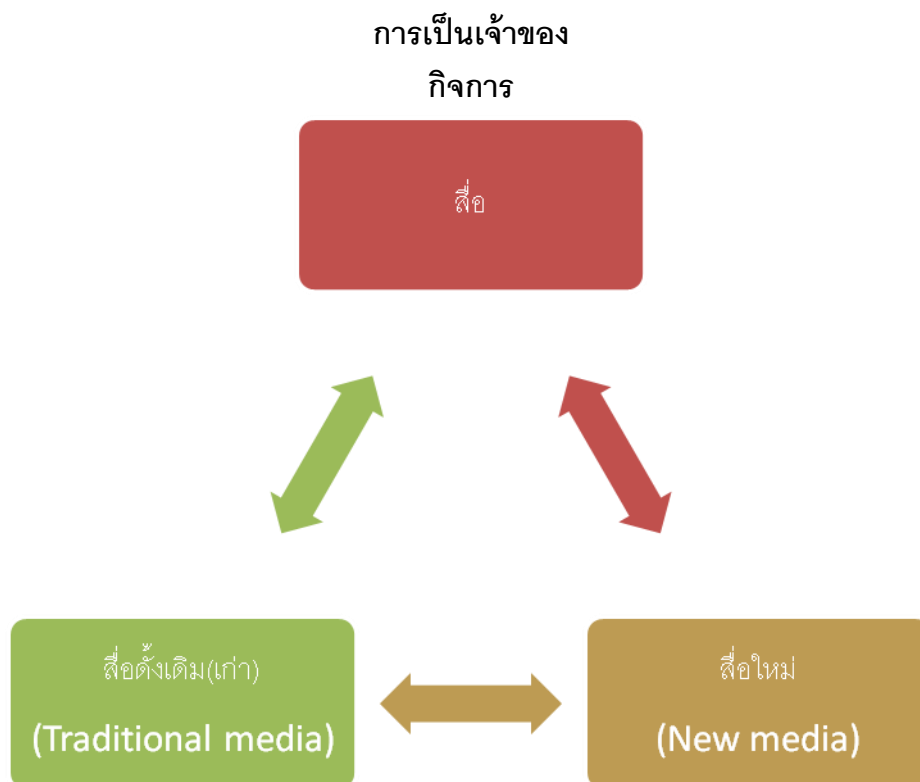
อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลพบสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับข้อกฎหมายที่ทำหน้าที่กำกับการทำงานของสื่อมวลชนว่า บรรณาธิการบางคนเสนอให้ทบทวนพรบ.หมิ่นประมาทใหม่จากปัจจุบันที่มีความผิดทั้งทางอาญาและทางแพ่ง เปลี่ยนเป็นให้มีความผิดทางแพ่งเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะปัจจุบันพบว่ามีการนำประเด็นนี้มาใช้เป็นเครื่องมือในการคุกคามคนทำสื่อด้วยการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายเป็นร้อยล้านพันล้านบาท หรือ การใช้วิธีการฟ้องร้องไปทั่วประเทศ ซึ่งทำให้การทำงานของคนสื่อลำบากขึ้น และเสนอว่าควรมีการพิจารณาปรับปรุง พรบ.คอมพิวเตอร์ใหม่ เพราะถือว่ามีการใช้ที่ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญ บรรณาธิการประจำไทระบุว่า ทุกวันนี้รัฐ(ผู้บริหารประเทศ) มีการนำพรบ.ต่างๆมาจัดการคนที่มีความคิดเห็นต่าง ตั้งแต่พรบ.คอมฯ พรบ.หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และเป็นลักษณะการเลือกใช้กับบางฉบับ

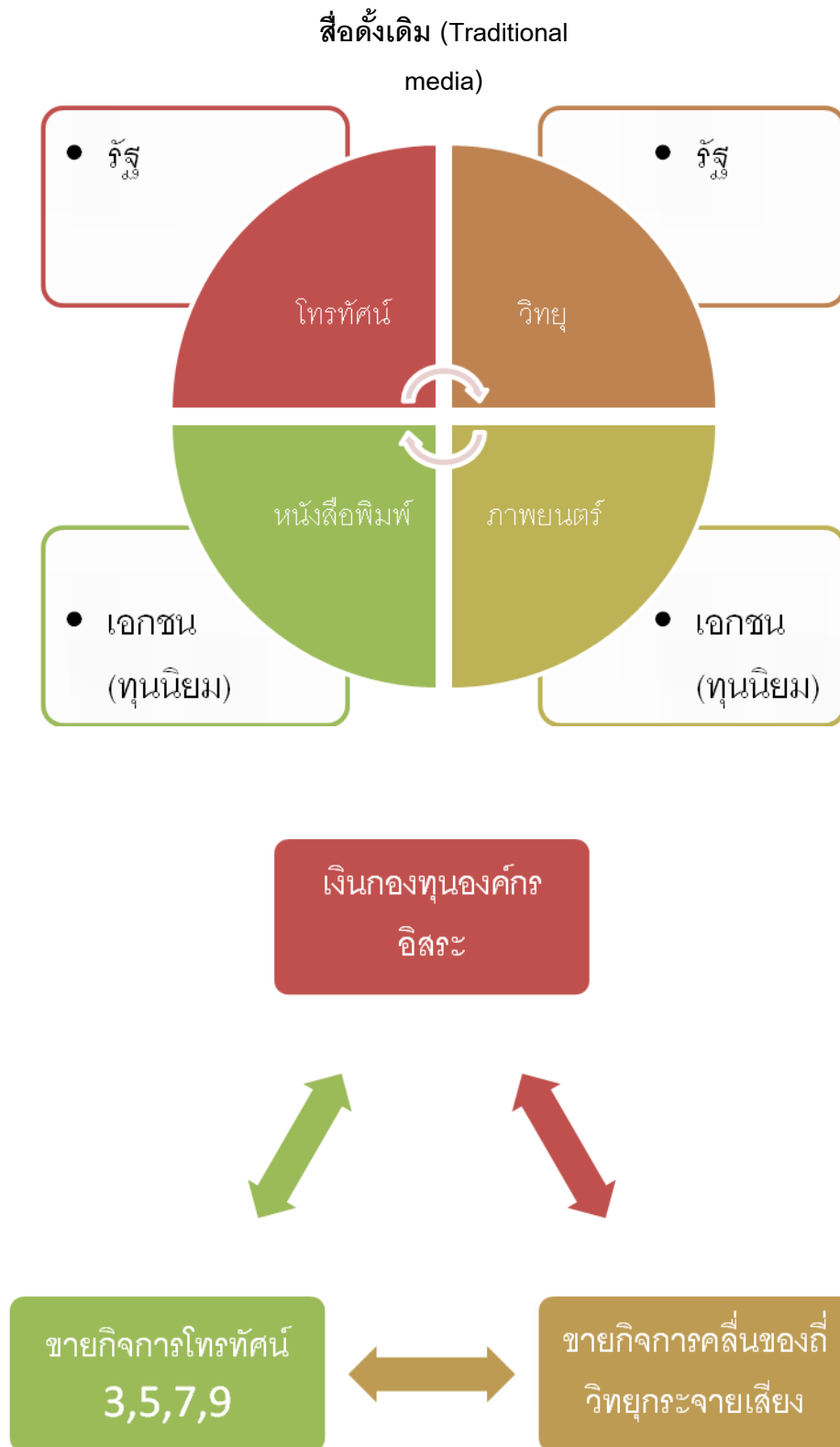
ทั้งนี้สื่อมวลชนส่วนใหญ่เห็นว่ากฎหมายที่มีอยู่เพียงพอแล้ว ปัญหาคือการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ประกอบกับกระบวนการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆของกฎหมายค่อนข้างใช้เวลานาน

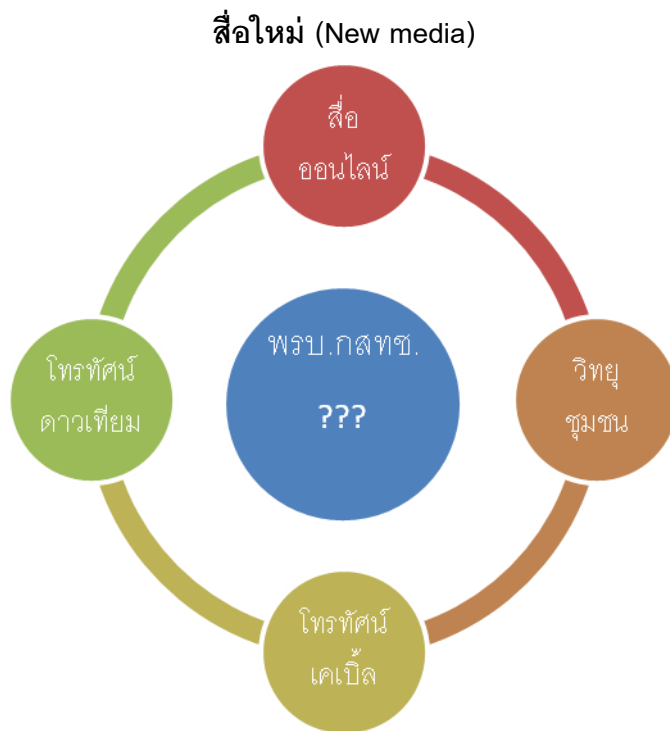

ข้อเสนอแนะจากคนทำสื่อ

สื่อดั้งเดิม คนทำสื่อเสนอว่า อันดับแรกที่รัฐควรจะมีปฏิรูปคือ โครงสร้างสื่อคือการเป็นเจ้าของกิจการสื่อ ที่วันนี้สื่อหลักคือโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงยังเป็นของรัฐ ทำให้การทำงานไม่มีเสรีภาพอยู่ภายใต้รัฐทั้งทางตรงและอ้อม และเมื่อขายแล้วนำรายได้ที่ได้มาตั้งเป็นกองทุนเพื่อสำหรับใช้ในองค์กรอิสระที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อ ขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ถูกครอบงำโดยระบบทุนนิยมเพราะเป็นธุรกิจโดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ปัจจุบันเข้าตลาดหลักทรัพย์เป็นบริษัทมหาชน ทำให้การดำเนินธุรกิจยึดเรื่องผลประโยชน์เป็นหลัก เพราะต้องคำนึงถึงผลกำไรสำหรับผู้ถือหุ้น

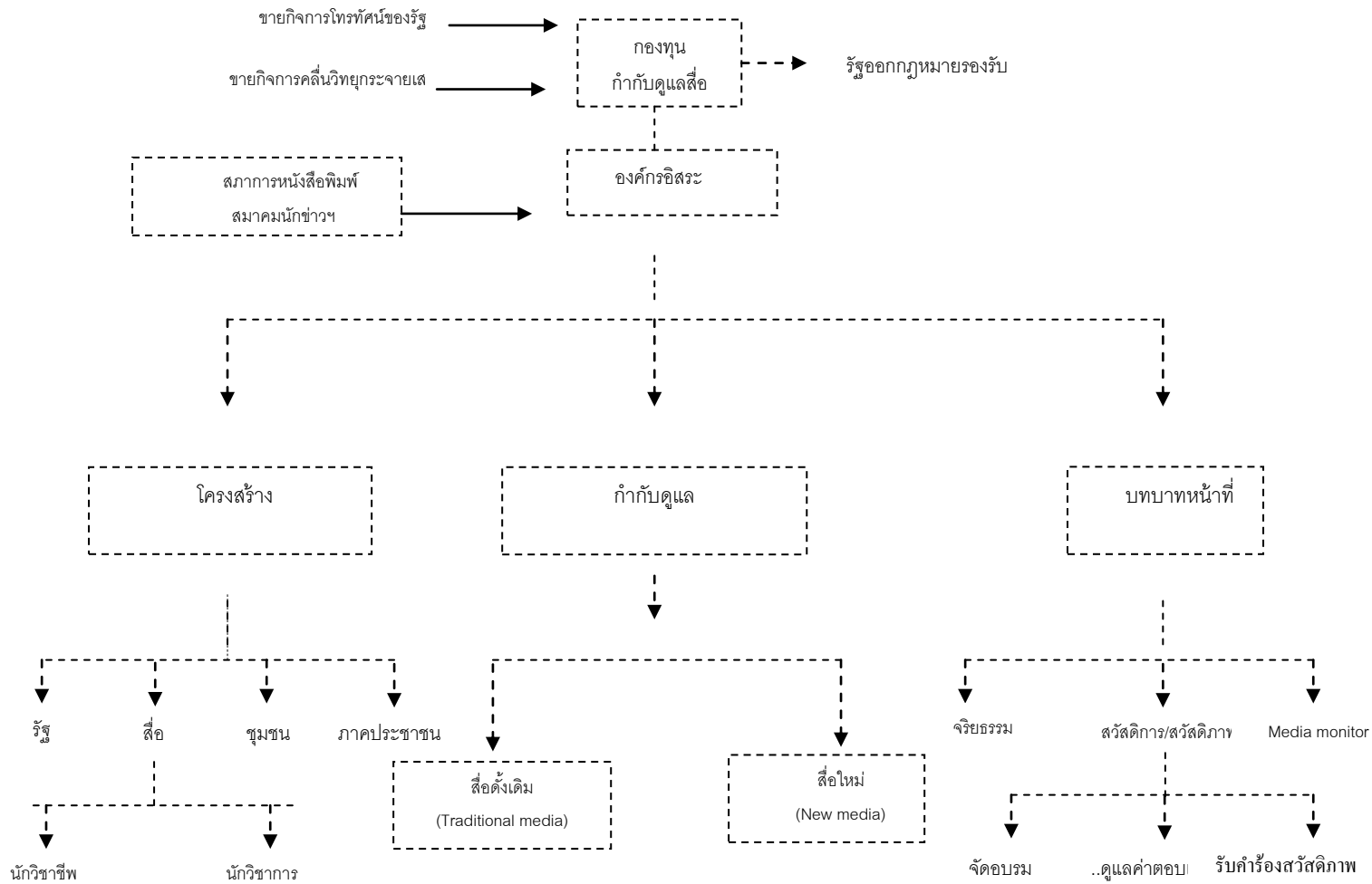

ในส่วนของสื่อท้องถิ่นมีการเรียกร้องให้รัฐเร่งรัดในการจัดตั้งคณะกรรมการกสทช. เพื่อความชัดเจนในการปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายต่างๆ ที่มี ทั้งนี้วิทยุชุมชนและเคเบิลทีวีท้องถิ่นค่อนข้างมีความระมัดระวังในการดำเนินงานสูง เพื่อไม่ให้ผิดจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับ แต่ปัญหาคือยังไม่มี ความชัดเจน ในขณะที่สื่อท้องถิ่นผิดกฎหมายเกิดขึ้นมากมาย จึงดูเหมือนมี 2 มาตรฐาน

จากผลการวิจัยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์และนำไปสู่ข้อเสนอแนะการปฏิรูปสื่อมวลชนตามความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนได้ดังตามแผนภาพต่อไปนี้

จินตภาพ(Scenario)องค์กรอิสระที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อของคนทำสื่อ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณทำให้มีข้อจำกัดในการวิจัยดังต่อไปนี้

- (1) ในส่วนของการทำวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้มากเท่าที่วางแผนเอาไว้จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีปริมาณที่ไม่มากนักและอาจไม่สามารถนำไปสรุปผลอ้างอิงไปยังประชากรจำนวนมากได้
- (2) การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งมีเวลาในการทำงานค่อนข้างเร่งรีบทำให้ไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างเต็มที่

- (3) เนื่องจากระยะเวลาที่จำกัดคำถามบางส่วนยังมีประเด็นที่ไม่ครอบคลุม และไม่ชัดเจน ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจคำถาม และทำให้เกิดความสับสนในการให้ข้อมูล
- (4) การวิจัยครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนต่อการทำงานของสื่อมวลชนด้วยกันเอง ดังนั้นความลำเอียงในการตอบแบบสอบถามอาจเกิดขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สำหรับการวิจัยในอนาคตควรควรการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) ประเด็นเรื่องสวัสดิภาพการปฏิบัติงานของสื่อเปรียบเทียบการทำงานของสื่อระหว่างสื่อของรัฐและสื่อเอกชนมีมุมมองทัศนคติในการทำงานที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
- (2) ประเด็นการทำงานของนักข่าวในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะสงคราม รวมไปถึงปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกการนำเสนอข่าวของนักข่าวในภาวะเหตุการณ์ที่ไม่สงบ
- (3) งานวิจัยในอนาคตควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเพิ่มเติมขึ้นเช่น การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการต่างประเทศเคยใช้วิธีการนี้ในการทำวิจัยเรื่องกลไกการปฏิบัติงานของสื่อสิ่งพิมพ์ไทยมาแล้ว (McCargo, 2000)

รายการอ้างอิง

- Baran, S.J. & Davis, D.K. (2009). *Mass Communication Theory: Foundation, Ferment, and Future*. Canada: Thompson Wadsworth.
- McQuail, D. (2005). *MacQuail's Mass Communication Theory*. Oxford: The Alden Press.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). *สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แบรินด์เอจ.

ภาคผนวก

รายชื่อสื่อมวลชนผู้ให้ข้อมูล

1. คุณสุนทร ทาช้าย	บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
2. คุณชูวิธ ฤกษ์ศิริสุข	บรรณาธิการประชาไท
3. คุณวิรัช ลิ้มทองกุล	ผู้อำนวยการเว็บไซต์เมเนเจอร์
4. คุณฐาภา บุญปาน	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด
5. คุณสุวิชา เพียรราษฎร์	บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการ
6. คุณสุพงศ์ จั่นผิงเพชร	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน
7. คุณวิโรจน์ วัฒนธาดากุล	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
8. คุณสรกมล อุดุลยานนท์	รองบรรณาธิการบริหารมติชนสุดสัปดาห์
9. คุณพงษ์ศักดิ์ ศรีสด	บรรณาธิการบริหารเนชั่นสุดสัปดาห์
10. คุณตุลสถิตย์ ทับทิม	บรรณาธิการบริหารเดอะเนชั่น
11. คุณดวงกมล โชติชนะ	บรรณาธิการบริหารกรุงเทพธุรกิจ
12. คุณสมปวรธนา คล้ายวิเชียร	บรรณาธิการบริหารประชาชาติธุรกิจ
13. คุณฉัตรชัย งามตาปี	บรรณาธิการข่าวไทยโพสต์
14. คุณภัทระ คำพิทักษ์	บรรณาธิการข่าวโพสต์ทูเดย์
15. คุณนภจักร อัดตนนท์	ผู้สื่อข่าวเนชั่นทีวี
16. คุณเอกสุภา วงษ์แก้วจันทร์	ผู้ช่วยบรรณาธิการเว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์
17. คุณชนาธิป ฤกษ์สุนทรธรรม	ไรต์เตอร์ประจำกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
18. คุณประชาไท ธนธรงค์	บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์แนวหน้า
19. คุณพัฒนพงศ์ ลำเนียงเสนาะ	หัวหน้าข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
20. คุณเดชา คุรัตน์เวช	หัวหน้าข่าวหน้าหนึ่ง หนังสือพิมพ์สยามกีฬา
21. คุณพิชาย ชื่นสุขสวัสดิ์	บรรณาธิการบางกอกโพสต์
22. คุณวิชัย เหล่าพิพัฒน์	บรรณาธิการมาयाแซนแนล
23. คุณเฉลิมเกียรติ สมหวัง	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ดาราเดลี
24. คุณพนชนาญ แยมเพกา	บรรณาธิการบริหารนิตยสารเปรียว
25. คุณโตมร ศุขปรีชา	บรรณาธิการบริหารนิตยสาร GM
26. คุณทรงกลด บางยี่ขัน	บรรณาธิการบริหาร นิตยสาร a day
27. คุณพนิดา ขอบวณิชชา	บรรณาธิการอำนวยการนิตยสารขวัญเรือน
28. คุณเกษสุดา มาระวิชัย	บรรณาธิการบริหาร นิตยสารดิฉัน
29. คุณภัทรนันท์ ชัยพงศ์เกษม	ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารนิตยสารแพรว

30. คุณนริภ สวัสดิรักษ์	บรรณาธิการนิตยสารสกุลไทย
31. คุณ ไชตณย์ ศรีวังพล	FM91 สวท.91
32. คุณปรานี ศรีสุกใส	FM92.5
33. คุณอัจฉรา บัวสมบุญ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายผลิตวิทยุ-โทรทัศน์ FM100 จส.100
33. คุณศลิษา ภู่อี่ยม	FM101 INN
34. คุณ พิเชียร พิระวัฒน์ดิษฐ์	FM105 วิทยุเด็กและครอบครัว
35. คุณวุฒิ สุนทรเดช	FM92.75 แท็กซี่
36. คุณรัตนารักษ์ สุวคนธ์	FM100 มท. จ.เชียงใหม่
37. คุณสาโรจน์ ม่วงสมมุข	สวท.มุกดาหาร
38. คุณมนตรี อิ่มเอก	สถานีวิทยุชุมชน จ.เชียงใหม่ อ.สันป่าตอง
39. คุณวีระ สดมภ์ฤทธิ์	Mix FM (แม่สอด)
40. คุณสุภิญญา น้อยนารถ	สถานีวิทยุชุมชน จ.สมุทรสาคร
41. คุณมณฑิยา	สถานีวิทยุชุมชน จ.นครปฐม
42. คุณสุชัย เจริญมุขยันท	สถานีวิทยุชุมชน จ.อุบลราชธานี
43. คุณวีรพล เจริญธรรม	สถานีวิทยุชุมชน จ.เลย
44. คุณฉัตรชัย ตะวันธรงค์	ประธานกรรมการบริหารบริษัทสปริงนิวส์
45. คุณศุภพร อัครจิรัฐติกรณ์	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายข่าวของช่อง 7
46. คุณสุทธิชัย หยุ่น	บรรณาธิการอำนวยการเครือเนชั่น
47. คุณวีระศักดิ์ พงศ์อักษร	เลขาธิการสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
48. คุณอดิศักดิ์ ลิ้มปึงพัฒนกิจ	กรรมการผู้อำนวยการ บมจ.เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น
49. คุณสำราญ ฉัตรโ	รองผู้จัดการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3
50. คุณประเมษฐ์ ภาณุวาปี	director ASTV
51. คุณโรจน์ งามมั่น	ประธานกรรมการบริหารบริษัทไทยเจอร์นัลกรุ๊ป จำกัด และ
นักหนังสือพิมพ์อาวุโส
52. คุณเจริญศรี หงษ์ประสงค์	บรรณาธิการข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT)
53. คุณอภิศักดิ์ ธนเศรษฐกร	Deputy director of news special assistant to chairman(TNN24)
54. คุณอรรณณ กริมวิรัตน์กุล	ผู้สื่อข่าวอาวุโส บมจ.อสมท.
55. คุณปัญญา ดิลกดำรงรัตน์	Live Broadcasting Editor ASTV
56. คุณเทพชัย หย่อง	ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
57. คุณสมหมาย ปาวิจันต์	รองประธานกรรมการบริษัท คอลัมน์สดมภ์รายวัน รายสัปดาห์
58. คุณดวงพร อัครวิไล	ผู้ประกาศ Voice TV

59. คุณชัยอนันต์ สันติสาละ ผู้สื่อข่าวช่อง 9 อสมท.
60. คุณอัมชา สุวรรณปากแพรก ที่ปรึกษากรรมการอำนวยการใหญ่ บริษัทบีบีซีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)

รายชื่อสื่อมวลชนท้องถิ่น วิทยุชุมชนและเคเบิลทีวี ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group)

1. คุณรัชรินทร์ วัฒนะ	DC เคเบิลทีวี จ.ภูเก็ต
2. คุณอโณทัย งานดี	พังงาเคเบิลทีวี จ.พังงา
3. คุณอภิเชก	ภูเก็ตเทเลวิชั่นมีเดีย หรือ Idia t.v.8 จ.ภูเก็ต
4. คุณเกษร แก้วมณี	นาสารเคเบิลทีวี จ.สุราษฎร์ธานี
5. คุณจวงชัย มัชฌิมะ	ราไวย์เคเบิลทีวี จ.ภูเก็ต
6. ด.ต.เทิดศักดิ์ พลประสิทธิ์	ผอ.วิทยุชุมชนคนรักถิ่นตรัง เอฟเอ็ม 93 เมกกะเฮิร์ตซ์
7. ธาณินท์ ยี่รอสา	เจ้าของสถานี 105.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ ภูเก็ต
8. คุณวชิรวิทย์	คลื่นฮันนี่เวฟ 93.75 เมกกะเฮิร์ตซ์
9. คุณนิชาภา ธรรมานุสรณ์	คลื่น 102 เมกกะเฮิร์ตซ์ ดันอ้อเรดิโอ
10. คุณธนวัฒน์ ขุนทวี	คลื่นต้นไผ่เสียงทอง เอฟเอ็ม 93.75 และ 105.25 ภูเก็ต
11. คุณเจริญ ถิ่นเกาะแก้ว	ผู้ก่อตั้งสถานีวิทยุท้องถิ่นไทย เอฟเอ็ม 94 ภูเก็ต
12. สอ.ประดิษฐ์ มุสิกะสงค์	สถานีวิทยุชุมชนสวนป่าห้วยพุด 105.75 พัทลุง
13. คุณอรรพพล ราชเชิงล้ำ	รัตนเคเบิลทีวี กำแพงเพชร
14. คุณเฉลิมพล เฉลิมคัมภีร์เวทย์	จังหวัดตาก
15. คุณมนตรี อิมเอก	วิทยุชุมชนสันป่าตอง
16. คุณเยาวนา เปลี้ยปลุก	วิทยุชุมชนธนสุขสัมพันธ์ อ.พริ้ว จ.เชียงใหม่
17. ผู้ใหญ่ไผ่ ขำอิง	วิทยุชุมชนของตำบลมหาชัย จ.กำแพงเพชร
18. คุณไพศาล พิไลค์	ประธานเครือข่ายวิทยุชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่มีโฆษณา
คณะกรรมการสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ และหัวหน้าโครงการ
เสริมสร้างกลไกสื่อเด็กและเยาวชนภาคเหนือ
19. คุณอินทอง ชัยนำ	รายการวิทยุชุมชนคนหางดง
20. กำนันหลักทรัพย์ คำโสม	วิทยุชุมชนคนบ้านดัว ต.บ้านดัว อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์
21. คุณชยาง คำไพร	วิทยุชุมชนคนเหนือเขื่อน อ.ฮอด จ.เชียงใหม่
22. คุณปราวาศักดิ์ ผลจันทร์	วิทยุชุมชนคนเหนือเขื่อน อ.ฮอด จ.เชียงใหม่
23. คุณกาญจน์ มังกรอัสกุล	เคเบิลทีวีที่แม่ฮ่องสอน

- 24.พ.ท.ปฎิยุทธ ทรายทอง จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนบ้านนา นครคุณก
- 25.คุณพัชรวิรัตน์ นิลคง คนมวกเหล็ก สระบุรี
- 26.คุณสุพงศ์ โชติพันธ์ จุดปฏิบัติการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนวัดหัวกระบือ กรุงเทพฯ
- 27.คุณจัญญ์ฐนิษ มนต์ชัยสิงห์ ศูนย์การเรียนรู้วช.เพื่อสุขภาพจ.จันทบุรี
- 28.คุณโสภี ทองมาก วิทยุชุมชน ต.ตะเคียนเตี้ย
- 29.คุณประสาร ประดิษฐ์โสภา วิทยุชุมชนเพื่อการเรียนรู้ เขตป้อมปราบกรุงเทพฯ
- 30.คุณจันทร์ทัย กลิ่นโกศล วิทยุชุมชนเครือข่ายสหพัฒนา เขตหนองแขม กรุงเทพฯ
- 31.คุณสุนทร กิจแก้วศิริ วิทยุชุมชนคนจอมทอง เขตจอมทอง กรุงเทพฯ
- 32.สืบตำรวจโท สมชาย ศรีเย็น วิทยุชุมชนคนของแผ่นดินนนทบุรี
- 33.คุณนิเวศน์ ปันจุสมัย วิทยุชุมชนพลเมืองนนทบุรี นนทบุรี
- 34.คุณเชิดชัย พอชูนัน วิทยุชุมชนนครปฐม
- 35.คุณสิทธิชัย ธนุทอง วิทยุชุมชนนครนายก
- 36.คุณสัญญา สุภา c-channel กรุงเทพฯ
- 37.คุณวิจิต เตืออารีวรกุล เจริญเคเบิลทีวี กรุงเทพฯ
- 38.คุณนำใจ อุทรักษ ที่ปรึกษาและผู้จัดรายการสถานีวิทยุชุมชนคนภูจินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ (FM 104)
- 39.คุณบุญเลิศ สดสุชาติ หัวหน้า FM 102.25 (มมส.), สวท. 106.5 เป็นผู้ก่อตั้งและนายสถานีวิทยุชุมชนที่ราบสูง คลื่น 103.5
- 40.คุณวิชัย นามัว ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนต้นน้ำลำปะทาว FM 103.75 จ.ชัยภูมิ
- 41.คุณอภิญา กรรณลา ที่ปรึกษาสถานีวิทยุเด็กและเยาวชน จ.เลย
42. คุณอรญา ไสธรรมมงคล ผู้อำนวยการสถานีวิทยุเด็กและเยาวชน จ.เลย
- 43.คุณปริญญา พิณทอง RTV อุบลราชธานี
- 44.คุณชาญณรงค์ บุริสตระกูล โฮมทีวี ขอนแก่น
- 45.คุณจักรพงษ์ วิเศษพันธ์พงศ์ โฮมเคเบิลทีวี อุตรธานี
- 46.คุณสัจจา เจนธรรมนุกูล วีทีวี เชียงใหม่ (เนชั่นเก่า)
- 47.คุณศุภชัย สีธานนท์ MSS พิษณุโลกเคเบิลทีวี
- 48.คุณธเนศ อนุดิษฐ์ TT เคเบิลทีวี พิษณุโลก